

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**I NUMARALI MARAŞ AHKÂM DEFTERİNDE, ADIYAMAN (HISN-I
MANSUR, BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMSAD)'A GÖNDERİLEN
HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ömür YANAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
Ağustos- 2016**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**I NUMARALI MARAŞ AHKÂM DEFTERİNDE, ADIYAMAN (HISN-I
MANSUR, BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMŞAD)'A GÖNDERİLEN
HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

**DANIŞMAN : Prof.Dr. Faruk SÖYLEMEZ
JÜRİ : Doç.Dr. M. Zahit YILDIRIM
JÜRİ : Yrd.Doç.Dr. Celal PEKDOĞAN**

Ömür YANAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
Ağustos - 2016**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**I NUMARALI MARAŞ AHKÂM DEFTERİNDE ADIYAMAN (HISN-I
MANSUR, BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMSAD)'A GÖNDERİLEN
HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ömür YANAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

**Bu Tez 18/08/2016 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

Prof. Dr. Faruk SÖYLEMEZ
BAŞKAN

Doç. Dr. M. Zahit YILDIRIM
ÜYE

Yrd.Doç.Dr.Celal PEKDOĞAN
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Abdullah SOYSAL
Enstitü Müdürü

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**I NUMARALI MARAŞ AHKÂM DEFTERİNDE, ADIYAMAN (HİSN-I
MANSUR, BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMŞAD)'A GÖNDERİLEN
HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ömür YANAR

Danışman : Prof. Dr. Faruk SÖYLEMEZ

Yıl : 2016 , Sayfa: VIII+165

**Jüri : Prof. Dr. Faruk SÖYLEMEZ (Başkan)
: Doç. Dr. M. Zahit YILDIRIM (Üye)
: Yrd. Doç. Dr. Celal PEKDOĞAN(Üye)**

Osmanlı Devleti'nde hükümdarın, adaletle yönetme idesinin merkezinde olması ve aynı zamanda siyasi egemenliği bütünüyle elinde tutması, hukuki pratiklerde belirleyici ve yönlendirici unsur olmuştur. Hükümdarı, bu paradigma temelinde mutlak siyasi otorite olarak gören teamül, herhangi bir ayırım gözetmeksizin toplumun her kesiminden şikâyetlerin devletin en yüksek idari ve adli karar organı olan Divan-ı Hümayun'a ulaşmasına imkân tanımıştır.

Divan-ı Hümayun'a intikal eden meselelerin, burada görüşülüp karara bağlandıktan sonra, alınan kararların birer suretlerinin kayıt altına alınması anlayışına bağlı olarak süreç içerisinde Mühimme defterleri, Şikâyet defterleri, Name-i Hümayun defterleri, Ahkâm defterleri vs. defter serileri tutulmaya başlanmıştır. Bu defterlerden eyaletlere göre tanzim edilen Ahkâm defterleri, on yedi bölge esas alınarak tertip edilmişlerdir. Mora Ahkâm defteri (1716) haricinde defterlerin başlangıç tarihi 1742 yılı olup, defterlerin bir kısmı II. Meşrutiyet dönemine kadar varlığını sürdürmüştür. Belirtilen defterler arasında Maraş Ahkâm defterleri olarak 1155/1294-1742/1877 yılları arasını kapsayan toplam 6

deFTER bulunurken, söz konusu deFTERlerden I numaralı Maraş Ahkâm deFTERi, 1155/1164-1742/1751 tarihleri arasında Maraş eyaletine bağlı Malatya, Ayıntab (Antep), Kasr-ı Zülkadriye (Kadirli)'nin yanı sıra çalışma konumuzu teşkil eden Hısn-ı Mansur, Behisni, Kâhta, Gerger, Samsad gibi idari birimlere gönderilen hükümleri ihtiva etmektedir. Çalışmada tespit edilen toplam hüküm sayısı 203 olup, en çok hükmün gönderildiği idari birim 147 hükümle Hısn-ı Mansur'dur. İlgili hükümlerin şikâyet konuları ise asayiş problemleri şeklinde izah edebileceğimiz eşkıyalık ve gasp gibi meseleler, mali ve tarım politikalarına(tımar, mukataa, iltizam, malikâne) dair meseleler, vakıf müessesine ilişkin meseleler, miras meseleleri ve son olarak muhtelif meseleler şeklinde tasnif edilmiştir. Söz konusu hüküm muhtevalarının ilgili bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına dair önemli veriler sunmasının yanı sıra devletin idari ve adli yapısına ışık tutması, deFTERe pek çok araştırma sahası için önemli bir kaynak hüviyeti kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Divan-ı Hümayun, Hukuk, Ahkâm DeFTERleri, Maraş

DEPARTMENT OF HISTORY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MA THESIS

THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF PROVISIONS IN MARASH
AHKÂM BOOK I WHICH SENT TO ADIYAMAN (HISN-I MANSUR,
BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMSDAD)

Ömür YANAR

Supervisor : Prof. Dr. Faruk SÖYLEMEZ

Year : 2016 , Pages: VIII+165

Jury : Prof. Dr. Faruk SÖYLEMEZ (Chairperson)
: Assoc. Prof. M. Zahit YILDIRIM (Member)
: Asst. Prof. Celal PEKDOĞAN (Member)

The ruler of the Ottoman Empire was the central idea of justice and at the same time managing to keep entirely in the hands of political sovereignty has been a decisive and guiding element in legal practice. This paradigm which serves as ruler, absolute political authority, also has allowed to without discrimination, complaint from all walks of society to reach the highest state of administrative and judicial decision-making body.

Depending on the approach recording one copy of the decisions negotiated and agreed of the matters reached the imperial council, began to be kept Mühimme books, Complaint books, Name-i Humayun books, Ahkâm books etc. series of books in the process. Of these books, Ahkâm books regulated according to states were arranged on the basis of the seven regions. Except for Mora Ahkâm books (1716), the starting date of the books is 1742, and a portion of the books continued to exist until the II. Constitutional period. Of these books, while Maras Ahkâm books include 6 books that covering dates between 1155/1294-1742/1877, Marash Ahkâm I contains provisions sent from central to Marash, Malatya, Ayıntab, Kasr-ı Zülkadri as well as units interested with our study such as Hisn-ı Mansur, Behisni, Kâhta, Gerger, Samsad between 1155/1164-1742/1751 dates. The total number of provisions identified in the study is 203, and with the 147 provisions the most provision sent to unit is Hisn-ı Mansur. The contents of provisions were categorize to issues like public security problems (banditry and

extortion), agriculture and financial policies (timar, iltizam, malikane, tax), institution of foundation, heritage and various issues. The contents of provision said, because of giving important informations about socio-economic and cultural structure as well as shed light administrative and judicial structures of state make this book important as a source.

Keywords: Ottoman Empire, Law, the Imperial Council, Ahkâm Books, Marash

ÖNSÖZ

Tarih araştırmacısının üzerinde çalıştığı geçmiş ölü geçmiş değildir ya da ideal olarak öyle olmaması gerekir. Zira tarih araştırmacısının motivasyonu bir bakıma çağını anlamının aracı olarak geçmişteki olgular üzerinde çalışmak ve anlamaktan gelmektedir. Geçmişe ait söz konusu olgular, arkeolojik kaynaklarda, kütüphane kaynaklarında veya arşiv malzemelerinde sıradan olgular halinde bulunuyorken, tarih araştırmacısının onları ele alması ile anlam kazanarak tarihi birer olgu haline gelmektedirler. Bu sayede tarihsellik kazanan olgular, beraberinde genellenebilecek, muhtelif disiplinlerde problemlerin çözümlerinde kullanılabilir bilimsel bir ürün veya yeni bilimsel ürünlerin ortaya çıkmasına katkı sağlayacak bir bilgi potansiyelinin oluşmasını sağlamaktadırlar. Amacı, yöntemi ve varsayımları ile temel çerçevesi çizilen bu düşünce, aynı zamanda bu tez çalışmasının planmasında ve hazırlanmasında belirleyici ve yönlendirici temayül olmuştur.

Tez çalışmasının I. bölümünde; tümdengelim yöntemi ile evrensel bağlamda adalet sisteminin toplumsal uzlaşısındaki rolü, Osmanlı Devleti'nin adalet felsefesi ve bu felsefe temelinde tesis edilen hukuk sisteminin pratik unsurları üzerinde durularak devlet, hükümdar ve kurumların fonksiyonları açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın II. bölümünde; aynı yöntem temelinde Ahkâm defterlerinin gelişim seyri, muhtevaları ve kaynak olarak değerlerinin yanı sıra yazı türü ve temel şekil özelliklerine dair değerlendirmeler yapılmıştır. III. bölümünde ise tümevarım yöntemi ile tek tek olgulardan (hükümlerden) genel ilkelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, çalışma konusunu teşkil eden I numaralı Maraş Ahkâm defterinin teknik ve biçimsel özelliklerinin yanı sıra defterde yer alan hükümlerin gönderildikleri idari birimler ve şikâyet konularına dair kategorik bir tasnif yapılarak hükümlerin içerik olarak değerlendirilmesi yapılırken meseleler, tarihsel bir çerçevede determinist bir metodoloji ile genel çerçeveler çizilerek incelenmiştir. Çalışmanın IV. bölümünde; okuyucunun hüküm transkripsiyonuna bakmasına gerek kalmaksızın anlaşılması amacıyla; yer, zaman, şikâyet konusu (olay), bu şikâyet konusuna mukabil alınan karar ve muhatabı esas alınarak, bütünü ifade eden bir başlıklar altında hüküm özetleri yapılmıştır. V. bölümde ise Osmanlı Türkçesi'nin karakteristiği özelinde bir transkripsiyon metodu takip edilerek hüküm transkripsiyonları yapılmıştır. Bu bağlamda, Latin alfabesinde karşılığı bulunmayan ayn “ع” harfi (‘) işareti ile hemze “ء” harfi (‘) işaretiyle, uzatmaları ise (^) işareti ile gösterilmiştir. Metinlerin tam bir şekilde transkribe edilmesi yönünde çaba gösterilmesine rağmen, bazı kelimelerin transkribinden emin olunamaması, bazılarının ise okunamaması üzerine okunuşundan emin olunamayan kelimeler (?) ile, okunamayan kelimeler ise (...) şeklinde gösterilmiştir. Bununla birlikte, bazı hükümlerde yazılmayarak boş bırakılan yer ve şahıs isimlerinin yanı sıra klişe kelimelerin olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu kelimeler, orijinal belgeye sadık kalınması hassasiyetiyle metinde olduğu gibi boş bırakılmıştır. Keza, hüküm sonlarında yer alan hicri aylar da metin içerisindeki halleri yani rumuzları ile yazılmıştır.

Tez çalışmamın planlanmasında ve yürütülmesinde, ilgi ve desteğini esirgemeyen, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı şekillendiren danışmanım ve sayın hocam Prof. Dr. Faruk SÖYLEMEZ'e teşekkürlerimi sunarım. Aynı şekilde, tez çalışmamın yürütülmesinde bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, özellikle de hükümlerin okunmasında yardımlarını esirgemeyen sayın hocam Doç. Dr. M. Zahit YILDIRIM'a ve çalışmanın her aşamasından sağladığı motivasyonundan dolayı değerli arkadaşım Arş. Gör. Tülay AYDIN'a teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
1. GİRİŞ.....	1
2. AHKÂM DEFTERLERİ	3
2.1. Gelişim Seyri, Muhtevası ve Tarihi Kaynak Olarak Değeri	3
2.2. Şekil Özellikleri ve Yazı Türü.....	4
2.3. Ahkâm Defterlerinin Eyaletlere Göre Tanzimi	5
2.4. Maraş Ahkâm Defterleri.....	5
3. I NUNARALI MARAŞ AHKÂM DEFTERİNDE, ADIYAMAN (HISN-I MANSUR, BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMSAD)'A GÖNDERİLEN HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
3.1. I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinin Teknik ve Biçimsel Özellikleri	7
3.2. Defterde Yer Alan İlgili Hükümlerin Gönderildikleri İdari Birimler ve Şikâyet Konularına Göre Kategorik Dağılımları.....	8
3.3. Hükümlerin İçerik Olarak Değerlendirilmesi.....	9
3.3.1. Asayiş Problemleri (Eşkîyalık ve Gasp) ile İlgili Hükümler	9
3.3.1.1. Hükümlerin Genel Biçimsel Özellikleri	9
3.3.1.2. Asayiş Problemlerinin Ortaya Çıkışının Tarihsel Koşulları	10
3.3.1.3. İlgili Hükümler Temelinde Asayiş Problemlerinin Sınıfsal Tabanı	10
3.3.1.4. İlgili Hükümler Temelinde Asayiş Problemlerinde Uygulanan Yaptırımlar.....	11
3.3.2. Mali ve Tarım Politikaları ile İlgili Hükümler	12
3.3.2.1. Tımar (Dirlik) Sistemi İle İlgili Hükümler	12
3.3.2.2. İltizam Sistemi İle İlgili Hükümler	14
3.3.2.3. Malikâne Sistemi İle İlgili Hükümler	14
3.3.2.4. Vergi Tahsilinde Yaşanan Problemler İle İlgili Hükümler.....	15
3.3.3. Vakıf Kurumuna Dair Hükümler	16
3.3.3.1. Vâkıf Evlatlarına Yapılan Müdahaleler İle İlgili Hükümler.....	17
3.3.3.2. Vakıf Gelirlerine Yapılan Müdahaleler İle İlgili Hükümler	18
3.3.4. Miras Meseleleri İle İlgili Hükümler	19
3.3.5. Muhtelif Meseleler İle İlgili Hükümler.....	20
4. BELGELERİN ÖZETLERİ.....	21
5. BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU	66
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	158
KAYNAKÇA.....	161
ÖZ GEÇMİŞ	
EKLER	

KISALTMALAR

age.	: Adı Geçen Eser
B.	: Receb
bk.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	: Cemaziye'l-ahir
Ca.	: Cemaziye'l-evvel
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Çev.	: Çeviren
H.	: Hicri
haz.	: Hazırlayan
L.	: Şevval
M.	: Miladi
M.	: Muharrem
N.	: Ramazan
Nr.	: Numara
OTAM	: Osmanlı Tarihi Araştırmaları Merkezi
R.	: Rebiü'l-ahir
Ra.	: Rebiü'l-evvel
S.	: Safer
Ş.	: Şaban
s.	: Sayfa
V.G.M.Y.	: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları
Z.	: Zi'l-hicce
Za.	: Zi'l-kadde

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.3. Ahkâm Defterlerinin Eyaletlere Göre Tanzimi	5
Tablo 2.4. Maraş Ahkâm Defterleri.....	7
Tablo 3.2. Defterde Yer Alan İlgili Hükümlerin Gönderildikleri İdari Birimler ve Şikâyet Konularına Göre Kategorik Dağılımları	8

1. GİRİŞ

Sosyal ve siyasi organizasyonların var olma ve varlıklarını idame ettirmelerinin temel dayanağı, büyük oranda adalet sisteminin toplumsal kabulüne bağlıdır. Zira; insanların toplumda belli bir düzen içerisinde yaşama iradesi göstermesi ancak herkesin aidiyet duyduğu adil bir sistem ile mümkün olabilmektedir. Bu temel paradigma, eski çağlardan beri hemen her toplumda en azından ideal olan yani olması gereken düzen şeklinde dile getirilmiştir. Aynı paradigmanın Osmanlı Devleti'nin yönetim felsefesindeki tezahürü ise "*nizâm-ı âlem*"in ancak adaletle sağlanabileceği teamülü paralelinde formüle edilen "*daire-i adliye*" şeklinde olmuştur. Bu formüle göre; devletin varlığını idame ettirmesi ancak güçlü bir ordunun vücuda getirilmesi ile mümkündür. Söz konusu ordunun ihtiyaçlarının karşılanması ise dolu bir hazinenin varlığını zaruri kılmaktaydı. Sanayi öncesi toplumlarda, devlet hazinesinin temel gelir kaynağının reyanın üretimi dolayısıyla vergisine bağlı olması realitesi, bu şematik düzende özelde vergilendirilen reyanın genelde ise tüm tebaanın adil yaşamasının önemini ortaya koymuştur.¹ Böylece, bahsi geçen teorik esaslar, Osmanlı Devleti'nde sosyal ve iktisadi ilişkileri düzenleyen hukuk sisteminin pratiğinde belirleyici birer unsur olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin hukuki temelleri, kamu hayatı ile birlikte bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen *şer'î* hukukun yanı sıra dönemin ihtiyaçları ve anlayışı ışığında salt padişahların iradesinden doğan ve en azından teorik olarak bu çerçeveye uygun olarak derlenen *örfi* kanunlara dayanmaktaydı.² Bu hukuki düzenin ana icra mercii *şer'î* mahkemeler ve icracısı kadı olmakla beraber hükümdar, kadim gelenek üzere mutlak otorite biçiminde, adalet için en son başvuru yeri olarak addedilmiştir. Bu anlayış ekseninde devleti adaletle yönetme felsefesi, halkın birey olarak yahut toplu halde şikâyetlerini doğrudan doğruya hükümdara sunabilmesi ve onun emriyle haksızlıkların giderilebilmesi telakisi temelinde gelişim göstermiştir.³

Osmanlı Devleti'nde, hükümdarın mutlak otoritesine karşın, siyasi, sosyal ve iktisadi meselelerin çözüme kavuşturulması bizzat kendi iradesinden ziyade hükümdarın idari ve adli yetkisini temsil eden birtakım makamlar ve bu makamlara bağlı daireler tekeline olmuştur.⁴ Böylece, devletin en büyük idari ve adli organ olması dolayısıyla Divan-ı Hümayun'a bu anlayışa bağlı olarak çok sayıda siyasi, sosyal ve iktisadi mesele intikal etmiştir. Söz konusu meselelere mukabil alınan hukuki kararların birer suretlerinin muhafaza edilmesi anlayışı ise bir takım kurumlar ve bu kurumların tuttuğu kayıtlardan meydana gelen arşivler biçiminde kendini göstermiştir.

Divan-ı Hümayun'a intikal edip çözümleri için emir çıkarılan meselelerin suretleri, 17. yüzyıla kadar Mühimme defterlerine kaydolunurken, tarihsel süreç

¹ *Koçi Bey Risalesi*, haz. Zuhuri Danişman, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1972, s. 50.

² Halil İncalçık, *Devlet-i Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2010, s. 227; M. Akif Aydın, "Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi", *Türkler*, C. 10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 24; Mehmet Öz, "Klasik Dönem Osmanlı Siyasi Düşüncesi: Tarihi Temeller ve Ana İlkeler", *İslâmi Araştırmalar Dergisi*, C. 12, Sayı: 1, Ankara 1999, s. 27.

³ Halil İncalçık, "Şikâyet Hakkı: 'Arz-ı Hâl ve 'Arz-ı Mazhar'lar", *Osmanlı Araştırmaları VII-VIII*, Ankara 1988, s. 33.

⁴ Nahide Şimşir, "Ahkâm Defteri'nin Tarihi Kıymeti ve 107 No'lu Anadolu Ahkâm Defteri'ndeki İzmir İle İlgili Hükümler", *Ege Üniversitesi Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XVIII, İzmir 2003, s. 360.

içerisinde dönemin özel koşullarının yanı sıra bu sahada edinilen deneyime bağlı olarak, Divan-ı Hümayun'da tutulan defterlerin düzenlenmesinde de birtakım gelişmeler meydana gelmiştir. Bu gelişmeler paralelinde muhteva ettikleri konulara göre bilinen Şikâyet defterleri, Name-i Hümayun defterleri ve Ahkâm defterleri gibi defter serileri tutulmaya başlanmıştır.⁵ Bu defterlerden Ahkâm defterleri; yüksek bir hukuki karar organı vazifesini gören Divan-ı Hümayun'a intikal eden pek çok meseleye dair kararları ihtiva etmesi hasebiyle birçok araştırma sahası için önemli bir kaynak hüviyeti kazanmıştır.

⁵ İnalçık, “Şikâyet Hakkı”, s. 34.

2. AHKÂM DEFTERLERİ

2.1. Gelişim Seyri, Muhtevası ve Tarihi Kaynak Olarak Değeri

Ahkâm, Arapça menşeli bir sözcük olup, “hkm” mastarından türeyen hüküm sözcüğünün çoğulu halidir. Hüküm sözcüğü ise sözlük anlamı olarak emir, hüküm, kanun gibi anlamlara gelmekle birlikte daha geniş anlamda devlet egemenliğini ve otoritesini ifade etmek için kullanıldığı gibi özellikle fıkıh, nahiv gibi ilimlerde olmak üzere belli bir konuya ilişkin kurallar bütünü anlamında da kullanılmıştır.⁶ Hüküm, Osmanlı Devleti’nde ise çalışma konumuzu teşkil eden vesikalarda görüldüğü üzere herhangi bir iş veya vazife için verilen “padişah buyruğu” anlamında “*hük-m-i hü-mâyün*” şeklinde kullanılmıştır.

Osmanlı Devleti’nde, padişah mutlak otorite olmasına karşın padişahın idari ve adli yetkisini temsil eden birtakım makamlar ve bu makamlara bağlı daireler bulunmaktaydı. Bu söz konusu yetki mercilerinin padişah adına hüküm verme yetkisine sahip olmasından dolayı hükümler de bu makamlardan biri olan sadaret makamından çıkmaktaydı.⁷ Söz konusu makamdan idari yapıya dair bütün siyasi, iktisadi ve hukuki kararlar ve bu kararların suretleri 17. yüzyıl ortalarına kadar sadece Mühimme defterlerine kaydolunurken, tarihsel süreç içerisinde siyasi gelişmeler paralelinde, Divan-ı Hümayun’da muhteva ettikleri konulara göre yeni defter serilerinin ortaya çıkmasıyla, 1649 yılından itibaren sadece devlet ile ilgili meseleleri ihtiva eden kayıtlar Mühimme defterlerine kaydedilmiştir. İdari ve adli konuları ihtiva eden meseleler için ise Şikâyet defterleri gibi muhtelif defter serileri tutulmaya başlanmıştır.⁸ H. 1155/ M. 1742 yılına gelindiğinde ise yine siyasi ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak Divan-ı Hümayun’daki iş yükünün artması ile dönemin Reisü’l-Küttabı Mehmed Ragıp Efendi (Koca Ragıp Paşa) tarafından eyalet esasına göre şikâyetleri kaydetme usulünün getirilmesi öngörülmüş ve böylece Şikâyet defterleri kendi aralarında eyaletlere taksim edilerek, Divan-ı Hümayun’dan çıkan, hüküm, kanunname ve nizam mahiyetinde olan kararların kayıtlı bulunduğu Ahkâm defterleri adı altında yeni bir defter serisi ortaya çıkmıştır. Ahkâm defterlerinin eyaletlere taksim edilmesi aynı zamanda Şikâyet defterleri ile arasında görülen en belirgin farkı ortaya koymaktadır.⁹

Ahkâm defterleri, halkın şikâyetçi olduğu meselelere çözüm bulma amacıyla merkez tarafından verilmiş hükümlerden teşekkül etmektedir. Defterlerin bu özelliği, muhteva itibarıyla başvurulabilecek birinci elden kaynaklar olarak birçok araştırma sahasına kaynak olma niteliği taşımasını sağlamaktadır. Zira; defterlerde yer alan hükümlerin başta asayiş problemleri olmak üzere daha çok miras anlaşmazlıklarından kaynaklanan şahsi anlaşmazlıklar, yerel idaricilerle ilgili şikâyetler, vakıflar ile ilgili

⁶ Ahmet Özel, “Ahkâm”, *DİA*, C. 1, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1988, s. 550; Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2008, s. 17.

⁷ Halil Sahillioğlu, “Ahkâm Defterleri”, *DİA*, C.1, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1988, s. 551.

⁸ S. Mübahat Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, *DİA*, C.3, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2006, s. 520-521.

⁹ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993, s. 39; Feridun M. Emecen, *Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, Sayı: 5, 2005, s. 125; Mesut Aydinler, “Ragıp Paşa”, *DİA*, C. 34, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2007, s. 403-406.

anlaşmazlıklar, alacak-verecek meseleleri, vergi tahsillerinde yaşanan sıkıntılar, toprak ile ilgili anlaşmazlıklar gibi meseleleri ihtiva etmesi, ilgili bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına dair önemli veriler sunmaktadır. Söz konusu hükümler, aynı zamanda gönderildiği eyaletin sınırları dahilinde bulunan sancak, kaza, nahiye ve köyler hakkında önemli bilgiler vererek araştırmacılar için bölgenin idari taksimatına dair bir portre ortaya koyabilmektedir. Ahkâm defterleri, bu niteliklerinin yanı sıra devletin adalet sistemi hakkında tespitler yapma imkânı sağladığı gibi hükümlerin bizzat Divan-ı Hümayun'dan çıkmasından dolayı devletin resmi düşüncesini yansıtabilmektedir.

2.2. Şekil Özellikleri ve Yazı Türü

Ahkâm defterleri, muhteva olarak kendinden önceki defterler ile benzerlik göstermesine rağmen şekil olarak özgün niteliklere sahiptir. Mühimme ve Şikâyet defterlerine oranla ebat olarak daha dar ve uzun olup, dış kapakları ebru baskı tekniği ile yapılmıştır. Kapak kısmında “*hazâ defter-i kuyûd-ı ahkâmü 'ş-şikâyât*”, “*hazâ defter-i kuyûd-ı ahkâm-ı şikâyet/ahkâm-şikâyet*” ve “*hazâ defter-i şikâyet*” şeklinde girişlerle başlamaktadır.¹⁰

Ahkâm defterlerinin ihtiva ettiği hükümler, yine çalışma konumuzu teşkil eden I numaralı Maraş Ahkâm defterinde görüldüğü üzere belli bir tarih sırası gözetilerek belirli bir intizam içerisinde kaydedilmiştir. Defter doluncaya kadar farklı senelere ait meseleler aynı deftere kayd edilmeye devam ediliyor defter dolduktan sonra ise hükümler yeni bir deftere kayd edilerek tarih olarak bir kopukluk meydana gelmemesi sağlanmıştır. Hükümlerde, tarihlerin yazımında net bir gün verilmediği ve ayın belirli bir bölümü olan “*evâil, evâsıt, evâhir*” gibi onar günlük tarih aralığında ve daha sonra ay ismi ve yılı şeklinde kaydedilmiştir. Ahkâm defterlerinde yer alan hükümlerden her bir hükmün ilk kısmı, şer‘-i ve örfî yetkiliye ayrı ayrı veya ikisine birden hitap ile başlamaktadır. Daha sonra nakil-i iblağ diyebileceğimiz bölümde şikâyet konusu açıklanmaktadır. Son bölümde ise “*şer‘le görilmek için yazılmıştır*”; “*mahallinde şer‘le görilmek bâbında...*” vs. ifadelerle ile getirilen çözüm belirtilmektedir.

Ahkâm defterlerinin genel olarak, Osmanlı Devleti’inde, Divan-ı Hümayun’da tutulan kayıtlarda kullanılan bir yazı türü olan *divani* yazı ile yazıldığı görülmektedir.¹¹ Söz konusu divani yazı, İran menşeli bir yazı türü olmasına karşın Osmanlı idari teşkilatında özellikle resmi yazışmalarda kullanılmak üzere geliştirilen bir yazı çeşididir. Dolayısıyla temel karakteristik özelliklerinin Osmanlı Devleti’nde şekillendiğini söylemek mümkündür. “Divana mahsus” anlamına gelen bu yazı türü sadece divanda yazıldığı için bu adı almıştır Divan-ı Hümayun’da tutulan kayıtların tamamı bu yazı türü ile yazılmıştır.¹² Ancak, Mubahat Kütükoğlu; arşiv belgelerinde kullanılan yazıları için gerçek manada divani yazı demenin mümkün olmadığını bu belgelerin daha ziyade “kıрма” veya “hurda” denilen yazı şekilleriyle yazıldığı

¹⁰ Sibel Pekdoğan, “19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-60)”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Tokat 2014, s. 11.

¹¹ M. Tayyip Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, Enderun Yayınları, İstanbul 1992, s. 44.

¹² Ali Alparslan, “Divani”, *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1994, s. 445-446.

görüşünü savunmaktadır. Ona göre; kullanılan bu yazı şekillerinde “süratli yazma endişesi zaman zaman yazının noktalarının ihmal edilmesine sebep olduğundan dolayı belgelerin okunması divaniye oranla güç bir hal almaktadır.¹³

2.3. Ahkâm Defterlerinin Eyaletlere Göre Tanzimi

Şikâyet defterlerinin eyaletlere göre tanzim edilmesiyle tutulmaya başlanan Ahkâm defterleri, tablo 2.3.’te görüldüğü üzere on yedi bölge esas alınarak tertip edilmişlerdir. Mora Ahkâm defteri (1716) haricinde defterlerin başlangıç tarihi 1742 yılı olup, defterlerin bir kısmı II. Meşrutiyet dönemine kadar varlığını sürdürmüştür.¹⁴ Bu defterlerle ilgili sayısal veriler aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2.3. Ahkâm Defterlerinin Eyaletlere Göre Tanzimi¹⁵

Eyalet Adı	Defter Sayısı	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
Adana	9	1742	1878
Anadolu	185	1742	1889
Bosna	9	1742	1867
Cezayir ve Rakka	25	1746	1875
Diyarbakir	9	1742	1875
Erzurum	19	1742	1879
Halep	9	1742	1850
İstanbul	26	1742	1910
Karaman	39	1742	1878
Maraş	6	1742	1867
Mora	21	1716	1840
Özi ve Silistre	49	1742	1877
Rumeli	85	1742	1908
Sivas	36	1742	1908
Şam-ı Şerif	9	1742	1908
Trabzon	8	1742	1911

2.4. Maraş Ahkâm Defterleri

Maraş Ahkâm defterleri olarak 1155-1294/1742-1877 yılları arasını kapsayan toplam 6 defter bulunmaktadır. Defterler belirtilen zaman zarfında Maraş eyaletine bağlı Malatya, Ayıntab (Antep), Kasr-ı Zülkadriye (Kadirli)’nin yanı sıra Hısn-ı Mansur, Behisni, Kâhta, Gerger, Samsad gibi idari birimlerine gönderilen hükümleri içermektedir.¹⁶ Maraş Ahkâm defterleri ile ilgili bilgiler tablo 2.4.’te gösterilmiştir.

¹³ S. Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul 1988, s. 63.

¹⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın No: 108, İstanbul 2010, s. 22.

¹⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, s. 22.

¹⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, s. 22.

Tablo 2.4. Maraş Ahkâm Defterleri¹⁷

Defter Adı	Hicri Tarih	Miladi Tarih	Sayfa Sayısı
I Numaralı Maraş Ahkâm Defteri	1155-1164	1742-1751	297
II Numaralı Maraş Ahkâm Defteri	1178-1196	1765-1781	423
III Numaralı Maraş Ahkâm Defteri	1196-1299	1782-1814	310
IV Numaralı Maraş Ahkâm Defteri	1228-1249	1813-1834	128
V Numaralı Maraş Ahkâm Defteri	1249-1277	1834-1861	167
VI Numaralı Maraş Ahkâm Defteri	1278-1294	1861-1877	278

Tabloda gösterilen Maraş Ahkâm defterleri özelinde daha önce müstakil olarak yapılmış 4 çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar sırasıyla; Cengiz Özveri tarafından 2004 yılında tamamlanan "*1813-1834 Yılları Arasını Kapsayan IV Numaralı Maraş Ahkâm Defteri'nde Maraş Kadılığı'na Gönderilen Hükümler*", Yasin Kozak tarafından 2005 yılında tamamlanan "*V ve VI Numaralı Maraş Ahkâm Defterlerinde Maraş'a Gönderilen Hükümler*", Esra Paköz tarafından 2014 yılında tamamlanan "*I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinde Malatya'ya Gönderilen Hükümlerin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*" ve Ömer Dursun tarafından 2016 yılında tamamlanan "*II Numaralı Maraş Ahkâm Defteri'nde Malatya'ya Gönderilen Hükümlerin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (1765-1781)*" konulu yayımlanmamış yüksek lisans tez çalışmalarıdır. Söz konusu çalışmaların hepsinde, ilgili hükümlerin transkripleri yapıldıktan sonra hüküm özetleri yapılarak, hüküm muhtevaları temelinde değerlendirmeler yapılmıştır.

¹⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, s.34.

3. I NUNARALI MARAŞ AHKÂM DEFTERİNDE, ADIYAMAN (HİSN-I MANSUR, BEHİSNİ, KÂHTA, GERGER, SAMSAD)'A GÖNDERİLEN HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, önce I numaralı Maraş Ahkâm defterinde, Adıyaman (Hısn-ı Mansur, Behisni, Kâhta, Gerger, Samsad)'a gönderilen hükümlerin yine ilgili hükümlerden örnekler verilerek diplomatik çözümlenmeleri yapılacak, daha sonra ise bu hükümler konularına göre tasnif edilerek değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

3.1. I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinin Teknik ve Biçimsel Özellikleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Maraş eyaletine ait olmak üzere 1155-1294/1742-1877 yılları arasında kapsayan toplam 6 defter bulunmaktadır. Bu defterlerden ilki olan 1 numaralı Maraş Ahkâm defteri, defter tasnifleri içerisinde A. {DVNS.AHK. ME.d, 00001 sıra numarasında kayıtlı bulunmaktadır. I Numaralı Maraş Ahkâm defteri, Ahkâm defterlerinin genel diplomatik özelliklerini yansıtmaktadır. Defterin kapağının üst kısmında tanıtım bilgisi olarak “*Maraş defteri. min evâil-i Cemâziye'l-âhir sene 1155 ilâ evâsıt-ı Şa'bân sene 1164*” yazmaktadır.¹⁸ Defterin birinci sayfasında, ilk hükümlerden önce ise defter künyesi olarak “*Bi-ismihi Te'alâ Hazâ kuyûd-ı ahkâmü'ş-şikâyât fi zamân-ı sadr-ı sudûrû'l-vüzerâ Hazreti Ali Paşa yesserallâhü mâ-yeşâ fi ibbân-ı Hazreti Mehmed Ragıp Efendi Re'isü'l-küttâb nâle mâ yetemennâhu*”¹⁹ ifadesi yer almaktadır.

Divan-ı Hümayun'da hazırlanan diğer tüm defterleri gibi I numaralı Maraş Ahkâm defterinde de numaralandırma varak ile değil de sayfa numarası ile yapılmıştır ve sayfa sayısı 297'dir. Konumuzla ilgili hüküm sayısı ise 203'tür. Sayfaların sağ ve sol taraflarında genel olarak 2 cm kadar boşluklar bırakılmış ve her sayfaya düşen hüküm sayısı ise hükümlerin uzunluğuna göre farklılık göstermektedir. Sayfa sonlarındaki hükümlerde ise muhtemelen bir sonraki sayfaya sarkmaması amacıyla hükümler çapraz bir şekilde yazılmıştır; yine de bazı hükümlere bir sonraki sayfada devam edildiği görülmektedir. Hükümler farklı kâtipler tarafından yazılabildiğinden, hükümler arasından yazı stili bakımından da farklılıklar söz konusudur.

I numaralı Maraş Ahkâm defterinde, hükümler tarih sırası içinde belirli bir düzene göre yazılmıştır. Hükümlerde, tarihler genellikle hükmün sol alt köşesinde *Fî evâil-i C. sene 1155* şeklinde ayın belirli bir bölümü olan “*evâil (1-10), evâsıt (11-20), evâhir (21-30)*” gibi onar günlük tarih aralığında ve daha sonra ay ismi ve yılı şeklinde kaydedilmiştir. Ahkâm defterlerinde yer alan hükümlerden her biri hükmün ilk kısmı “*Maraş vâlisine ve Hısn-ı Mansur kâdılarına hüküm ki*” şeklinde şer'î ve örfî yetkiliye ayrı ayrı veya ikisine birden hitap ile başlamaktadır. Devamında “*Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı mûmâ ileyh ve Seyyid Hasan zîde fazlühûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderub...*” şeklinde, şikâyetin geldiği yer, şahıs ve var ise şahsın elkabı ve

¹⁸ Bk. Ek: 1. I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinin Kapak Sayfası

¹⁹ Bk. Ek: 2. I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinin Künyesi

dua cümlesi gelmektedir. Daha sonra ise nakil-i iblağ diyebileceğimiz bölümde şikâyet konusu açıklanmaktadır. Son bölümde ise “...kânûn üzere ‘amel olunmak için’”, “...şer‘le görilmek için yazılmıştır”; “...mahallinde şer‘le görilmek bâbında...” vs. ifadelerle getirilen çözüm belirtilmektedir.

3.2. Defterde Yer Alan İlgili Hükümlerin Gönderildikleri İdari Birimler Ve Şikâyet Konularına Göre Kategorik Dağılımları

Bu çalışmada tespit edilen hükümler, gönderildikleri idari birimlere göre tasnife tabi tutulduğunda, en çok hükmün gönderildiği idari birimin 147 hükümle Hısn-ı Mansur olduğu görülmektedir. Hısn-ı Mansur’u sırasıyla 18 hükümle Gerger, 14 hükümle Kâhta, 10 hükümle Behisni, 8 hükümle Şure İli, 4 hükümle Samsad ve 3 hükümle Taş-İl idari birimleri takip etmektedir. Bu sayısal verilere göre; 10. sayfada yer alan 2. hükmün (10/2) hem Kâhta hem de Şure İli idari birimlerinin kadılarına hitaben gönderilmesi ve aşağıdaki tabloda her iki idari birim kategorisi verilerinde de yer alması dolayısıyla toplam hüküm sayısı 203 olması gerekirken 204 çıkmaktadır.

Söz konusu hükümlerin şikâyet konularına göre sayısal dağılımında ise 76 hükümle asayiş problemleri şeklinde izah edebileceğimiz eşkıyalık ve gasp gibi meselelere ilişkin hüküm sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra mali ve tarım politikaları(tımar, mukataa, iltizam, malikâne) ile ilgili olarak 63 hükmün olduğu görülürken, muhtelif meselelere dair 41, vakıf kurumuna dair 17 ve son olarak miras meseleleri ile ilgili olarak 6 hüküm tespit edilmiştir. Hükümlerin gönderildikleri idari birimler ve şikâyet konularına dair sayısal veriler ve kategorik dağılımları aşağıda tablo 3.2.’de yer almaktadır.

Tablo 3.2. Defterde Yer Alan İlgili Hükümlerin Gönderildikleri İdari Birimler Ve Şikâyet Konularına Göre Kategorik Dağılımları

Kategori	İdari Birim	Hüküm Sayısı	Referans
Asayiş Problemleri (Eşkıyalık,Gasp)	Hısn-ı Mansur	56	11/1; 14/3; 17/3; 17/6; 18;1; 19/1; 19/2; 24/2; 32/2; 39/4; 42/4; 48/4; 55/1; 56/1; 56/2; 58/4; 58/5; 67/4; 72/1; 72/3; 83/4; 88/1; 93/4; 95/3; 97/1; 97/4; 98/3; 99/2; 109/1; 111/1; 114/1; 124/2; 129/2; 131/1; 132/3; 134/3; 148/3; 160/4; 164/4; 168/3; 174/4; 175/3; 186/1; 186/3; 208/3; 221/3; 222/1; 222/3; 247/4; 249/1; 252/1; 255/4; 261/1; 266/4; 288/3; 295/4
	Behisni	7	205/2; 222/4; 239/3; 276/2; 278/3; 281/2; 284/3
	Kâhta	2	107/1; 212/3
	Gerger	4	78/1; 182/4; 208/4; 220/2
	Samsad	3	99/1; 133/3; 280/4
	Taş-İl	2	164/2; 273/2
	Şure İli	2	25/4; 49/2

Kategori	İdari Birim	Hüküm Sayısı	Referans
Mali ve Tarım Politikaları (Tımar, İltizam, Malikâne, Vergi)	Hısn-ı Mansur	38	6/4; 11/2; 19/6; 21/3; 22/1; 24/1; 31/2; 32/3; 44/6; 57/4; 59/1; 60/3; 63/4; 67/3; 69/1; 76/4; 81/4; 93/3; 93/5; 94/4; 97/3; 98/2; 114/3; 115/1; 125/3; 126/1; 148/2; 173/1; 174/3; 191/4; 192/2; 195/1; 199/4; 204/3; 245/1; 245/4; 251/3; 290/3
	Behisni	1	74/5
	Kâhta	8	10/2; 26/1; 59/2; 80/4; 187/2; 194/3; 198/3; 293/4
	Gerger	11	46/2; 46/3; 46/4; 46/5; 47/1; 47/4; 123/3; 189/4; 193/1; 218/2; 289/2
	Şure İli	6	10/2; 39/3; 42/2; 164/3; 167/1; 265/3

Kategori	İdari Birim	Hüküm Sayısı	Referans
Vakıf Kurumu	Hısn-ı Mansur	13	14/2; 19/3; 20/3; 25/3; 32/1; 39/1; 42/1; 52/7; 57/5; 60/4; 85/3; 108/2; 163/1
	Kâhta	3	244/4; 252/3; 286/3
	Gerger	1	190/4

Kategori	İdari Birim	Hüküm Sayısı	Referans
Miras Meseleleri	Hısn-ı Mansur	6	1/2; 22/2; 84/1; 138/4; 198/2; 222/2

Kategori	İdari Birim	Hüküm Sayısı	Referans
Muhtelif Meseleler	Hısn-ı Mansur	34	1/1; 7/1; 9/3; 10/4; 18/2; 18/4; 28/2; 29/3; 31/4; 36/3; 38/2; 55/2; 72/4; 81/1; 86/4; 88/2; 98/1; 106/5; 110/6; 111/2; 113/2; 113/3; 125/2; 125/4; 134/4; 165/4; 168/1; 176/2; 184/1; 184/2; 187/4; 192/3; 237/2; 254/3
	Behisni	3	73/1; 253/3; 261/2
	Kâhta	1	10/3
	Gerger	1	135/4
	Samsad	1	248/4
	Taş-İl	1	273/1

3.3. Hükümlerin İçerik Olarak Değerlendirilmesi

3.3.1. Asayiş Problemleri (Eşkîyalık ve Gasp) ile İlgili Hükümler

3.3.1.1. Hükümlerin Genel Biçimsel Özellikleri

Söz konusu şikâyetlerin suretleri Ahkâm defterlerine kaydedilirken hükmün giriş bölümünde haksızlığa uğramış ya da davacı olan tarafı belirtmek için “...kimesne gelüb hilâf-ı şer’-i şerîf kimesneye vaz’ u ta’addileri olmayüb ve üzerlerine şer’an bir nesne sâbit olmuş degil ...” ya da “...kendü hallerinde olub hilâf-ı şer’-i şerîf kimesneye vaz’ u ta’addileri olmayüb ve üzerlerine dahi şer’an bir nesne sâbit olmuş degil iken...” gibi klişe ifadeler kullanılmıştır. Yine eşkıyalar ve gasıplar için “...kendü hallerinde olmadıklarından...” gibi ifadeler kullanılmıştır. Şikâyetlerin değerlendirilmesi yapıldıktan sonra ise “...şer’le görilüb hilâf-ı şer’-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın aldığı... alvirilüb icrâ-yı şer’ ve ihkâk-ı hakk olunmak...” veya “...gasp eylediği... alvirilüb

ihkâk-ı hakk olunmak bâbında...” gibi ifadeler ile şikâyete konu olan mesele hakkında kanunlar çerçevesinde çözüm getirilmeye çalışılmıştır.

3.3.1.2. Asayiş Problemlerinin Ortaya Çıkışının Tarihsel Koşulları

Asayiş problemleri, tarihsel süreçte siyasi iktidarın bir kontrol mekanizması olarak gücünü yitirdiği bölgelerde hayat bulabilmiştir. Bu durum ise siyasi iktidar ile ekonomik ve sosyal sıkıntılar arasındaki determinist ilişkiden kaynaklanmaktadır. Zira siyasi iktidarın zayıflamasının yol açtığı ekonomik ve sosyal sıkıntılar; eşkıyalık ve gasp eğilimlerinde belirleyici ve yönlendirici unsurlar olmuştur. Dolayısıyla eşkıyalık ve gasp olaylarının ortaya çıkmasının tarihsel koşulları da siyasal iktidar/güç tarihinin bir parçası şeklinde ele almak mümkündür.²⁰ Bu bağlamda, eşkıyalık olaylarının etkisini hissettirmesi XIV. yüzyıla rastlamakla birlikte yukarıda belirtilen sebeplere ek olarak demografik yapıdaki değişim yani orantısız nüfus artışına bağlı XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin de dahil olduğu tüm Akdeniz coğrafyasında giderek tırmanma eğilimi göstermiştir.²¹

Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın ilk yarısında Anadolu'da bazı asi grupları bulunmakla birlikte, Kanuni Sultan Süleyman'ın oğulları Şehzade Bayezid ve Selim arasındaki mücadelelerin²² yanı sıra XVI. yüzyılın sonlarında doğuda İran ve batıda Orta Avrupa'da Habsburglarla olmak üzere iki cepheli bir savaş ortamı içinde bulunması, devlet otoritesinin fazlasıyla sarsılmasına yol açmıştır. Bunlara ek olarak, devletin askeri ve politik düzenini, vergi sitemini ve toprak kullanma biçimlerini tanımlayarak, devletin toplumsal ve politik yapısını devletin iki temel kurumu olan kul ve tımar sisteminin bozulması beraberinde siyasi, askeri ve ekonomik işlevsizlikleri getirmiştir.²³ Bu siyasi ve iktisadi koşullarda, devlet otoritesinin sağlanamamasının sebep olduğu otorite boşluğuna bağlı olarak meydana gelen birbirine eklenmiş toplumsal karışıklıklar XVIII. yüzyılda da devam etmiştir.²⁴

Yukarıda temel çerçevesi çizilen siyasi ve iktisadi koşullar, aynı dönemde tutulan I numaralı Maraş Ahkâm defterinde yer alan ilgili hüküm muhtevalarının, tablo 3.2.'de görüldüğü üzere önemli bir kısmının asayiş olayları kapsamında değerlendirebilmeğimiz eşkıyalık ve gasp ile ilgili şikâyetlerden teşekkül etmesini anlaşılır kılmaktadır.

3.3.1.3. İlgili Hükümler Temelinde Asayiş Problemlerinin Sınıfsal Tabanı

Asayiş problemleri ile ilgili olarak tespit edilen 76 şikâyetin ekseriyetle (72 tanesi) *reyadan* kimselerin müslüman/zımmi fark etmeksizin müdahil oldukları iddia edilen eylemler ile ilgili olduğu görülmektedir. 1742 yılı Ekim ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Halil adlı kişinin, yine aynı kasaba sakinlerinden Köse

²⁰ Eric J. Hobsbawn, *Eşkıyalar*, (Çev. Osman Akinhay), Agora Kitaplığı, İstanbul 2011, s. 21.

²¹ Fernand Braudel, *Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*, C. II, (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay), İmge Kitabevi, Ankara 1994, s. 111-119.

²² Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2009, s. 269.

²³ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, s. 52.

²⁴ Akdağ, age., s. 15-20.

Ahmed oğlu ve Baki oğlu Hasan'ın maiyetindekiler ile birlikte evini basıp, kendisini darp ederek bir miktar akçesini gasp ettikleri²⁵ ve 1742 yılı Aralık ayı sonlarında, Hısnı Mansur'a bağlı Haçın köyü ahalisinin, aynı köyden Agop ve Bağdisar adlı zımmilerin maiyetindeki kimseler ile kendilerine haksızlık edip mallarını yağmalamadıkları²⁶ şeklindeki şikâyetlerine mukabil verilen hükümlerde görüldüğü üzere gerek bireysel gerek ise toplu olarak bu bağlamda merkeze şikâyetler intikal etmiştir. Reayadan kaynaklandığı iddia edilen eşkıyalık ve gasp gibi asayiş problemlerine yönelik şikâyetlerin hemen hepsi bu temeldedir.

Reayanın yanı sıra şikâyet sayısı az olmakla beraber (4) Osmanlı Devleti'inde padişahın icrai, idari ve askeri yetkilerini temsil eden voyvoda, mütesellim gibi idari amirlerin dahil olduğu *ehl-i örf* tafesine yönelik de şikâyetlerin olduğu görülmektedir. 1743 yılı Eylül ayı başlarında, Hısn-ı Mansur'dan Başdefterdar Hacı Sadullah'ın, Rişvan voyvodalarının reayaya kanun dışı müdahalede buldukları²⁷ ve 1746 yılı Eylül sonlarında, Hısn-ı Mansur'da ikamet eden alimler, hatipler, salihler, imamlar ve şeriflerin; vilayetlerinde mütesellim olan Hacı Süleyman'ın kendilerine haksızlık yaptığı ve büyük zararlar verdiği şeklindeki şikâyetlerine mukabil verilen hükümler, ehl-i örf tafesinin de asayiş problemlerine sebep olduğuna dair şikâyetleri örneklemektedir.

Asayiş problemleri ile ilgili hükümlerden bir tanesi ise 1746 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kazası ahalilerinin, Hasan Efendi adlı naibin defterde yazılandan fazla vergi talebinde bulunarak ellerindeki tüm paraları aldıkları şeklindeki şikâyetlerine yöneliktir.²⁸ Bu bağlamda tek bir şikâyetin olması, Osmanlı Devleti'nde eğitim, yargı, fetva işlerini icra eden kadı, naib gibi görevlilerin dahil olduğu *ulema* sınıfının da asayiş problemlerine yol açtığı yorumunu yapmak ve söz konusu sınıfın rolünü vurgulamak için yetersizdir.

3.3.1.4. İlgili Hükümler Temelinde Asayiş Problemlerinde Uygulanan Yaptırımlar

Osmanlı Devleti'nin ceza hukukunda asayiş problemleri ilgili olarak dönemin koşulları paralelinde muhtelif cezai yaptırımlar söz konusu olmuştur. Bu bağlamda, sosyal düzeni sağlamak için taşradaki devlet görevlilerine gönderilen fermanlar ve adaletnamelerin yanı sıra mübaşirler tayin edilerek teftişler yapılmıştır. Mübaşirlerin hazırladıkları raporlar neticesinde; zararlar tespit edilerek çözümünün ne şekilde olacağı yönünde karar verilebilmekteydi.²⁹ Bu bağlamda, Osmanlı Devleti'nde kimi zaman planlı çoğu kez ise şartların zorlamasıyla eşkıyalık olayları karşısında farklı çözüm yolları geliştirmiştir. Eşkıyalık suçu için uygulanan el-ayak kesme gibi had³⁰ ve

²⁵ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 11/1.

²⁶ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 17/3.

²⁷ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 55/1.

²⁸ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 148/3.

²⁹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 88/1.

³⁰ Allah hakkı yani toplumun hakkı olarak yerine getirilmesi gerekli, miktar ve keyfiyeti belirli ve sınırlı cezai müeyyidedir. Bu suçlar zina, iftira atmak, hırsızlık, içki içmek, yol kesmek, irtidat (dinden çıkmak), devlete isyan (bağy) şeklindedir. Detaylı bilgi için bk. Ali Bardakoğlu, "Ceza", *DİA*, C. 7, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1993. s.467.

siyaseten katl³¹ cezaları dışında yöneticinin veya hâkimin takdirine bırakılan sürgün, hapis, para vs. *ta'zîr*³² cezaları uygulanan diğer cezalandırma şekilleri olmuştur.³³

3.3.2. Mali ve Tarım Politikaları ile İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nde toprak sistemi genel hatlarıyla İslam arazi hukuku temelinde bir gelişim göstermekle birlikte, değişen tarihsel koşullar çerçevesinde getirilen birtakım yeni ilke ve uygulamaların kanunlaştırılması toprak sisteminin pratikte özgün nitelikler kazanmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, Osmanlı Devleti'nde hukuki olarak mülk, vakıf ve mevat gibi mülkiyet hakkı bir şekilde şahısların eline bırakılmış arazilerin varlığı söz konusu olmakla beraber, İslam devletlerinde olduğu gibi hâkim teamül, arazinin mülkiyet hakkının devlete ait olduğu şeklindedir.³⁴ Mülkiyeti devlete ait olan ve miri arazi olarak da ifade edilen bu toprakların işletilmesinde başvurulan temel ekonomik uygulamalar ise tımar (dirlik), iltizam ve malikânedir. Bu uygulamaların aynı zamanda devletin askeri, mali, toplumsal ve tarım politikalarına biçim vermesi, ilgili şikâyet konuları ve getirilen çözümlerin müstakil olarak tetkik edilmesini zaruri kılmaktadır. Dolayısıyla bu bölümde, söz konusu uygulamaların her biri müstakil başlıklar altında açıklanarak, ilgili şikâyet konuları ve getirilen çözümlerin isnatları izah edilemeye çalışılacaktır.

3.3.2.1. Tımar (Dirlik) Sistemi İle İlgili Hükümler

Tımar, Osmanlı Devleti'nin toprak sisteminin idari ve askeri tasnifinde, kamu arazisi dahilinde, yönetimi toprak üzerindeki denetim hakkı dolayısıyla kendisine "*sâhib-i 'arz*" da denilen sipahiye bırakılmış olan toprakları ifade etmektedir. Başka bir ifade ile belirli bir yere ait vergi gelirlerinin tümünün veya bir kısmının, yaptığı hizmetlere mukabil dirlik olarak bir görevliye devredildiği; mali, idari, askeri amaçlı bir sistemdir.³⁵ Tımar sisteminin kurulması ve sürekli bir denetim sağlanması bir dizi işlemler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, ilk olarak fethedilen bölgenin gelir kaynaklarının tespiti ve tımar olarak dağıtımının yapılabilmesi amacıyla "*tahrir emini*" veya "*il yazıcısı*" denilen görevliler gönderilerek tahrir yapılırdı. Söz konusu görevli böylece köylerdeki vergi verebilecek konumdaki bütün aile reislerinin ve

³¹ İslam devletlerinde hükümdarların devlet yönetimi ve politikası konusunda zararlı oldukları düşünülen kişiler konusunda verdikleri ölüm cezasıdır. Osmanlı Devleti'nde Fatih Kanunnamesi'nde yazılı hukuk haline getirilmiştir. Detaylı bilgi için bk. Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devletinde Siyaseten Katl*, Ajans-Türk Mabaası, Ankara 1963, s. 2; Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 186/1; 261/1.

³² Ta'zîr, fıkhîta suç sayılmasına karşın cezaları tespit edilmemiş yani İslam hukukunun metin halindeki kaynaklarında gösterilmemiş suçlara verilecek ve tatbiki hakim veya yöneticiye bırakılmış cezaları ifade etmektedir. Bu cezalar asli ceza şeklinde olabileceği gibi asli cezaya bedel veya ek ceza niteliğinde de olabilir. Ta'zîr cezasının şekil ve miktarının belirlenmesinde suçun türü ve büyüklüğünün yanı sıra, suçlunun hali ve sebep açtığı zararlar ile suçun işlenmesine etki eden unsurlar dikkate alınır. Bu sebeple ta'zîr toplumun değerlerine ve dönemin siyasi, sosyal ve kültürel koşullarına göre değişiklik arz edebilir. bk. Tuncay Başoğlu, "Ta'zîr", *DİA*, C.40, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2011, s. 198-202.

³³ Faruk Söylemez, *Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi: Rişvan Aşireti Örneği*, Kitabevi, İstanbul 2011, s. 93-96; Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 10/4.

³⁴ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, C. 1, Eren Yayıncılık, İstanbul 2009, s. 145.

³⁵ Ömer Lütfü Barkan, "Tımar", *İslam Ansiklopedisi*, C. 12, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1979, s. 286-288,

bekârların adlarını ve ellerindeki toprağın ortalama miktarını ayrıntılı olarak tahrir defterine yani ‘‘mufassal defteri’’ne kaydederdi. Mufassal defterin başına ise tımarın tahsis edildiği sancak sipahilerinin söz konusu gelirleri hangi oran ve koşullara göre toplayacağını ve toprak üzerindeki denetim hakkının niteliğini ve ölçütünü gösteren bir kanunname konulurdu. Kanunnamelerdeki kurallar, aynı zamanda köylülerin ödeyecekleri vergilere yönelik temel usul ve esasları tanzim etmekteydi. Ayrıca gelirlerin has, zeamet ve tımar olarak dağılımını gösteren özet bir defter olan ‘‘icmal defteri’’ ve tımar almaya hak kazanmış kişinin berat alabilmesi için Defterhane tarafından verilen tezkire suretlerinin kaydedildiği ‘‘ruznamçe defterleri’’ bulunmaktaydı. Tımar ruznamçe defterleri, Defterhane’nin günlük işleriyle ilgili tutulan defterler olmaları hasebiyle tımar sisteminin en önemli kaynakları arasında yer almaktaydı.³⁶

Tımar uygulamasının çerçevesi çizilen temel usul ve esasları XVI. yüzyıl sonlarına kadar klasik dönem Osmanlı Devleti rejimin ayırıcı niteliği olmuştur. Ancak; XVI. yüzyılın sonlarından itibaren tımar sisteminin uygulanmasında meydana gelen usulsüzlük ve bozulmalara da bağlı olarak meydana gelen anlaşmazlıklar ve müdahaleler, incelemeye tabi tuttuğumuz XVIII. yüzyıla ait hükümlerden de anlaşılacağı üzere Divan-ı Hümayun’a ulaşan temel şikâyet konularını teşkil etmiştir.

Tımar sisteminin uygulamasında ortaya çıkan problemlere bağlı olarak Divan-ı Hümayun’a çok sayıda şikâyet ulaştığı görülmektedir. Söz konusu şikâyetler, ekseriyetle tımar gelirine yapıldığı iddia edilen müdahaleler ile ilgilidir. Tımar gelirlerine yapılan müdahalelerin daha çok sosyal yapı içerisinde güç kazanmış kişiler³⁷ tarafından yapıldığı belirtilmekle beraber, bölgede bulunan kimi sipahilerin tasarruf ettikleri tımar hisselerine kanaat etmeyerek kanuna aykırı müdahalelerde bulduklarına dair şikâyetler de söz konusudur.³⁸ Bununla birlikte, tımar hissesi anlaşmazlığından kaynaklanan müdahalelere dair şikâyetler de bulunmaktadır. Tımar hissesine yönelik bu anlaşmazlıkların daha çok tımarı tasarruf eden kişinin ölümünden sonra ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Zira, ölen kişinin tasarruf ettiği tımarın ölümüne müteakip başka kişilere tevcih edilmesi çoğu kez dışarıdan kimselerin hisse üzerinde hak iddiasıyla tımar sahibine müdahalede bulunmasına yol açmıştır.³⁹ Tımar sahibinin çeşitli sebeplerle lağvedilmesi akabinde yapılan yeni tımar tevcihlerine de dışarıdan belli sebepler ile aynı şekilde müdahalelerde bulunulduğuna dair şikâyetlerde bulunulmuştur.⁴⁰ Tımar sistemine ilişkin diğer şikâyetler ise ‘kanunsuz vergi talebi’ kapsamında değerlendirdiğimiz vergi tahsildarlarının kanun dışı vergi talep ettikleri iddialarına yöneliktir. Bu bağlamda merkeze iletilen şikâyetler doğrultusunda; Defterhane-i Amire (Defteri Hakani)’de bulunan mufassal, icmal ve ruznamçe gibi has, zeamet ve tımar tevcihlerini kaydedildiği tahrir defterleri kontrol edilerek şikâyetlerin isnatlarının teyit edilmesi durumunda, mahalli idari ve adli yetkiliye söz konusu müdahalelerinin önlenmesi ve tasarruf sahibinin tahvil tarihine düşen vergi ve

³⁶ Erhan Afyoncu, "Rûznâmçe", *DİA*, C. 35, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2008, s. 276-278.

³⁷ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 46/3; 81/4; 93/5; 94/4; 148/2.

³⁸ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 123/3.

³⁹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 44/6.

⁴⁰ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 39/3.

mahsullerini tahsil edebilmesi için gerekli koşulların sağlanması yönünde hüküm verilmiştir.

3.3.2.2. İltizam Sistemi İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nde XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dönemin siyasi ve ekonomik koşulları bağlamında uygulanmaya başlayan iltizam sistemi, en geniş anlamıyla mukataa adı verilen vergi kalemlerinin açık artırma ile ihale edilerek, devlete ait herhangi bir vergi gelirini toplamayı belirli bir yıllık bedel karşılığında kişi ya da kişilere devredilmesidir. Bu vergi gelirlerini yani iltizamı üzerine alan kişilerin her birine mültezim, mültezimin birden çok kişi olması, böylece vergi gelirlerini müşterek olarak tasarruf etmesi ise *“ber-vech-i iştirâk”* şeklinde ifade edilmekteydi. Söz konusu mültezimler, vergi gelirlerini voyvoda gibi mahalli yöneticiler vasıtasıyla da toplayabilmekteydi.⁴¹

İncelemeye tabi tutulan hükümlerde, iltizam sistemine ilişkin olarak merkeze ulaşan şikâyet konuları çeşitlilik göstermektedir. Söz konusu şikâyetler içerisinde, mukataa gelirlerinin toplanmasına dışarıdan yapıldığı iddia edilen müdahaleler ile ilgili şikâyetler bulunmakla beraber,⁴² şikâyetlerin büyük çoğunluğu 'kanunsuz vergi talebi' kapsamında değerlendirdiğimiz mukataa zabitlerinin kanun dışı vergi talep ettikleri şeklindeki iddialara yöneliktir. Bunların yanı sıra, mukataaları müşterek (ber-vech-i iştirâk) olarak tasarruf eden mültezimlerden birinin, kendilerine verilen dilekçede (tahvilde) belirtilen zaman aralığında tasarruf ettikleri mukataadan kendi hissesini tasarruf edebilmesi için herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde padişah emri rica etmesi şeklinde talepler de bulunmaktadır. Bunlara yanıt olarak mahalli idari ve adli yetkiliye dilekçe sahiplerinin belirtilen zaman aralığında hissesini idare edebilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.⁴³

3.3.2.3. Malikâne Sistemi İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın sonlarından XIX. yüzyılın ortalarına kadar iltizamda denemeye girişilen yeni sistem malikâne sistemidir. Malikâne sistemi de iltizam sistemi gibi bir terminoloji ve mekanizmaya sahip olmakla beraber, malikâne sistemini iltizam sisteminden farklı kılan temel özellik; vergi gelirlerinin bir yıllık bir bedel karşılığında değil de kaydıhayat şartı ile devredilmesidir. Bu bağlamda, açık artırmada en yüksek peşin para yani muacceleli teklif edip ödeyen mültezim, bu suretle vergilendirme hakkını elde ettiği mukataa ve mükellefler üzerinde, *“mefruzü'l-kalem ve maktui'l-kadem min külli'l-vücuuh serbestiyet üzere”* hayatta olduğu sürece geniş yetkiler elde etmekteydi. Mültezim, bu yetkiler çerçevesinde mukataasını kendi iradesiyle başkasına da satabilirdi.⁴⁴

⁴¹ Mehmet Genç, “İltizâm”, *DİA*, C. 22, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2000, s. 154-155.

⁴² Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 74/5.

⁴³ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 21/3; 60/3; 76/4; 93/3; 174/3.

⁴⁴ Mehmet Genç, “Mâlikâne”, *DİA*, C. 27, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s. 516-517.

Malikâne sistemine ilişkin şikâyetlere mukabil verilmiş hükümler tetkik edildiğinde, söz konusu hükümlerin muhtevalarının ekseriyetle mukataa gelirlerinin toplanmasına muhtelif nedenlerle dışarıdan yapıldığı iddia edilen müdahaleler ile ilgili olduğu görülmektedir. Müdahalelerin önlenmesi hususunda, merkezde değerlendirilen şikâyetlerin isnatlarının teyit edilmesi durumunda, mahalli idari ve adli yetkiliye söz konusu müdahalelerinin önlenmesi için gereğinin yapılması konusunda hüküm verilmiştir.⁴⁵ Bununla birlikte, iltizam sisteminde olduğu gibi şikâyetlerin büyük çoğunluğu 'kanunsuz vergi talebi' kapsamında değerlendirdiğimiz mukataa zabitlerinin kanun dışı vergi talep ettikleri şeklindeki iddialara yöneliktir. Bunlara ek olarak şahısların “*ber-vech-i malikâne uhdelinde*” olan hisselerinin belirttikleri zaman aralığında tasarruf etme izni istenmesi ile ilgili hükümlerde bulunmaktadır.⁴⁶

3.3.2.4. Vergi Tahsilinde Yaşanan Problemler İle İlgili Hükümler

Zirai üretimin yapıldığı toplumlarda devlet hazinesinin en temel gelir kaynağının vergi gelirleri olması, mali politikaların bu temelde tahakkuk edilmesini zaruri kılmıştır. Bu realiteden hareketle bir vergi politikası geliştiren Osmanlı Devleti'nde, amaç ve kapsamı bakımından “tekâlif-i şer‘iyye” ve “tekâlif-i örfiyye” olmak üzere iki tür vergiden söz etmek mümkündür. Bu vergi türlerinden şer‘-i vergiler, İslami usul ve esaslar temelinde reyadan alınan öşür, resm-i çift, resm-i ağnam vs. vergileri ihtiva ederken, örf-i vergiler ise dönemin koşulları çerçevesinde yürütücülük, uygulayıcılık gibi hükümet işleri için alınan resm-i arus, resm-i mücerred, avarız, imdad-ı seferiyye ve hazerriye gibi vergileri ihtiva etmektedir.⁴⁷ Tüm vergilerin toplanmasında başvurulan temel teknik ve yöntemler olan tımar, iltizam ve malikâne sistemlerini yukarıda izah etmiştik. Teorik olarak mezkur uygulamalar vasıtasıyla tahsil edilmesi öngörülen vergilerin pratiğinde muhtelif nedenlerden ötürü zuhur eden problemler XVIII. yüzyılda Divan-ı Hümayun’a intikal eden şikâyetlerde kendini göstermiştir.

Vergi tahsilinde yaşanan sıkıntılara ilişkin olarak Divan-ı Hümayun’a intikal eden şikâyetlerin büyük bir kısmı reayanın; sipahi (sahib-i arz), mültezim ya da büyük çoğunluğu İstanbul’da bulunan malikâne sahiplerinin vergilendirmeyi yapmaları için görevlendirdikleri zabitleri ve hass voyvodaları gibi mahalli vergi tahsildarlarının ya da aynı yerde ikamet ettikleri ahalinin kanun dışı vergi talebi iddiasına yöneliktir. Kanuna aykırı olarak tahsil edilmeye çalışılan vergilerin başında ise “avarız” ve “imdad-ı seferiyye ve hazerriye” vergileri gelmektedir. Mezkur vergilerden avarız vergisi, düzenlenen seferlerin devlete yüklediği maliyetin karşılanması için miktarı doğrudan Divan-ı Hümayun tarafından belirlenen örf-i bir vergiydi.⁴⁸ Söz konusu verginin tahsili birtakım usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleşmekteydi. Bu bağlamda, öncelikle nüfus sayımı yapılarak vergi verebilecek konumdakiler tespit edilir ve her bir hane 3 ile 15 ev arasında olmak üzere “avarız haneleri” denilen vergi birimleri oluşturulmaktaydı.

⁴⁵ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 26/1; 42/2; 192/2; 193/1; 198/3.

⁴⁶ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 126/1.

⁴⁷ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, s. 553.

⁴⁸ Halil Sahillioğlu, “Avârız”, *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1991, s. 108.

Reyanın bu vergi birimlerine dahil edilmesindeki temel şart ise reyanın mülk (emlak ve arazi) sahibi olması olmakla birlikte, derbentçilik, madencilik, tuzculuk gibi belirli hizmetlerle hükümlü kimseler; kadı, naib, sipahi gibi resmi görevliler; imam, hatip, müezzin ve özellikle seyit gibi dini görevliler ve körlük, delilik gibi bedeni sakatlıkları olan kimseler de söz konusu verginin bir kısmını veya tamamını ödemekle mükellef tutulmaktaydı. Vergi birimine dahil edilmeyerek muaf tutulan tüm bu kimseler “hane-i gayr-ez avarız” şeklinde ifade edilmiştir.⁴⁹ Bu şart ve muafiyet durumu aynı zamanda söz konusu verginin tahsilinde ortaya çıkan problemlerin çıkış noktasını ifade etmektedir. Zira, bu bağlamda şikâyetlerin tamamı avarız hanesine dahil edilecekleri herhangi bir mülkleri (emlak ve arazi) olmamasına rağmen çoğunlukla vergi tahsildarları bazen ise köy ahalisi yani avarız hanesi ahalilerinin kendileri ile birlikte avarız vergisi ödemelerini isteyerek haksızlık ettikleri şeklindeki iddialara yöneliktir.⁵⁰

Kanuna aykırı olarak tahsil edilmeye çalışılan bir diğer vergi ise imdad-ı seferiye ve hazeriye vergisidir. İlk uygulamalarda genellikle “ımdad-ı seferiyye” adıyla anılan imdadiyye, XVIII. yüzyıldan itibaren “ımdad-ı seferiyye” ve “ımdad-ı hazariyye” diye ikiye ayrılarak düzenli vergiler halini almıştır. İmdad-ı hazeriye, Osmanlı Devleti’nde savaş olmadığı zamanlarda bütçe açığını kapatmak üzere halktan alınan bir vergi iken, imdad-ı seferiye ise savaş masraflarına karşılık olmak üzere halktan alınan örfi bir vergidir. Mezkur vergide de avarız vergisinde olduğu gibi birtakım muafiyetler söz konusuydu. Aynı şekilde resmi ve dini görevlilerin yanı sıra belli hizmetlere mukabil birtakım meslek grupları muaf tutulmuştur; ancak bu muafiyetlere rağmen mahalli yönetici ve memurların yanı sıra müşterek ödenen bir vergi olması hasebiyle ahaliden kimselerin kanunnamelerde bulunmamasına ve fermanlarda yasaklanmasına rağmen haksız yere talepte bulunmaları, bu bağlamda çok sayıda şikâyetin Divan-ı Hümayun’a ulaşmasına sebebiyet vermiştir. Söz konusu şikâyetler tetkik edilip isnatlarının teyit edilmesi üzerine, kanun dışı müdahalelere müsaade edilmemesi hususunda kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hükümler verilmiştir.⁵¹

3.3.3. Vakıf Kurumuna Dair Hükümler

Terim olarak “durma, durdurma, alıkoyma” anlamlarına gelen vakıf,⁵² hukuki bir kavram olarak ise bir malın sahibi tarafından kamu yararına tahsis edilmesi şeklinde ifade edilmektedir.⁵³ Farklı şekil ve işlevlerde olmak üzere hemen tüm toplumlarda örneklerine rastlamanın mümkün olmakla birlikte, vakıf müessesinin terminolojisi ve mekanizması, İslamiyet ile birlikte ortaya çıkıp, özgün bir nitelik ve işlev kazanarak İslam ülkelerinin tamamında hayati bir rol oynamıştır.⁵⁴

⁴⁹ M. Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2013, s. 184.

⁵⁰ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 31/2; 32/3; 47/1; 59/1; 59/2; 92/2; 114/3.

⁵¹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 6/4; 31/2; 47/1; 98/2; 204/3.

⁵² Pakalın, age., C. III, s. 577.

⁵³ Naif Öztürk, *Menşe’i ve Tarihi Gelişimi Açısından Vakıflar*, V.G.M.Y, Ankara 1983, s. 27.

⁵⁴ M. Fuad Köprülü, “Vakıflar Müessesesinin Hukukî Mahiyeti ve Tarihi Tekâmülü”, *Vakıflar Dergisi*, C. II, Ankara 1942, s. 1-35; Ünal, age., s. 245-246.

Vakıf müessesinin Osmanlı Devleti'nde de aynı şekilde sosyal, iktisadî ve hukuki bir işleve ve öneme sahip olduğu görülmektedir. Vakıf eserleri arasında cami, tekke, imaret, medrese, kervansaray, hastane, hamam, bedesten, çeşme vs. eserlerin bulunması vakıf müessesinin Osmanlı Devleti'nde; zirai, mimari, ulaşım, bayındırlık, sağlık ve eğitim faaliyetlerin yürütülmesindeki sosyal ve iktisadî önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca, günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde 2370 adet vakfiye ve kütük defteri ve bu defterlerde 27.021 adet vakfiye ve benzeri belgenin bulunması Osmanlı Devleti'nde vakıf kurmaya ve işletilmesine verilen ehemmiyeti anlamak açısından önemli bir ölçüttür.⁵⁵

Osmanlı Devleti'nde vakıflar, hayri vakıflar, evlatlık vakıflar, avarız vakıflar vs. şekillerde olabildiğinden vakfedilen mallar da menkul ve gayrimenkul olmak üzere çeşitlilik gösterebilmekteydi. Bu mallar, kurucusu tarafından vakfedilen han, hamam, dükkan, ev vs. mallar olabildiği gibi mülkiyeti aslında devlete ait olup da resmi hizmet kişilerine önce dirlik devamında temlik suretiyle yani mülk biçiminde ve o yoldan vakfolunması sağlanmış durumdaki miri topraklar da olabilmekteydi.⁵⁶ Bu mallar belli hukuki şartlar çerçevesinde vakfedilmekte ve işletilmesi, kadı tarafından düzenlenen ve saklanan hukuki senet niteliğindeki “vakfiye” ile saptanmaktaydı. Vakfiyede vakfın amacı, gelir kaynakları, bu gelirin nasıl kullanılacağı, nasıl korunup artırılacağı belirlenmekteydi. Vakfın yönetimi için ise büyük vakıflarda ek olarak onu sürekli kontrolü altında bulunduran bir nazır olmak üzere bir “mütevelli” belirlenmekteydi ancak mütevelli ile birlikte ikinci dereceden hizmetliler de bulunabilmekteydi. Mütevelli, vakfın devamından, vakfiyedeki koşulların yerine getirilmesinden ve gelir kaynağının korunma ve geliştirilmesinden sorumluydu ve vakfiyede belirtilen esaslar çerçevesinde işletildiği sürece, mütevelliye kimse karışamaz vakıf malından herhangi bir kullanımda bulunamazdı.⁵⁷

Vakıf müessesinin düzenlenmesi ve yönetilmesine dair yukarıda temel çerçevesi çizilen kurumsal yapılanma ile pek çok kamu işi icra edilirken XVIII. yüzyıla gelindiğinde, genel anlamda siyasi, askeri ve sosyo-ekonomik yapıdan meydana gelen değişimlerin etkisiyle, kurumun işleyişinde bazı aksaklıkların olduğu da anlaşılmaktadır; zira çalışma konumuzu teşkil eden pek çok hükmün muhtevası vâkıf evlatlarına veya vakıf gelirlerine yapılan müdahaleler gibi şikâyetlerden oluşmaktadır.

3.3.3.1. Vâkıf Evlatlarına Yapılan Müdahaleler İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nde vakıf türlerinden biri olan *zürri* (evlatlık) vakıflarda, genel olarak güdülen amaç; Allah yolunda hayır işlemek olmakla birlikte evlatlık vakıfta, vakfedilen vakfın tamamı veya bir kısmının gelirinden vakfedenin evlatlarının faydalanması amaçlanmıştır.⁵⁸ Vâkıf evladının ilgili belgelerde “...*evladiyet ve meşrutiyet üzere tasarruf ettiği...*” şeklinde ifade edildiği bu tür vakıflar ile ilgili şikâyet

⁵⁵ Vakıflar Genel Müdürlüğü, [erhttp://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=28](http://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=28), erişim 15. 06. 2016.

⁵⁶ Akdağ, *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi*, s. 629.

⁵⁷ İnalçık, *Devlet-i Aliyye I*, s. 261-262.

⁵⁸ İnalçık, *Devlet-i Aliyye I*, aynı yer; Öztürk, age., s. 84.

konuları ise vâkıf evlatlarının kendilerine yapıldıklarını iddia ettikleri müdahalelere yöneliktir. Söz konusu şikâyetlerin tamamı 1743 yılı Şubat ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kasabası mahallelerinden Halveti mahallesinden Seyit Hacı Ali oğlu Veli'nin; yine aynı kazaya bağlı Zek ve Sebar adlı köylerin gelirlerinin dedesinin kurduğu vakfa ait olduğunu, kendisinin de bu vakfın evlatlarından olduğunu, dolayısıyla hissesine düşen payı alması gerekirken aynı kazada ikamet eden Ömer zade Seyit Mustafa'nın ortaya çıkarak, onun vakfın evladı olmağını iddia edip hisse almasına engel olduğu şeklindeki şikâyeti paralelindedir. Yine aynı şikâyete mukabil; Veli'nin vakfın evlatlarından olduğunun mahkemece onaylanmış vakfiyede kayıtlı olduğunun dolayısıyla söz konusu hissesinin kendisine verilerek, herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi hususunda gereğinin yapılması yönünde verilen hükümde görüldüğü üzere müdahalelerin kaynağı farklı olmakla beraber, devletin tanzim edici bir rol oynadığı bu müessesenin zarar görmemesini esas aldığı ve bu konuda büyük bir çaba sarf edildiği anlaşılmaktadır.⁵⁹

3.3.3.2. Vakıf Gelirlerine Yapılan Müdahaleler İle İlgili Hükümler

Değerlendirilmesi yapılan ilgili hükümlerde, vakıf görevlilerine yönelik müdahalelerin yanı sıra vakıf gelirlerine yönelik olarak da çok farklı şekilde ya da farklı kişiler tarafından birtakım müdahalelerin yapıldığına dair şikâyetlerin olduğu görülmektedir. 1743 yılı Ekim ayı başlarında, Hısn-ı mansur kazasında Alaüddeve adlı kişinin inşa ettirdiği caminin imam, hatip, müezzin ve hizmetçilerinin; adı geçen cami vakfından karşılanan hizmet bedellerinin bir kısmına yine adı geçen vakfın mütevellisi Abdulkadir adlı kişi tarafından el konulduğu şeklindeki şikâyetlerinde görüldüğü üzere, söz konusu şikâyetler kimi zaman vakıf mütevellisinin vakfiyeye aykırı davranarak görevli olduğu vakfın gelirlerinin bir kısmına yahut tamamına el koyduğu,⁶⁰ kimi zaman ise vakıf arazilerinin kendi arazileri olduğunu iddia ederek dışarıdan kişiler tarafından zapt edildiği iddiasına yönelik olmuştur.⁶¹ Ayrıca vakıf ve maliye literatüründe, vakıftan istifade edenler, rızıklananlar şeklinde ifade edilen mürtezikalının⁶² da müteveli tarafından ücretleri ödenmesine rağmen ellerindeki beratlarla aykırı davranarak vakıf gelirlerine müdahalede bulunduğu dair şikâyetler de tespit edilmiştir.⁶³ Bahsi geçen şikâyetlere mukabil hükümlerde her daim müessesenin zarar görmemesi esas alınarak dışarıdan herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hükümler verilmiştir.

⁵⁹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 25/3.

⁶⁰ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 57/5; s. 90/4.

⁶¹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 244/4.

⁶² Pakalın, age., C. III, s.37; Akdağ, *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimai Tarihi*, s. 456.

⁶³ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 42/1.

3.3.4. Miras Meseleleri İle İlgili Hükümler

Bu tasnifte yer alan hükümlerin muhtevasını, vefat eden birisinden geriye kalan miras ve bu mirasın mirasçılar arasındaki taksimatında yaşanan anlaşmazlıklardan oluşmaktadır. Daha önce açıklandığı üzere Osmanlı Devleti'nde hukukun taşradaki icracısı kadı idi. Böylece, zamanla kadıların maiyetindeki *kassam* adı verilen memurlar tarafından ifa edilmekle birlikte Osmanlı hukuk sistemine göre, ölen kişilerin geride bıraktıkları eşya ve mallarının tespit ve taksimi kadıların görevleri arasında yer alırdı. Kadı, kanunnamelerde birer kanun maddesi olarak geçtiği üzere mirası, şer'î hükümlere göre taksim eder; varisler arasında herkesin hissesini tayin ve tescil eder ve bunun için bir ücret, *resm-i kismet* alırdı. Ancak; kadı tarafından bu şekilde bir hukuki tatbik yapılması alacaklıların veya mirasçılarının talebi ya da mirasçılarının rüşt çağına erişmemiş bir çocuk olmaması durumunda mümkün olabilmekteydi.⁶⁴ Böyle bir talep olmasına müteakip, ölen kişinin mal varlığı tespit edilerek cenaze masraflarının yanı sıra ölen kişinin var ise borçları ödenirdi.⁶⁵ Ayrıca, muhtemel bir vasiyet de hukuki olarak yerine getirilmesi zaruri işlemler arasında yer alırdı. Ancak bu işlemler yapıldıktan sonra varisler ve mevruseler hisseleri oranında terekeden⁶⁶ hak sahibi olabilmekteydi.⁶⁷ Hak sahiplerine haklarının tahsil edilmesi yönünde mahkeme kararı alınmasına rağmen tarafların kimi zaman hissesine düşene kanaat etmeyip elindeki senede aykırı davranmaları mağdur kişilerin bu defa da hakkın yerine getirilmesi için merkeze şikâyette bulunmasına yol açıyordu.⁶⁸ Miras hukukunda, vefat eden kişinin herhangi bir mirasçısının olmaması ya da mirasçının zihinsel bir engelinin bulunması durumunda ise müteveffanın tereke defterine kaydedilen mal varlığı bir süre vasisi tarafından muhafaza edilir, kanuni bir mirasçısının ortaya çıkmaması üzerine tereke, devlet hazinesine intikal ederdi. Ancak; vasilerin muhafaza ettikleri malları zapt ederek hak sahiplerine iade etmemelerinin şikâyet konusu olduğu durumlar da olmaktadır.⁶⁹ Ölen kişinin gayrimüslim olması halinde ise malı ölene dek kadı tarafından muhafaza edilirdi.⁷⁰ Osmanlı Devleti'nin miras hukukunun ideal biçimlemesi genel hatlarıyla bu temel üzerine gelişirken, bu konuda Divan-ı Hümayun'a ulaşan şikâyetlerin muhtevası ise söz konusu esasların tatbikinde ve toplumsal kabulünde yaşanan sıkıntılardan oluşmaktadır. Miras taksiminde yaşanan sıkıntılara ve anlaşmazlıklara yerel mahkemede yukarıda çerçevesi çizilen hukuki ölçütlere göre çözümler getirilmesine

⁶⁴ Halil İnalçık, "15. Asır Türkiye İktisadî ve İçtimai Tarihi Kaynakları", *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2009. s. 187-188.

⁶⁵ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 138/4.

⁶⁶ Osmanlı miras hukuku terminolojisinde daha çok ölen Müslüman kişilerden geriye kalan malları ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Arşiv vesikalarında geçen muhellefat veya metrukat gibi terimlerle aynı anlama gelmektedir. Terekeler, şer'î hükümlere taksim edildikten sonra "Tereke Defteri" adı verilen kadı sicillilerine kaydedilmekteydi. İktisadî ve içtimai tarihi açısından çok önemli bir kaynak olan bu kayıtlar, genellikle Şer'iyye Sicilleri'nin içinde dağınık halde bulunurken, İstanbul, Edirne ve Bursa gibi büyük şehirlerde ayrı defterler halinde tutulduğu da görülmüştür. Bk. Faruk Söylemez, "Malatya Mutasarrıfı Rişvanzade Ömer Paşa'nın Muhallefâtı", *OTAM*, Sayı: 27, Ankara 2010, s. 169. Ömer Lütfi Barkan, "Edirne Askerî Kassamı'na Ait Tereke Defterleri (1545-1659)", *Belgeler*, C. III, Sayı: 5-6, Ankara 1966, s. 1.

⁶⁷ Tahsin Özcan, "Muhallefat", *DİA*, C. 30, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2005, s. 406-407.

⁶⁸ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 22/2; 84/1.

⁶⁹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 28/2; 222/2.

⁷⁰ İnalçık, *Klasik Çağ (1300-1600)*, s. 81.

rağmen tarafların bu çözümlere itibar etmeyip tekrardan müdahalede bulunması, söz konusu şikâyetlerin Divan-ı Hümayun'a ulaşmasına sebebiyet vermiştir.

3.3.5. Muhtelif Meseleler İle İlgili Hükümler

Tablo 3.2.'de görüldüğü üzere I numaralı Maraş Ahkâm defterinde yukarıda değerlendirilen hükümler dışında, muhtelif meselelere dair hükümler de bulunmaktadır. Söz konusu hükümler içerisinde, alacaklı kişinin alacaklarını borçludan talep etmesine rağmen borçlunun kimi zaman muhtelif nedenlere bağlı olarak ödeyememesi kimi zaman ise borçlarını reddetmesinden kaynaklanan alacak-verecek meseleleri, nicelik olarak ilk sırada yer almaktadır.⁷¹ Bunun yanı sıra bazı cemaatlerin işlerini icra etmek için vekil tayin ettikleri kişilere dışarıdan yapılan müdahaleler,⁷² keza zaviye görevlerine yapılan müdahaleler,⁷³ cinayet,⁷⁴ su kullanımından kaynaklanan anlaşmazlıklar,⁷⁵ hırsızlık,⁷⁶ mahsullerin deftere yazılması,⁷⁷ tapu üzerinde hak iddia etme⁷⁸ gibi meseleler de şikâyet konusu olarak Divan-ı Hümayun'a intikal etmiştir. Diğer şikâyetlerde olduğu gibi bu şikâyetler de tetkik edildikten sonra mahalli adli ve idari yetkiliye gönderilen hükümlerde kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hükümler verilmiştir.

⁷¹ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 28/2; 29/3; 31/4; 36/3; 73/1; 81/1, 111/2; 125/2; 125/4; 184/1; 187/4; 192/3; 248/4; 253/3; 254/3.

⁷² Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 9/3; 18/2; 86/4; 11/3; 134/4; 165/4, 168/1.

⁷³ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 261/2.

⁷⁴ Maraş Ahkâm, nr. 1, s.7/1; 10/3; 106/5; 110/6; 237/2.

⁷⁵ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 1/1; 18/4, 113/2.

⁷⁶ Maraş Ahkâm, nr. 1, s.72/4, 98/1.

⁷⁷ Maraş Ahkâm, nr. 1, s. 273/1.

⁷⁸ Maraş Ahkâm, nr. 1, 176/2.

4. BELGELERİN ÖZETLERİ

Sayfa 1 - Hüküm 1 (Su Kullanımı Anlaşmazlığı)

Hısn-ı Mansur kasabasında ikamet eden Mehmet adlı şahsın; tasarruf ettiği çiftlik arazisinin sulanmasının adı geçen kasaba sakinlerince engellendiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Ağustos ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve voyvodasına hitaben; arazinin eskiden olduğu gibi sulanması ve herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 1 - Hüküm 2 (Miras Meselesi)

Hısn-ı Mansur kasabasında ikamet eden Hacı Muhammed adlı kişinin; amcası olduğu Süleyman ve Fatma adlı çocukların vasileri olan Ayşe ve Hatice'nin vasileri oldukları çocuklara babalarından kalan araziye vermedikleri gibi başkasına sattıklarını iddia ederek söz konusu şahıslar hakkında şikâyette bulunmasıyla ilgili bir hükümdür. Söz konusu şikâyetin değerlendirilmesi neticesinde, 1742 yılı Ağustos ayı başlarında, Maraş valisine, Hısn-ı Mansur ve Ruha kâdılarına ve Ruha mütesellimine hitaben; adı geçen çocukların amcası Hacı Muhammed'in söz konusu mülkün çocuklara verilmesi yönündeki talebinin yerine getirilmesi için mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 6 – Sayfa 4 (Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Rişvan köyünde ikamet eden Mustafa, Ahmed ve Yusuf isimli kardeşlerin; mesul oldukları vergileri tamamıyla ödemelerine rağmen söz konusu köy sakinleri ile Bezeki aşiretine mensup şahısların kendileri ile birlikte imdad-ı seferiye ve hazeriye vergisi vermelerini istedikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Ağustos ayı sonlarında, Maraş valisine ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; adı geçen şahısların kanunsuz taleplerine itibar edilmeyerek, müdahalelerinin önlenmesi yönünde karar alınmıştır.

Sayfa 7 - Hüküm 1 (Cinayet)

Hısn-ı Mansur kazası kadısı Seyit Hasan vasıtasıyla aynı kazadan Rişvan aşiretinin Dalyanlı cemaatinden Hacı Yusuf oğlu Korkmaz'ın oğlu Hüseyin'in İsmihan adlı eşinin; Cevz mahallesinde yine aynı cemaatten Hacı Hasan oğlu Halil'in oğulları İsmail ve Hüseyin, Uzun İbrahim'in oğulları Hüseyin ve Ebubekir'in yanı sıra Muslu oğlu Süleyman ile Şefkat oğlu Mustafa tarafından boğularak öldürüldüğüne dair merkeze intikal eden şikâyet ile ilgili bir hükümdür. 1742 yılının Eylül ayı başlarında, Halep ve Sivas valilerinin yanısıra Hısn-ı Mansur kadıları ile birlikte Rakka mütesellimine ve Rişvan voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların mahkemede suçlarını itiraf etmeleri üzerine, söz konusu şahısların öldürülen bayanın eşi olan Hüseyin'e vermeleri gereken diyetin kendilerinden tahsil edilmesi yönünde hüküm

verilmiştir.

Sayfa 9 - Hüküm 3
(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasından, Okçuyan cemaati ahalisinden Kürd Hüseyin Kethüda isimli şahsın; söz konusu cemaat ahalisinin vekil olduğu işlerini icra etmesinin aynı kazadan Bali Kethüda oğulları Mehmed ve Ali isimli şahıslar tarafından engellendiği iddiasıyla şikâyette bulunması ile ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Eylül ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen şahısların müdahalelerinin önlenmesi hususunda; mahallinde gereğinin yapılması doğrultusunda hüküm verilmiştir.

Sayfa 10 - Hüküm 2
(Arazi Tahriri)

Malatya voyvodalığı arazilerinden Kesb(y)alus, Kenur?, Hub ve Kenadoş? köylerinin tahriri ile ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Eylül ayı sonlarında, Kâhta ve Şure ili kadılarına ve Malatya voyvodasına hitaben; Defterhane-i Amire'de bulunan Başmuhasebe defterlerindeki detaylar belirtilerek, belirtilenler doğrultusunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 10 - Hüküm 3
(Cinayet ve Gasp)

Kâhta kazası sakinlerinden Molla Ali oğlu Yusuf'un yine aynı kazadan Seyit Hüseyin hakkındaki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. Molla Ali oğlu Yusuf'un iddiasına göre; davalı Seyit Hüseyin, mahkemeye çağrıldığı halde gelmediği gibi tayin olunan mübaşire de itaat etmeyip, şiddete başvurması neticesinde, dava ile ilgisi olmayan Yusuf adlı bir kişinin ölümüne sebebiyet vermiştir. Böylece öldürülen Yusuf'un oğlu ve akrabaları ortaya çıkarak, müteveffanın ölümüne Molla Ali oğlu Yusuf'un davasının sebep olduğu gerekçesiyle maiyetindekiler ile birlikte kendisinden diyet talebinde bulunmuş, talepleri karşılık bulmayınca da şiddet yoluyla bir miktar akçesini gasp etmişlerdir. Söz konusu şikâyet değerlendirilerek, 1742 yılı Ekim ayı başlarında, Kâhta kadısına ve Malatya voyvodasına hitaben; gasp edilen akçelerin gasıplardan alınıp sahibine geri verilerek, hukuk dışı bir müdahaleye müsaade edilmemesi hususunda; kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması şeklinde hüküm verilmiştir.

Sayfa 10 - Hüküm 4
(Sürgün Edilme)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Kara Yakup oğlu Hasan adlı şahsın defalarca kez uyarılmasına rağmen çevre sakinlerine rahatsızlık verip, nizama aykırı davranmaya devam etmesinin Rişvan hassı voyvodası tarafından merkeze bildirilmesi ile ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Ekim ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen şahsın, aynı şekilde devam etmesi durumunda, uzak memleketlerden birine müebbetle sürgün edilerek, akıbetin tekrardan bildirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 11 – Hüküm 1
(Eşkivalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Halil adlı kişinin; yine aynı kasaba sakinlerinden Köse Ahmed oğlu ve Baki oğlu Hasan'ın maiyetindekiler ile birlikte evini basıp, kendisini darp ederek, bir miktar akçesini gasp ettiklerini iddia ederek durumu merkeze bildirilmesi ile ilgili hükümdür. 1742 yılı Ekim ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rışvan voyvodasına hitaben; gasp edilen para ve malların gasıplardan alınarak, sahibine geri verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 11 – Hüküm 2
(Vergi Toplanmasına Müdahale)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Tofarazlı Göze oğlu Mehmed ile Dulkadirli oğlu Mehmed'in; söz konusu kasaba reayasının ödemekle mesul olduğu vergilerin toplanmasına engel oldukları gibi onları tahrik ettiği iddiasıyla İstanbul baruthanesi nazırı Hacı İbrahim tarafından yapılan şikâyet ile ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Ekim ayı başlarında, Hısn-ı Mansur ve kadılarına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların kanun dışı müdahalelerine müsaade edilmeyerek, vergilerin usulünce toplanması için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 14 – Hüküm 2
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-ı Mansur kadısı Seyit Hasan'ın, aynı kazada Hacı Abdülğani Camisi vakfına ait bir miktar arsanın verimsiz olması dolayısıyla belirlenen şartlar çerçevesinde aynı kazadan Hacı Osman adlı şahsın elindeki bir miktar arsa ile değiştirildikten sonra dışarıdan bazı kişilerin müdahil olarak, söz konusu şahsın elindeki arsayı gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. İlgili şikâyetin değerlendirilmesi neticesinde, 1742 yılı Kasım ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; söz konusu şahısların gasp ettikleri arsanın kendilerinden alınıp, sahibine iade edilmesi ve başka bir müdahaleye müsaade edilmemesi şeklinde hüküm verilmiştir.

Sayfa 14 – Hüküm 3
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kazası kadısı Seyit Hasan'ın aynı kazada ikamet eden ve aslen Biziki aşiretine mensup olan Seyit Gazi Mehmed'in asılsız iddialarda bulunarak çıkarttığı padişah emri ile söz konusu kazaya bağlı Narman isimli köy sakinlerine haksızlık edip, mallarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1742 yılı Kasım ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rışvan voyvodası Hacı Mustafa'ya hitaben; adı geçen şahsın iddialarının asılsız olduğu dolayısıyla kendisinin gasp ettiği malların elinden alınıp, sahiplerine iade edilmesi ve başka bir müdahaleye müsaade edilmemesi şeklinde hüküm verilmiştir.

Sayfa 17 – Hüküm 3
(Eşkivalık ve Gasp)

Hısnı Mansur'a bağlı Haçin köyü ahalisinin aynı köyden Ağop ve Bağdisar adlı zimmîlerin maiyetindeki kimseler ile kendilerine haksızlık edip mallarını

yâgmâlamaladıkları şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1742 yılı Aralık ayı sonlarında, Kars-ı Zülkadriye kadısına ve hassı voyvodasına hitaben; gasp edilen para ve malların gasıplardan alınarak, sahiplerine geri verilmesi doğrultusunda; kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 17 - Hüküm 6
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Hacı Osman adlı kişinin; aynı kazada bulunan bir miktar arsasını; Hacı Abdulgani Camisi vakfı bir miktar arsası ile değiştirip de arazisi üzerinde bir kaç dükkan inşa ettikten sonra adı geçen vakfın mütevellisinin arsa değişiminin sahih olmadığını iddia ederek şiddete başvurup, arsa üzerindeki dükkanları zapt ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Aralık ayı sonlarında, Diyarbakır valisinin yanısıra Amid mollası ve Hısn-ı Mansur kâdısına hitaben; söz konusu dükkanların, adı geçen Hacı Osman'a tasarruf ettirilerek, mütevellinin müdahalesinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 18 - Hüküm 1
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Hacı Osman'ın; adı geçen kazada tasarruf ettiği dört adet dükkanın yine aynı kazada ikamet eden Mustafa isimli şahıs tarafından müdahalede bulunarak, zorla elinden alındığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1742 yılı Aralık ayı sonlarında, Maraş beylerbeyi ile birlikte Hısn-ı Mansur ve Maraş valisine hitaben; adı geçen Mustafa'nın zapt eylediği dükkanların usulünce tasarruf eden Hacı Osman'a geri verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 18 - Hüküm 2
(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Meçur isimli zımminin adı geçen kasaba ahalisinin vekil olduğu işlerini icra etmesinin, aynı kazadan Kapucu isimli zımni ile adı yazılmayan başka bir zımni tarafından müdahalede bulunarak engellendiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1742 yılı Aralık ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve voyvodasına hitaben; adı geçen zımmilerin müdahalelerinin önlenmesi hususunda; mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 18 - Hüküm 4
(Su Kullanımı Anlaşmazlığı)

Hısn-ı Mansur sakinlerinden Hasan Beşe isimli şahsın aynı kazaya bağlı Kuru köyünde eskiden beri sorunsuz bir şekilde suladığı çiftlik arazisinin sulanmasının adı geçen köy sakinlerinden bazıları tarafından müdahalede bulunarak engellendiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1742 yılı Aralık ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve voyvodasına hitaben adı geçen şahsın arazisini sulanmasına engel teşkil eden kanun dışı müdahalenin önlenmesi yönünde hükümdür.

Sayfa 19 - Hüküm 1
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kasabasında ikamet eden Seyit Hacı Osman adlı şahsın; mülkiyet

üzere tasarruf ettiği arazisinin yine aynı kazandan Havaf Hacı Ahmet tarafından zapt edilmesinin yanı sıra aynı şahsın maiyetindekiler ile birlikte buna zulmedip bir miktar parasını gasp ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı başlarında, Maraş beylerbeyi ile birlikte Hısn-ı Mansur ve Maraş kadısına hitaben; söz konusu Havaf Hacı Ahmet'in gasp ettiği malların ve paranın eksiksiz şekilde kendisinden tahsil edilerek, sahibi olan Seyit Hacı Osman'a verilmesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 19 - Hüküm 2
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Seyit Memed adlı kişinin; üvey annesinin söz konusu kazada tasarruf ettiği bağ mülkünün yine aynı kasabadan nakibüleşraf kaymakamı Seyit Ali tarafından sebepsiz yere gasp edildiği ve kendisine şiddet uygulandığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı başlarında, Maraş beylerbeyi ile birlikte Hısn-ı Mansur ve Maraş kadısına hitaben; adı geçen Seyit Ali'nin haksızlığının üstesinden gelinmek üzere; mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 19 - Hüküm 3
(Vakıf Görevlilerinin Durumu)

Hısn-ı Mansur kazasında bulunan Şeyh Muhyeddin Zaviyesi Vakfı görevlileri ile ilgili olarak reisülküttap Mehmed Ragip tarafından merkeze intikal edilen ilam ile ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı ortalarında, Maraş beylerbeyi ve kadısına hitaben; Osman ve Süleyman adlı kişilerin kendilerini vakıf nazırı ve kitabeti olarak gösterip, vakfa haksızlık yapmalarının önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 19 - Hüküm 6
(Kanunsuz Vergi Talebi)

1743 yılı Ocak ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kasabasına bağlı Senganlı köyünden Seyit İbrahim ve Seyit Ali isimli şahısların Peygamber soyundan geldiklerini ve adı geçen köyde kendilerinden vergi alınmalarını gerektirecek toprakları olmamasına rağmen köy halkının kendilerinden hisse, ehl-i örf tairesinin de vergi talep ettikleri şeklindeki müdahalelerinin önlenmesi için padişah emri rica etmeleriyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; padişah emri olmadan bu şahıslardan vergi talep edilemeyeceği hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 20 - Hüküm 3
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasından Kasım ve Sefer ile birlikte adı yazılmayan bazı kişilerin; adı geçen kazaya bağlı Şahabi köyünde babalarının evladiyet ve meşrutiyet üzere tasarruf ettiği topraklarının bulunduğunu ve babalarının ölümünden sonra tasarruf hakkının kendilerine geçmesi gerektiğini ancak Sarı oğlu İsmail ve onun oğlu Hüseyin'in haksız yere vakıftan hisse talep ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve voyvodasına

hitaben; adı geçen şahısların ellerinde mahkemeden gerekli senetlerinin olması dolayısıyla şikâyetlerini ifade ettikleri bağlamda, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 21 - Hüküm 3
(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Hısn-ı Mansur sakinlerinden Ali'nin; Hısn-ı Mansur'da Dergah-ı Muallam kapıcıbaşlarından Hankapu Kethüdası Ali, Yeniçerileri Ağası Vezir Hasan Paşa, müteferrikalarından Hüseyin'nin yanı sıra Reisülküttap Mehmed Ragıp ve Erbe Akıncıbeyi Ali ile ortaklaşa tasarruf ettikleri Rişvan ve bağlı yerlerin iltizamı idaresinin, 1743 yılı martından itibaren bir yıl boyunca kendisinin tasarrufunda olup herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde padişah emri rica etmesiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; söz konusu şahsın ifade ettiği üzere; belirtilen süre zarfında mukataa gelirinin kendisine tasarruf ettirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 22 - Hüküm 1
(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Rişvan Voyvodası Ali'nin; kadı tarafından kendisine verilen idare etme temessükü gereğince Mehmed, Ragıp ve Ali ile birlikte tasarruflarında olan Turuş köyü ve bağlı yerlerin iltizamını, 1743 yılı Mart ayından itibaren bir yıl boyunca kendisine verilen temessük gereğince idare edebilmek için padişah emri istemesiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; söz konusu şahsın elindeki temessük gereğince iltizamını idare edebilmek için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 22 - Hüküm 2
(Miras Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Davud Ağa adlı kişinin; Gedik Hacı oğlu Mehmet Ağa'nın ölmesiyle, mirasının Ali oğlu Hüseyin ile eşi Fatma'ya kaldığını, Hüseyin'nin kendi hissesini doğrudan Fatma'ninkini ise vekaleten olmak üzere mahkeme kararıyla hisselerine düşen 200 adet zolotayı aldıktan sonra ölen şahsın babasının kölesinin oğlu Osman adlı şahsın da hak talep ettiğini ve ona da 10 adet zolota düştüğünü ancak şahısların bundan memnun olmayıp tekrardan elindeki senede aykırı davrandıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ocak ayı sonlarında, söz konusu şahısların ellerindeki mahkeme kararına aykırı davranmasına müsaade edilmeyip, herhangi bir müdahaleye izin verilmemesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 24 - Hüküm 1
(Arazi Tahriri)

İstanbul Baruthanesi Emmini olan Hacı İbrâhîm ve Hacı Abdurrahman'ın; Maraş sancağının Hısn-ı Mansur ve Keysun nahiyelerinin Doyran(Günikeran), Baliğa gibi muhtelif köylerinin arazi tahrirlerine ilişkin ilamı ile ilgili hükümdür. 1743 yılı Mart ayı sonlarında, Maraş beylerbeyinin yanı sıra Gerger, Hısn-ı Mansur ve Ruha kâdıları ile

Rakka mütesellimine hitaben; Defter-i Hakani'deki detaylar yazılarak, yazılanlar doğrultusunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 24 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Konar-göçer Bezenli aşiretine mensup Seyit Abdullah'ın; bazı Çerkes ve Badilli ve Merdisi aşireti mensupları ile Fırat nehri üzerinden gemi ile Siverek kazasına gitmek üzere yola koyulduktan kısa bir süre sonra, Nasihat geçidi adlı yerde, Tavenzeli oğlu Köse Ahmed ve Kara Ali oğlu ve Hamza'nın maiyetindekiler ile birlikte bunların üzerine saldırarak mallarını yâğmâlayıp, oğlunu zincire vurduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Mart ayı sonlarında, Maraş beylerbeyinin yanı sıra Gerger, Hısn-ı Mansur ve Ruha kadıları ile birlikte Rakka mütesellimine hitaben; söz konusu şahısların hala adı geçen mahalde serbestçe dolaştıkları, mahkemeye çıkartılarak, yâğmâladıkları para ve malların kendilerinden alınarak sahiplerine verilmesi doğrultusunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 25 - Hüküm 3
(Vâkıf Evladına Müdahale)

Hısn-ı Mansur kasabası mahallelerinden Halveti mahallesinden Seyit Hacı Ali oğlu Veli'nin; yine aynı kazaya bağlı Zek köyünde Sabar adlı mahalde bulunan bir miktar toprağın gelirlerinin dedesinin kurduğu vakfa ait olduğunu, kendisinin de bu vakfın evlatlarından olduğunu dolayısıyla hissesine düşeni payı alması gerekirken, aynı kazada ikamet eden Ömerzade Seyit Mustafa'nın ortaya çıkarak, onun vâkıf evladı olmağını iddia edip hisse almasına engel olduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Şubat ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan voyvodasına hitaben; adı geçen Veli'nin vakfın evlatlarından olduğunun mahkemece onaylanmış vakfiyede kayıtlı olduğunun dolayısıyla söz konusu hissesinin kendisine verilerek, herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 25 - Hüküm 4
(Eşkîyalık ve Gasp)

Şure kazasına bağlı Azran köyünden Molla Ahmed, Ali, Mehmet, Ömer, Mustafa, Bekir, İsmail ve Köse Ali adlı şahısların; yine aynı kazaya bağlı Damlu adlı köyden Cebrail isimli şahsın menzillerini basarak, mallarını yağmalayıp köylerini harap ettiği şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1743 yılı Şubat ayı ortalarında, Şure kadılarına ve Malatya Voyvodası Berber Mehmed'e hitaben; adı geçen şahsın gasp ettiği malların sahiplerine iade edilerek, hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 26 - Hüküm 1
(Malikâne Gelirine Müdahale)

Malatya sancağının Şure İli nahiyesine bağlı Hurus adlı köyün malikâne sahibi Ali Kulu oğlu Mustafa'nın; Defter-i Hakani'de yazıldığı şekliyle hissesine düşeni almak isterken, bazı zorba kimselerin müdahil olarak buna engel olduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Şubat ayı sonlarında, Maraş beylerbeyi ve Kâhta

kadılarına hitaben; söz konusu şahsın hissesine düşen mahsulünün kendisine verilmesi ve herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 28 - Hüküm 2
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Emvader adlı zımminin; yine aynı kazadan Rişvan voyvodası Hüseyin Ağa adlı kişiden alacağı olduğunu, alacağının bir kısmını aldıktan sonra adı geçen şahsın ölmesi sonucu kalan kısmı alamadığını, oğlunun da terekesini zapt edip borcu kabul etmediği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Mart ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve Rişvan voyvodasına hitaben; borçlunun oğlunun zapt ettiği terekeden Emvader adlı zımminin alacağının eksiksiz olarak tahsil edilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 29 - Hüküm 3
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hısn-ı Mansur kasabasından Abdülbaki adlı kadının; yine aynı kasabadan Seyit Hasan isimli kadının hizmetkarı Abdullah oğlu Yusuf aracılığıyla Süleyman adlı kişinin üç yüz elli adet İstanbul altınını alıkoyduğu ve bunu geri ödemediği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Mart ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur civarında bulunan ama adı yazılmayan kadıya hitaben; Seyit Hasan'ın iddia edildiği gibi söz konusu altınları aldığını mahkemede itiraf etmesiyle zimmetindeki altınların kendisinden tahsil edilerek, sahibine verilmesi hususunda; mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 31 - Hüküm 2
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Seyyit Mahmud ve Seyit Resul adlı kardeşlerin, üzerlerine düşen avarız vergisinin yanı sıra imdad-ı seferiye ve hazeriye vergisini vermelerine rağmen adı geçen kaza ahalilerinin padişah emri olmadan kendilerinden vergi talep ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; söz konusu ahalilerin kanuna aykırı müdahalelerinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 31 - Hüküm 4
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hısn-ı Mansur kasabasından Abdülbaki adlı kadının; yine aynı kasabadan Seyit Hasan isimli kadının hizmetkarı Abdullah oğlu Yusuf aracılığıyla Süleyman adlı kişinin üç yüz elli adet İstanbul altınını alıkoyduğu ve bunu geri ödemediği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur civarında bulunan ama adı yazılmayan kadıya hitaben; Seyit Hasan'ın iddia edildiği gibi söz konusu altınları aldığını mahkemede itiraf etmesiyle zimmetindeki altınların kendisinden tahsil edilerek, sahibine verilmesi hususunda; mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 32 – Hüküm 1
(Vâkıf Evladına Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Erenci nahiyesinde bağlı Bukin? ve Bükreng adlı köylerden Hacı Abdurrahman'ın; adı geçen kazada cediti Mehmed'in kurduğu evlatlık vakfın evlatlarından olduğunu ve vakfın gelirlerinden vakfiyede belirlenen şartlar çerçevesinde faydalandığını ancak Kara Mustafa ve Yakup adlı kişilerin ortaya çıkararak vakfi zapt edip haksızlık ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Mart ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve voyvodasına hitaben; mevcut vakfiye gereğince gereğinin yapılarak, dışarıdan herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi doğrultusunda hüküm verilmiştir.

Sayfa 32 - Hüküm 2
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Halveti mahallesinden Yusuf Ağa adlı şahsın; adı geçen kazaya bağlı Paşa Mezrası adlı köyde ikamet eden Süleyman'ın vefat etmesiyle tasarruf ettiği araziye tapu ile aldığını bu doğrultuda arz sahibinden kendisine verilen temessük ile idare ettiğini ancak vefat eden Yusuf Ağa'nın akrabalarından Fatma adlı şahsın ortaya çıkararak bu arazilerin idaresinin kendisine verilmesi gerektiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Nisan ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve has voyvodasına hitaben; adı geçen Fatma'nın müdahalesine müsaade edilmemesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 32 - Hüküm 3
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Halveti köyü sakinlerinden Mehmed ve Hasan isimli kardeşlerin; oturdukları köyde ödemeleri gereken tüm vergileri ödemelerine karşın, hâss-ı voyvodanın kendilerinin daha önce Alayın adlı köyün defterinde kayıtlı olduklarını, bu köye geldikten sonra ise avarız hanesine kayıt olmadıklarını iddia ederek fazladan raiyyet vergisi talebinde bulunmasını şikâyet etmeleriyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Nisan ayı sonlarında, Maraş kadısına ve Maraş hassı voyvodasına hitaben; hassı voyvodanın talebinin kanun dışı olması sebebiyle müdahalesine engel olunması hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 36 - Hüküm 3
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Mehmet Ağa adlı kişinin; başka bir yere giderken Rişvan aşiretinden Yunus adlı kişiye emanet verdiği parasını geri isteme talebinin reddildiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Nisan ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; adı geçen Yunus'un alacağının tahsil edilerek, kendisine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 38 - Hüküm 2
(Su Kullanımı Anlaşmazlığı)

Hısn-ı Mansur kasabasında ikamet eden alimler, hatipler, salihler, imamlar ve şerîflerin; arazilerini sulamalarının daha sonra aynı bölgede bahçe ihdas eden ve aynı

kasabandan olan Köye Bekçi oğlu Hacı Hasan, Ömer oğlu Hacı Bekir ve Ebubekir, İbiş Mustafa ve Hacı Abdurrahman adlı kişiler tarafından engellendiği iddiasıyla yaptıkları şikâyetle ilgili hükümdür. 1743 yılı Nisan ayı sonlarında, Maraş beylerbeyi, Rişvanzade Süleyman Paşa ve Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; söz konusu şahısların arazilerini eskiden olduğu gibi sulayabilmesi için herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 39 - Hüküm 1
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-ı Mansur'dan Hasan ve Osman adlı kardeşlerin; Şeyh Erzincanî Vakfı köylerinden Zek köyünde, idarelerinde olan üç parça toprağın, yine aynı kazadan Ahmed adlı şahıs tarafından söz konusu arazi tapularının önceki yıllarda kendisine ait olduğu iddiasıyla zapt edilmeye çalışıldığı şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Mayıs ayı ortalarında, Maraş beylerbeyi ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; söz konusu üç parça toprağın eskiden olduğu gibi adı geçen Hasan ve Osman adlı kardeşlerin tasarruflarında kalması hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 39 - Hüküm 3
(Tımar Hissesi Anlaşmazlığı)

Hacı Ali adlı sıpahinin; Malatya'ya bağlı Şure nahiyesinin Göreme köyünde dört bin yedi yüz elli beş akçe tımarın Şure kazasından Mehmed adlı kişinin lağvedilmesiyle kendisine kaldığını; ancak adı geçen Mehmed'in hala söz konusu tımar üzerinde hak iddia etmesi dolayısıyla padişah emri rica edilmesiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Mayıs ayı ortalarında, Şure ve Malatya kadılarına ve Malatya voyvodasına hitaben; adı geçen Mehmed'in kanun dışı müdahalesi önlenerek, Hacı Ali'nin tımarını tasarruf edebilmesi doğrultusunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 39 - Hüküm 4
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasında Seyit Mustafa'nın; yolda giderken yine aynı kazadan bazı kişiler tarafından saldırıya uğradığı ve üzerindeki para ve eşyaların gasp edildiği şeklinde şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Mayıs ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; gasp edilen para ve eşyaların gasıplardan alınarak, mağdur Seyit Mustafa'ya geri verilmesi bağlamında; kanunun uygulanması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 42 - Hüküm 1
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-ı Mansur kadısı Seyit Hasan'ın; Hısn-ı Mansur'da bulunan Büyük Cami vakfı mürteziklerinden bazılarının; müteveli tarafından vazifeleri karşılığının kendilerine ödenmesine rağmen görevlerini belirleyen berata aykırı davranarak, adı geçen vakfın gelirlerine müdahale ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Haziran ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben söz konusu mürteziklerin beratlarına aykırı davranmalarına müsaade edilmeyerek, müdahalelerinin önlenmesi için

gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 42 - Hüküm 2
(Malikâne Gelirine Müdahale)

Abdi Bey ve Ömer Bey'in oğlu Hasan ile birlikte adı yazılamayan bazı kişilerin; Malatya sancağına bağlı Şure nahiyesinin Urslu ve Emhanlı köyleri ile Maverbu-i Bala? mezraası malikâne gelirlerinden kendilerine düşen payı tasarruf etmelerine dışarıdan müdahil olunarak, engel olunduğu şeklindeki şikâyetleri ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Haziran ayı başlarında, Şure kadılarına ve Malatya voyvodasına hitaben; Defterhane-i Amire'deki vakıflara bakılıp yazılanlar ayrıntılı bir şekilde ifade edilerek, defter-i hakani kayıtları çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 42 - Hüküm 4
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hemmanlı Ekrad aşiretinden Ebubekir adlı kişinin; Rişvan Ekrad aşiretinden Halil ağa ve Hemnanlı aşiretinden Can Ahmed ve Ömerzade İbrahim adlı kişiler tarafından saldırıya uğrayarak, bir takım mallarının gasp edilmesini şikâyet etmesiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Haziran ayı ortalarında, Sivas beylerbeyine, Hısn-ı Mansur ve Ruha kadılarının yanı sıra Rakka mütesellimine ile Rişvan voyvodasına hitaben; gasp edilen para ve malların gasıplardan alınarak mağdur Ebubekir'e geri verilmesi babında, olayın vuku bulduğu mahalde kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 44 - Hüküm 6
(Tımar Hissesi Anlaşmazlığı)

Hısn-ı Mansur kazasından Ali adlı sipahinin; Osman adlı sipahinin ölümüyle yedi yüz elli akçelik tımarın kendisine tevcih edildiğini; ancak müteveffanın mirasçılarının ortaya çıkarak, mahsul ve vergilere müdahale edip, haksızlık ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Haziran ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; müteveffa Osman'ın mirasçılarının haksız müdahalelerine müsaade edilmemesi ve Ali adlı sipahinin mahsul ve vergileri idare etmesinin sağlanması bağlamında, kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 46 - Hüküm 2
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Gerger kazasına bağlı Hanzori adlı köy sakinlerinden Seyit Mustafa ve Seyit Ali'nin; Peygamber soyundan olmalarının yanı sıra mukataa defterinde kayıtlı raiyyet ve raiyyet oğullarından olmamaları dolayısıyla raiyyet vergisi vermeleri gerekmezken, mukataa zabitanın kendilerinden raiyyet vergisi talep ettiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1743 Haziran ayı sonlarında, Gerger kadısına hitaben; adı geçen şahısların vergi vermekle yükümlü olmadığına dair ellerindedeki hüccet-i şeriyeye olduğu; dolayısıyla kanunsuz vergi talebinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 46 - Hüküm 3
(Tımar Gelirine Müdahale)

Seyit Hacı Ali adlı sipahinin; Malatya sancağına bağlı Gerger kazasının İç İli nahiyesinde Çukur Mezra ve diğer köylerde bin akçe tımarı tasarruf ettiğini; ancak bazı kimselerin ortaya çıkarak, mahsul ve vergileri zapt etmek için müdahalede buldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 Haziran ayı sonlarında, Maraş beylerbeyi ve Gerger kadısına hitaben; dışarıdan sipahinin tımar hissesine müdahaleye müsaade edilmemesi doğrultusunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 46 - Hüküm 4
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Gerger kazasına bağlı Merâ'iyeye adlı köy sakinlerinden Ömer oğlu Seyyit İsmail adlı şahsın; Peygamber soyundan olmasının yanı sıra mukataa defterinde kayıtlı raiyyet ve raiyyet oğullarından olmaması dolayısıyla raiyyet vergisi vermesi gerekmezken, mukataa zabitanın kendisinden raiyyet vergisi talep ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Haziran ayı sonlarında, Gerger kadısına hitaben; adı geçen şahsın vergi vermekle yükümlü olmadığına dair elinde hüccet-i şeriyye olduğu; dolayısıyla kanunsuz vergi talebinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 46 - Hüküm 5
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Gerger kazasından Seyit Mahmud, Seyit Hasan, Seyit Ali ve Seyit Hamza adlı şahısların; Peygamber soyundan olmamalarının yanı sıra mukataa defterinde kayıtlı raiyyet ve raiyyet oğullarından olmamaları dolayısıyla raiyyet vergisi vermeleri gerekmezken, mukataa zabitanın kendilerinden raiyyet vergisi talep ettiği şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1743 Haziran ayı sonlarında, Gerger kadısına hitaben; adı geçen şahısların vergi vermekle yükümlü olmadığına dair ellerinde hüccet-i şeriyye olduğu; dolayısıyla kanunsuz vergi talebinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 47 - Hüküm 1
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Gerger kazasına bağlı Baygöz adlı köyden Seyit Hacı Ali adlı şahsın; adı geçen köyde avarız veya imdad-ı seferiye ve hazeriye gibi vergileri ödemesini icap edecek yerleri olmadığını ancak adı geçen köy ahâlilerinden bazılarının kendileri ile birlikte adı geçen vergileri ödemelerini talep ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 Haziran ayı sonlarında, Gerger kadısına hitaben; şahısların kanuna aykırı vergi taleplerinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 47 - Hüküm 4
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Gerger kazasına bağlı Neyran adlı köyden Seyit Ramazan, yeğeni Hasan, Seyit Ömer ve kardeşinin oğlunun; ellerinde İstanbul nakiblerinden raiyyet vergisi muafiyetini gösteren mahmul hüccet olmasına rağmen Rişvan hassı voyvodasının

kendilerinden yine de vergi talebinde bulunduğu şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1743 Haziran ayı sonlarında, Maraş beylerbeyi ve Gerger kadısına hitaben; Rişvan hassı voyvodasının haksız talebinin önlenmesi bağlamında, kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 48 - Hüküm 4
(Eşkîyalık ve Gasp)

Şure İli fukaralarının; aynı kazadan Şahbazoğlu oğlu Hasan ile Ala Gözlü Hacı Muhammed adlı şahısların bin beş yüz kadar kişiyle kendilerine saldıarak, paralarını ve mallarını gasp edip yirmi kadar bakire kızlarını kaçırıp, çok sayıda kişiyi katlettiği şeklindeki şikâyetleri ilgili hükümdür. 1743 yılı Temmuz ayı başlarında, Diyarbakır valisine, Serasker Ali Paşa'ya, Malatya mutasarrıfı adı yazılmayan paşaya ve Şure İli kadısına hitaben; eşkıyaların söz konusu zulmünün üstesinden gelinerek, hakkın yerine getirilmesi mümkün olmaması durumunda merkezde huzura getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 49 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Şure ili kazasına bağlı Humas, Keferdiz ve Arguvan adlı köy ahalilerinin; Gerger kazasına bağlı Sulu köy sakinlerinden Abdurrahman, Mehmed, Mollâ Hamza ve Bekir oğulları olarak bilinen Mehmed, Mustafa ve Türkman oğlu Mustafa adlı eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte köylerini basarak, mallarını ve paralarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetleri ilgili hükümdür. 1743 yılı Temmuz ayı ortalarında, Diyarbakır, Malatya, Elbistan mutasarrıflarının yanı sıra Malatya ve Harput kadılarına hitaben; eşkıyaların gasp ettikleri söz konusu mal ve paraların kendilerinden alınarak, sahiplerine iade edilmesi doğrultusunda; kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 52 - Hüküm 7
(Vakıf Gelirine Müdale)

Hısn-ı Mansur kazasından Hacı Osman adlı şahsın; yine aynı kazadan Hacı Abdülğani Camisi vakfına ait bir miktar arsanın verimsiz olması dolayısıyla belirlenen şartlar çerçevesinde elindeki bir miktar arsa ile değiştirdiklerini; ancak daha sonra dışarıdan bazı kişilerin müdahil olarak elindeki arsayı gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ağustos ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların müdahalelerinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 55 - Hüküm 1
(Voyvoda Zulmü)

Başdefterdar Hacı Sadullah'ın; Hısn-ı Mansur kasabasında, Rişvan voyvodalarının reayaya kanun dışı müdahalede buldukları şeklindeki ilamıyla ilgili hükümdür. 1743 yılı Eylül ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; Rişvan voyvodalarının müdahalelerinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 55 - Hüküm 2
(Miras Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazasından adı yazılmayan köyden Rabi ve kardeşlerinin; babalarının ölmesi ile kendilerine intikal eden bağ ve bahçelerinin bunların o vakitte küçük olmaları dolayısıyla aynı köyden Mahmut, İlyas ve bunun oğulları tarafından zapt edildiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Eylül ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve mütesellimine hitaben; zapt edilen bağ ve bahçelerin adı geçen şahıslardan alınarak, müteveffanın çocuklarına verilmesi babında; kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 56 - Hüküm 1
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısnı Mansur kadısı Seyit Hasan'ın; aynı kazadan Kenanzade Ali Bey'in üzerine düşen vergileri ödemesine rağmen Halil adlı kişinin ortaya çıkıp, tarlalarının gelirlerine kanun dışı müdahalede bulunduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Eylül ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen şahsın müdahalesine müsaade edilmeyerek, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 56 - Hüküm 2
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Gölek adlı köyden Rişvan aşiretinin Rudikanlı cemaatinden Kasım adlı şahsın; yine aynı kaza ve cemaatten Resul oğlu Hasan ve kardeşi Yusuf adlı kişilerin evini basarak, eşyalarıyla birlikte hayvanlarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Eylül ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların gasp ettikleri eşya ve hayvanların eksiksiz olarak kendilerinden tahsil edilip, sahibine verilmesi babında, kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 57 – Hüküm 4
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur sakinlerinden Kör Halil ve kardeşi Kör Halil adlı kardeşlerin; ödemeleri gereken tüm vergilerine ödemelerine ve defterde kayıtlı raiyyet ve raiyyet oğullarından olmamalarına rağmen, hass zabitlerinin kendilerinden raiyyet vergisi talep edip, mallarını gasp ettikleri şeklindeki hükümleri ile ilgili bir hükümdür. 1743 yılı Eylül ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; zabitlerin kanun dışı taleplerine itibar edilmeyerek müdahalelerine müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 57 – Hüküm 5
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-ı mansur kazasında Alaüddeve adlı kişinin inşa ettirdiği caminin imam, hatip, müezzin ve hizmetçilerinin; adı geçen cami vakfından karşılanan hizmet bedellerinin bir kısmına yine adı geçen vakfın mütevellisi Abdulkadir adlı kişi tarafından el konulduğu şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1743 yılı Ekim ayı başlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben;

mütevellinin hüccet-i şeriyeye aykırı müdahalesine müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 58 - Hüküm 4
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur sakinlerinden Ali Bey adlı kişinin, Şeyh Abdurrahman Erzincanî Vakfı köylerinden Burç adlı köyde bulunan toprağıyla ilgili üzerine düşen tüm vergileri ödemesine karşın bazı kimselerin elindeki toprakları zapt etme etmeye çalıştıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ekim ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve Maraş mütesellimine hitaben; adı geçen Ali Bey'in elindeki toprakları alma amacıyla ortaya çıkan kanun dışı müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 58 - Hüküm 5
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasının Gülek adlı köyünden, Rişvan aşiretinin Zerukanlı cemaatinden adı yazılmayan kadının; Hasan ve İsmail oğlu Yusuf adlı eşkıyaların, maiyetindeki bir miktar eşkıya ile birlikte evini basıp, tüm mal ve eşyasının yanı sıra hayvanlarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ekim ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur ve Ruha kadılarının yanı sıra Maraş ve Rakka mütesellimlerine hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınarak sahibine verilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 59 - Hüküm 1
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kazasından, Şeyh Musa evlatlarından Şeyh Mehmed ile Şeyh Kadir ve şeyhlerden bir kaçının; avarız hanesine bağlı olup da vergi alınmasını gerektirecek yerleri olmamasına karşın köy ahalilerinin kendileri ile birlikte avarız; ehl-i örf taifesinin de padişah emri olmadan tekalif-i şakka talep ettiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Ekim ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve voyvodasına hitaben; bahsi geçen köy ahalileri ve ehl-i örf taifesinin kanun dışı vergi taleplerine itibar edilmeyip, herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 59 - Hüküm 2
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Kâhta kazasından Şeyh Musa evlatlarından Şeyh Hızır oğlu Şeyh Seyit Mernefi, Şeyh Yusuf oğlu Şeyh Molla Ali ve Molla Osman'ının; Menzil köyünde, avarız hanesine bağlı olup da vergi alınmasını gerektirecek yerleri olmamasına karşın köy ahalilerinin kendileri ile birlikte avarız, ehl-i örf taifesinin de padişah emri olmadan tekalif-i şakka talep ettikleri şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1743 yılı Ekim ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Kâhta hass voyvodasına hitaben; adı geçen köy ahalileri ve ehl-i örf taifesinin kanun dışı vergi taleplerine itibar edilmeyip, herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 60 - Hüküm 3
(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Hısn-ı Mansur'da, Rişvan ve tabi olanların mukataaasını ortak olarak tasarruf eden Vezir-i azam Hasan Paşa, Reisülküttab Mehmed Ragıp, Çavuşbaşı Yeğen Ali, Başbakıkulu Ali, Mısır Valisi Kapıketüdası Ali ve Kıbrıs Muhâssılı Hüseyin tarafından Abdi ve Mehmed adlı kişilere iltizam edilen toprakların tasarrufu ile ilgili hükümdür. 1744 yılı Aralık ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; iltizam edilen Abdi ve Mehmed adlı kişilerin; 1157 senesi Mart'ı başlangıcından Şubat ayının sonuna değin iltizamlarını tasarruf edebilmeleri için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 60 - Hüküm 4
(Vâkif Evladına Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasında bulunan Şeyh Zeyneddin Vakfı mütevellisi İbrahim'in; Behisni sakinlerinden Misilioğlu Hüseyin'in ortaya çıkıp, kendisinin vâkif evladı olmağını iddia ederek müdahalede bulunduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Kasım ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; adı geçen İbrahim'in müdahalesinin kanun dışı olduğu belirtilerek, müdahalesinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 63 - Hüküm 4
(Arazi Ölçümü ve Vergi Talebi)

Rişvan hassı voyvodası Mehmed'in; Hısn-ı Mansur kasabası toprağında yedi yıl boyunca ölçülmeyen hass arazisinin ölçülerek, vergilerinin tahsili talebinin ret edildiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1743 yılı Aralık ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; arazi ölçümü yapılarak, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 67 - Hüküm 3
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Kara Öyük adlı köyden Rişvan aşiretinin Rumıyanlı cemaatinden Hızır, kardeşi Mustafa, Bekir ve Ahmet adlı kişilerin; ödemeleri gereken tüm vergileri ödemelerine rağmen Acurlı Terkhane zabiti ve kethüdasının kanunsuz olarak kendilerinden vergi talep ettiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Mart ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; kanun dışı vergi talebine itibar edilmemesi bağlamında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 67 - Hüküm 4
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Hacı Hasan'ın; yine aynı kasabadan İsmail adlı kişinin mallarının yanı sıra adı geçen kasabada bulunan mülkünü zapt edip, kendisine haksızlık ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Mart ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; İsmail adlı şahsın gasp ettiği malların kendisinden alınarak sahibine verilmesi babında, olayın geçtiği yerde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 69 - Hüküm 1
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Nişan-ı hümayun verilen Dergah-ı Mualla müteferrikalarından Mustafa Kuşçu teberdar-ı hassanın; Maraş sancağının Hısn-ı Mansur nahiyesine bağlı Simsar ve icmale dahil olan diğer köylerin müşterek mutasarrıflarının berat yazılarına göre köyün mevcut mahsul ve vergilerinden hisselerine düşeni kabul etmeyip, fazlasını almaya teşebbüs ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Mart ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; Defter-i Hakani'de yazıldığı üzere; köylerin mevcut mahsul ve vergilerden, müştereklerinin sadece hisselerine düşeni almalarının sağlanması hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 72 - Hüküm 1
(Eşkıyalık ve Gasp)

Nizip kazası naibi Seyit Hacı Ahmed'in; Hısn-ı Mansur kazasından Şeyh Mehmet oğlu Ebubekir'in maiyetindeki kırk-elli kişi ile birlikte Karaburca ahalisinin menzillerini basıp, mallarını yağmalayıp, bir kaç adamlarını öldürdüğü şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların eksiksiz olarak kendilerinden alınıp sahiplerine verilmesi şeklinde hakkın yerine getirilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 72 - Hüküm 3
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Hacı Osman'ın; aynı kazada bulunan bir miktar arsasını; Hacı Abdulgani Camisi Vakfı bir miktar arsası ile değiştirip de arazisi üzerinde bir kaç dükkan inşa ettikten sonra adı geçen vakfın mütevellisinin arsa değişiminin sahil olmadığını iddia ederek şiddete başvurup, arsa üzerindeki dükkanları zapt ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1744 yılı Mayıs ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; söz konusu dükkanların adı geçen Hacı Osman'a tasarruf ettirilerek, mütevellinin müdahalesinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 72 - Hüküm 4
(Hırsızlık)

Hısn-ı Mansur kazasından Boşnak Yusuf adlı kişinin; yine aynı kazadan Çelikanlı aşiretinden Topal Yusuf'un üç yüz gurusluk eşyasını çaldığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Mayıs ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; adı geçen şahsın çaldığı eşyaların kendisinden alınarak sahibine verilmesi şeklinde, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 73 - Hüküm 1
(Alacak-Verecek Meselesi)

Maraş naibi Hasan'ın; Maraş'ın Komarlı mahallesinde sakin Hacı Hasan oğlu Medreseli oğlu Halil adlı kişinin yine aynı mahalleden Hacı İsmail adlı kişinin 1737

yılından beri ödemesi gereken iki yüz elli ğuruşunu ödemeyip sürekli firar ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Mayıs ayı başlarında, Halep mollası, Ruha ve Behisni kadıları ve Maraş naibi ile birlikte Halep, Rakka ve Maraş mütesellimine hitaben; Adı geçen şahsın firar ettiği mahalde yakalanarak, ödemesi gereken alacağın kendisinden tahsil edilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 74 - Hüküm 5
(İltizam Gelirine Müdahale)

Divan-ı Hümayun'da Tezkire-i Evvel olan Hacı Abdi'nin; ehl-i örf tairesinin Birecik sancağında Rum Kale ve livadaki mukataa köyleri ahalisine müdahalede bulunarak, vergilerin eksik hesaplanmasına yola açmalarının yanı sıra Behisni'de Süleyman Paşa'nın maiyetindekiler ile bir takım köylere saldırarak, mallarına el koyduğu şeklindeki şikâyeti ile ilgili hükümdür. 1744 yılı Mayıs ayı sonlarında, Rişvanzade Mehmed Paşa'ya, Behisni kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; kanun dışı müdahalelerin önlenerek, hakkın yerine gelmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 76 - Hüküm 4
(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Adı yazılmayan kişinin; Hısn-ı Mansur'da 1745/1746 Mart'ı başlangıcından Şubat ayının sonuna değin Rişvan ve tabi olanların mukataasını ortak olarak tasarruf edecek olan Vezir-i azam Hasan Paşa, Çavuşbaşı Yeğen Ali, Mısır valisi Mehmed Paşa, Başbakıkulu Ali ve Kıbrıs Muhâssılı Hüseyin'in padişah emri rica ettikleri şeklindeki ilamıyla ilgili hükümdür. 1744 yılı Haziran ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen şahısların belirtilen sürede söz konusu mukataa hisselerini tasarruf edebilmeleri için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 78 - Hüküm 1
(Eşkıyalık ve Gasp)

Soğan köyü ahalilerinin; Gerger kazasına bağlı Yülüb adlı köyünden Halil ve Gazi Hüseyin oğlu Mustafa adlı eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte köylerini basıp, köy ahalisinin bazılarını öldürüp yaralamalarının yanı sıra mallarını yağmalamadıkları şeklindeki şikâyetleri ile ilgili bir hükümdür. 1744 yılı Haziran ayı sonlarında, Gerger ve Ruha kadılarına, Maraş kadısını naibine ve Rakka ile Maraş mütesellimlerine hitaben; söz konusu eşkıyaların yâğmâladıklarını malların, mallarının kullanılmış olmaları durumunda ise kıymetlerinin kendilerinden tahsil edilmesi bağlamında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 80 - Hüküm 4
(Tımar Hissesi Anlaşmazlığı)

Kâhta nahiyesinde Hasan adlı kişinin; Malatya sancağının Kâhta nahiyesinde Ömer Musa mezrasında bir miktar akçeye mutasarrıf olan İbrahim'in hissesine düşeni kabul etmeyip, ziyadesini almaya çalıştığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1744 yılı Temmuz ayı ortalarında, Kâhta kadılarına ve Malatya voyvodasına hitaben; adı geçen İbrahim'in hissesine düşenden fazlasına teşebbüs etmesine müsaade

edilmemesi bağlamında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 81 - Hüküm 1
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hasan ve Hatice adlı şahısların; Malatya sacağında adı yazılmayan nahiyede bir miktar tımara mutasarrıf olan Suad adlı sipahinin, tımar köyü ahalisinin zimmetlerinde kalan alacak hakkının ödenmesinin reddediliği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Haziran ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; tımar köyü ahalisinin zimmetinde sabit olan alacak hakkının kendilerinden tahsil edilmesi hususunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 81 - Hüküm 4
(Tımar Gelirine Müdahale)

Malatya sancağının Hısn-ı Mansur nahiyesinden Abdülkadir adlı sipahinin; yine aynı nahiyeden Mehmet Ağa adlı kişinin tımar gelirlerini zapt ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1744 yılı Temmuz ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; adı geçen Mehmed Ağa'nın kanun dışı müdahalesine müsaade edilmeyip, Abdülkadir adlı sipahinin tahvil tarihine düşen vergi ve mahsullerin kendisinin alması babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 83 - Hüküm 4
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Yusuf adlı kişinin; yine aynı kasabadan Ebubekir'in meyve bahçesinin mahsullerini gasp ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1744 yılı Ağustos ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; adı geçen Ebubekir'in gasp ettiği mahsullerin kıymetinin eksiksiz olarak kendisinden tahsil edilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 84 - Hüküm 1
(Miras Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazasında, adı yazılmayan kişinin; yine isimleri yazılmayan şahıslardan birinin kendisiyle birlikte birkaç kişiye kalan mirastan hissesine düşeni kabul etmeyip, şiddete başvurarak diğerlerinin zimmetinde olanları zapt etmeye çalıştığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Ağustos ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; söz konusu şahsın sabit olan müdahalesine müsaade edilmemesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 85 - Hüküm 3
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-ı Mansur kadısı İsmail'in; Hacı Abdülgani Camisi Vakfına ait bir miktar arsanın verimsiz olması dolayısıyla belirlenen şartlar çerçevesinde aynı kazadan Kör Osman adlı şahsın elindeki bir miktar arsa ile değiştirildikten sonra arazilerin icar ücretlerindeki farktan dolayı Kör Osman'ın kanun dışı müdahalelerde bulunmasıyla ilgili hükümdür. 1744 yılı Ağustos ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; azledilen Kör Osman'ın kanun dışı müdahalede bulunmasına müsaade edilmemesi

yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 86 - Hüküm 4
(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kasabası ahalilerinin; vergi ve diğer bazı işleri yürütmesi için vekil tayin ettikleri Şırnak Bogos adlı zımmînin işlerini icra etmesinden memnun iken, kötü niyetli bazı kişilerin ortaya çıkıp, vekilin işlerini icra etmesine engel oldukları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Eylül ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve Maraş mütesellimine hitaben; söz konusu şahsıların kanun dışı müdahalelerinin üstesinden gelinmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 88 – Hüküm 1
(Voyvoda Zulmü)

Hısn-ı Mansur'dan üç-dört kişinin Hısn-ı Mansur voyvodası Mehmet'in kendilerine haksızlık ettiğine dair şikâyetinde bulunmalarıyla ilgili hükümdür. Söz konusu şahısların ellerinde iddialarını kanıtlayacak bir şey olmadığı gibi iddialarının asılsız olduğuna kanaat getirilmiştir. 1744 yılı Kasım ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; olayı tahkik etmesi için bir mübaşir tayin edilmesi, iddialarının doğru olması durumunda ise voyvodanın azledilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 88 – Hüküm 2
(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Halveti ve Çelebi mahalleri ahalilerinin; vergi ve diğer bazı işleri yürütmesi için vekil tayin ettikleri Mıgırıs Parsum adlı zımmînin işlerini yerine icra etmesinden memnun iken, yine aynı kazadan Mardıros oğlu Bogos'un ortaya vekilin işlerini icra etmesine engel olup kendisinin vekil olduğu şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Eylül ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Malatya voyvodasına hitaben; Mardıros oğlu Bogos'un sabit olan kanun dışı müdahalesinin üstesinden gelinmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 93 – Hüküm 3
(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Hısn-ı Mansur'da, Rişvan ve tabi olanların mukataasını ortak olarak tasarruf eden iltizam sahibi Vezir-i azam Hasan Paşa, Çavuşbaşı Yeğen Ali, Mısır Valisi Kapı Kethüdası Ali ve Kıbrıs Muhâssıslı Hüseyin'in hisselerinin dağılımı ile ilgili hükümdür. 1744 yılı Aralık ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; 1745-1746 Mart'ı başlangıcından Şubat ayının sonuna değin kendisine düşen geliri alacak adı yazılmayan şahsın, belirtilen sürede gelirinden faydalanması babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 93 - Hüküm 4
(Eşkıyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur'dan Ömer adlı kişinin; yine aynı kazadan Rişvan mukataası voyvodası olan Köse Mehmet Ağa adlı kişinin, maiyetindeki eşkıyalar ile birlikte

civardaki köy sakinlerine zulüm ederek adamlarını öldürüp, cebren mallarını ellerinden aldığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1744 yılı Aralık ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; söz konusu eşkıyanın olduğu mahalde yakalanarak, merkezde hazır hale getirilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 93 - Hüküm 5
(Tımar Gelirine Müdahale)

Ahmed adlı sipahinin; Rişvan aşiretinden Kartal oğlu Osman Kelter ve Yusuf adlı kişilerin, kendisinin mutasarrıfı olduğu Malatya sancağının Şure nahiyesindeki Konak Mezrası ve başka yerlerin tahvil tarihine düşen vergi ve mahsullerini gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili bür hükümdür. 1744 yılı Aralık ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rişvan voyvodasına hitaben; gasp edilen mahsullerin adı geçen şahıslardan alınarak sahiplerine verilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 94 - Hüküm 4
(Tımar Gelirine Müdahale)

Maraş sancağında, Hısn-ı Mansur nahiyesinin Ahire Viran ve Bilan köylerinde üç bin akçeye mutasarrıf olan Selim adlı sipahinin; bazı kişilerin ortaya çıkarak tımar gelirine müdahalede buldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Aralık ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; adı geçen sipahinin tımar gelirine yapılan haksız müdahaleye müsaade edilmemesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 95 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Darıca ve Hazengir köyleri sakinlerinden Hacı Mehmed Emin Ağa ve Yaygı Ekrad aşiretinden bazı kişilerin; yine aynı kazaya bağlı Çorak ve AltınTop köylerinden Çelikanlı aşiretine mensup bazı şahısların mallarını yağmalayıp, bir miktar paralarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1744 yılı Aralık ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Malatya voyvodasına hitaben; söz konusu şahısların yağmaladıkları mal ve paraların kendilerinden alınıp, sahiplerine verilmesi bağlamında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 97 - Hüküm 1
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kasabasından Yusuf'un; Bayraktar adlı kişiden satın aldığı bir parça bağın bedelinin bir kısmını ödeyip, kalan kısmını da ödemek üzere iken adı geçen Bayraktar'ın ölmesiyle yine aynı kazadan Bekir Kadı oğlu Ali adlı kişinin ortaya çıkarak, müteveffadan bu bağı kendisinin satın aldığını iddia edip, araziyi zapt ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Malatya hass voyvodasına hitaben; Bekir Kadı oğlu Ali adlı kişinin kanun dışı müdahalesine müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 97 - Hüküm 3
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kasabasından adı yazılmayan kişinin; ödemesi gereken tüm vergileri ödeyip defter kayıtlı raiyyet ve raiyyet oğullarından olmamasına rağmen adı yazılmayan köy zabitlerinin kendisinden vergi talep ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; söz konusu köy zabitlerinin kanunsuz vergi talebine ve müdahalelerine müsaade edilmemesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 97 - Hüküm 4
(Gasp)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden bazı kişilerin; aslen Sivaslı olan müteveli oğlu Mehmet ve Bölükbaşı adlı şahısların yine kendilerine zulüm edip, bir miktar paralarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur ve Sivas kadılarına ile Maraş ve Sivas mütesellimlerine hitaben; alayın geçtiği mahalde kurulacak mahkemede adı geçen şahısların gasp ettikleri paraların kendilerinden alınıp, sahiplerine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 98 - Hüküm 1
(Hırsızlık)

Trablusşam Valisi Mehmed Paşa'nın; hizmetinde olan Ali adlı kişi aracılığıyla başka bir yere gönderdiği beş bin gurusun adı geçen şahıs tarafından zapt edildiği ve şahsın başka yere kaçtığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Rişvanzade paşaya, Hısn-ı Mansur kadılarına ve voyvodasına hitaben; adı geçen şahsın bildirildiği üzere Hısn-ı Mansur'daki evinde bulunması halinde, zapt ettiği beş bin gurusun kendisinden tahsili, tahsili mümkün olmaması durumunda ise mallarından aldığı paranın kıymeti değerinde alınması babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 98 – Hüküm 2
(Kanunsuz vergi talebi)

Hısn-ı Mansur kazasından Ali adlı kişinin; İzoli adlı köyde avarız hanesine bağlı tasarruf ettiği toprağı olmamasına rağmen, adı geçen köy ahalisinin kendileri ile birlikte avarız, imdad-ı seferiye ve hazeriye ödemelerini talep ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen köy ahalisinin sabit olan kanun dışı tapilerine itibar edilmemesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 98 – Hüküm 3
(Eşkıyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Seyit Abdurrahman'ın; kardeşi Müftüzade Seyit Şeyh Ahmet Efendi'nin menzilinin yine aynı kazada sakin bazı eşkıyalar tarafından basıldığı ve kardeşinin katledildiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine

hitaben; olayın geçtiği mahalde kurulacak mahkemede hakkın yerine getirilmesi için, gereğinin yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 99 - Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Malatya kadısı Hacı Mustafa ve adı yazılmayan Samsad naibin; Malatya sancağına bağlı Samsat nahiyesi mutasarrıfı İzzettin oğlu Mehmet adlı eşkıyanın maiyetindekiler ile birlikte Malatya civarında bulunan Bazikli aşireti mensubu olan reayanın köylerini basarak, çok sayıda adamlarını öldürüp mallarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı başlarında, Rişvanzade Seyit Süleyman, eski İç il sancağı mutasarrıfı Gazi, Maraş beylerbeyi, Malatya kadılarına ve Samsad naibine hitaben; adı geçen eşkıyanın maiyetindekiler ile birlikte verdikleri zararların kendilerinden tanzim edilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 99 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-1 Mansur sakinlerinde Seyit Abdurrahman'ın; eşkıya zümresinden bazı kimselerin, Hısn-1 Mansur sakinlerinden Müftüzade Seyit Ahmet adlı kişinin menzilini basarak kendisini katlettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı ortalarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Haleb valisine, Haleb muhassılı ve mütesellimine, Ruha ve Malatya kadılarına ve Rakka mütesellimine hitaben; müteveffanın kardeşi Seyit Abdurrahman'ın şikâyeti üzerine; firari olan eşkıyaların yakalanarak, olayın geçtiği mahalde kendileri hakkında kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 106 – Hüküm 5
(Cinayet)

Hısn-1 Mansur kazasından adı yazılmayan bir kişinin; babası Abuzer'in yine aynı kazadan Ebubekir Fazıl oğlu Emin Ağa adlı kişi tarafından darp edilerek öldürüldüğü şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Mart ayı ortalarında, hakkın yerine getirilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 107 - Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Kâhta kazasından Hacı Hüseyin ve Mehmed adlı şahısların; aynı kazaya bağlı adı yazılmayan köy sakinlerinden Ersan oğlu Kureş adlı eşkıyanın maiyetindekiler ile birlikte amcaları Yusuf'u katledip mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1745 yılı Mart ayı ortalarında, Kâhta kadılarına ve Malatya sancağı mutasarrıfına hitaben; adı geçen eşkıyaların yâğmâladıkları malların kendilerinden alınarak müteveffanın vekiline verilmesi ve hakkın yerine getirilmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 108 - Hüküm 2
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Hısn-1 Mansur kazasından Seyit Mehmet'in; berat-ı şerif ile Kadı Han Vakfi

mezrası hissesinin yarısı ile birlikte Sülusan mezradarlığı mahlulünün kendisine tevcih edildiğini ancak dışarıdan berata aykırı müdahalelerin bulunduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Nisan ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Maraş mütesellimine hitaben; Anadolu Muhasebesi defterleri kontrol edilip de durumun adı geçen şahsın bildiriği gibi olmasından dolayı bu bağlamda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 109 - Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden Seyit Abdurrahman'ın; kardeşi Müftüzade Seyit Şeyh Ahmet'in menzilinin Rışvan Aşireti'nden bazı eşkıyalar tarafından basılarak kendisinin katlediliği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Nisan ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; söz konusu eşkıyaların mahkemeye çıkartılıp kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde daha önce emir verilmiş olmasına rağmen bir kez daha hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir

Sayfa 110 - Hüküm 6
(Cinayet)

Ekrad kabailinden Zağfıranlı Aşireti'nden Rışvan reayasından Ayşe adlı kadının; Allahverdi adlı oğlunun aynı aşiretten ancak Benanlı cemaatinden Hacı İbrahim, kardeşleri Hakverdi ve Çelebi ile Ali oğlu Hasan tarafından öldürüldüğü şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; olayın böyle olduğuna dair Osmancık kadısından kendisine hüccet-i şerriye de verilmesine rağmen hakkın yerine getirilemediği dolayısıyla olayın geçtiği yerde hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 111 - Hüküm 1
(Eşkîyalık ve gasp)

Kürd taifesinden Rışvan aşiretinden Bazikli cemaatinden Şah Hüseyin oğlu Mehmet Bey'in; yine aynı aşiretten ancak Benanlı Ekrad'ından Fucur Bey ile kardeşleri Deli Osman, Ömer ve Yeni adlı eşkıyaların menzilinini basıp kendisini yaralayarak mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Nisan ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş sancağı mütesellimine hitaben; adı geçen mağdurun sabit olan diyetinin yanı sıra yağmalanan mallarının eşkıyalardan alınarak kendisine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 111 - Hüküm 2
(Alacak-Verecek Meselesi)

Konar-göçer Kürd taifesinden Bazikli cemaatinden Hamide oğlu Halil adlı kişinin; Kürd taifesinden Çakallı cemaatinden Halil oğlu Ali adlı kişiden yirmi yedi gürüş alacağını istediğinde, alacağı verilmediği gibi adı geçen şahıs tarafından darp edildiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Nisan ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; Halil oğlu Ali adlı kişinin sabit olan alacak hakkının tahsil edilerek kendisine verilmesi babında, gereğinin yapılması

yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 113 - Hüküm 2
(Su Kullanımı Anlaşmazlığı)

Hacı Abdurrahman adlı kişinin; adı okunamayan nehir civarında bulunan arazisini söz konusu nehirden sulamak istemesine civardaki ahhalilerin engel oldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Mayıs ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; kanun dışı müdahaleye müsaade ettirilmeyip, adı geçen şahsın arazisini sulamasının sağlanması için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 113 - Hüküm 3
(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kasabası kadısı İsmail'in; söz konusu kasaba ahhalilerinin vergi ve diğer bazı işleri yürütmesi için vekil eyledikleri Yarhum Eravas adlı zımminin işlerini icra etmesinden memnun iken kötü niyetli bazı kişilerin ortaya çıkıp vekilin işlerini icra etmesine engel oldukları şeklindeki şikâyetleri ile ilgili hükümdür. 1745 yılı Mayıs ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; söz konusu şahsaların kanun müdahalelerinin üstesinden gelinmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 114 – Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Yeni İl kazasına bağlı Korun kasabası sakinlerinde Hacı Mustafa'nın; Rışvan cemaatinden Bali Kethüda oğlu Ali'nin adı yazılmayan kardeşleri ile birlikte menzilin basarak mallarını yağmaladığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Mayıs ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; adı geçen şahsaların yağmaladıkları malların kendilerinden alınıp, sahiplerine verilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 114 - Hüküm 3
(Kanunsuz vergi talebi)

Hısn-ı Mansur kazası Halveti mahallesinden bazı kimselerin; üzerlerine düşen vergileri ödemelerine ve Kâhta kazasının Artan adlı köyünde avarız hanesine bağlı olarak vergi vermelerini gerektirecek toprakları olmamasına rağmen adı geçen köy ahhalisinin kendileri birlikte avarız vergisini vermelerini talep ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Mayıs ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; söz konusu köy ahhalisinin kanun dışı talebinin önlenmesi bağlamında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 115 - Hüküm 1
(Kanunsuz vergi talebi)

Daha önce Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Artan adlı köyünde ikamet etseler de daha sonra Halveti mahallesine giden Hacı Sultan, Hüseyin, Halil, Topal Hüseyin, Yusuf, Hasan, Ali ve Osman adlı kişilerin; adı geçen köy sipahisi Genç Süleyman'ın kendilerinden haksız yere vergi alıp zulüm ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili

hükümdür. 1745 yılı Mayıs ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve hass voyvodasına hitaben; adı geçen sipahinin kanunsuz müdahalesinin önlenerek hakkın yerine getirilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 123 - Hüküm 3
(Tımar Gelirine Müdahale)

Malatya sancağının Gerger kazasına bağlı Taş-İl nahiyesinde, bir mezraya mutasarrıf olan Seyit Ebubekir'in; Siverek sancağından Bekir adlı sipahinin tasarruf ettiği yerlere kanaat etmeyip, gelirine müdahale ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Kasım ayı başlarında, Gerger ve adı yazılmayan yerin kadılarına hitaben; Defterhane-i Amire'deki ruznamçe, icmal ve mufassal defterleri kontrol edildikten sonra detaylar yazılarak, kayıtlar doğrultusunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 124 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur naibi Mehmed'in; aynı kazasında Rışvan aşiretinden Mülükanlı cemaatinden Hamza, Musa ve Ali adlı eşkıyaların maiyetindeki eşkıyalar ile birlikte Kitabhane-i Amire evkafından Turuş Mukataası köylerini basıp bir kaç adamlarını katledip mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Eylül ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kazası naibi ve Malatya hass voyvodasına hitaben; söz konusu eşkıyaların yağmaladıkları malların kendilerinden alınarak sahiplerine verilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 125 - Hüküm 2
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden İbrahim'in; yine aynı kazadan daha önce mukataa geliri kapsamında ortak oldukları Seyit Hacı Süleyman ve Seyit Şeyh Ali adlı kişilerin üç yüz ğuruşunu alıp geri vermedikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Kasım ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kazası naibi ve Malatya hass voyvodasına hitaben; söz konusu şahısların zimmetlerinde kalan alacak hakkının tahsil edilerek adı geçen İbrahim'e verilmesi bağlamında, olayın geçtiği mahalde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 125 - Hüküm 3
(Kanunsuz vergi talebi)

Bağcıavanat taifesinden adı yazılmayan kişilerin; Hısn-ı Mansur toprağında vergi vermelerini gerektirecek toprakları olmamasına rağmen adı geçen kaza ayanı tarafından elli beş altmış ğuruşlarının gasp edildiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Kasım ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve mütesellimine hitaben; ayanın gasp ettiği paraların kendisinden alınıp sahiplerine verilmesi için mahallinde kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 125 - Hüküm 4
(Alacak-Verecek Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Hacı Veli adlı kişinin; yine aynı kaza

sakinlerinden Topal Mehmed'in yüz ğuruşluk borcunu ödemediği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ekim ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan hass voyvodasına hitaben; adı geçen şahsın zimmetinde olan alacak hakkının kendisinden tahsil edilmesi babında, mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 126 - Hüküm 1

(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Hasan Paşa, Çavuşbaşı Ali, Kıbrıs Muhassılı Hüseyin, Mollacızkade İshak, Rağıp Paşa ve Kapıkethüdası Ali'nin ortak olarak tasarruf ettikleri Rişvan ve bağlı köyün malikâne gelirinin 1746 yılı Mart ayı başından Şubat ayı sonuna kadar adı yazılmayan kişiye verilmek istenmesi ilgili hükümdür. 1745 yılı Ekim ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; adı yazılmayan şahsın belirtilen süre zarfında malikâne gelirini tasarruf edebilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 129 - Hüküm 2

(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasından Hacı Osman adlı kişinin; yine aynı kazadan Hacı Halim, Hacı Osman, İbrahim Beşe, Katır Ömer gibi eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte evini basarak, mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Kasım ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve Rişvan hass voyvodasına hitaben; yağmalanan malların adı geçen gasıplardan alınarak sahibine verilmesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 131 - Hüküm 1

(Voyvoda Zulmü)

Rişvan hass voyvodalığı mukataası ahalilerinin Hısn-ı Mansur kazası reayasından bazı fakir fukaralara zulüm ettikleri şeklinde kimin tarafından yapıldığı belli olmayan şikâyet ile ilgili hükümdür. 1746 yılı Ocak ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan hass voyvodasına hitaben; söz konusu zulmün önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 132 - Hüküm 3

(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasında bazı tımar neferatlarının; Arpa Emîni oğlu Ali adlı kişinin maiyetindekiler ile birlikte İstanbul'la yolculuk halinde iken kendilerine saldırdığı, kimine hakaret edip, kimini yaraladığı şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Aralık ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı ve kadısı ile Hısn-ı Mansur kazası naibine hitaben; İfade edilen şikâyet doğrultusunda gereğinin yapılması ve durumun merkeze bildirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 133 - Hüküm 3

(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kadısı Mehmed'in; Samsad kazasından Seyit Gazi Paşa'nın oğlu Ebubekir'in maiyetindekiler ile birlikte Hısn-ı Mansur ahalisine zulüm ederek adamlarını katil edip, mallarını yağmaladığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Aralık ayı sonlarında, Rakka valisine ve Samsad kadılarına hitaben; adı geçen

şahsın maiyetindekiler ile birlikte katlettikleri adamlar için kendilerinden diyet alınmasının yanı sıra yağmâladıkları malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 134 - Hüküm 3
(Gasp)

Hısn-ı Mansur naibi Mehmed'in; Hısn-ı Mansur sakinlerinden Dalyanlı cemaati kethüda ve ihtiyarlarının, Rişvan aşiretinin Mülükanlı cemaatinden öldürülen biri için öldürülenin akrabaları ile birlik olarak, aynı cemaatin kethüdası Murat Ağa'nın diyet olarak bir miktar parasını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve naibine hitaben; gasp edilen paranın gasıplardan alınarak sahibine verilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 134 - Hüküm 4
(Şeyhlik İşlerine Müdahale)

Hısn-ı Mansur sakinlerinden Seyit Mehmed'in; yine Hısn-ı Mansur'dan Güdük oğlu Ahmet'in maiyetindekiler ile birlikte babası Molla Hüseyin'in ölümü üzerine yerine hüccet-i muvakkat ile bir takım bahçelerin şeyhi olan Seyit Mehmet'in işlerine müdahale ederek, kendisine haksızlık ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; Güdük oğlu Ahmet'in söz konusu müdahalesinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 135 - Hüküm 4
(Gasp)

Eski Rakka valisi Vezir Ahmed Paşa'nın Samsad nahiyesinin malikâneleri için vekil eylediği Bezeki aşiretinden İzzeddin oğlu Mehmet adlı kişinin alması gerekenden fazla tahsilde bulunmasının yanı sıra daha sonraki yıllarda vekil olmamasına rağmen tahsildarları basarak ellerindeki mahsulleri yağmaladığı şeklinde kimin tarafından belli olmayan şikâyet ilgili hükümdür. 1745 yılı Ocak ayı sonlarında, Rakka valisine ve Rişvan hass voyvodasına hitaben; adı geçen şahsın kanun dışı müdahalesinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 138 - Hüküm 4
(Miras Meselesi)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Hacı Hasan oğlu Mehmed'in ölümünden sonra adı yazılmayan eşinin; oğulları ile dışardan müteveffadan alacakları olduğu iddiasında bulunan kişiler arasında müteveffa Mehmet'in muhalefatının paylaşılmasında yaşanan sıkıntılara ilişkin şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Şubat ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rişvan hass voyvodasına hitaben; dışarıdan hak iddiasında bulunanların taleplerine itibar edilmeyerek, gönderilen buyruldu çerçevesinde mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 148 - Hüküm 2
(Tımar Gelirine Müdahale)

Ahmet adlı sipahinin; Malatya sancağının Kâhta nahiyesinin Alabur mezraası ile birlikte mutasarrıf olduğu topraklarının vergi ve mahsullerinin, Rişvan hassı voyvodası Süleyman, Sivaslı Molla Ali ve Mehmet oğlu Kasım oğlu olarak bilinen kişiler tarafından zapt edildiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Nisan ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rişvan hass voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 148 - Hüküm 3
(Naib Zulmü)

Hısn-ı Mansur kazası ahalilerinin; Hasan Efendi adlı naibin defterde yazılıdan fazla vergi talebinde bulunarak ellerindeki tüm paraları aldığı şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; söz konusu naibin haksız yere fazla paranın kendisinden alınarak sahiplerine iade edilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 160 – Hüküm 4
(Eşkıyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Dirliğin adlı köy sakinlerinden Hasan, Süleyman, Molla Hüseyin, Halil, Mahmut ve Yusuf adlı kişilerin, yine aynı kazadan Zıravkanlı aşiretinden Hacı Yusuf oğlu Hüseyin, Ali Bey oğlu Boran, Mahmud oğlu Arslan ve Boran oğlu Bayezid adlı eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte, menzillerini basarak, bazılarını yaralayıp, mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Temmuz ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve voyvodasına hitaben; yağmalanan malların söz konusu eşkıyalardan alınarak, sahiplerine verilmesi hususunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 163 – Hüküm 1
(Vâkıf Evladına Müdahale)

Kâhta kazasından Seyit Süleyman, Seyit Zeynel, Seyit Osman ve Seyit Ali adlı kişilerin; babalarının kurduğu evlatlık vakfın evlatlarından olduklarını ve vakfın gelirlerinden vakfiyede belirlenen şartlar çerçevesinde faydalanmaları gerekmesine rağmen yabancı bazı kişilerin ortaya çıkarak vakfi zapt edip, onların vâkıf evlatlarından olmadıklarını iddia ederek haksızlık ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili bir hükümdür. 1746 yılı Temmuz ayı sonlarında, Kâhta kadılarına hitaben; mevcut vakfiye gereğince gereğinin yapılarak, dışarıdan herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi doğrultusunda hüküm verilmiştir.

Sayfa 164 – Hüküm 2
(Gasp)

Kasım adlı kişinin; Taş-İl kazasına bağlı Tanış adlı köyden Mülükanlı aşiretinden Dukan oğlu Mustafa adlı kişinin kızına küfür ettiği iddiasıyla maiyetindekiler ile birlikte bir miktar parasını gasp ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Ağustos ayı başlarında, Malatya kadılarına ve Malatya hassı

voyvodasına hitaben; gasp edilen bir miktar paranın gasıplardan alınarak, sahibine iade edilmesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 164 - Hüküm 3

(Tımar Tevcihi)

Tımar sahibi İsmail adlı kişinin; Malatya sancağının Şure İli nahiyesinin Almuh? adlı köyü ile birlikte toplamda dokuz bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf olan babası Hasan'ın ölümüyle söz konusu tımarın kendisine tevcih edildiğini, kendisinin de veziriazam Hüseyin Paşa'nın hizmetinde bulunması dolayısıyla vergilerin subaşına tahsil edilmek istendiği; fakat adı yazılmayan bazı kişilerin subaşına muhalefet oldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Ağustos ayı başlarında, Şure kadılarına Malatya hassı voyvodasına hitaben; Defter-i Hakani'deki defterler kontrol edildikten sonra adı geçen İsmail'in elindeki beratın detayları yazılarak, beratı doğrultusunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 164 – Hüküm 4

(Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Halveti mahallesi sakinlerinden Avakos oğlu Magrısı Parsum Dersin adlı zımmının; adı geçen kazaya bağlı Çelebi mahallesi sakinlerinden Hançerli Ali oğlu Hacı Osman'ın bir miktar malını yağmaladığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Ağustos ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Maraş mütesellimine hitaben; söz konusu şahıslar daha önce olay mahallinde mahkeme çıktıklarında; Hacı Osman'ın iddiasını ispat edemediğine dair bir karar çıkmasına rağmen mahkeme kararına aykırı müdahalesinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 165 – Hüküm 4

(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasından Kornisi Baraknaç adlı zımmının; Hısn-ı Mansur'da adı yazılmayan mahalle ahalilerinin vekil olduğu işlerini icra etmesinin aynı Mardoris oğlu Bağnas, Alma oğlu Zeyrek Avron Felici oğlu Kirkir gibi şahıslar tarafından engellendiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Ağustos ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların müdahalelerinin önlenmesi hususunda; mahallinde gereğinin yapılması doğrultusunda hüküm verilmiştir.

Sayfa 167 – Hüküm 1

(Tımar Gelirine Müdahale)

Ahmed Ecrami?? adlı sipahinin; Malatya sancağının Şure nahiyesinde, Köse Hasan adlı köy ile birlikte mutasarrıf olduğu altı bin sekiz yüz altmış dokuz akçe tımarına aynı nahiyeden adı yazılmayan kişilerin müdahale edip, mahsul ve vergilere el koydukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Eylül ayı başlarında, Şure ili kadılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hitaben; adı geçen Ahmed Acram adlı sipahinin tımarına müdahalenin önlenmesi ve sipahinin mahsul ve vergileri idare etmesinin sağlanması bağlamında, kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 168 - Hüküm 1
(Vekile Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazası naibi Hasan'ın; adı geçen kazaya bağlı Halveti, San ve adı okunamayan mahalleleri ahalilerinin, vergi ve diğer bazı işleri yürütmesi için vekil tayin ettikleri Barsum oğlu Os? adlı zımminin işlerini icra etmesinden memnun olmalarına karşın, kötü niyetli bazı kişilerin ortaya çıkıp, vekilin işlerini icra etmesine engel oldukları şeklindeki şikâyetlerini ulaştırmasıyla ilgili bir hükümdür. 1746 yılı Eylül ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kazası naibi ve Rışvan hass voyvodasına hitaben; söz konusu şahsıların kanun müdahalelerinin üstesinden gelinmesi babında, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 168 – Hüküm 3
(Mütesellim Zulmü)

Hısn-ı Mansur'da ikamet eden alimler, hatipler, salihler, imamlar ve şeriflerin; vilayetlerinde mütesellim olan Hacı Süleyman'ın kendilerine haksızlık yaptığı ve büyük zararlar verdiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Eylül sonlarında, Hısn-ı Mansur kazası naibi Seyit Ebubekir ve Rışvan voyvodasına hitaben; adı geçen mütesellimin zulmü önlenerek, hakkın yerine getirilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 173 - Hüküm 1
(Zeamete Müdahale)

Dergah-ı Muallam Çavuşbaşlarından Ali Çavuş adlı kişinin; Hısn-ı Mansur nahiyesinden Kara Öyük adlı köy ve başka yerlerde beş bin dokuz yüz doksan akçe tımara mutasarrıf olan Ahmet adlı kişinin tımar gelirine kanaat etmeyip, Maraş ve Bozok sancaklarında mutasarrıfı olduğu altmış beş bin yüz yetmiş sekiz akçe zeametine müdahale ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1746 yılı Aralık ayı sonlarında, Maraş valisine ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; Divan-ı Hümayun'daki gerekli defterlere bakılıp, tüm detaylar yazılarak gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 174 - Hüküm 3
(Müşterek Mültezimlerin Tasarruf İzni İstemesi)

Adı yazılmayan kişinin; Hısn-ı Mansur'da müşterek olarak tasarruf ettikleri Rışvan ve bağlı yerlerin mukataalarının, 1747 Mart ayından itibaren bir yıl boyunca kendisinin tasarrufunda olup, herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde padişah emri rica etmesiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; söz konusu şahsın ifade ettiği üzere; belirtilen süre zarfında mukataa gelirinin kendisine tasarruf ettirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 174 – Hüküm 4
(Eşkıyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur mütesellimi Süleyman'ın; Hısn-ı Mansur sakinlerinden Ömer oğlu Mustafa, Cezeri Osman, Nalbend İbrahim, Yazar Paşa oğlu Kadı, Ahmet Bey oğlu Ali, Kenan Bey oğlu Ömer ve Köylü oğlu Mahmut adlı kişilerin maiyetindekiler ile

birlikte sarayını basarak kimi adamlarını katil edip, mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ocak ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan voyvodasına hitaben; hakkın yerine gerilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 175 - Hüküm 3
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur'dan Hasan ve Mahmut adlı kardeşlerin; adı geçen kazada bulunan toprakları için üzerlerine düşen tüm vergileri ödeyip, kanun dışı bir faaliyetleri olmamasına karşın aynı kazadan Ahmet ve Yusuf adlı kardeşlerin kendilerine müdahale ederek topraklarını zapt ettikleri şeklindeki şikâyetlerle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ocak ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; Ahmet ve Yusuf kardeşlerin müdahalelerinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 176 - Hüküm 2
(Tapu Üzerinde Hak İddia Etme)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Akalak köyünde ikamet eden Kavi aşireti mensupları Seyit Ali, Murat, Mustafa Cafer ve adı yazılmayan kişilerin; yine aynı kazaya bağlı İsmailili köyü sakinlerinden Ebubekir, Hind, Davud ve adı yazılmayan birkaç kişinin maiyetindekiler ile birlikte, müşterek olarak tasarruf ettikleri topraklar üzerinde hak iddia ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ocak ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; iddialarının asılsız olduğu yönünde verilen mahkeme kararına rağmen kanun dışı müdahalede bulunan adı geçen şahsıların müdahalelerinin önlenmesi için gereğinin yapılması şeklinde hüküm verilmiştir.

Sayfa 182 - Hüküm 4
(Ehl-i Örf Zulumu)

Gerger kalesi dizdarının; ehl-i örf taifesinden bazı kişilerin Gerger kalesi muhafızlarına haksızlık ederek onları hapis ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Mart ayı ortalarında, Gerger kadısına hitaben; söz konusu muhafızlara yapılan kanun dışı müdahalenin önlenmesi doğrultusunda hüküm verilmiştir.

Sayfa 184 - Hüküm 1
(Alacak-Verecek Meselesi)

İstanbul sakinlerinden tımar sahibi Mehmed Yazıcı'nın; Malatya sancağından Taş Ağbat nahiyesinde adı yazılmayan köy ile birlikte berat-ı şerifi ile mutasarrıf olduğu mahsul ve vergilerinin tahsili için vekil tayin ettiği Hısn-ı Mansur sakinlerinde Çolak Yusuf adlı kişinin bir miktar malını kendisine göndermediğini, kendisinden talep ettiğinde ise vermeyi reddettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Mart ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen Mehmet Yazıcı'nın alacak hakkının tamamen tahsil edilip vekil eylediği Abdullah oğlu Süleyman'a verilmesi hususunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 184 - Hüküm 2
(Alacak- Verecek Meselesi)

İç İl sancağı mutasarrıfı Seyit Gazi Paşa'nın; Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Devran zade Ebubekir ve Ahmet adlı kişilerinden alacağını talep ettiği ancak söz konusu talebe itibar edilmediği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Nisan ayı başlarında, Rakka valisi ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; alacaklının alacaklarının tahsil edilerek, kendisine verilmesi hususunda; gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 186 - Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kadısı Seyit Abdullah'ın; Hısn-ı Mansur'da ikamet eden tüm alim, hatip, salih, imam, şerif ve vilayet ayanlarının, şiddet eylemleri ile bilinen Belgradi Molla Mustafa, eski müftü İsmail Edeni, kardeşi Deli Ömer, Çerçioğlu Hacı Ömer, Kenanoğulları Ali, Abdullah, Mustafa, Sucu Bekir oğlu Veli ve Günlü oğlu Kör Mahmut adlı kişilerin kendilerine iftira atıp, haksızlık ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili bir hükümdür. 1747 yılı Nisan ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rışvan hassı voyvodasına hitaben; mağdurların şikâyetleri doğrultusunda; adı geçen şahısların müdahalelerini kesmesi için tehdit edilmesi; fakat aynı durumu devam etmeleri durumunda haklarından gelinmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 186 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Rumeli Kazaskeri Mehmed Ahmed'in; İstanbul'da misafir olarak da bulunan Hısn-ı Mansur kazası ahalilerinin, daha önce kazalarında müftü olan Kara Yakub oğlu Hasan Efendi'nin yaptığı haksızlıklara dair şikâyetlerine dair ilamıyla ilgili bir hükümdür. 1747 yılı Nisan ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen müftünün tedib edilerek, haksızlıklarının önellenmesi hususunda, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 187 - Hüküm 2
(Tımar Tevcihi)

Ali adlı sipahinin; Malatya sancağının Kâhta nahiyesinde Kalus mezrası ve başka yerlerde altı bin iki yüz akçe tımar mutasarrıfı olan Yusuf'un ölümüyle kendisine tevcih edilen tımara, İsmail ve Hasan Bey adlı kişilerin müdahalede buldukları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Nisan ayı ortalarında, Kâhta kadılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hitaben; Defterhane-i Amire'de bulunan defterler kontrol edilip de söz konusu tımarın şikâyette izah edildiği gibi Ali adlı kişinin tasarrufunda olduğu belirtilerek, bu doğrultuda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 187 - Hüküm 4
(Alacak-Verecek Meselesi)

Rışvan hassı voyvodası Ebubekir'in; Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Bereket oğlu Hasan adlı kişiden bin gürüş alacağını talep edip de söz konusu şahsın bu

talebe itibar etmediği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısı ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; adı geçen Bereket oğlu Hasan'ın zimmetinde bulunan alacak hakkının tahsile edilerek, sahibine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 189 - Hüküm 4
(Tımar Gelirine Müdahale)

Abdullah adlı sipahinin; Gerger kazasından bazı kişilerin mutasarrıf olduğu yerlerinin vergi ve mahsullerine el koydukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Nisan ayı ortalarında, Maraş valisi ve Gerger kadısına hitaben; söz konusu vergi ve mahsullerin el koyan kişilerden tahsil edilerek, Abdar adlı sipahinin vekil eylediği kişiye verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

(Sayfa 190-Hüküm 4
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Sulehadan (salih kimselerden) Mustafa ve Hüseyin adlı kişilerin; Gerger kazasında Mehmed Bey adlı vakfa vakfiyede belirtilen şartlar çerçevesinde vakfettikleri mallarının, vakıf mütevellisi tarafından sözleşmeye aykırı şekilde kullanılarak görevlilere düşen payın tahsis edilmediği ve kendisi tarafından zapt edildiği şeklindeki şikâyetleriyle ilgili bir hükümdür. 1747 yılı Mayıs Ayı ortalarında, Gerger kadılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hitaben;adı geçen mütevellinin kanun dışı müdahalesi önlenerek vakfiye şartları çerçevesinde herkesin payışna düşenin kendisinde tahsis ettirilmesi hususunda gereğinin yapılması yönünden hüküm verilmiştir.

Sayfa 191 - Hüküm 4
(Tımar Gelirine Müdahale)

Mustafa adlı sipahinin; Hısn-ı Mansur nahiyesi Alaybeyi Seyit Ali adlı kişinin kölesi ile birlikte, Maraş sancağının Hısn-ı Mansur nahiyesinin Kamışlu köyü ile birlikte mutasarrıf olduğu topraklarının vergi ve mahsullerine el koyduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Mayıs ayı ortalarında, Maraş valisi ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; adı geçen şahıslar müdahalesinin önlenerek adı geçen sipahinin tımarını tasarruf etmesinin sağlanması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 192 - Hüküm 2
(Malikâne Gelirine Müdahale)

Hısn-ı Mansur kazasında, Kadıhan mezrasına mutasarrıf olan Seyit Mehmet'in; Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Mehmet ve İsmail adlı kişilerin malikâne gelirine gelirini zapt ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Haziran ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan voyvodasına hitaben; Anadolu Muhasebesi Defterleri'ne bakılıp da adı geçen mezranın üçte iki hissesinin Seyit Mehmet'in tasarrufunda olduğu iddiasının doğruluğu teyit edilerek, dışarıdan yapılan müdahalenin önlenmesi şeklinde hüküm verilmiştir.

Sayfa 192 - Hüküm 3
(Alacak-Verecek Meselesi)

Rişvan voyvodası Seyfi adlı kişinin; aynı kazadan adı yazılmayan kişilerden

olan alacağını tahsil edilmesini istemesiyle ilgili hükmüdür. 1747 yılı Haziran ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve voyvodasına hitaben; söz konusu şahısların herhangi bir bahane bulmalarına müsaade edilmeyerek, adı geçen Seyfi'nin alacağının kendilerinden tahsil edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 193 - Hüküm 1
(Malikâne Gelirine Müdahale)

Mehmet ve Osman adlı kişilerin; Siverek sancağı zabitanın maiyetindekiler ile birlikte ortak olarak tasarruf ettikleri malikâne gelirlerine müdahale ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükmüdür. 1747 yılı Haziran ayı başlarında, Gerger kadılarında ve Malatya sancağı mutasarrıfına hitaben; adı geçen şahısların kanun dışı müdahalelerinin önlenerek, Defter-i Hakani gereğince hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 194 - Hüküm 3
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Kâhta kazasından Zerukanlı cemaatinden Seyit Hasan, Seyit Ömer, Seyit Ali ve Seyit Osman adlı kişilerin; Peygamber soyundan geldiklerini ve mesul oldukları vergileri ödemelerine rağmen aynı kaza sakinlerinden Mehmet Han çocukları olarak bilinen bazı kişilerin maiyetindekiler ile birlikte kendilerinden vergi talep ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükmüdür. 1747 yılı Mayıs ayı sonlarında, Kâhta kadılarında ve Malatya sancağı mutasarrıfına hitaben; padişah emri olmadan bu şahıslardan vergi talep edilemeyeceğinden söz konusu talebe itibar edilmeyip, herhangi bir müdahaleye mahal verilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 195 - Hüküm 1
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Hısn-ı Mansur kazasında, Alaburun adlı köyde ikamet eden Zerukanlı cemaatinden Seyit Yusuf oğlu Seyit Mehmet, Seyit İsa oğlu Seyit Hüseyin, Seyit Osman, Seyit İsa, Seyyit Ömer ve Seyit Kalender adlı kişilerin; Peygamber soyundan gelmelerini ispatlamalarına rağmen sahip oldukları koyunlarından ötürü kendilerine adet-i ağnam vergisi talebiyle müdahalede bulunduğu şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükmüdür. 1747 yılı Haziran ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen şahısların söz konusu vergiden muaf olduklarının sabit olduğu sebebiyle, kendilerine yapılan müdahalenin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 198 - Hüküm 2
(Miras Meselesi)

Ömer adlı kişinin; babasından kalan değirmenin kendisinden büyük kardeşleri tarafından başkalarına satıldığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükmüdür. 1747 yılı Temmuz ayı sonlarında, Maraş mütesellimi, valisi ve Hısn-ı Mansur kadılarında hitaben; zapt edilip satılan değirmenin adı geçen Ömer'e verilmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 198 - Hüküm 3
(Malikâne Gelirine Müdahale)

Mustafa ve Ebubekir adlı kişilerin; Rişvan taifesinden Ömer ve Hasan adlı kişilerin; tasarruf ettikleri yerlere kanaat etmeyip, Malatya sancağının Kâhta kazasında tasarruf ettikleri Kolu mezrasına müdahalede buldukları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ağustos ayı başlarında, Kâhta kadılarına ve Maraş valisine hitaben; söz konusu şahsıların kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 199 - Hüküm 4
(Tımar Gelirine Müdahale)

Ahmet adlı sipahinin; Hısn-ı Mansur'dan Alaybeyi Yusuf'un Malatya sancağının Kâhta nahiyesinde, mutasarrıf olduğu iki bin beş yüz akçe tımara müdahalede bulunduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ağustos ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rişvan voyvodasına hitaben; adı geçen Yusuf'un müdahalesinin kanun dışı olduğu belirtilerek, bu müdahalenin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 204 - Hüküm 3
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Mübaşir Mehmet ve Maraş valisi İbrahim Paşa'nın Hısn-ı Mansur kasabasında bulunan hâss arazisinden kanuna aykırı olarak imdad-ı seferiye ve hazeriye vergisi talebinde bulunarak, haksızlıklarda bulunduğu şekilde kimin tarafından yapıldığı belli olmayan şikâyetle ilgili hükümdür. 1747 yılı Eylül ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; söz konusu yerlerin tam serbestlik üzere voyvodaları tarafından idare edilmesi sağlanarak, gerekli dikkatin gösterilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 205 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Rum Kalesi naibi Muhammed'in; Behisni kazasının Kilisecik köyünde Hevidi aşiretine mensup Arabzade adlı kişinin, maiyetindekiler ile birlikte Erzurum ve Malatya taraflarına giden yolculara saldırıp mallarını yağmaladığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ağustos ayı başlarında, Rakka ve Maraş valilerine, Behisni kadılarına ve Rum Kalesi naibine hitaben; adı geçen şahsın maiyetindekiler ile birlikte gasp ettikleri malların kendilerinden alınıp, sahiplerine verilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 208 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazası sâkinlerinden Ali, Osman, Mustafa ve Ömer adlı kişilerin; aynı kazada sakin Bereket oğulları olarak bilinen Hasan, İsa, Sefer, Köle Süleyman ve onun oğlu Abuzer ile Mehmed ve Deli İbrahim oğlu Mustafa adlı eşkıyaların adı geçen kazadan bir çok kişinin evlerini ve menzillerini basarak, bazılarını katlettikleri gibi mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ekim ayı

sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilecek şekilde hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 208 - Hüküm 4
(Eşkîyalık ve Gasp)

Gerger kazasına bağlı İç İl nahiyesi ahalisinin; Malatya sancağının Kâhta kazasında ikamet eden Han Bey, Halil Bey, Bekir oğlu İsmail ve İsmail Bey oğlu olarak bilinen eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte köylerini basarak, mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1747 yılı Ekim ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı İbrahim Paşa'ya, Malatya kadısına ve Gerger kazası naibine hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilecek şekilde hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 212 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Taş-İl nahiyesine bağlı Hasan Döven köyü sakinlerinden Hasan, Hüseyin ve Süleyman adlı kişilerin; Kâhta kazasına bağlı Şule Gerek köyünde sakin olan Ali Bey oğlu Biruni ve Mahmut oğlu Ersan'nın maiyetindekiler ile birlikte evlerini basarak mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Ocak ayı başlarında, Maraş valisine ve Kâhta kadısına hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilecek şekilde hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 218 - Hüküm 2
(Tımar Sahibine Muhalefet)

Malatya sancağının Gerger kazasına bağlı Subadra nahiyesindeki Ahali adlı köy ile birlikte toplamda iki bin altmış akçe tımara mutasarrıf olan Hacı Halil adlı sipahinin; vergi tahsili sırasında adı geçen köy ahalilerinin bazılarının kendisine muhalefet ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Mart ayı başlarında, Gerger kadısına hitaben; adı geçen köy ahalisine muhalefet ettirilmeyerek, sipahinin vergilerini tahsil edebilmesinin sağlanması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 220 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Gerger kazasına bağlı İç İl nahiyesi ahalisinin; Malatya sancağının Kâhta kazasında ikamet eden Han Bey, Halil Bey, Bekir oğlu İsmail ve İsmail Bey oğlu olarak bilinen eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte köylerini basarak, mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Mart ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı İbrahim Paşa'ya ve Gerger kazası naibine hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilecek şekilde hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 221 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazasından Ömer, Mustafa ve Osman adlı kişilerin; yine aynı

kazada sakin Bereket oğulları olarak bilinen Hasan, İsa, Sefer, Köle Süleyman ve onun oğlu Abuzer ile Mehmet ve Deli İbrahim oğlu Mustafa adlı eşkıyaların adı geçen kazadan bir çok kişinin evlerini ve menzillerini basarak, bazılarını katl ettikleri gibi mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili bir hükümdür. 1748 yılı Mart ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan voyvodasına hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilecek şekilde hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 222 - Hüküm 1
(Malların Zapt Edilmesi)

Ahmed adlı kişinin; Hısn-ı Mansur sakinlerinden Süleyman oğlu Abuzer, Molla Ali ve adı yazılmayan bazı kişilerin, anbarındaki tüm mahsulünü zapt ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Malya sancağı mutasarrıfına hitaben; adı geçen şahsıların zapt ettikleri mahsullerin kendilerinden alınarak sahibine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 222 - Hüküm 2
(Miras Meselesi)

Fatma adlı kişinin; eşi Hacı Ebubekir'in ölümüyle birlikte kendisi ve eşinin önceki hanımından oğlu Mehmed'e kalan muhalefat hissesinin, önce adı geçen Mehmet, onun ölümüyle de oğulları tarafından zapt edildiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Nisan ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rışvan hassı voyvodasına hitaben; adı geçen Fatma'nın hissesinin müteveffanın oğullarından alınarak, kendisine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 222 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Hısn-ı Mansur kazası sakinlerinden Turanzade olarak bilinen Mehmed, Ahmed ve Ebubekir adlı kişilerin; aynı kazadan Bereket oğulları olarak bilinen Hasan, İsa, Sefer, Köle Süleyman adlı eşkıyaların, evlerini basarak kardeşlerini katlettikleri gibi mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Nisan ayı ortalarında, Maraş valisine ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların kendilerinden alınıp, sahiplerine verilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 222 - Hüküm 4
(Eşkîyalık ve Gasp)

Ebubekir adlı kişinin; Behisni sakinlerinden Kavi aşiretinin Şeyh Emirli cemaatinden adı yazılmayan bir kişinin, evini basarak bir miktar parası ile birlikte mallarını yağmaladığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Nisan ayı ortalarında, Behisni kadılarına ve Maraş sancağı mütesellimine hitaben; adı geçen şahsın yağmaladığı malların kendisinden alınarak sahibine iade edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 237 – Hüküm 2
(Cinayet)

Hısn-ı Mansur kazasına bağlı Karaköse adlı köyden Seyit Hüseyin'in; aynı kazaya bağlı Karhaganlı adlı köyden İsmail adlı kişinin, babasını öldürdüğü şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1748 yılı Eylül ayı ortalarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; adı geçen İsmail'in babasından diyet alınıp, babası öldürülen Hüseyin'e verilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 239 – Hüküm 3
(Eşkıyalık ve Gasp)

Behisni kazasının Davut Han adlı köyünde sakin Hacı Halil'in; aynı kazadan Hakverdi, oğlu Yusuf ve Hasekli Kara Mustafa adlı eşkıyaların, evini basarak ailesinden bazılarını yaraladıkları gibi mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleiryle ilgili hükümdür. 1748 yılı Kasım ayı sonlarında, malatya ve Ergani kadılarına, Malatya sancağı mütesellimine ve Ergani madeni eminine hitaben; yağmalanan malların adı geçen eşkıyalardan alınıp, sahiplerine verilmesi hususunda; mahallinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 244 – Hüküm 4
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Kâhta kazasına bağlı Kömür adlı köyde bulunana Şeyh Halil Baba zaviyesinin müşterek olarak meşrutiyet üzere berat-ı şerifle zaviyedarları olan Seyit Süleyman, Seyit Zeynel ve Seyit Ali'nin; Kâhta kazasına bağlı Menzil köyü ahalisinin Şeyh Halil Baba Zaviyesi Vakfı arazisini, kendi meraları olduğunu iddia ederek, zapt ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Mart ayı sonlarında, Kâhta kadılarına hitaben; Defter Hakani'de kayıtlı olduğu üzere; söz konusu arazinin adı geçen vakfa ait olduğu belirtilerek, Menzil köyü ahalisinin kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 245 - Hüküm 1
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Rişvan aşiretinin Halikanlı cemmatından Seyit Mehmed'in; yine aynı cemaat boy beylerinin, Peygamber soyundan gelmesi sebebiyle raiyyet vergisinden muaf olmasına rağmen kendisinden raiyyet vergisi talebinde buldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Temmuz ayı ortalarında, Hısn-ı Mnaur kadısı ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; adı geçen Seyit Mehmed'in Peygamber soyundan geldiğini ispat ettiği; dolayısıyla kendisinden vergi talep edilemeyeceği yönünde verilmiştir.

Sayfa 245 – Hüküm 4
(Kanunsuz Vergi Talebi)

Dergah-ı Mualla kapıcıbaşlarından Mustafa Kuşçu'nun; Rişvan voyvodalarının tasarruf ettiği köylerden olan Çekecek köyü reayasının mallarını ve mahsullerini zapt ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Nisan ayı sonlarında, Maraş valisi ve Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; adı geçen köy reayasının kanunlar

çerçevesinde ödemeleri gereken vergiler dışında kendilerine yönelik herhangi bir müdahaleye müsaade edilmeyip, koruma altına alınmaları yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 247 – Hüküm 4
(Malların Zapt Edilmesi)

Malatya kazası sakinlerinden adı yazılmayan kişinin; aynı kazadan Taycı oğlu Yusuf, Süleyman, Ali oğlu Ahmet ve Topal Hasan adlı şahısların, mallarını zapt ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Mayıs ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı ve Malatya kadılarına hitaben; adı geçen şahısların zapt ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahibine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 248 – Hüküm 4
(Alacak-Verecek Meselesi)

Ali Beşe'nin; Malatya sancağının Gerger nahiyesinin Şamak adlı köyünde ikamet eden Gerger Ordu Beyi Molla Yusuf olarak bilinen kişinin, ödemesi gereken borcunu ödemeyi reddettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Mayıs ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı ve Malatya kadılarına hitaben; söz konusu alacak hakkının tahsil edilerek alacaklı Ali Beşe'ya verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 249 – Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Diyarbakır, Ekin ve Arapgir kazalarından Yahya ve Süleyman adlı kişilerin; Rişvan aşiretinden Ahmed ve Mehmed adlı eşkıyaların, evlerini basarak mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Haziran ayı ortalarında, Hısn-ı Manasur kadılarına hitaben; adı geçen eşkıyaların yağmaladıkları malların kendilerinden alınarak sahiplerine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 251 - Hüküm 3
(Tımar Tahsilinin Emanet Verilmesi)

Dergah-ı Mualla kapıcıbaşlarından Mustafa Kuşçu'nun; Maraş sancağının Hısn-ı Mansur nahiyesinin Haccib adlı köy ile birlikte mutasarrıf olduğu yerlerin vergi ve mahsullerin tahsilini emaneten bıraktığı Abdullah adlı kişi ile yaşadığı anlaşmazlıklara ilişkin şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Ağustos ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına hitaben; şahısların elindeki makbuzların incelenerek, kanun çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 252 – Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Konar göçer Rişvan aşiretinin Serikanlı cemaatinden İbrahim Kethüda, İsmail Kethüda, Hacı İsmail Hüseyin ve amcası Ferhat adlı kişilerin; aynı kazadan Barkın oğlu Hasan, kardeşi Hüseyin, Deli İbrahim oğlu Mustafa, Deli Veli oğlu İbrahim ve kardeşi oğlu Mustafa'nın aynı kazadan bazı kişiler ile birlikte, Elhas, kardeşinin oğlu Hüseyin ve amcası Ferhat'ın üzerine saldırarak, bazı adamlarını katlettikleri gibi mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Ağustos ayı sonlarında,

Malatya sancağı mutasarrıfına ve Hısn-ı Mansur kadılarına hitaben; mahallinde, kanunlar çerçevesinde gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 252 – Hüküm 3
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Kâhta kazasına bağlı Kömür adlı köyde bulunana Şeyh Halil Baba zaviyesinin müşterek olarak meşrutiyet üzere berat-ı şerifle zaviyedarları olan Seyit Süleyman, Seyit Zeynel ve Seyit Ali'nin; Kâhta kazasına bağlı Menzil köyü ahalisinin Şeyh Halil Baba Zaviyesi Vakfı arazisini, kendi meraları olduğunu iddia ederek, zapt ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Eylül ayı ortalarında, Kâhta kadılarına hitaben; Defter Hakani'de kayıtlı olduğu üzere; söz konusu arazinin adı geçen vakfa ait olduğu belirtilerek, Menzil köyü ahalisinin kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 253 – Hüküm 3
(Alacak-Verecek Meselesi)

Seyit Ömer adlı kişinin; Ali adlı tımar sahibinin kendisine olan borcunu ödemeyi reddettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Ekim ayı başlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Behisni kadılarına hitaben; adı geçen Seyit Ömer'in alacak hakkının tamamen tahsil edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 254 – Hüküm 3
(Alacak-Verecek Meselesi)

Ebubekir adlı kişinin; Rişvan aşiretinden Hasan ve Malatya sakinlerinden Hüseyin Beyzade Bektaş adlı kişilerin, kendisine olan borcunu ödemeyi reddettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Ekim ayı ortalarında, Malatya sancağı mutasarrıfına, Malatya ve Hısn-ı Mansur kadılarına ve Rişvan hassı voyvodasına hitaben; adı geçen Ebubekir'in alacak hakkının tamamen tahsil edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 255 – Hüküm 4
(Eşkîyalık ve Gasp)

Kâhta kazasında, Cihanbeyli aşiretinden Seydi oğlu Ahmet ve Hasan oğlu adlı kişilerin; aynı kaza ve aşiretten Ömer, kardeşi Ebubekir ve Abdüs oğlu Hasan adlı kişilerin, kendilerine saldırarak mallarını yağmalamadıkları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1749 yılı Ekim ayı ortalarında, Malatya sancağı mutasarrıfı Süleyman'a ve Kâhta kadılarına hitaben; adı geçen şahsıların yağmaladıkları malların kendilerinden alınarak sahiplerine verilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 261 – Hüküm 1
(Eşkîyalık ve Gasp)

Rişvan mukataası Enderun-ı Humayun Hazine Kethudası Halil'in; Rişvan aşiretinin Dalyanlı kethüdası Ali'nin oğlu Mehmet ve Mülükanlı cemaatinden Zeyneb oğlu Bekir adlı eşkıyaların maiyetindekiler ile birlikte muhtelif köyleri basarak, halkın mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1750 Şubat ayı

ortalarında, Maraş ve Rakka valileri ile Hısn-ı Mansur ve Rakka kadılarına hitaben; adı geçen eşkıyaların haklarından gelinmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 261 – Hüküm 2
(Zaviye Görevlisine Müdahale)

Behisni kazasından Arsul adlı zaviyesi zaviyedarı olan Seyid Mustafa'nın; adı geçen zaviyenin azledilen eski zaviyedarları Muhammed ve Seyid Ömer adlı kişilerin kendisine müdahalede bulunarak görev talebinde buldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili bir hükümdür. 1750 yılı Şubat ayı başlarında, Maraş valisi ve Behisni kadısına hitaben; Seyid Mustafa'nın şikâyeti doğrultusunda Anadolu Muhasebesi defterleri kontrol edildikten sonra şikâyetin haklılığının teyit edildiği, dolayısıyla eski zaviyedarların kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi için gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 265 – Hüküm 3
(Tımar Tevcihi)

Tımar sahibi Mustafa'nın; Malatya sancağının Şure ili nahiyesinin Gudar adlı köyü birlikte mutasarrıf olduğu köylerin mahsul ve vergilerinin eksik toplandığı ve reyanın zimmetinde kaldığı şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1750 yılı Mart ayı ortalarında, Şure kadılarına ve Maraş sancağı mütesellimine hitaben; adı geçen Mustafa'nın tasarrufunda olan köylerin vergi ve mahsullerin kalan kısmının tahsil edilebilmesi için, herhangi bir müdahaleye müsaade edilmemesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 266- Hüküm 4
(Eşiyalık ve Gasp)

Başdefter Mehmed vasıtasıyla Hısn-ı Mansur'da sakin bazı eşkıyaların Rişvan mukataası ahalilerine zulm ederek mallarını yağmaladıkları şeklinde yapılan şikâyetle ilgili bir hükümdür. 1750 yılı Mayıs ayı başlarında, Sivas ve Rakka valisi ile Hısn-ı Mansur naibine hitaben; bahsi geçen eşkıyaların kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi hususunda, gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 273 – Hüküm 1
(Mahsullerin Deftere Yazılması)

Tımar sahibi Hacı Bekir'in; Malatya kazasında İç il nahiyesinin Kerus ve diğer köylerinden hasıl olan mahsul ve gelirin deftere yazılmasına dair beyanatıyla ilgili hükümdür. 1750 yılı Temmuz ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Taş-İl kadılarına hitaben; Hazine-i Amire'deki Başmuhasebe Defteri'ne bakılıp detaylar yazılarak, yazılanlar doğrultusunda gereğinin yapılması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 273 – Hüküm 2
(Malların Zapt Edilmesi)

Siverek kazasının Heliş köyünden Mir aşiretinden Kavzi Mehmet ve Süleyman'ın; Taş-İl kazası sakinlerinden Bekir oğlu Rıza ve Veli adlı kişilerin, mallarını zapt ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1750 yılı Temmuz ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Taş-İl kadılarına hitaben; adı geçen şahısların zapt

ettikleri malların kendilerinden alınarak, sahiplerine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 276 – Hüküm 2
(Malların Zapt Edilmesi)

Behisni kazası sakinlerinden Hasan oğlu Mustafa'nın; aynı kazadan Hacı Abdurrahman'ın adı yazılmayan bazı kişiler ile birlikte, bir miktar arsasını zapt ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1750 yılı Eylül ayı ortalarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Behisni kadısına hitaben; Hasan oğlu Mustafa'nın söz konusu araziye olan kanun dışı müdahalesinin önlenmesi babında hüküm verilmiştir.

Sayfa 278 – Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Malatya sakinlerinden Seyit Abdullah ve Seyit Abdülkadir'in; Behisni sakinlerinden Sermeyik oğlu ve Necaven oğlu İbrahim olarak bilinen kişilerin maiyetindekiler ile birlikte Malatya'da yol kesip eşkıyalık faaliyetinde buldukları şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1750 yılı Ekim ayı başlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı Rışvanzade Süleyman'a ve Behisni kadılarına hitaben; adı geçen kişilerin eşkıyalık faaliyetlerinin önlenerek, hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 280 - Hüküm 4
(Malların Zapt Edilmesi)

Samdad kazasından Abdurrahman'ın; yine aynı kazadan İbrahim Bey adlı kişinin Has karyesindeki mahsulatını zapt ettiği şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1750 yılı Kasım ayı başlarında, Samsad kadıların ve hass voyvodasına hitaben; adı geçen şahsın zapt eylediği mahsullerin kendisinden alınarak sahibine verilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 281 - Hüküm 2
(Eşkîyalık ve Gasp)

Arapgir kazasından İbrahim, Osman ve Eyüp adlı kişileri; Behisni kazasından Abdullah, Yusuf, Ömer ve Ali adlı şahısların maiyetindekiler ile birlikte kendilerini zincire vurup, mallarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1750 yılı Kasım ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Behisni kadılarına hitaben; adı geçen kişilerin gasp ettikleri malların sahiplerine geri verilerek, hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 284 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Behisni kazasının kazasından Bayın köyü sakinlerinden Seyit Mehmet ile Bay oğlu İbrahim adlı kişilerin; Rışvan aşiretinden Şeyh Yusuf oğlu Hamo, Can oğlu İbrahim'in oğlu Hüseyin ve Türkman Alicik oğlu Hüseyin adlı eşkıyaların, yollarını keserek kendilerini yaraladıkları gibi mallarını ve paralarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1751 yılı Şubat ayı ortalarında, Behisni kadılarına ve Rışvan hass voyvodasına hitaben; adı geçen eşkıyaların gasp ettikleri malların

kendilerinden alınıp sahiplerine verilerek, hakkın gerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 286 - Hüküm 3
(Vakıf Gelirine Müdahale)

Kâhta kazasına bağlı Kömür adlı köyde bulunan Şeyh Halil Baba Zaviyesi'nin müşterek olarak meşrutiyet üzere berat-ı şerif ile zaviyedarları olan Seyit Süleyman, Seyit Zeynel ve Seyit Ali'nin; Kâhta kazasına bağlı Menzil köyü ahalisinin Şeyh Halil Baba zaviyesi vakfı arazisini, kendi meraları olduğunu iddia ederek, zapt ettikleri şeklindeki şikâyetleriyle ilgili hükümdür. 1751 yılı Mart ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfına ve Kâhta kadılarına hitaben; Defter Hakani'de kayıtlı olduğu üzere; söz konusu arazinin adı geçen vakfa ait olduğu belirtilerek, Menzil köyü ahalisinin kanun dışı müdahalelerinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 288 - Hüküm 3
(Eşkîyalık ve Gasp)

Rişvan aşiretinin Mesdikanlı cemaatinden Hacı Hüseyin'in; aynı aşiretin Zerukanlı cemaatinden Bereket oğlu Hasan, Deli İbrem oğlu Haladık Mustafa, Dereli oğlu İbrahim ve kardeşinin oğlu Mustafa adlı kişilerin, kardeşini yaraladıkları gibi bir takım mallarını gasp ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1751 yılı Mart ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların gasp ettikleri malların kendilerinden alınıp sahiplerine verilerek hakkın yerine getirilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 289 - Hüküm 2
(Tımar Gelirine Müdahale)

Hacı Halil adlı tımar sahibinin; Malatya sancağının Gerger kazasının Subadra nahiyesine bağlı Ahali adlı köy ile birlikte mutasarrıf olduğu iki bin altmış üç akçe tımarına Murat Bey adlı kişinin müdahalede bulunduğu şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1751 yılı Nisan ayı sonlarında, Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzade Süleyman'a ve Gerger kadılarına hitaben; adı geçen kişilerin kanun dışı müdahalelerini önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 290- Hüküm 3
(Malların Zapt Edilmesi)

Hısn-ı Mansur kazasından Hüseyin'in; adı geçen kazada Mülükanlı cemaatinden adı yazılmayan bazı kişilerin tapulu arazisini zapt ettikleri şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1751 yılı Mayıs ayı başlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve voyvodasına hitaben; adı geçen şahısların müdahalelerinin önlenerek, arazi sahibinin arazisini idare edebilmesinin sağlanması yönünde hüküm verilmiştir.

Sayfa 293 - Hüküm 4
(Malların Zapt Edilmesi)

Hüseyin adlı kişinin; Kâhta kazasının Gergörek köyünde tapu ve temessükle tasarrufunda olan arazisine, Menzil ahalisinden bazı kişilerin müdahale buldukları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. 1751 Mayıs ayı sonlarında, Kâhta kadılarına

hitaben; Menzil ahalisinin kanun dışı müdahalesinin önlenmesi yönünde hüküm verilmiştir.

**Sayfa 295 - Hüküm 4
(Eşkıyalık ve Gasp)**

Derbend kazası kadısı Hüseyin'in; Hısn-ı Mansur kazasında Rişvan aşiretinden Mahyanlı cemaatinden bazı eşkıyaların maiyyetindekiler ile birlikte Derbende kazasına bağlı bulunan Dergah-ı Mualla kapucıbaşlarından Derbendi Mehmed'in çiftliğini basarak mallarını yağmaladıkları şeklindeki şikâyetiyle ilgili hükümdür. Aşudi adlı köyde b1751 yılı Haziran ayı sonlarında, Hısn-ı Mansur kadısına ve Rişvan hası voyvodasına hitaben;adı geçen eşkıyaların zulmlerinin önlenerek verdikleri zararların kendilerinden tahsil edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.

5. BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU

Sayfa 1 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdılarına ve voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûre toprağında vâkı' mutasarrıf olduğu dört 'aded çiftlik mevrû'atları kasaba-i mezbûre ahâlîsinin mevrû'atlarını saky u intifâ' kadîmü'l-eyyâmdan beru kasaba-i mezbûrede nâm kuyudan ma'an saky u intifâ' idegelüb âhardan dahl icâb itmez iken a'yân ve mütegâlibeden ve ve nâm kimesneler ol sudan ancak kendü mevrû'atları saky u intifâ' ve bunun mutasarrıf olduğu çiftliklerin mevrû'atları muğâyir-i kadîm saky ittirmeyüb ğadr-ı külli vü ta'addî eyledigin bildirilüb şer'le görilüb ol sudan çiftliklerinin mevrû'atları kadîmisi üzere saky u intifâ' itdirilüb muğâyir-i kadîm mezbûra ta'allül u muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1155

Sayfa 1 - Hüküm 2

Maraş vâlisine Hısn-ı Mansur ve Ruha ve kâdılarına ve Ruha mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn El-Hâc Muhammed nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunun vasîsi olduğu karındaşı oğlu Süleyman ve kızı Fatma nâm sagırlere babalarından müntakil kasaba-i mezbûrede vâkı' mülk-i menzillerin bundan akdem vasîleri olan vâlideleri Ayşe ve Hadice nâmeyn hâtûnlardan noksân kalması ile yine kasaba-i mezbûreden nâm kimesneye bey' idüb ğadr itmeleriyle ba'adehû mezbûreleri vesâyetinden 'azl ve bu hâlâ vasîleri olmağla menzil-i mezbûre-i mezkûreden alub sıgarı için zabt itmek murâd eyledikde mezkûr hilâf-ı şer'-i şerîf ta'allül üzere olduğın ve hâlâ taht-ı hükûmetin kazâlarınızda murûr u ubûr üzere olduğın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb mücebince bulunduğu mahalde şer'le görilüb alıvirilüb icrâ-yı şer'le ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1555

Sayfa 6 – Sayfa 4

Maraş vâlisine ve Hısn-ı Mansur kâdılarına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Rişvan nâm karyeden Muhammed oğlu Mustafa ve Ahmed ve Yusuf nâm karındaşlar ile Bekir oğlu İbrahim nâm kimesneler gelüb bunların karye-i mezbûre toprağında bi'l-fi'l zabt ve tasarruflarında hâneye bağlı tekâlif icâb eder emlâk ve yerleri olmağla üzerlerine edâsı lâzım gelen imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâlifeden hisselerine düşeni a'lâ ve evâsıt ve ednâ i'tibâriyle edâ idüb civârlarında vâkı' nâm karye toprağında bi'l-fi'l zabt ve tasarruflarında hâneye bağlı tekâlif icâb ider emlâk ve yerleri olmayüb tekâlif mutâlebesiyle rencide icâb itmez iken karye-i mezbûre ahâlîleri zuhûr ve Bezeki aşîreti

ahâlîleri ile yek-dil ve bizim üzerimizde nâzil olan tekâlifeden siz dahi bizimle ma'an hisse virin deyu hilâf-ı kânûn ta'addî u rencîdeden hâlî olmadıklarından ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık şeyhü'l-İslâmdan fetvây-ı şerîfeleri olduğın bildirüb mücebince 'amel olunub karye-i mezbûre ahâlîlerine ve aşîret-i mezkûre ahâlîlerine hilâf-ı kânûn ol vechle ta'addî itdirilmeyüb men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1555

Sayfa 7 - Hüküm 1

Haleb ve Sivas vâhîlerine ve Hısn-ı Mansur ve ve kâdılarına ve Rakka mütesellimine ve Rişvan voyvadasına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı mûmâ ileyh ve Seyyid Hasan zîde fazlühûsun sütte-i sa'âdetime mektûb gönderub Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' aşayîr-i Rişvan'dan Dalyanlı cemâ'atinden Korkmaz bin El-Hâc Yusuf nâm kimesnenin oğlu Hüseyin'in menkûhâsı İsmiha nâm hâtûnı bin yüz elli beş senesinde Cevz nâm mahallede yine cemâ'at-i mezbûreden El-Hâc Hasan oğlu Halil ve oğulları İsmail ve Hüseyin ve yine cemâ'at-i mezbûreden uzun İbrahim oğulları Hüseyin ve Ebubekir ve Süleyman bin Muslu ve Şefkat oğlu Mustafa dimekle ma'rûf kimesneler gice ile hank idüb ve mahall-i mezbûrede ale's-sabâh mahnûka mu'âyene vü müşâhede olunub kibel-i şer'den keşif için üzerlerine varuldukda mezbûrun hîn-i keşifde mahalle-i mezbûrda mevcûdlar olub meclis-i ma'kûdda kendüleri hank eylediklerini ikrâr u i'tirâf itmeleriyle ba'ade'l-keşf mahnûka-yı mezbûrenin vâris-i sahîhi olan Hüseyin nâm kimesneye şer'ân diyeti virilmek iktizâ itmekle mezbûrdan bir vechle tahsîl mümkün olmamağla tahsîl olunmak bâbında siz ki vezîrân-ı müşâr ve mütesellim ve voyvoda-i mûmâ ileyhimsiz size hitâben hüküm-i hümayûnum virilmek bâbında 'arz eyledigin ecilden vech-i meşrûh üzere şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 1555

Sayfa 9 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre tâbi' Okçuyan cemâ'ati ahâlîsinden Kürd Hüseyin Kethüdâ nâm kimesne gelüb bu cemâ'at-i mezbûre ahâlîsinin vâkı' olan husûsların görmeğe rızâları ve ma'rifet-i şer'le vekîlleri olub umûrların sadâkat u istikâmet üzere görüb kimesneye hilâf-ı şer' vaz' u ta'addîsi olmayüb herkes kendü ve evzâ'-ı etvârından râzı ve şükran üzere iken ashâb-ı ağrâzdan Bâlî Kethüdâ oğulları Mehmed ve Ali nâm kimesnelerin buna garaz u 'adâveti olmağla mücerred ta'cîz için biz senin vekîl olduğın istemezüz deyu bî-vech-i şer' umûruna karışub müdâhale vü ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledigi ecilden mahallinde şer'le görüle deyu yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 1555

Sayfa 10 – Hüküm 2**Kâhta ve Şure İli ve kâdılarına ve Malatya voyvodasına hüküm ki**

Yusuf zîde kadruhû gelüb Malatya voyvodalığı mülhakâtından Şure İli nâhiyesinde vâkı' Kesb(y)alus karyesi Çınarcık ma'a Mevsud? mezra'asıyla hâriç ez-defter-i icmâl ve Kara Kaya ma'a mezra'a-i Hub mukâta'ası kırk beş târîhinde Ömer ve Ebubekir zîde kadruhûmâ ber-vech-i mâlikâne tevcîh ve kezâlik Malatya voyvodalığı mülhakâtından Gerger kazâsında Taş-İl nâhiyesinde vâkı' karye-i Hub ve kurâ-i sâir ve mezra'a-i Kilisecik der nezd-i Hub mâ'a mezra'a-i isticâr mukâta'ası mûmâ ileyh Yusuf zîde kadruhû ile müştereklerin mâlikâne uhdelerinde olan Kilisecik mezra'ası taraf-ı âhardan ta'ârruz olunmak iktizâ itmez iken Kebistanos mukâta'asının mâlikâne mutasarrıfları taraflarından birkaç seneden beru hâriç ez-defter olmak zu'miyle fuzûlî zabt idüb ğadr eylediklerin bildirüb mezra'a-i mezbûre ber-mûceb-i defterhâne kendüye zabt itdirilmek için emr-i şerîfim sudûrunu istidâ' ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan defter-i icmâlde murâca'at olundukda Kâhta nâhiyesine tâbi' hâsıl ma'a harâc-ı isticâr üç yüz akçe yazı ile mezra'a-i Kilisecik der-nezd-i Hub deyu defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde hâsılta Kilisecik mâziye-i âhar ahz ve ber-vech-i nakd beş yüz akçe yazı ile 'an-karye-i Kilisecik ve Şure İli nâhiyesine tâbi' iki bin sekiz yüz elli altı akçe yazı ile karye-i Kenanoş başka başka yazı ile karye-i Kenur? ile birikdirilüb Havâss-ı Hümâyûn'um mülhakâtından olmak üzere tahrîr olundukda mezra'a-i Kilisecik der-nezd-i Hub ve mezra'a-i der-nezdi Kelebcik dahi başka olub merkûmun 'arz-ı hâli ve baş muhâsebesi kuyûdâtında mestûr olduğu üzere Kâhta ve Şure İli nâhiyelerinden Kara Depe ismiyle mezra'a kaydı olmadığın bi'l-fi'l Defter Emîni olan Seyyid Halil Şerif dâme mecdühû Hazine-i Âmire'mde olan mahfûz olan Başmuhâsebe Defterleri'ne nâzır oldukda ber-minvâl-i meşrûh ber-vech-i mâlikâne merkûmanın uhdelerinde olduğın mukayyed ve ve mahallinde ma'rifet-i şer'le ve sen ki Malatya voyvodası mûmâ ileyh sin ma'rifetin ve cümle ma'rifetiyle görilüb hâriç ez-defter olmak üzere mârrü'z-zikr Ebubekir ve Ömer nâm kimesnelerin mâlikâne uhdelerinde olan mezra'a-i Kara Depe ma'a mezra'a-i Hub başka mezra'alar mıdır yohsa başka mezra'alar olamayub Havâss-ı Hümâyûn'um mülhakâtından mezbûr Yusuf ve müştereklerinin mâlikâne uhdelerinde olan Kilisecik der-nezd-i Hub mezra'alar mıdır sıhhati üzere 'arz ve i'lâm olunmak için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'l Baş Defterdâr'ım olan Ali dâme uluvvühû i'lâm itmegin i'lâmı mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 1555

Sayfa 10 - Hüküm 3**Kâhta kâdısına ve Malatya voyvodasına hüküm ki**

Kazâ-i mezbûr sükkânından Yusuf bin Mollâ Ali demekle ma'rûf kimesne gelüb bunun kazâ-i mezbûre sükkânından Seyyid Hüseyin demekle ma'rûf kimesne ile hilâf-ı şer'iyyeye müte'allik da'vâsı olmağla li-ecli'l murâfa'a mezbûri dâvet-i şer' eyledgin itâ'at eylemediginden nâşi vâlî tarafından mübâşir ta'yîn olub yine dâ'vet-i şer' olundukda mübâşire dahi inkıyâd itmeyüb muhârebeye tasaddî ve ol esnâda Yusuf nâm kimesne mecrûh olub yedi aydan sonra fevt olmağla kazâ-i mezbûr sükkânından Şerîf

ve Çelebi ve mezbûrun oğlu Halil dimekle ma'rûf kimesneler zuhûr ve bizim mûrisimiz mezkûr Yusuf un fevtine senin da'vân sebep oldu diyeti senden alıruz deyu idda'a ve murâfa'a-i şer' olduklarında üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmayüb mu'ârazadan men' birle tenbîh olunmuşlar iken mezbûrlar memnû' olmayüb birbirleriyle yek-dil ve bin yüz elli senesinde hevâlarına tâbi' ehl-i 'örfe istinâden hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın beş yüz ğuruşu ahz u ğasb ve ğadr u ta'addî eylediklerinden dâ'imâ böyle ta'addî ve ahvâlî dige-gûn olduğu ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb mücebince şer'le görilüb meblâğ-ı mezbûr geru alıvirilüb bî-vech-i şer' ta'allül vü ta'addî itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1155

Sayfa 10 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Hâlâ Rişvan Hâssı Voyvodası El-hâc Mustafa zîde mecdühû gelüb Hısn-ı Mansur kasabası sükkânından Kara Yakup oğlu Kara Hasan dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayüb dâima îkâz-ı fitne vü fesâd üzere olub yed u lisanından 'ibâdullah mutazarrır olmağla bundan akdem bi'd-defe'ât tenbîh u te'kîd olunmuşiken mezbûr bir vechle mütennebbîh vü me'lûf olduğu şekâvetinden memnû' olmadığın bildirüb mezbûrî islâh-ı nefis için diyar-ı âhara nefy vü iclâ olunmak için 'arz olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin mezbûr fî-mâ-ba'd dahi kendü halinde olmayüb mukâtaa-i mezbûrenin nizâmına muhill ve mal-ı mîrînin tatiline bâ'is harekete cesaret ider ise diyâr-ı ba'ideden birine nefy-i müebbet ile nefy vü iclâ olunmak üzere keyfiyeti 'arz u i'lâm olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1155

Sayfa 11 – Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden Halil nâm kimesne gelüb bu kendü hâlinde olub hilâf-ı şer'i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîsi olmayüb ve üzerine dahi şuhûd-ı udûl ile şer'an bir nesne sâbit olmuş degil iken yine kazâ-i mezbûre sâkinlerinden Köse Ahmed oğlu Halil ve Baki oğlu Hasan nâm kimesneler birbirleri hevâsına tâbi' ehl-i 'örf tâ'ifesiyle yek-dil ve yek-cihet bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf buna beş altıyüz degnek darb ve ahz u habs itdirdiklerinden ğayrı iki yüz otuz dört ğuruş ahz ve ziyâde ğadr u ta'addî itdirdügin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb mücebince şer'le görilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın ahz olunan akçesi alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1155

Sayfa 11 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur ve kâdularına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Hâlâ İstanbul Baruthanesi nâzırı El-Hâc İbrahim zîde-mecdühû 'arz-ı hâl idüb Havâss-ı

Hümâyûn'umdan mûmâ ileyhın ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan taht-ı kazâlarınızda vâkı' Marvure ve Bilan ve Kozvakdet ve Herhâli ve Ku'ali nâm karyeleri mefrûzü'l-kalem maktûü'l- kadem min-küllî'l-vücûh olub taraf-ı âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken karye-i merkûme re'âyâlarının üzerlerine edâsı lazım gelen iâşe vü şer'iyye ve sâir hukûk ve rüsûmların tarafından voyvodası Seyyid mutasarrıf zîde şerefühû kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itmek isterken Tofarazlı Göze oğlu Mehmed ve re'âyân nahiyesinde sâkin Dulkadirli oğlu Mehmed nâm kimesneler kendü hallerinde olmadıklarından nâşi kurâ-i merkûm re'âyâlarını tahrîk vü ihlâl ve hukûk u rüsûmlarının ahz u kabzına mûmâna'at ve mâlikânesi mahsûlinin kesr u noksân tertîbine bâ'is ve ta'addî vü tecâvüz eylediklerin bildirüb mezbûrların hilâf-ı kânûn ve defter zâhir olan müdâhale vü ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sūdûrını istid'â' itmegın hilâf-ı kânûn ve defter ta'addîleri men' olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1155

Sayfa 14 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı mûmâ ileyh Es-Seyyid Hasan zîde fazlühûsun sūdde-i sa'âdetime mektûb gönderub kasaba-i Hısn-ı Mansur'da vâkı' El-Hâc Abdulgani Câmî'-i şerîfnde câmî'-i mezkûrun evkâfından beyne'l-ahâlî ve'l-ciran bir mikdâr arsa-i mevkûfe-i hâliyâyâ sâhib olub cânib-i vakfa intifâ'ı kalîl olduğına binâ'en câmî'-i mezkûr bi'l-fi'l berât-ı şerîfimle mütevellîsi olan Mustafa nâm kimesne istibdâli cânib-i vakfa her vechle evlâ vü enfa' olmağla Hısn-ı Mansur sükânından Seyyid Hâcı Osman nâm kimesnenin kasaba-i mezbûre toprağından vâkı' beyne'l-ahâlî malûmü'l-mikdâr iki çiftlikden iki tümün olunan mülk bâhçesiyle mübâdele idüb bin yüz kırk üç senesinde Hısn-ı Mansur kâdısı Veliyeddin Afri dimekle ma'rûf nâm kâdısı sıhhat-ı mübâdeleye hükm birle mezkûr Hâcı Osman'a hüccet virüb zikr olunan arsa-yı hâliyânın binâsına merkûm Hâcı Osman dahi iki bin beş yüz gurusu harc u sarf eyledikten sonra şerâit-i istibdâl fukahâ-yı 'izam ve kavilleri üzerine olmuş iken kasaba-ı mezbûrede sâkin erbâb-ı garazdan mücerred tama'-ı hâmîlerinden nâşi mübâdele-i merkûma sahîh degildir deyu bilâ-sened mu'âraza ve mezbûr Hâcı Osman'ın yedinden arsa-i mezkûreyi ğasb idüb ziyâde ğadr-ı külli itmelerin yedinde olan hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı şerîfe müceblerince sıhhat-ı mübâdeleye hükm birle sen ki mevlâna-yı mûmâ ileyhın hüccet-i şer'iyye virmekle vâkı' hâlâ hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına bi'l iltimâs 'arz eyledigin ecilden vech-i meşrûh üzere şer'le görilmek içün yazılmışdır

Fî evâil-i N. sene 1155

Sayfa 14 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodası El-Hâc Mustafa zîde mecdühûya hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ Es-Seyyid Hasan zîde fazlühûsun sūdde-i sa'âdetime mektûb gönderub fi'l-asl Biziki 'aşîretinden olan Seyyid Gazi Mehmed Paşa bundan akdem vatan aslîsinden gider iken Hısn-ı Mansur kazâsına tâbî' Narman nâm

karyeye nüzûl vaktinden ahâlî-i karyeyi ta'cîz u rencîde eylediginden nâşi ahâlî-i karye ile olan nizâ'anına binâen mîr-i mîrân mezkûr tezvîrâta sâlik ve karye-i merkûm ahâlîsi bu sene yetim malımı yâğmâ ve on kise akçe ve üç raht ve sâir eşyâmı gâret ve adamlarımı mecrûh eylediler deyu bundan esbak Maraş vâlisine hitâben hilâf-ı inhâ isdâr itirdiği emr-i şerîf ile vâlî-i müşârün- ileyh tarafından mübâşir ve on bayrak mikdârı atlu ile karye-i merkûmeye varub murâfa'-i şer' oldukda ahâlî-i fukarânın malların hasaret ve perâkende u perîşan olmalarına bâ'is ve mücerred iddi'âsı tezvîr ve hilâf-ı vâkı' olduğın sikât-ı müslimîn ihbârları ile vâkı' hâlâ sen ki voyvoda-i mûmâ ileyh 'arz itmegin şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i N. sene 1155

Sayfa 17 - Hüküm 3

Kasr-ı Zülkadriye kâdısına ve hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur mülhakâtından Haçın nâm karye ahâlîsi gelüb bunlar kendü hâllerinde iken karye-i mezbûreden Ağop ve Bağdisar nâm zimmîler kendü hallerinde olmayüb eşkiyâdan olmağla hevâlarına tâbi' ehl-i 'örfe istinâden bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf iki bin ğuruşını alub ğadr eyledigin ve fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb şer'le görilüb alvirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i L. sene [1]155

Sayfa 17 - Hüküm 6

Diyarbakir vâlisine ve Amid mollâsına ve Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Hâcı Osman nâm kimesne gelüb bunun Hısn-ı Mansur kasabası toprağında Nehr Eni dimekle mar'ûf mahalde vâkı' mutasarrıf olduğu mülk bâhçesiyle yine kasaba-i mezbûrede vâkı' Hâcı Abdulgani Câmi'i şerîfi evkâfından bir mikdâr arsa-i hâliyânın vakfa tenevvü' u intifâ'-ı kalîl olmağla istibdâli cânib-i vakfa enfâ' u evlâ olduğına binâen bin yüz kırk üç senesinde ma'rifet-i şer' ve mütevellîsi Mustafa ma'rifetiyle arsa-i mezbûri istibdâl ve tarafı şer'den bunun yedine hüccet-i şer'iyeye virildikten bu dahi arsa-i mezbûrenin üzerine birkaç 'âded dekâkîn binâ ve iki bin beş yüz ğuruş harc u sarfla mülkiyyet üzere birkaç sene mutasarrıf olunduktan sonra mütevellî-i mezbûr şirret-e sülûk ve hevâsına tâbi' Hısn-ı Mansur a'yânından müteğallibe ve sâireden birkaç kimesneler ile yek-dil u yek-cihet ve istibdâl-i merkûme için sahîh değiller deyu arsa-i mezkûre ile dekâkînlerin cebren u kahren zabt idüb bundan akdem merkûm Hâcı Osman şeyhü'l-İslâmdan yedinde olan fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'iyeye mücebince zabt-ı için birkaç kıt'a evâmir-i şerîfem isdâr ve mahallât-ı mezbûr ile murâfa'-a-i şer' oldukların sıhhat-i mübâdeleye hükm birle merkûm Hâcı Osman'ın yedine cânib-i şer'den tekrar hüccet-i şer'iyeye virilmişken mezbûr mücerred itâ'atı şer' ve i'tibâr-ı emr-i âlî itmediginden nâşi zabtına muhâlefet ve ğadr-ı külli eyledigin bildirüb hüccet-i şer'iyeleri mücebince kendüye zabt itdirilmeyüb bu def'a dahi zabtına muhâlefet ider ise mütevellî-i mezkûr senki vezîr-i müşârün ileyh sin huzûrına ihzâr u ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledigi ecilden yedinde olan hüccet-i şer'iyeye ve senedât sâiresi müceblerince zabtına muhâlefet ider ise senki Diyarbakir

vâlisi vezîr-i müşârün ileyhsin huzûrına ihzâr u ihkâk-ı hakk olunmak için fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i L. sene 1155

Sayfa 18 - Hüküm 1

Maraş beglerbegisine ve Hısn-ı Mansur ve Maraş vâlisine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden Seyyid Hâcı Osman gelüb bunun Hısn-ı Mansur kazâsında vâkı' yedinde olan senedât-ı şer'îyyesi mücebince mutasarrıfı olduğu on dört 'aded dükkânlarına dahl olunmak îcâb itmez iken kasaba-i mezbûre sâkinlerinden müteğallibe ve cebâbireden Mustafa nâm kimesne zikr olunan dükkânların bin yüz elli senesinde fuzûlî yedinden alub teğallüben zapt idüb ziyade ğadr u ta'addî eyledigin ve bu bâbda fetvâ-ı şerîfesi oludugin bildirüb mücebince şer'le görilüb mezbûrdan fuzûlî teğallüben zapt eylediği dükkânları alıvrilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i L. sene 1155

Sayfa 18 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Meçur nâm zımmî gelüb Hısn-ı Mansur kasabasında sâkin ehl-i zımmî re'âyâ tâ'ifesi vâkı' olan tekâlif ve sâir umûr u husûsların görmek için taraflarından bunu vekîl nasb u ta'yîn itmeleriyle bu dahi uhdesine lâzım gelen mesâlihlerin sadâkat u istikâmet üzere görüb herkes kendinden râzı u şükran üzere olub hilâf-ı şer' kimesneye vaz' u ta'addîsi olmayüb ve tâ'ife dahl olunmak îcâb itmez iken Hısn-ı Mansur kasabasında sâkin ashâb-ı agrazdan Kapuci nâm zımmî ile nâm zımmî zuhûr ve şirrete sülûk u mücerred ta'cîz için biz senün vekîl olduğunu istemesiz deyu bilâ-sened vekâletine müdâhale itmeleriyle bundan akdem mesfûrların müdâheleleri men' u def' olunmak için emr-i şerîfim sâdir olunmuşken mesfûrlar memnû' u mündefi' olmayüb yine ta'addî vekâletine müdâhele u rencîdeden dahi hâlî olmadıkların bildirüb men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmegin mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i L. sene 1155

Sayfa 18 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur sükkânından Hasan Beşe dimekle ma'rûf kimesne gelüb kazâ-i mezbûrede Kuru nâm mahalde cereyân iden Eni Nehri dimekle ma'rûf nehirden kadîmden yine mahall-i mezkûrda vâkı' bâhçe ashâbı tasarruflarında olan bağçelerin münâvebe tarîkiyle saky u iva' idgeldikleriyle bu dahi mahall-i mezbûrda bir tarafı Türk oğlu İbrahim ve bir tarafı Mahmud Emir Beşe ve bir tarafı Karababa oğlu Nezir ve bir tarafı tarîk ve Hâcı Hüseyin mülki ile mahdûd ... iki çiftlik bağçesini ... nehr-i mezbûrdan saky etmek murâd eyledikde ashab-ı ağrâzdan bazıları bî-vech-i şer' mûmâna'at üzere oldukların mezbûra kibel-i şer'den sen ki voyvoda-yı mûmâ ileyhsin ma'rifetinle yedine hüccet-i şer'îyye virildügin bildirüb hüccet-i şer'îyye mücebince 'amel olunub muğâyir-i hüccet-i şer'îyye taraf-ı âhardan dahl u ta'arruz ve bağçe-i mezkûresinin saky itmesine mûmâna'at itdirülmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ

eylediği kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhir-i L. sene 1155

Sayfa 19 - Hüküm 1

Maraş beglerbegisine ve Hısn-ı Mansur ve Maraş kâdisına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden Seyyid Hâcî Osman gelüb bunun kasaba-i mezbûrda vâkı‘ mülkiyyet üzere mutasarrıf olduğu hanında yine kazâ-i mezbûr sükkânından Havaf Hâcî Ahmed dimekle mar‘ûf kimesne icbâr ile sâkin olmağla merkûm Hâcî Ahmed zuhûr ve şirrete sülûk ve han-ı mezbûrede benim beş yüz ğuruşum zâyi‘ oldı deyu bunun Gürci’ül-asl hasıl olan abd-ı memlûki olan nâm ... ahz ve ikiyüz degnek darb ve ol darbdan müte’esiren gulâm-ı mezbûr-ı mecrûh eyledikten mâ‘adâ bunun üzerine şer‘le bir nesne sâbit u zâhir olmuş değil iken lâkin mezbûr Hâcî Ahmed hevâsına tâbi‘ ehl-i ‘örfе istinâden bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf fuzûlî bunun iki yüz elli ğuruşını ahz idüb ziyade ğadr u ta‘addî eyledigin ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb şer‘le görilüb mezbûrın hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın aldığı mezbûr ol mikdâr ğuruş hakkı dahi tahsîl bî-kusûr mezkûra alıvrılmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmegın mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Za. sene 1555

Sayfa 19 - Hüküm 2

Maraş beglerbegisine Hısn-ı Mansur ve Maraş kâdılarına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden Seyyid Mehmed gelüb yine kasaba-i mezbûr sâkinelerinden bunun ügey vâlidesi nâm hâtûnun Hısn-ı Mansur kazâsı toprağında vâkı‘ mutasarrıf olduğu mülk-i bağıcı sâbıkâ Hısn-ı Mansur kasabasından nakîbü'l-eşrâf kâimakamı olan Seyyid Ali nâm kimesne fuzûlî zabt itmekle mezbûre hâtûn dahi mezbûr ile vâkı‘ şer‘-i için tarafından bunu vekîl itmekle bu dahi mezbûr Seyyid Ali’yi da‘vet-i şer‘ eyledigin müteğallibeden olmağla bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer‘ ve bi-ğayrı hakkın iki yüz degnek darb ve şütûm-ı ğalize ile şetm ve hetk-i ‘ırz ve ziyâde ğadr u ta‘addî eylediği ve bu bâdda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb şer‘le görilüb icrâ-yı şer‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği mahalde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Za. sene 1555

Sayfa 19 - Hüküm 3

Maraş beglerbegisine ve Hısn-ı Mansur kâdisına hüküm ki

Malatya sancağında Hısn-ı Mansur kazâsına [tâbi‘]Ulu Mezra‘a nâm karyenin nisf-ı hisse-i mâlikâne ve dîvânîsi ile rûsûmât-ı kitâbeti hümâyûn evkâfından ve bâki nisf-ı hisse mâlikânesi dahi Şeyh Muhyeddin zâviyesi vakfı olmağla yüz elli üç senesinde muharrer kalemiyle tahrîr ve bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn ve bâ-fermân-ı âlî tahrîr-i cedîd defterinde mukayyed olundığı haremeyn-i şerîfeyn muhâsebesinden ve vazîfe-i mu‘ayyen ile sâlifü'z-zıkr Muhyeddin zâviyesinin zâviyedârlık ve tevliyefî berâ‘atiyle Ahmed zîde salahahu üzerinde olduğu dahi küçük evkâfdan ve yüz elli üç târihinin Seyyid Osman vakf-ı mezbûr kitâbet ciheti ve elli beşte babası Seyyid Ali

mahlûlünden olmak üzere Seyyid Süleyman dahi nezâret-i ciheti için askerîden berât virildiği ve ba'dehû nısf-ı nezâret kusûrından Mahmud'a berât virildiği ruznâmçe-i askerîde mukayyed olmağın şimdi Osman ve Süleyman nâm mezbûrlar ol mezra'a vakfına bir katîb ve bir nâzır lâzımdır deyu üç akçe ile Osman kitâbet ve dört akçe ile Süleyman nezâreti ihdâs ve vakfa ğadr itmeleriyle ref' u terkînleri için zâviyedâr u mütevellî Ahmed 'arzıyla istid'â itmegin bu makûle müceddeden tahrîr olunub bir tarafı vakf-ı hümâyûn ve nazâret-i Ağa-i dârü's-saâde olan vakfa mechûl-ı cihâd-ı ihdâs muğâyir-i kadîm olduğu bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım olan Mehmed Ragîb dâme mecdühû i'lâm itmegin i'lâmı mücebince askerî kaydları ref' u terkîn olunmak için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı Za. sene 1155

Sayfa 19 - Hüküm 6

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına [hüküm ki]

Seyyid İbrahim ve Seyyid Ali zîde şerefühümâ gelüb bunlar bi'l-fi'l sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub Hısn-ı Mansur kazâsına tâbî' Sengânlı nâm karye toprağında zabt ve tasarruflarına tekâlîf alınmak îcâb eder emlâk ve yerleri olmayüb ta'addî olunmak îcâb etmez iken emr-i şerîfimle vakı' tekâlîften karye-i mezbûre ahâlîsi hisse ve ehl-i 'örf tâ'ifesi tarafından dahi bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka talebiyle ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb men' u def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmegin kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhir-i Za. sene [1]155

Sayfa 20 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına Hısn[-ı Mansur] voyvodasına hüküm ki

Kasım ve Safer ve Satılmış ve ve ve nâm kimesneler gelüb selâfîn-i mâziyeden beru bunların cediti Şeyh Fâzıl nâm kimesneye Hısn-ı Mansur kazâsına tâbî' Şahabi nâm karye toprağında vâkı' ma'lûmetü'l-hudûd yerlerin vakf ve temlîk ve yedine mülk-nâme-i hümâyûn virildikten sonra Defter-i Hâkânî'de vakfiye-i ma'mûlün-bihâda mestûr ve bunların babaları evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıflar iken babaları fevt olub bundan tasarruf bunlara intikâl itmekle bunlar dahi ber-müceb-i şart-ı vakıf mutasarrıf olub ecânibden Sarı Ali oğlu İsmail ve gerek oğlu Hüseyin ve ve ve nâm kimesneler biz dahi vakıftan hisse alıruz diye iddi'â ve bundan akdem murâfa'a-i şer' olunduklarında hüccet-i şer'iyye virilmişken tekrâr yedlerinde olan senedlerine muğâyir ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb ol bâbda kânûn üzere hüküm-i hümâyûnum ricâ itmegin kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Za. sene [1]155

Sayfa 21 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdılarına hüküm ki

Ali zîde mecdühû gelüb düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hasan Paşa edâ mellâhü te'âlâ iclâlehu ile mefâhirü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım Mehmed Râgîb ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlıklarından Hankapu kethüdâsı Ali ve Erbe Akıncıbegi Ali dâme mecdühû ile dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Hüseyin zîde mecdühû hâlen

iştirâken ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf oldukları Rişvan ve tevâbi‘i mukâta‘asından bin yüz elli altı senesi Mart’ı ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabtı buna deruhde ve iltizâm bu dahi iltizâm ve kabûl itmekle mukâta‘a-i mezkûr sene-i mezbûre Mart’ı ibtidâsından bir sene tamâmına değin kadîmden olıgeldikleri üzere zabt u rabt ve vâkı‘ olan mahsûlât ve rûsûmâtın ahz u kabz itdirilüb ve Hısn-ı Mansur karyeleri mahsûlâtından elli üç nefere beher Hısn-ı Mansur kîlesine bedel ikişer İstanbul kîle hintâ virmek şartıyla zabt u rabtına taraflarından ve taraf-ı âharden dahl u ta‘âruz itdirilmemek üzere yedine memhûr ve ma‘mûlün-bih temessük virdiklerin bildirüb tastîri mücebince zabt itdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden temessükleri mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Za. [1]155

Sayfa 22 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve ve kâdılarına hüküm ki

Hâlâ Rişvan voyvodası Ali zîde-kadruhû gelüb Ketancane-i Hümâyûn evkâfından olub bin yüz elli altı senesi Mart-ı ibtidâsından zabt eylemek üzere bi'l-fi‘l re‘îsü'l-küttâbım Mehmed Ragıb ve dergâh-ı mu‘allâm kapûcibaşlarından Arpa Emini Ali zîde mecdühûmânın ber-vech-i iştirâk uhde ve iltizâmında olan taht-ı kazâlarınızda vâkı‘ Turuş ve tevâbi‘ mukâta‘asının sene-i merkûme Mart-ı ibtidâsından bir sene tamâmına değin mûmâ ileyh tarafından buna iltizâm ve bu dahi iltizâm itmekle sene-i merkûmede zabt u rabt ve vâkı‘ olan mahsûl u rûsûmatı kadîmden olduğu üzere ahz u kabz itdirilüb zabt u rabtına taraflarından ve taraf-ı âhardan bir ferd müzâhim olmamak için mûmâ-ilehy tarafından memhûr ve ma‘mûline zabt temessükü virildüğün bildirüb temessükleri mücebince zabt itdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği temessükü mücebince zabt itdirilmek için yazılmışdır

Fî evahir-i Za. sene [1]155

Sayfa 22 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına ve voyvodasına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrede Davud Ağa dimekle ma‘rûf kimesne gelüb bundan akdem Mehmed Ağa bin Gedik El-Hâc Hasan nâm kimesne fevt olub müteveffâdan ırs-i şer‘le Hüseyin bin Ali nâm kimesne ile müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi Fatma nâm hâtûna intikâl itmegün bu taraf-ı şer‘den murâfa‘a olunmağla mezbûr Hüseyin bin Ali zuhûr ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden nukûddan kendü hissemi asâleten ve müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi Fatma hâtûnun tarafından vekâleten hissemize isabet ideni alurum deyu bundan iddi‘â ve murâfa‘a şer‘-i şerîf olduklarında zikrolunan nukûddan mezbûr Hüseyin’in hissesiyle Fatma’nın hissesine iki yüz on ‘âded zolota isâbet ve mezbûr Hüseyin kendü hissesiyle mezbûre Fatma’nın hissesini vekâleten bundan bi’t-tamâm ahz u kabz eyledikten sonra müteveffâ-yı mezbûrun babası kezâlik Hüseyin’in ma‘tûkasının oğlu Osman nâm kimesne bundan mîrâs iddi‘â itmegün huzûr-ı şer‘de beynlerine muslihûn tavassut idüb merkûm Osman’a dahi zikrolunan nukûddan on ‘âded zolota isabet ve bi’t-tamâm bunun yedinden ahz u kabz idüb mezbûr Osmân ve gerek mezbûrân Hüseyin bin Ali ve Fatma hâtûn buna aid da‘vâdan zimmet ibrâ ve

iskât birle rızâ-yı şer‘den hüccet-i şer‘iyye virilüb ve bu makûle bir def‘a şer‘le görilüb kat‘-ı berâ’ ve fasl-ı husumet birle görilüb hüccet-i şer‘iyye virilen da‘vânın istimâ‘ı memnû‘ iken mezbûrlar daf‘i olmayüb muğâyir-i berât ve hüccet-i şer‘iyye tekrar ve bundan hâlî olmadıkların bildirüb hüccet-i şer‘iyyesi mücebince ‘amel olunub mezbûrların zâhir olan müdâhale vü ta‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledügin şer‘le men‘ olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Za. 1155

Sayfa 24 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Sâbıkan İstanbul Baruthânesi Emîni olan El-Hâc İbrâhîm ve El-Hâc Abdurrahman zîde mecdühûmâ gelüb Maraş sancağında Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Serhan? nâm karye ve ğayrıdan on bin iki yüz yetmiş iki akçe icmâlin dokuz bin iki yüz yetmiş iki ve yine nâhiye-i mezbûrede ‘an-karye-i Doyran nâm-ı diger Günikeran ve ğayrıdan iki bin dokuz yüz doksan dokuz ve yine karye-i mezbûr ve ğayrıdan bin yedi yüz yirmi iki ve Malatya sancağında Keysun nâhiyesinde Cum‘a nâm karye ve ğayrıdan beş bin yedi yüz ve Baliğa nâm karye ve ğayrıdan üç bin yüz iki ve yine Keysun nâhiyesinde mezra‘a-i Remûn? ve ğayrıdan altı bin beş yüz akçe icmâlin üç bin akçe ... icmâl bozulmamak üzere bin dört yüz doksan bir ve yine mezra‘a-i merkûm ve ğayrıdan altı bin beş yüz akçe icmâlin kalem ve hissesinden üç bin ve yine Keysun nâhiyesinde mezra‘a-i Güllü der-nezd-i Berdfid? ve ğayrıdan iki bin yedi yüz akçe icmâlin iki bin kalemleri hâsil ve mahsûlâtı beher sene imdâd-ı seferiyyeye vefâ itmediginden mâ‘adâ perâkende u perîşân olmağla kendü kalemiyle şen vü âbâd eylemek ve yazuları mikdârı mîrîsin beher sene Hazîne-i Âmire’ye teslîm ve kalemiyesin virmek şartıyla ve havâss-ı hümâyûn’a tashîh ve mu‘accelesi kendüye virilmek bâbında Abdülkadir Mehmed yedinden itmâm-ı istid‘â ve mezkûrun istid‘âsına Başdefterdâr El-Hâc Halil i‘lâmıyla zikr olunan tîmârlar tîmârından ref‘ ve mâlikânelerce edâsın için vârid olan istid‘âsı mücebince mahalleri bin yüz kırk yedi senesi Şaban’ının yirmi ikinci gününden bâ-hatt-ı tevkî‘î tashîh olunub hâlâ mâlikâne-i mezkûr ber-vech-i iştirâk bunların uhdelerinde olmağla zikr olunan Doyran karyesi icmâline dâhil ve yine Hısn-ı Mansur nâhiyesine tâbi‘ iki bin beş yüz doksan bir akçe yazısı olan ‘an-karye-i Çavuş diye Defter-i Hâkânî’de mukayyed karye taraflarından voyvodaları Müşîr Mustafa zîde kadruhû müştereklerine zabt ve dâhili olan mahsûl ve rüsûmundan kendülere âid olanı ahz u kabz itmek istedikte karye-i merkûmenin nisf mâlikânesini merkûm ahzıyla mâlikâne mutasarrıfı ve sâir müşterekleri berâtları yazılarına göre hisselerine düşeni ahza kanâ‘at itmeyüb ziyâdeye tecâvüz ve ğadr-i küllî eylediklerin bildirüb karye-i mezbûre bermüceb-i Defter-i Hâkânî müşterekleri ve voyvodaları mûmâ ileyhime zabt ve vâkı‘ olan mahsûl ve rüsûmundan herkesin berâtı yazusına göre hissesine âid olanı ahz u kabz ittidirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî bir ferde ta‘allül ü nizâ‘ itdirilmeyüb zâhir olan müdâhale vü ta‘addîleri men‘ u def‘ ve fuzûlî aldıkları mahsûlleri istirdâd olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden Defterhâne-i Âmire’nde mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala murâca‘at olundukta Hısn-ı Mansur nâhiyesine tâbi‘ karye-i Çavuş nisf mâlikâne min-vakf-ı zâviye-i Ebî Zerr Gıfâr

yirmi üç nefer re‘âyâ ve hâsıl nısf mâlikâne ve hintâ ve resm-i çift ve dönüm-i ... ma‘a-ğayrîhî iki bin beş yüz doksan bir akçe ve hisse-i vakf mâlikâne beş yüz yetmiş bir akçe yazular ile Defter-i Hâkânî’de muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâl’de ‘an-karye-i Çavuş hâsıl ma‘a-rüsûm gayr-ı ez-âdet-i ağnâm ve rub‘-ı hubûbât diye iki bin beş yüz doksan bir akçe yazı ile tahrîr ve Hısn-ı Mansur nâhiyesinde ‘an-karye-i Doyran nâm-ı diger Günikeran ve ma‘a-ğayrîhî birikdirilüb beş bin üç yüz elli sekiz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin doksan dokuz akçesi Hasan nâm sipâhînin tımarı ve bin yedi yüz yirmi iki akçesi dahi Ali nâm sipâhînin tımarı mülhakâtından iken târîh-i mezbûrda bâ-hatt-ı tevkî‘î Havâss-ı Hümâyûn tashîh itdirilüb ve icmâl-i mezbûrun bâkî dokuz yüz otuz sekiz akçesi dahi ifrâz ve yine Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Kuzgun nâm karye ve ma‘a-ğayrîhî biriktirilüb on bir bin iki yüz kırk sekiz akçe yekûndan bin beş yüz akçesi Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Çanakçı nâm karye ve ğayrıdan iki bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Hasan veled-i Zeynel’in ve iki bin beş yüz akçesi Halil’in tımarı ve dokuz yüz seksen üç akçesi Aynü'l-Arus nâhiyesinde Evlıyan nâm karye ve ğayrıdan sekiz bin iki yüz yirmi sekiz akçe tîmâra mutasarrıf Osmân’ın ve sekiz yüz elli üç akçesi dahi karye-i Avlıyan el-mezbûre ve ğayrıdan on bin üç yüz kırk üç akçe tîmâra mutasarrıf Süleyman’ın kaydında ve yekûn ... bâkî beş bin dört yüz on iki akçesi dahi Veli’nin tîmârı olduğı mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmıştır

Fî-evâhir-i M. sene 1156

Sayfa 24- Hüküm 2

Maraş beglerbegine ve Gerger ve Hısn-ı Mansur ve Ruha kâdılarına ve Rakka mütesellimine hüküm ki

Konar ve göçer Şeyh Bezenlü ‘aşîretinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Abdullah zîde şerefühû gelüb Hısn-ı Mansur kazâsında sâkin Çerkes ve Badıllı ve Merdisi aşîreti ahâlîleriyle Gerger kazâsı toprağında nehr-i Fırat kenarına gidüb nüzûl ve sefîne ile Siverek kazâsına murûrî ibtidâsında Nasihat Geçidi nâm mahalde Tavenzeli oğlu dimekle ma‘rûf Köse Ahmed ve Gerger kasabası sâkinlerinden Dede Mustafa ve karındaşı oğlu Mahmud ve Ahmed ve Kara Ali oğlu Hamza hevâlarına tâbi‘ kırk nefer eşkıyâlarıyla bin yüz elli senesinde geçid-i merkûm mevki‘inde mücerred ve celb-i mal sevdâlarıyla bunun evini basub iyâli üzerine nüzûl ve bin ğuruş nakd ve iki bin ğuruşluk emvâl ve eşyâ ve iyâli üzerinde mevcûd hâliyyete müte‘allık malı ğasb u ğâret eylediklerinden mâ‘adâ oğlu Seyyid Mehmed nâm kimesnenin üzerine şer‘an bir nesne sâbit olmadığın hevâlarına tâbi‘ olmamalarına istinâd hilâf-ı şer‘-i şerîf der-zencir ma‘a iki yüz ğuruş cerimesin alub ziyade ğadr u ta‘addî ve mezbûrlar taht-ı kazânızda murûr [u] ubûr üzere oldukların bildirüb buldukları mahalde şer‘le murâfa‘a ve ğasb u ğâret eyledikleri nukûd ve emvâl ve eşyâsı alıvirilüb icrâ-yı şer‘ ve ittifâk-ı hüsn olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin buldukları mahalde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i M. [1]156

Sayfa 25 - Hüküm 3**Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki**

Kasaba-i Hısn-ı Mansur mahallâtından Halveti mahallesi sükkânından sâdât-ı kirâmdan Veli bin El-Hâc Ali zîde şerefühü gelüb bunun cediti müteveffâ Sari Mehmed nâm kimesne yine mahalle-i mezbûrede vâkı' bir bâb ... ve yine kazâ-i merkûma tâbi' Zek nâm karye toprağında Sabar nâm mahallede vâkı' ma'lûmü'l-hudûd mülk-i bağ mülkiyyet üzere mutasarrıfının hâli hayatında tescil-i şer' ve teslîmü'l-mütevellî birle vakf ve hâsıl olan ğallesini evlâd-ı zükûrına şart ve ta'yîn eyledikleri vakfiye-i ma'mûl bihâlarında mukayyed ve bu vakfin evlâd-ı zükûrî ve babası merkûm Seyyid Ali'nin vefâtından sonra yirmi sene mikdârı sâir evlâd-ı zükûr ile ma'an hâsıl olan ğallesinin hissesini ahz u kabz idegelüb bir vechle dahl olunmak icâb itmez iken yine mahalle-i mezbûr sükkânından Ömerzâde Seyyid Mustafa nâm kimesne zuhûr ve kâh sen vakfin evlâd-ı zükûrından degilsin ve kâh senin ancak bir taht hissen vardır deyu hilâf-ı şer'î şerîf ve muğâyir-i şart-ı vakfin ta'addî u rencide ve vâkı'-i şer' olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu şer'an sâbit mezkûr bî-vech mu'ârazadan men' birle kıbel-i şer'den murâsele dahi virilmişken mezkûr yine kanî u müterâfi' olmayüb hilâf-ı şer' şerîf ve muğâyir-i şart-ı vakf-ı mezbûr ve rencide eyledüğün bu bâbda da'vâsına muvâfık müte'addid fetavâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb mücebince şer'le görilüb hisse-i şâyi'sı alıvirilüb icrâ-yı şer'le ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhil-i Z. sene 1155

Sayfa 25 - Hüküm 4**Şure ve kâdılarına ve Malatya voyvodası Berber Mehmed'e hüküm ki**

Şure kazâsına tâbi' Azran nâm karye sâkinlerinden Mollâ Ahmed ve Ali ve Mehmed ve Ömer ve Mustafa ve Bekir ve İsmail ve Köse Ali ve ve dimekle ma'rûf kimesneler gelüb bunlar kendü hâlinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîleri olmayüb yine Şure kazâsına tâbi' Tamlu nâm karye sükkânından Cebrail nâm kimesne bin yüz elli senesinde bunların menzilin basub hetk-i 'ırz ve üç kese akçeden mütecâviz akçelerin ahz ve karyelerin harâb ve bu yerleri perâkende u perîşân olmasına bâ'is oldukların bildirüb senki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle şer'le görilüb merkûmun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın ahz ittigi akçelerin alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Z. sene 1155

Sayfa 26 - Hüküm 1**Maraş beglerbegisine ve Kâhta ve kâdılarına hüküm ki**

Mustafa nâm kimesne gelüb Malatya sancağında Şure İli nâhiyesinde dört yüz seksen beş akçe yazar Hurus nâm karyenin nısf mâlikânesi mülk-i Ali Kulu bin Hüsam ve Cafer bin Biloda defter-i evâmire mukayyed ve bu mezkûr Ali Kulu'nın olan evlâdından olmağla ber-müceb defter-i hâkânî karye-i mezbûrenin vâkı' olan husûsdan hissesine isâbet ideni ahz u kabz murâd eyledikde âhardan bâzı müteğallibeden kimesneler hilâf-ı

defter-i hâkânî ahz u kabz ve bilâ-sened ekl ü bel' u ğadr olundugın bildirüb karye-i mezbûre tâbi' mâlikâne kimesneye âid mahsûlünden ber-mûceb Defter-i Hâkânî hissesine isâbet ideni kendüye alıvirilüb mezkûrın Defteri Hâkânî ve bî-vech bilâ-sened müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan defter-i evkâfa murâca'at olundukda Malatya sancağında Kâhta nâhiyesinde mülk-i Ali Kulı bin Hüsam ve Caferin bin Biloda 'an-karye-i Hurusa tâbi' Şure İli hâsılı rub' mâlikâne dört yüz seksen beş akçe yazı ve ma kurâ-i sâirde zıkr olunan hisseler mezkûrun kadîm mülkü olub kable'l-feth ilâ âhiri olan mülkiyyet üzere tasarruf olunagelüb ve defterlerde mukayyed bulunmagın defter-i cedîdde dahi mukayyed olundu deyu defter-i evkâfda tahrîr kılmayla tahrîr olundugı mestûr u mukayyed olunmagın Defter-i Hâkânî mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Z. sene 1155

Sayfa 28 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Emvader nâm zımmî gelüb sâbıka Rişvan voyvodası Hüseyin Ağa dimekle ma'rûf kimesne zimmetinde memhûr deyn temessükü mûcebince bin yüz elli senesinde dört yüz elli ğuruş alacak hakkı olub meblağ-ı mezbûrdan Uzub Beg yediyle iki yüz ğuruş buna edâ olunub ve iki yüz altı ğuruşı zimmetinde kalub edâ itmeden zîmmetinde iken mezkûr Hüseyin fevt olub Hasan mezkûrın kendünden emvâl ve eşyâsını ahz u kabz iden oğlu Halil nâm kimesneden müteveffâ babası malından taleb eyledikde virmekde ta'allül ve hilâf-ı şer'-i şerîf ğadr-ı murâd eyledigin ve ... olduğın bildirüb şer'le görilüb babası müteveffâ-yı mezbûr zimmetine memhûr deyn temessük mûcebince şer'le müteveccih u sâbit olan ol mikdâr ğuruş hakkı terekesin ahz u kabz iden oğlu mezbûreden müteveffâ malından her ne ise ma'rifetinle bi kusur alıvirilüb icrâ-yı şer'le ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i M. sene 1156

Sayfa 29 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kazâsı civarında vâkı' kâdısına hüküm ki

Kasabadan Abdulbaki nâm kâdı gelüb hâlâ Hısn-ı Mansur kâdısı olan Seyyid Hasan nâm kâdı bin yüz elli iki senesinde mûmâ ileyh Abd-ı Memluki Süleyman yedinde bunun malından olmak üzere kendü hidmetkârı Yusuf bin Abdullah vesâtetiyile bi-ğayrı hakkın ahz u istihlâk eyledigin üç yüz elli 'âded İstanbulî altunını bundan akdem İstanbul'dan mezkûr Seyyid Hasan'dan iddi'â Mahmud Paşa mahallesinde vâkı'-i şer' olduğından mezkûr Seyyid Hasan ol-mikdâr altını ber-vechi muharrer ahz u istihlâk eyledüğün ve zimmetinde cihet-i karzdan deyni olduğını huzûr-ı şer'de ikrâr idüb lakin meblağ-ı mezbûr def'aten edâya iktidârı olmayüb on sekiz ayda tamâmını edâsını ta'ahhüd eyledigin müş'ir-i cânib-i şer'den mûmâ ileyhin yedine hüccet-i şer'le ve i'lâm-ı şer' virilmişken hâlâ edâ itmeyüb zimmetinde olub edâda ta'allül üzere olduğın ve tarafından nâm kimesneyi vekîl eyledigin bildirüb hüccet-i şer'le ve i'lâm-ı şer' mûcebince şer'le görilüb zimmetinde olan ol-mikdâr altını tarafından vekîl-i

mezbûre alıvırılub ta'allül itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledigin mahalde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i M. sene 1156

Sayfa 31 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdılarına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasaba sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Resul ve Seyyid Mahmud nâm karındaşlar gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avârız ve imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâliflerden tahammüllerine göre hisselerine düşeni kazâ-i mezkûr ahâlîleriyle ma'an edâya râzılar iken kazâ-i mezkûr ahâlîlerin hevâlarına tâbî' ehl-i 'örf tâ'ifesiyle yek-dil ve yek-cihet ve mücerced bunları ta'cîz için bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şakka mutâlebesiyle dâ'imâ bunların ta'addî vü rencîdeden hâli olmadıkların husûs-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzere olduğın senki Hısn-ı Mansur kazâsı Mevlânâ Seyyid Hasan zîde fazlühûsun tarafından 'arz-ı hâl olduğın bildirüb bunlar tahammüllerine göre hisselerine düşeni kazâ-i mezkûr ahâlîleriyle ma'an edâ eylediklerinden sonra ehl-i 'örf tâ'ifesi tarafından bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şakka mutâlebesiyle mezkûrların hilâf-ı kânûn zâhir olan müdâhale vü ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S. sene 1156

Sayfa 31 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kazâsı civârında vâkı' olan kâdılarına hüküm ki

Kuzâtdan kıdvetu'l-kuzât ve'l-hükkâm mevlânâ Abdülbâkî zîde fazlühû südde-i sa'âdetime "arz-ı hâl idüb hâlen Hısn-ı Mansur kâdıları olan Seyyid Hasan nâm kâdı bin yüz elli iki senesinde fevt eylemegin Abd-i Memlûki Süleymân yedinde bunun malından olmak üzere iken ve hıdmetkârı Yusuf bin Abdullâh vesâtetiyile bi-ğayrı hakkın ahz u istihlâk eylediği üç yüz elli 'aded İstanbulî altunını bundan akdem İstanbul'da mezkûr Seyyid Hasan'dan iddi'â ve Mahmûd Paşa mahkemesinde murâfa'a-i şer' olduklarında mezkûr Seyyid Hasan olmikdâr altını ber-vech-i muharrer ahz u istihlâk eyledüğünü ve zimmetinde cihet-i karzdan deyni olduğın huzûr-ı şer'de ikrâr idüb lâkin meblağ-ı mezbûru def'aten edâya iktidârım olmayüb on sekiz ay tamâmında edâsına ta'ahhüd eyledüğünü müş'ir cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye mûmâ ileyhın yedine hüccet-i şer'iyye ve i'lâm-ı şer' ve temessük hâlâ eda itmeyüb zimmetinde kalub hüccet-i şer'iyye ve i'lâm-ı şer' mücebince şer'le görilüb hıdmetine müteveccih olan altını tarafından vekîl nâm kimesneye bildirilüb hilâf-ı şer'-i şerîf muğâyir-i hüccet-i şer'iyye ve i'lâm-şer' ve i'tibâr-ı emre ta'allül itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ısdâr ve mahalline vardukda mezbûr Seyyid Hasan itâ'at-i şer' şerîf ve i'tibâr-ı emr-i münif itmeyüb bir vechle icrâ-yı hakk mümkün olduğın bildirüb ahvâllerin şer'le görilüb merkûm Seyyid Hasan'ın hıdmetinde olan ol-mikdâr hakkı tahsîl ve vekîli mezbûra tamâmen alıvırılub ta'allül ü muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Dîvân-ı Hümâyûn'umda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma murâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim mestûr u mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır

olan emr-i şerîfim mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S. sene 1156

Sayfa 32 – Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Kazâ-i mezbûre muzâfatından Erence nâhiyesine tâbi‘ Bukin? ve Bükreng nâm karyelerden Hâcı Abdurrahman gelüb selâtîn-i mâzîyeden beru karye-i mezbûr toprağında ma‘lûmü'l-hudûd yerleri ceddi Mehmed'den ... nâm kimesneye tevcih u temlik ve yedine mülk-nâme-i hümâyûn virildiknen sonra aldığı ol yerlerin tasarruf ve gâllisini evlâdına ve evlâdı evlâdına vakfın şart eylediği vakfiye-i ma‘mül-bihâsında ve defter-i hâkanîde mestûr u mukayyed evlâddan olub âhardan şart-ı vakıf üzere buna intikâl itmekle ber-müceb-i şart-ı vakıf müstakillen zabt ve temlik u vakfiyeyi ahz u kabz idüb vakf-ı mezkûr ve vakfiye-i ma‘mül-bihâsının icâbına bir nesne şart ve ta‘yîn itmeyüb bir vechle dahl olunmak icâb itmez iken icâbından olub müteğallibeden Kara Mustafa ve Yakub nâm kimesneler zuhûr ve ol yerleri hilâf-ı şer‘-i vakıf ve muğâyir-i vakfiye-i ma‘mül-ı bihâ fuzulî müdâhale ve teğallüben ‘alenen vakfın bir mikdârını zabt idüb fuzulî ğadr u ta‘addî eylediklerin bildirüb ve bu bâbda şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb mücebince şer‘le görülüb ber-müceb-i şartı vakfiye-i ma‘mül bihâları icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk ve mezkûrların hilâf-ı şer‘le vakfa dahl itdirilmeyüb men’ u def’ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S. sene 1156

Sayfa 32 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası muzâfatından Halveti mahallesinden Yusuf Ağa dimekle ma‘rûf kimesne gelüb kazâ-i mezbûre tâbi Paşa mezra‘ası nâm karye toprağında arâziyi tasarruf idenlerden Süleyman bin yüz elli üç senesinde fevt olundukda oğlu ve kızı ve babasının karındaşı ve sâir tapu ile virilmesi fermân olunanlardan kimesnesi olmayüb kazâ-i mezbûre toprağında tasarrufunda olan de ... tarla dimekle ma‘rûf malûmü'l-hudûd yerleri kânûn üzere müstehakk olduğın bu dahi ol yerleri müteveffâ-yı mezbûrın mahlûlünden erzân resm-i tapu ile alub yedine virilen sahib-i ‘arz temessükü mücebince zabt u zirâat ve ‘öşr ve resm-i sahib-i ‘arza edâ idüb dahl olunmak icâb itmez iken müteveffâ-yı mezbûrın akrabasından Fatma nâm hâtûn zuhûr ve ol yerler akrabam yerleri olmağla bunları zabt iderum deyu hilâf-ı kânûn müdâhale vü ta‘addîden hâlî olmadığın ve bu bâbda şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer‘iyyesi olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer‘iyyesi mücebince ‘amel olunub mezbûr hâtûnun hilâf-ı kânûn ta‘addîsi men’ u def’ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i S. sene 1156

Sayfa 32 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur hâssı voyvodasına hüküm ki

Tîmâr karyelerinden kazâ-i mezbûre tâbi‘ Halveti nâm karyeden Mehmed ve Hasan

nâm karındaşlar gelüb bunların karye-i mezbûrede defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyet oğullarından olub üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra'iyetlerini kânûn ve defter mücebince edâ idüb hâss-ı karyelerinden Alayın nâm karyenin defterde mukayyed ra'iyet oğullarından olmayüb rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle ta'addî u rencîde olunmaları îcâb itmez iken hâss-ı voyvodalık zuhûr ve siz bundan akdem mezkûr Alayın karyesinde sâkin iken kalkub gelüb mezbûr Halveti karyesinde sâkin ve yirmi seneden beru avârız hânesine kayd olmayüb müceddeden sizler karye-i mezbûrda sâkin olmağla benim defter-i re'âyâyam olmuşsınız deyu rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle ta'addî u rencîdeden hâli olmadığın bildirüb bu bâbda şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve defter ol vechle olan ta'addisî men' u def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i S. sene 1156

Sayfa 36 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve voyvodasına hüküm ki

Mehmed Ağa dimekle ma'rûf kimesne gelüb Hısn-ı Mansur re'âyâlarından kazâ-i mezbûrede sâkin Rişvan 'aşîretinden Yunus dimekle ma'rûf kimesne bundan akdem buna bey' idüb akçesini virmek üzere va'deleriyle beş yüz yetmiş iki altın virüb bu dahi üçer gurus ... fî'âtları bey' ve mezkûra virilecek ... va'deleri tamâmında virüb ve bin yüz elli senesinde diyâr-ı âhara gider oldukda kendü mâlından ma'lûmü'l-mikdâr akçesini emânet virüb bir müddet sonra taleb eyledikte mezkûr virmeyüb ğadr teklîfi ile ta'allül ü tereddüd eyledikte ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mücebince 'amel olunub alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikte şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra sene [1]156

Sayfa 38 - Hüküm 2

Maraş beglerbegisi ve Rişvanzâde Süleyman Paşa'ya ve Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Kasaba-i Hısn-ı Mansur'da sâkin ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve şürefâ ve a'yân südde-i sa'âdetime mahzar gönderub Hısn-ı Mansur hâricinde nehr-i Pediye ve nehrin iki ... vâkı' öteden beru nehreyn-i mezbûreynden saky olunagelen kadîmi bağçeleri herkes kadîmisi üzere alâ-vechi'l-münâvebe eyyâm-ı müte'addidede saky u intifâ' ve degirmenin medâr-ı ma'âşe için zikrolunan bağçelerin hâsıl olan meyvelerinden ve nehreyn-i mezbûreyin hâsılıyla meyli bir katre su dahi yoğ-iken bundan akdem bâzı kimesneler sonradan bağçeler ihdâsıyla kadîmi bağçe ashâbının muzâyakalarına bâdî ve ol-vechle zarar u ta'addî itmeleriyle ber-minvâl-i muharrer zarar ve ta'addîleri men' u def' olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr olmuşiken mezkûrlar memnû' u mütenebbih olmayüb kasaba-i mezkûre sâkinlerinden muhdes bağçe ashâbından Köye Bekçi oğlu Hâcî Hasan ve Ömer oğlu Hâcî Bekir ve diger Ebubekir ve İbiş Mustafa ve Hâcî Abdurrahman ve nice kuvvetlerin misli kimesneler kendü hallerinde olmayüb kadîme muğâyir bunların bağçelerine cereyân

iden sularını mecrâ-yı kadîmelerinden ihrâc ile ta'addî ve hilâf-ı inhâ zikrolunan nehirlere bağçeleri saky itmek için sâbıkân voyvoda olanlardan bir bir takrîrat ile aldıkları temessük ve mektûblar ile cebren u kahren bâzıları saky ve bâzıları dahi saky itmekten nehy olub ve zikrolunan muhdes bağçeler saky oldukları sûrette kadîmi bağçeler yine su bir vech ile vefâ itmeyüb bi'l-küllîye harâb ve vücûh-ı zarûriyet ve hakâyıkı üzere bâ'is olmakla kadîme muğâyir zâhir olan ta'addîleri men' u def' ve ol sûrette kadîmisi üzere atık bağçelere cereyân idegeldügi üzere icrâ ve mezbûrların kadîmden olageldügi muğâyir ber-minvâl-i muharrer zâhir olan ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına vâkı' mahzarında i'lâm itmeleriyle şer'le görölüb hilâf-ı şer'-ı şerîf ta'addîleri men' olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1156

Sayfa 39 - Hüküm 1

Maraş beglerbegisine ve Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Hasan ve Osmân nâm karındaşlar südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Şeyh Abdurrahmân Erzincanî vakfı karyelerinden Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Zek nâm karye toprağında üç kıt'a ma'lûm'l-hudûd yerleri müstakillen on üç seneden beru zabt ve zirâ'at ve 'oşr ve resmin sâhib-i 'arza edâ idegeldikleri tapu ve temessükle yerlerine bir hudûd bir vechile dahl olunmak icâb itmez iken Ahmed nâm kimesne zuhûra gelüb sizin mutasarrıf olduğunuz yerlerin sinîn-i merkûmeden mukaddem hakk-ı tapusu benim idi siz vâkfın mütevellîsinden temessük almışsınız yedinizden alub zabt iderim deyu iddi'â ve bundan akdem murâfa'a-i şer'-i şerîf olduklarında mu'ârazadan men' birle def' olmuş-iken mezbûr tekrâr hevâsına tâbi' kâdıya bezl-i rüşvet ve inâyâtda ol yerlerin nısfî kendünün olmak üzere peydâ eylediği hüccet ile ol temessüklerin ... zabt iderim 'arz-ı mîrî ve kadı hüccetiyle zabt olunmak ve on seneden sonra hakk-ı tapu da'vâsı hilâf-ı kânûn iken kabz ve hilâf-ı kânûn zabtına muhâlefet u ta'addî eylediğin ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık fetvâ-yı şerîfeleri olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfeleri mücebince 'amel olunub temessükleri mücebince ol yerler ber-karâr-ı sâbık zabt idilüb muğâyir-i fetvâ-yı şerîfe ve hilâf-ı kânûn ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak yazılmışdır

Fî evâhir-i Ra. sene 1156

Sayfa 39 - Hüküm 3

Şure ve Malatya kâdılarına ve Malatya voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan El-Hâc Ali nâm sipâhî 'arz-ı hâl idüb Malatya sancağında Şure nâhiyesinde Göreme nâm karye ve ğayrıdan dört bin yedi yüz elli beş akçe tîmâr Şure kazâsından Mehmed nâm kimesnenin ref'inden buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olub ve bin yüz elli senesinde vâkı' olan mahsûlat ve rüsûmat berâtı mücebince tahvîli târîhine düşmüşken mezbûr fuzulî hilâf-ı kânûn zabt eylediğin bildirüb berâtı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûl ve rüsûmu alivirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ra. sene 1156

Sayfa 39 - Hüküm 4**Hısn-ı Mansur kâdısına ve voyvodasına hüküm ki**

Seyyid Mustafâ zîde şerefühû gelüb bin yüz elli senesinde İstanbul'dan ammîzâdesi Seyyid Ramazân ile yedinde iki bin ğuruşluk nukûd ve sâir eşyâsıyla irsâl ve kazâ'-i mezbûra varub dört gün meks yola çıkub gider iken kazâ'-i mezbûreden isimlerin ma'lûm birkaç keresteler önüne itüb mezbûrın bi-ğayrı hakkın yanında olan nukûd eşyâsın ğasb u ta'addî eyledigin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb mücebince şer'le görilüb tahsîl eyledikleri eşyâ ve nukûd alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında i'lâm bi'l-küllîye temşît-i şer'le görile deyu haber.

Fî evâhir-i Ra. sene 1156

Sayfa 42 - Hüküm 1**Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki**

Senki mevlânâ-yı mûmâ ileyh Seyyid Hasan zîde fazlühûsun mektûb gönderub kazâ-i Hısn-ı Mansur'a vâkı' Câmî'-i Kebîr murtezikalarının berâtları mücebince ta'yîn olunan vazîfelerin câmi'-i mezbûr evkâf-ı mütevellîleri olanlar tamâmen virüb kusûrları yoğ iken murtezikanın bâzısı teğallüben yedinde olan berâtına muğâyir vakfın musakkafat ve bağçe ve sâir evkâfından ziyâdeye tecâvüz ve ahz itmeleriyle vakfa zaaftari olmak ve vakfın harâbına bâ'is olmağla mezbûr ol vechle muğâyir-i berât ziyâde talebiyle ta'addî itdirülmemek bâbında vâkı' hâlâ hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına bi'l-iltimâs 'arz eyledigin ecilden sâdır olan fermân-ı 'alime imtisâlen sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı mûmâ ileyh Seyyid Hasan zîde fazlühûsun 'arzına nâzar olundukda mazmûnı Hısn-ı Mansur'da vâkı' mütevellî-i Câmî'-i Kebîr evkâfa bâzıları şart-ı vakıf üzere berâtında ta'yîn olunan vazîfelerine kanâ'at itmeyüb îrâdı vakf-ı mezbûrden mütevellîsi yedinde vazîfe-i muâyenelerinden ziyâde akçe ahz idegelmeleriyle vakfa zaaftari olduğın nâtik olmağın husûs-ı mezbûrde îrâd-ı vakıf lede'l-hâce evkâfa ta'mîre sarf olundukdan sonra fazlasından murtezikanının berâtları mücebince vazîfelerin virilüb kifâyet itmedigi surette meremetine ahz itmeyüb iktizâ ile hilâf-ı şart-ı vakıf ve bilâ-berât ve muğâyir-i fetvâ-yı şerîfe ziyâde vazîfe ahzları hilâf-ı şer'i şerîf olmağla ber-vechi muharrerin ziyâde vazîfe mutâlebesiyle ta'addîlerinin men'u bâbında emr-i âlî vürûdı taraf-ı vakfı siyânet hakkında emr-i savâb idüğün Rumeli kâdı-'askeri şeri'at nisâb Abdalbaki zîde ilmîhûsun 'ilam eyledigin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1156

Sayfa 42 - Hüküm 2**Şure ve kâdılarına ve Malatya voyvodasına hüküm ki**

Abdi Beg ve Ömer Beg evlâdından Hasan ve nâm kimesneler 'arz-ı hâl idüb Malatya sancağında Şure nâhiyesinde Urslu ve Emhanlu nâm karyeler ile Maverbu-i Bala? mezra'asının mâlikânelerinden üç rub' hisseleri Abdi Beg ve Ömer Beg evlâdı mülkü olub kable'l-feth ve ba'de'l-feth ilâ haze'l ân olan mülkiyet üzere tasarruf olageldigi

defter-i hâkanîde mukayyed olmağla ber-mûceb Defter-i Hâkânî mülkiyet ve evlâdiyet üzere bunlar tasarruf idegelüb âhardan müdâhale olunmak îcâb itmez iken ecânibden bâzıları hilâf-ı Defter-i Hâkânî müdâhale ve ğadr-ı murâd eylediklerin bildirüb zıkr olunan karyeler ve mezra'anın mâlikânelerinden üçer rub' hisseleri ber-mûce-i Defter-i Hâkânî evlâdiyet üzere kendülere zabt itdirilmeyüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî âhardan bir ferdi dahl u ta'âruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan defter-i evkâfa murâca'at olundukda Şure nâhiyesine tâbi' mülk-i evlâdı Abdi Beg ve Ömer Beg yazulduğı mahalde 'an-karye-i Urslu hâsıl üç rub' ân mâlikâne deyu bin on üç ve ân karye-i Emhalu hâsıl üç rub' ân mâlikâne deyu iki bin iki yüz seksen sekiz ve ân mezra'a-i Maverbu-i Bala? hâsıl üç rub' ân mâlikâne deyu bin üç yüz elli akçe yazular ile defter-i evkâfda muharrer kalemîyle tahrîr olundukda mestûr u mukayyed olunmağın Defter-i Hâkânî mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1156

Sayfa 42 - Hüküm 4

Sivas beglerbegisine ve Sivas ve Hısn-ı Mansur ve Ruha ve ve kâdılarına ve Rakka mütesellimine ve Rişvan voyvodası zîde kadruhûmâyâ hüküm ki

Hamdânlı Ekrâdı "aşîretinden Ebûbekir nâm kimesne gelüb bu kendi hâlinde olub hilâf-ı şer' kimesneye vaz' u ta'addîsi yoğ-iken Rişvan Ekrâd ve 'aşâ'irinden Halikanlı cemâ'atından Hamza oğlu Halîl Ağa dimekle ma'rûf kimesne Rakka Hanı'nda vâkı' Karakulak nâm mahalde bin yüz elli senesinde bir re's ki Kır Türkmeni kırsrağın hâlen ahz ve olub ve yine Hemnanlı 'aşîretinden Can Ahmed ve Ömer zâdesi İbrâhîm nâm kimesneler dahi yine sene-i mezbûrede üç yüz ğuruş alub ziyâde ğadr u ta'addî eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi olduğın ve mezbûrlar taht-ı hükûmet ve kazâlarının da murûr u 'ubûr üzere oldukların bildirüb siz ki mûmâ ileyhimsiz buldukları mahalde şer'le görilüb mezbûrların hilâf-ı şer' ve bi-ğayrı-hakkın aldıkları kısra ve akçesi alıvirilüb ta'allül ü muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmegin şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene 1156

Sayfa 44 - Hüküm 6

Hısn-ı Mansur kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Ali nâm sipâhî gelüb Hısn-ı Mansur kazâsı muzâfâtından nâhiyesine tâbi' nâm karye ve aşîretten beş bin yedi yüz elli akçe Osman'ın terk-i hizmet ve mahlûlünden bana tevcîh ve hâlen berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olub bin yüz elli senesinde vâkı' olan mahsûlât ve rüsûmâtı berâtı mûcebince tahvîl târihine düşüb ze'âmet ve tîmâr mahlûlünden hasâda i'tibâr olunmayub ancak tahvîl târihi makbûl iken müteveffâ-yı mezbûrun vârisleri ve nâm kimesne zuhûr ve hasâd bize düşer deyu hilâf-ı kânûn mahsûl ve rüsûmuna fuzûlî müdâhale u ğadr sevdâsında oldukların bildirüb berâtı mûcebince tahvîl târihine düşen mahsûl ve rüsûmu kendüye zabt itdirilüb mezbûrlara hilâf-ı kânûn ol-vechile müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı sene R. 1156

Sayfa 46 - Hüküm 2
Gerger kâdısına hüküm ki

Kazâ'-i mezbûre tâbi' Hanzori nâm karye sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Mustafâ ve Seyyid Ali zîde şerefühûmâ gelüb bunlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub mukâta'asının defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından olmayüb rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle bir dürlü rencîde olunmak îcâb itmez iken mukâta'a-i mezbûr zâbiti olan nâm kimesne zuhûr ve siz benim zâbiti olduğım mukâta'a-i merkûm re'âyâsından imişsiniz deyu mücerred ta'cîz ve celb-i mâl için hilâf-ı kânûn u defter rüsûm-ı ra'iyet talebiyle ta'addî u rencîdeden hâli olmadıkların bildirüb yedlerinde hüccet-i şer'iyeye olduğın bildirüb hüccet-i şer'iyelerin mücebince 'amel olunmak üzere hilâf-ı kânûn ve defter ve muğâyir-i hüccet-i şer'iyeye rüsûm-ı ra'aiyyet mutâlebesiyle bunlara ta'allül u muhâlefet itdirilmeyub men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1156

Sayfa 46 - Hüküm 3
Maraş beglerbegisine Gerger kâdısına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Seyyid Hâcı Ali nâm sipâhî gelüb Malatya sancağının Gerger Kazası muzâfâtından İç-İl nâhiyesinde Çukur mezra'a ve ... nâm karyeler ve gayrîden bin akçe tîmâr intikâl berât-ı şerîmle mutasarrıf olub bin yüz elli ve elli senelerinin vâkı' olan mahsûlat ve ve rüsûmat-ı bunun berât-ı mahsûl-i tahvîl târîhine düşüb âhardan bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken kazâ-i mezbûre sükkânından ashâb-ı ağrâzdan ve ve nâm kimesneler birbirleriyle yek-dil ve hilâf-ı kânûn fuzulî ve teğallüben müdâhale ve ahz u kabz sevdâsıyla ğadr-ı murâd u ta'addî eylediklerin bildirüb ... mezbûrundan bunun berât-ı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûlat ve rüsûmatı alıvirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmegin şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1156

Sayfa 46 - Hüküm 4
Gerger kâdısına hüküm ki

Gerger kazâsına tâbi' Mera'iyeye nâm karye sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Es-Seyyid ve Es-Seyyid İsmâil bin Ömer zîde şerefühûmâ gelüb bunlar sahîhü's-sâdât-ı kirâmdan olub mukâta'asının defterinde mukayyed ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından olunmayub rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle dahl u rencîde olunmak îcâb itmez iken mukâta'a-i mezbûr zâbiti olan nâm kimesne zuhûr ve siz benim zâbiti olduğım mukâta'a-i merkûm re'âyâsından imişsiz deyu mücerred u ta'cîz ve celb-i mâl için hilâf-ı kânûn ve defter rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle ta'addî u rencîdeden hâli olmadığın bu bâbda yedlerinde hüccet-i şer'iyeleri olduğın bildirüb hüccet-i şer'iyelerin mücebince 'amel olunub mezbûrun hilâf-ı kânûn ve muğâyir-i defter ve hüccet-i şer'iyeye rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle bunları ta'addî u rencîde itdirmeyüb men' u def' bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1156

Sayfa 46 - Hüküm 5
Gerger kâdısına hüküm ki

Kazâ'-i mezbûra tâbi' Hanzori nâm karye sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Mahmûd ve Seyyid Hasan ve Seyyid Alî ve Seyyid Hamza zîde şerefühûmâ gelüb bunlar sahîhü's-sâdât-ı kirâmdan olub mukâta'asının defterinde mukayyed ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından olmayüb rüsûm-ı ra'iyet talebiyle dahl u rencîde olunmak îcâb itmez iken mukâta'a-i mezbûr zâbiti nâm kimesne zuhûr ve siz benim zâbiti olduğım mukâta'a-i merkûm re'âyâsından imişsiniz deyu mücerred u ta'cîz ve celb-i mâl için hilâf-ı kânûn ve defter rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle ta'addî u rencîdeden hâlî olmadıkların bu bâbda itdirmeyüb ve bu bâbda yedlerinde hüccet-i şer'iyeleri olduğın bildirüb hüccet-i şer'iyeleri mücebince 'amel olunub mezbûrun hilâf-ı kânûn ve defter ve muğâyir-i hüccet-i şer'iyye bunları ta'addî ve rüsûm-ı ra'iyet mutâlebesiyle rencîde itdirmeyüb men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1156

Sayfa 47 - Hüküm 1
Gerger kâdısına hüküm ki

Erbâb [-ı tîmâr] ve sâdât-ı kirâmdan Seyyid El-Hâc Ali zîde şerefühû gelüb bunun Gerger kazâsına tâbi' Çerkes nâm karye toprağında bi'l-fi'l zabt u tasarruflarında hâneye bağı 'avâriz ve imdâd-ı hazeriyye ve seferiyye ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâlif îcâb ider kadîmî re'âyâ olan yerleri olmayüb tekâlif talebiyle dahl u rencîde olunmak îcâb itmez iken karye-i mezbûre ahâlîsinden ashâb-ı ağrâzdan olanlar birbirleriyle yek-dil ve mücerred ü ta'cîz ve celb-i mâl ve kendü tekâliflerin tahakkuk için evvelce vâkı' üzere 'avâriz ve imdâd-ı hazeriyye ve seferiyye ve sâir tekâlif-i sipâhî bizimle ma'an virdigün ... itmeleriyle bundan hilâf-ı kânûn ta'addî itdirilmemek için emr-i şerîfim virilmişiken mezbûrlar daf'i vü mündefi' olmayüb yine ol vechle hilaf-ı kânûn ta'addî u rencîdeden hâlî olmadıkların ve bu bâbda şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'iyye virilüb ve sâiresi olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'iyye ... mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve muğâyir-i fetvâ-yı şerîfe tekâlif talebiyle mezbûrları ta'addî u rencîde itdirilmeyüb men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1156

Sayfa 47 - Hüküm 4
Maraş beglerbegisine Gerger kâdısına hüküm ki

Gerger kazâsına tâbi' Neyran nâm karyeden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Ramazan ve yeğeni Hasan ve Seyyid ve ve Seyyid Ömer ve karındaşı oğlu diger Seyyid zîde şerefühû gelüb bunlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub ısbât-ı neseb eylediklerine İstanbul nukabâsından yedlerinde mahmûl hüccet ve temessükleri olub resm-i ra'iyet talebiyle ta'addî u rencîde olunmak îcâb itmez iken Rişvan hâssı voyvodası nâm kimesne zuhûr ve sizden resm-i ra'iyet alurum deyu hilâf-ı kânûn ta'addiye hâlî

olmadığına da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfeleri olduğın bildirüb mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn resm-i râ'iyet talebiyle zâhir olan ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1156

Sayfa 48 - Hüküm 4

Diyarbeki vâlisine ve ser-askeri vezîrim Ali Paşa'ya ve Malatya sancağı mutasarrıfı olan Paşa'ya ve Şure İli kâdisına hüküm ki

Şure İli kazâsı fukarâları gelüb bundan akdem hâlâ livâ kazâları derûnunda mutevattın olub şerr ü fesâdatı üzerlerinden men' u def' olunmak bâbında sen ki Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzâde mûmâ ileyhsin sana hitâben mübâşir ma'rifetiyle emr-i 'âlî sâdır ve hamline varduklarında tarafından Şahbaz oğlu Hasan ile Ala gözlü Hâcî Muhammed bin beş yüz nefer erâzil vü istishâsıyla kazâlarına ta'yîn ve mezbûrlar dahi üzerlerine konub ekrâd eşkiyâları firâr ve bunlar karye ve karye gezub bi-ğayrı hakkın cebren bin yüz elli senesinde otuz iki kise akçeleri aldıklarından mâ'adâ yirmi beş nefer bâkire kızları hâneleri basub vâlide ve karındaşları dahi bi-ğayrı hakkın katl ve bunun emsâli eşkiyâ-ı merkûm yirmi beş gün mikdârı kazâları içinde gezub gûna-gûn fesâd ve ta'addî ile ahvâlleri ve dîger-gûn olduğın bildirüb husemâları merkûmun Şahbaz oğlu Hasan ve Hâcî Muhamme'in ol vechle zulmen aldıkları otuz iki kise akçe ile katl da'vâları ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le siz vezir müşârün ve mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsiniz ma'rifetleriniz ile icrâ-yı hakk bir dürlü mümkün olmaz ise merkûmlar Âsitâne'ye ihzâr olunmaları bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca. sene 1156

Sayfa 49 - Hüküm 2

Diyarbakir ve Elbistan ve Malatya sancağı mutasarrıfına ve Malatya ve Harput kâdılarına hüküm ki

Malatya sancağında Şure İli kazâsına tâbi' Humas? ve Keferdiz ve Arguvan nâm karyeler ahâlisi gelüb bunların üzerine şuhûd-ı 'udûl ile şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken Gerger kazâsına tâbi' Sulu karyesi sâkinlerinden Abdurrahman ve Mehmed ve Mollâ Hamza oğlu ve Bekir oğulları dimekle ma'rûf Mehmed ve Mustafa ve Türkman oğlu Mustafa nâm şakîler bin yüz elli senesinde hevâlarına tâbi' malûmül' mikdâr oturan ile bunların karyelerini basub emvâl ve eşyâları ğasb eylediklerinden mâ'adâ hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın beş bin ğuruşlarını alub ziyâde ğadr ve ta'addî eyledikleri ve mezkûrların taht-ı hükûmet ve kazâlarınızda firâr üzere oldukların bildirüb ol tarafa emr-i husûsi için emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan zîde kadruhû ma'rifetiyle buldukları mahallinde şer'le görölüb hilâf-ı şerîf ve bi-ğayrı hakkın ğasb eyledikleri emvâl ve eşyâ ve akçeleri alıvirilüb icrâ-yı şer'le ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ca. sene 1156

Sayfa 52 - Hüküm 7**Hısı Mansur kâdısına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki**

Kasaba-i Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Gürcü Hacı Osmân nâm kimesne bundan akdem arâzî-i mîrîyeden mutasarrıf olduğu bir buçuk dönüm bağçesini yine kasaba-i mezbûrede vâkı' Abdülgani binâ eylediği câmi'-i şerîfin evkâfında bir mikdâr 'arsa ile istibdâl üzerine binâ ve dekâkin ihdâs ve bir müddet tasarruf idüb lâkin istibdâl eylediği bağçesinin senevî icâresi on beş ğuruş ve hisse-i mevkûfenin icâresi hîn-i istibdâlde yetmiş ğuruş olup ve arâzî-i mîrîyede 'alâ-küllî kavlin istibdâl ğayr-ı sahîh olduğundan ğayrı vakfa küllî ğadr ve câmi'-i mezkûrun harâbına bâ'is olmağla bin yüz kırk senesinde mütevellî-i merkûm mezbûr Osmân ile murâfa'a ve müte'addid fetâvâ-yı şerîfe müceblerince istibdâl-i mezkûrun 'adem-i sıhhat ve butlânına hükm ve hüccet ve arsa-i merkûmede ihdâs olunan binânın musatarrıfı ehl-i tâ'ife ma'rifetiyle takvîm ve 'arsa-i mezbûre intifâ' hesâb ve kıymetine naks ve bâkî kalan kıymeti câmi'-i mezbûr evkâfî mâlından mütevellîsi yedinden almak üzere 'arsa-i merkûme binâsı cânib-i vakfa hükm ve taraf-ı vakftan zabtına hüccet-i şer'îyye ve mücebince emr-i şerîfim ısdâr olup on seneden beri bilâ-nizâ' cânib-i vakftan zabt olunmuş iken mezbûr Osmân ma'zûl mütevellîden hüccet alub tezvîrâta sülûk ve geri mülkiyet üzere kendiye zabt itdirilmek üzere Diyarbekir vâlisine hitâben emr-i şerîf ısdâr ve vâfir süvârî ile mübâşir ta'yîn ve kazâ-i mezbûr eyâleti vâlisinden ğayrı vilâyet-i sâire müdâhalesinden memnû' olmak üzere hatt-ı hümâyûn ile mu'anven evâmîr-i şerîfe-i müte'addide sâdır olmuşiken mübâşir-i mezbûr muğâyir-i hatt-ı hümâyûn tahrîb-i kazâ ve kurâ iderek kasaba-i mezbûreye duhûl ve envâ'-ı fitne ve fesâda ... ve ızrâr-ı nâsı tasaddî ve akâra müte'allik da'vâmız şer'an ve kânûnen mahallinde görülmek lâzım iken mütevellî-i merkûmu ihzâr sevâsıyla on seneden mütecâviz muvâcehesinde bilâ-nizâ' cânib-i vakftan zabt u tasarruf olunub ve bu mikdâr müddet kat'â da'vâ sadedinde olmayüb mücerred tahrîb-i vakf ve tekdîr-i ibâdullâh dâ'iyyesiyle mahallinde taraf-ı şer'a kat'an murâca'at itmeyüb ehl-i fesâd ve muzırrun bi'l-ibâd şerr cem'iyet-i erâzil ve eşkıyâ ve senede bir-iki def'a Âsitâne'ye gelip tezvîrât ile icrâ-yı ğaraz için ehil kimesnelere teşekkî eylediğinden ğayrı bir tarikle nekâbet temessükü ahz ve bu sene-i mübârekede bâ-fermân-ı âlî matlûb olan mekkârî develeri salyanesiçün kendü nefsi için beş yüz ğuruş tahsîl ve ekl ü bel' ve nicelerin hetk-i ırz hâsılı kendinin yed ve lisânından cümlesi müte'ezzi ve mutazarrır ve şerr u mazarratından dil-gîr ve emn u râhatları mün'adim olmağla şerr u mazarratından ibâdullâh tahlîs olunmak istid'âsıyla sen ki Hısn-ı Mansur Kâdısı mevlânâ es-Seyyid Hasan zîde fazlühûsun arz ve kasaba-i mezbûre ahâlîleri mahzar etmeleriyle şahs-ı mezbûr fimâ-ba'd ızrar-ı ibâd ve ikâz-ı fitne ve fesâdı mûcib olur harekâttan keff-i yed eylemek üzere muhkem tenbîh ve te'kîd olunub lakin ba'de'l tenbîh yine bu misilli fezâhate cesâret eder ise ibreten li'l-ğayr kal'a-bend olunmak için keyfiyet-i ahvâli i'lâm olunmak fermânın olmağın işbu emr-i şerîf ısdâr ve ile irsâl olunmuştur imdi ber-vech-i muharrer mezkûr Osmân bâlâda mezkûr olduğu vech üzere mûcib-i ızrâr-ı ibâd ve mûris-i ihlâl-i bilâd olur sû-i ... takdîrde keff-i yed etmek üzere kendisine muhkem tenbîh ve te'kîd ve ... ve men' olunub eğer bundan sonra dahi yine müsbit olub kemâ

fi'l-evvel siyâk-ı meşrûh üzere kal'-bendi için keyfiyeti Der-âliyyem'e alâ-sihhatihâ 'arz u i'lâm eyleyüb hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur

Fî-evâhiri C. sene [1]156

Sayfa 55 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabasına tâbi' Rişvan re'âyâlarından ifrâz-ı esâmi ile re'âyânın mal-ı mîrilerine hîn-i tahrîrden bu âna gelinceye dek Rişvan ve voyvodaları ahz idegelmişler iken Rişvanzâdeler Çataldiye re'âyâsı olmak üzere bir takrîble emr-i şerîf ısdâr eylediginden re'âyâ fukarâsına rencîde ve nizâma muğâyir bir hareket itmişler deyu mezbûrların müdâhaleleri men' olunmak için sen-ki mevlânâ-yı mûmâ ileyh Hasan zîde fazlühûsün 'arz itmekle zikr olunan Çataldiye mukâta'ası 'an-asl ifrâz olunan mukâta'ası tevâbi'inden iken iki bin beş yüz gurus mal ile mukâtaa-i mezbûreden ifrâz ve malı fûrûnihâde olub el-yevm ol-mikdâr mal ile Hasan Ağa ve Mustafâ Ağa ve Ali Ağa dimekle ma'rûf kimesnelerin uhdelerinde olduğu ve mukâta'a-i mezbûre re'âyâsının mîrîleri Rişvanzâdeler tarafından tahsîl olunmak üzere emr-i şerîf virildüğünün kaydı olmaduğundan ğayrı gerek Rişvan ve gerek Çataldiye mukâta'aalarından ifrâz ismi ile müsemmâ re'âyâ ve cemâ'at ve mahalle kaydı ve bulunmadığı Başmuhâsebe'den der-kenâr olunmanın bu sûretde Çataldiye mukâta'asının re'âyâsına Rişvan ve voyvodaları taraflarından ve taraf-ı âharden ta'âruz iktizâ itmemekle mukâta'a-i mezbûre mâlikâne mutasarrıfları taraflarından zabt itdirilmeyüb Rişvan ve voyvodaları taraflarından ve taraf-ı âharden müdâhale itdirilmemek ve sahîh Rişvan re'âyâsına dahi cânib-i âhardan ta'âruz olunmamak üzere emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l fi'l başdefterdârım El-Hâc Sadullah dâme ulüvvühû i'lâm itmegün mûmâ ileyhimin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için fermân-ı âlî-şân yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. 1156

Sayfa 55 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Rabi ve ve nâm karındaşlar gelüb bunların babaları nâm kimesne bundan akdem fevt oldukta Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' nâm karyede mutasarrıf olduğu ma'lûmü'l-hudûd mülk bağ ve bağçeleri irs-i şer'le bunlara intikâl itmegün bunlar ol vakitte sagîre olmalarıyla yine karye-i mezbûre sâkinlerinden müteğallibeden Mahmud ve İlyas ve oğulları ve nâm kimesne birbirleriyle yek-dil ve yek-cihet ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve fuzûlî zabt ve eşcârların kat' ve harâb idüb küllî ğadr itmegün bunlar dahi erişüb bâliğa ve da'vâya ... oldukta sâlifü'z-zikr bağ ve bağçeyi bunlardan alub zabt ve mahsûl-i müstehlekin taleb eylediklerinde mezbûrlar teğallüblerinden nâşî mücerred ibtâl-i hakk sevdaşıyla kâh ... ve kâh dürlü 'illet ve bahâne ile virmeyüb ğadr eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb fetvâ-yı şerîfi mücebince şer'le görilüb babaları müteveffâ-yı mezkûrdan müntakil mezkûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve fuzûlî zabt eyledikleri bağ ve bağçeleri alvirilüb ta'allül ü muhâlefet itdirilmeyüb

icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene [1]156

Sayfa 56 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı Es-Seyyid Hasan zîde fazlühûsun mektûb gönderub Kenanzâde Ali Beg dimekle ma'rûf kimesne meclis-i şer'e varub kazâ-i mezbûre tâbi' nâm karye toprağında vâkı' her sene zabt u zirâ'at ve 'öşr ve rüsûmatı sâhib-i 'arza edâ idegelüb malûmül-hudûd dört kıt'a tarlalarına âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken ziyâde müteğallibeden Halil nâm kimesne zuhûr ve fuzûlî ve teğallüben müdâhale vü zabtına muhâlefet bundan akdem murâfa'a-i şer'-i şerîf olduklarında mezkûr Halil'in ol yerlerde kıt'a 'ulûfesi olmayüb hilâf-ı kânûn müdâhelesi men' birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmişken mezkûr Halil kâni' olmayüb yine hilâf-ı kânûn müdâhale itmekle yerleri zabt ve mezkûr Halil'in müdâhalesi men' olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına bi'l-iltimâs 'arz eyledikleri ecilden şer'le ve kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 1156

Sayfa 56 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur Kâdısına ve Hısnı Mansır Voyvodasına Hüküm ki

Hisse-i mezbûre mülhâkatından kazâ-i mezbûre tâbi' Gölek nâm karyeden yerlu Rişvan "aşiretinden Rudikanlu cemâ'atından Kasım nâm kimesne gelüb bunun hilâf-ı şer'i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîsi olmayüb yine karye-i mezbûre sâkinlerinden cemâ'at-i mezkûreden Resul oğlu Hasan ve karındaşı oğlu Yusuf nâm kimesneler kendü hallerinde olmayüb bin yüz elli senesinde menziline basub emvâl ve eşyâsını ve malûmül-mikdâr hayvanatı nehb u ğâret itmeleriyle bundan akdem murâfa'-i şer'-i şerîf olduklarında vech-i meşrûh üzere olduğu şer'an sâbit emvâl ve eşyâ ve hayvânâtı hüküm birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmişken mezkûrlar edâda ta'allül ve hilaf-ı şer'i şerîf ğadr sevdasında oldukların ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildügin bildürüb şer'le görilüb mezbûrların zimmetlerinde hüccet-i şer'iyye mücebince şer'le müteveccih olan emvâl ve eşyâ ve hayvânâtı zâbitleri ma'rifetiyle şer'le tahsîl ve bi-kusûr alıvrilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden hüccet-i şer'iyyesi mücebince şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 1156

Sayfa 57 – Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına ve voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sakinlerinden kör Halil ve karındaşı kör Halil dimekle ma'rûf kimesneler ile ademleri südde-i sa'âdetüme gelüb bunlar eben an cedd yüz seneden mütecâviz kasaba-i mezbûrede sâkin ve kâr u kesb idüb ve üzerlerine edâsı lazım gelen imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâlifelerin kasaba-i mezbûre ahâlîleriyle mâ edâ idüb havass-ı hümayûnumdan hâssın defterde mukayyed

ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından degiller iken hâss-ı mezkûr zâbitleri olan ve nâm kimesnler zuhûr ve siz hâss-ı mezkûr re'âyâyasındansınız sizden rüsûm-ı ra'iyet aluruz deyu hilâf-ı kânûn ve defter ta'addî ve beher sene ziyâde malların alub ziyâde ğadr u ta'addî ve ahvâlleri dîger-gûn olduğın ve husûs-ı mezbûr minvâl-i meşrûh üzere olduğın ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb mücebince 'amel olunub men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1156

Sayfa 57 – Hüküm 5

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfına ve Hısn-ı Mansur kâdılarına hüküm ki

Hısn-ı mansur kazâsında vâkı' Alaüddevle binâ eylediği câmi'-i şerîfin imâm ve hatîbi olan Seyyid Ahmed ve Es-Seyyid Muhammed zîde şerefühûmâ ile câmi'-i mezbûrun ferrâşları Ebubekir ve Mustafa ve mü'ezzini El-Hâc Ömer nâm kimesneler gelüb câmi'-i mezkûrun berât-ı şerîfimle imâmı ve hatîbi ve mü'ezzini ve ferrâşı olanları hizmetleri mukâbelesinde vazîfeleri kadîmden beru vakf-ı mezbûrun kazâ-i mezbûre tâbi' nâm mezra'ası ğallesinde ele gelüb bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken hâlâ vakf-ı merkûmun mütevellîsi Abdulkadir nâm kimesne zuhûr ve şart-ı vakıf minvâl-ı meşrûh üzere olduğın isbat iden varaka ba'de'l-yevm ol mezra'nın ğallesinden tamâmen virmeyüb bir mikdârını bizim için alıkorum deyu kadîme muğâyir müdâhale itmekle bundan akdem murâfa'a-i şer' olduklarında muğâyir-i kadîm müdâhalesi men' birle hüccet-i şer'iyeye virilmişken mezbûr memnû' olmadığından nâşi yine ol vechle kadîme ve hüccet-i şer'iyeye muğâyir müdâhale nizâ'dan hâlî olmadığı ve bu bâbda şeyhül-İslâmdan fetâvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb fetâvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'iyeye mücebince 'amel olunub hilâf-ı şer'-i şerîf ve muğâyir-i hüccet-i şer'iyeye ve fetâvâ-yı şerîfe ve kadîme muğâyir mezbûrun zâhir olan müdâhale vü te'ddîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1156

Sayfa 58 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kazası ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur sükkânından Ali Beg dimekle ma'rûf kimesne gelüb şeyh Abdurrahman Erzincanî evkâf karyelerinden kazâ-i mezbûre tâbi' Burç? nâm karye toprağında hevâdar hudûd-ı erba'ası ma'lûm sekiz kıt'a tarlaya bunların yedinde olan sâhib-i 'arza temessük mücebince mutasarrıf ve zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve rüsûmatı sâhibül-'arza edâ idüb bir vechle dahl îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan nâm kimesneler zuhûr ve şirrete sülûk ve ol yerleri mezkûr yedinden alub zabt iderum deyu hilâf-ı kânûn müdâheleden hâlî olmadığı ve fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene [1]156

Sayfa 58 - Hüküm 5**Hısn-ı Mansur ve Ruha kâdılarına ve Maraş ve Rakka mütesellimine hüküm ki**

Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Gülek nâm karyeden yerlu Rişvan 'aşîretinden Zerukanlı cemâ'atinden nâm hâtûn gelüb yine aşîret-i merkûmeden ve cemâ'at-i mezbûreden karye-i mezbûreden Suad bin Berad oğlu Hasan ve İsmail oğlu Yusuf nâm şâkiler hevâlarına tâbi' rüfekâlarıyla bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer' evini basub bi'l-cümle devâbb ve mevâşilerin ve evinin derûnunda olan emvâl ve eşyâsını nehb u ğâret eylemeleriyle mezkûrelerin taraflarından vekîlleri olan mezkûr Suad ile murâfa'î şer' olduğundan vech-i meşrûh üzere olduğın mezkûrların üzerlerine şer'an sâbit ve devâbb ve mevâşirler buna hükm birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'iyeye virilmişken icrâ-yı hakk mümkün olmadığın ve mezkûrlar hâlâ taht-ı hükûmet ve kazâlarınızda olduğın ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb şer'le görölüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin oldukları mahalde şer'le görölmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene 1156

Sayfa 59 - Hüküm 1**Hısn-ı Mansur kâdısına Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki**

Şeyh Musa evlâdlarından meşâyihadan şeyh Mehmed ve şeyh Resul ve Şeyh Kadir ve ve zîde salahahû gelüb bunların kazâ-i mezbûre tâbi' nâm karye toprağında bi'l-fi'l zabt ve tasarruflarında hâne-i 'avârıza bağlu tekâlif alınmak îcâb ider emlâk ve yerleri olmayüb 'avârız ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâlif ve bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebiyle ta'addî u rencide olunmaları îcâb itmez iken karye-i mezbûre ahâlîleri 'avârız ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâlif ve ehl-i 'örf taifesi taraflarından dahi bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebiyle ta'addî ve bundan akdem vakı'-i şer'î şerîf olduklarında karye-i mezbûre toprağında hâneye bağlu tekâlif alınmak îcâb emlâk ve yerleri olmayüb şer'an sâbit ve mezbûrlar mu'âraza müdâhaleden men'-birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyeye virilüb tekrar vâkı'dan mezbûrların müdâhaleleri men' birle ol hüccet-i şer'iyeye üzerlerine iki defa' imzâ olunmuşken mezbûrlar yine kâni' olmayüb muğâyir-i hüccet-i şer'iyeye nizâ'dan hâli olmadıkların bildirüb ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfeleri olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfe hüccet-i şer'iyeleri mücebince alıvirilüb muğâyir-i hüccet şer'iyeye mezbûrların ol-vechle olan men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene 1156

Sayfa 59 - Hüküm 2**Kâhta ve kâdısına Kâhta hâssı voyvodasına hüküm ki**

Şeyh Musa evlâdlarından meşâyihadan şeyh Hızır oğlu Şeyh Es-Seyyid Mernefi? ve Şeyh Yusuf oğlu Şeyh Mollâ Ali ve Cafer oğlu Mollâ Osman zîde salahahû gelüb Kâhta kazâsına tâbi' Menzil nâm karye toprağında bi'l-fi'l zabt u ta'addî kılınan hâne-i 'avârıza bağlu tekâlif alınmak îcâb ider emlâk ve yerleri olmayüb 'avârız ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' tekâlif ve bilâ emr-i şerîfimle tekâlif-i şakkâ talebiyle ta'addî u rencide olunmak îcâb itmez iken karye-i mezbûre ahâlîleri 'avârız ve sâir emri şerîf ile vâkı' tekâlif ve ehl-i 'örf taifesi zuhûrunda dahi bilâ emr-i şerîfimle tekâlif-i şakkâ talebiyle

ve bundan akdem vâkı'-i şer'î şerîf olduklarında bunların karye-i mezbûre toprağında hâne-i 'avârıza bağlı tekâlif alınmak îcâb ider emlâk ve yerleri olmadığı şer'an sâbit ve mezbûrlar mu'âraza ve müdâhaleden men' birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'îyye virilüb ve tekrar mezbûrlara müdâhale vü mu'ârazadan men' birle ol hüccet-i şer'îyye üzerlerine iki def'a imzâ olunmuşken mezbûrlar yine kâni' olmayüb muğâyir-i hüccet-i şer'îyye nizâ'dan hâlf olmadıkların fetvâ-yı şerîfelerin olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer'îyyeleri mücebince 'amel olunub muğâyir-i hücceti şer'îyye ol vechle olan ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediklerin ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene 1156

Sayfa 60 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdularına hüküm ki

Rişvan ve tevâbi'i mukâta'asına bin yüz elli yedi senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine degin zabt eylemek üzere mukâta'a-i merkûmenin ber-vech-i iştirâk mutasarrıfları düstûr-ı ekrem, müşîr-i efram, nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem hâlâ vezîr-i a'zam Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve tâ'î bi't-te'yîd iktidârühû ve ikbâlehû ile bi'l-fi'l Re'îsü'l-küttâb olan Mehmed Râgıb ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da Çavuşbaşı olan Yeğen Ali ve Başbakıkulu olan Ali ve Kıbrıs Muhâssılı Hüseyin dâme mecdühûm taraflarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Abdi ve Mehmed zîde kadruhûmâya iltizâm ve ânlar dahi der-uhde ve iltizâm itmeleriyle mukâta'a-i mezbûre sene-i merkûme Martı ibtidâsından bir sene tamâmına degin iştirâken mûmâ ileyhûmâya zabt u rabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kadîmden olageldiği vech üzere ahz u kabz itdirilüb zabt u rabtlarına taraf-ı âhardan vechen mine'l-vücûh dahl u ta'arruz olunmaya diye vezîr-i a'zam-ı müşârün ileyh ile müşterekleri mûmâ ileyhim taraflarından memhûr zabtına temessük virilmekle temessükleri mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır

Fî-evâil-i L. sene 1156

Sayfa 60 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdularına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kazâsında vâkı' Şeyh Zeyneddin vakfının berât-ı şerîfimle evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi olan El-Hâc İbrahim zîde kadruhû gelüb tevlihet-i mezbûr berât-ı şerîfimle üzerinde olub tarafından vekîli olan nâm kimesne edâ-yı hizmet idüb bir vechle kusûru olmayüb ahzı dahi bulunmak îcâb itmez iken Behisnî sükkânından Misilioğlu Hüseyin dimekle ma'rûf kimesne zuhûr ve kahr u ta'cîz için hevâsına tâbi' müteğalibeye istinâden evlâddan degildür deyu bî-vech ve bilâ-berât tevliyeti umûruna müdâhale vü ta'addîden hâlf olmadığı bildirüb berâtı mücebince zabt itdirilüb mezkûr Hüseyin'in bî-vech ve bilâ-berât zâhir olan müdâhale vü ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden berâtı mücebince şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i L. sene 1156

Sayfa 63 - Hüküm 4**Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki**

Kıdvetü'l-emâcid ve'l a'yân Rişvan hâss-ı voyvodası Mehmed zîde mecdühû mektûb gönderub hâss-ı merkûm mülhakâtından Hısn-ı Mansur kasabası toprağında kadîm bağlardan resm-i dönüm defterde hâsıl kayd olunmagla yedi sene geçüb mesâha olunmayub muhtell u müşevveş olunmakdan nâşi mûmâ ileyh dahi ol-makûle bağları mesâha ve kânûn ve defter mücebince 'â'id olan dönüm rüsûmlarını taleb eyledikde ashâb mesâha ittirilmeyüb ketm u ihfâ ve tasarruflarımızda bağlarımız azdur deyu resm ve dönümlerimizi tamâmen virmeyüb cüz'î nesne teklîfi ile mahsûl-ı mukâta'anın tedennî u noksân tertîbine bâ'is u bâdi olmaları ile mesâhe olunmak bâbında kânûn üzere hükm-i hümayûnum virilmek ricâsına 'arz itmegin imdi bağ ol cânibin ipi düzi arşunıyla elli beş zirâ'dır ki bina arşunıyla kırk beş ağaç olur ana göre dergâh-ı mu'allâmdan ihrâc olunmuş iki baş mühürlü organ gönderilmiştir bu bâbda kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Za. sene 1156

Sayfa 67 - Hüküm 3**Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki**

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ İsmail zîde fazlühûsun sütte-i sa'âdetüme mektûb gönderub Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Kara Öyük nâm karye ahâlîsinden Rişvan 'aşîretinden Rûmiyanlı cemâ'atinden Hızır ve karındaşı Mustafa ve Bekir ve Ahmed nâm kimesneler meclis-i şer'e varub bunlar karye-i mezbûrenin defterlu re'âyâlarından olub üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra'ıyyet ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince kazâ-i mezbûre zabîtlarına edâ idüb âhardan dahl olunmak icâb itmez iken Acurlu terkhaneyi zabîti ve kethüdâsı nâm kimesne zuhûr ve rüsûm-ı ra'ıyyet talebiyle hilâf-ı kânûn ve defter bunları ta'addî u rencîdeden hâlî olmamagla men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum virilmek ricâsına vâkî' hâlî yazularının 'arz eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i M. sene 1157

Sayfa 67 - Hüküm 4**Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki**

Hısn-ı Mansur kasabası sükkânından Hacı Hasan gelüb bunlar kendü hâlinde olub kimesneye hilâf-ı şer'le ta'addîsi yoğiken müteğallibeden hâlâ kazâ-i mezbûrede sâkin me'zûnün bi'l-iftâ olan İsmail kendü hâlinde olmayüb ehl-i örf taîfesine istinâden Ahmed Mehmed'in ve re'âyâ fukarâsının emvâl ve emlâkin zabt itmek 'âdet-i müstemiresi olduğundan bunun dahi kazâ-i mezbûrede vâkî' mülk bağçesini yüz elli senesinde fuzûlî zabt idüb ziyade ğadr eylediğin bildirüb zabt eylediği bağçesi alıvırilüb keyfiyet-i ahvâlî i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i M. sene 1157

Sayfa 69 - Hüküm 1**Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki**

Nişân-ı hümâyûn virilen dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Mustafa Kuşçı teberdâr-ı hâssa zîde mecdühû gelüb Maraş Sancağı'nda Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Kancek nâm karye ve ğayrıdan yirmi dört bin altı yüz yetmiş üç akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmeti mülhakâtından yine nâhiye-i mezbûre tâbi' hâsıl dîvânî ma' rüsûm gayr-ı ez-'âdet-i ağnâm diye yedi bin yüz elli akçe yazı ile 'an-karye-i Simsar ve icmâline dâhil olan kurâ ve müşterekleri olanlar kurâ-i mezbûrenin vâkı' olan mahsûl ve rüsûmun berâtları yazılarına göre hisselerine düşeni almağa kanâ'at itmeyüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyir-i berât ziyâdeye tecâvüz ve mûmâ ileyhın berâtı yazısına göre hissesine düşeni tegalüben ahz u kabz ve ze'âmeti mahsûlüne küllî ğadr eylediklerin bildirüb kurâ-i mezbûre ve icmâline dâhil olan kurâ ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî müşterekleriyle tarafından subaşısına zabt ve vâkı' olan mahsûl ve rüsûmdan herkese berâtları yazılarına göre hisselerine düşeni ahz u kabz itdirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyir-i berât müştereklerin ziyâdeye tecâvüz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle murâca'at olundukta Hısn-ı Mansur nâhiyesine tâbi' hâsıl dîvânî ma'a-rüsûm gayr-ı ez-'âdet-i ağnâm yedi bin yüz elli akçe yazı 'an-karye-i Simsar defter-i icmâlde muharrer ve iki bin akçesi ifrâz ve ma'a-ğayrîhî birikdirilüb on bir bin akçe ber-icmâl ve beş bin yüz elli akçesi ifrâz ve ol dahi ma'a-ğayrîhî biriktirilüb altı bin akçe ber-icmâl ve on bir bin akçe yazar icmâl-i evvelin on beş bin akçesiyle altı bin akçe yazar icmâl-i sâninin üç bin akçesi mûmâ ileyh Mustafa Kuşçı teberdâr-ı hâssanın ze'âmeti mülhakâtı ve yine icmâl-i evvelin iki bin dokuz yüz doksan akçesi Şaban veled-i Mehmed ve üç bin akçesi dahi Mehmed'in tîmârları ve icmâl-i sâninin vâkı' üç bin akçesi dahi Mamurda? nâm karye ve ğayrıdan dört bin beş yüz akçe tîmâra mutasarrıf Mehmed veled-i Ali'nin tîmârı mülhakâtı olduğı mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhiri M. sene 1157

Sayfa 72 - Hüküm 1**Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki**

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l müteşeri'in Nizib kazâsı nâibi mevlânâ Es-Seyyid El-Hâc Ahmed zîde ilmühû mektûb gönderub Ekrâd-ı Reşe cemâ'atlerinden Kara Burc nâm karye ahâlîsi bi'l-cümle meclis-i şer'e varub Rişvan tâ'ifesinden Mahyanlı oymağından Şeyh Mehmed oğlu Ebûbekir nâm kimesne kendü hâlinde olmayüb bin yüz elli senesinde kırk-elli nefer piyâde ve süvârî ile nehâren menzillerini basub derûnlarında mevcûd ma'lûmül-mikdâr emvâl ve eşyâların nehb u ğâret eylediklerinden ğayrı bir iki nefer âdemlerini ahz ve bunun emsâli zulm u ta'addîlerinin nihâyeti olmamağla bundan akdem mezkûrlar ile terâfu'ı şer' için iki def'a tarîk-i şer'den mülâbese birle da'vet-i şer' oldukda 'adem-i itâ'atlarından nâşî henüz vâkı' ve icrâ-yı hakk olunmak bir vechle mümkün olmayüb bunlara ol vechle ziyâde ğadr itmeleriyle mezkûrların ber-mûceb-i defter-i ma'zûlîn hilâf-ı şer'-i şerîf ahz u ğasb eyledikleri emvâl ve eşyâların tamâmen tahsîl ve bî-kusûr alıvirilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim

virilmesinin ricâsına ‘arz eylediği ecilden şer‘an görilmek için yazılmışdır

Fî evâli Ra. 1157

Sayfa 72 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına ki

Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Hâcî Osman nâm kimesne gelüb Hısn-ı Mansur kasabası kurbünde Nehriki dimekle ma‘rûf mahalde vâkı‘ ma‘lûmetü'l-hudûd mutasarrıf olduğu bir kıt‘a mülk bağçesiyle yine kasaba-i mezbûre mahallâtından nâm mahallede vâkı‘ Hâcî Abdülgani Câmî‘i Vakfî’nda vakfiye-i ma‘mûlün-bihâsında mukayyed musakkafâtından câmi‘-i mezbûr kurbünde vâkı‘ bir mikdâr vakf arsasının vech-i meşrûh üzere istibdâli vakfa enfa‘ olmağla bundan akdem cânib-i şer‘den yedine virilen hüccet-i şer‘iyye ve fetâvâ-yı şerîfe mücebince bin yüz elli senesinde emr-i şerîfimle ma‘rifet-i şer‘le istibdâl olundukta mülk iki bin beş yüz ğuruş harc masraf ile arsa-i vakf üzerine dekâkin binâ idüb mülk-i meşrû‘una bir vechle dahl îcâb etmez iken Hısn-ı Mansur sükkânından vakf-ı mezkûr mütevellîsi Mustafa nâm kimesne şirrete sülûk ve hevâsına tâbi‘ birkaç nefer eşirrà ile yek-dil ve müteğallibeden bazı kimesnelere istinâden zikr olunan dükkânları şerâit-i istibdâl mevcûd olacak şer‘an sâbit ve emlâk ve arsa-i merkûm-birle cânib-i şer‘den yek-dil bunun yedine hüccet-i şer‘iyye virilüb ve mücebince emr-i âlî olunmuşiken mütevell-i mezbûr teğallübü sebebiyle âdem-i itâ‘atinden nâşî bir vechle mu‘âvenet ve ihkâk-ı hakk mümkün olmayüb ziyâde ğadr eyledigin bildirüb şer‘an görilüb mülk ‘arsa ve dükkânları hüccet-i şer‘iyye mücebince kendüye zabt itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûn ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilüb ihkâk-ı hakk ve eger mümkün olmaz ise keyfiye-i hakîkati üzere ‘arz olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhiri Ra. sene [1]157

Sayfa 72 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Boşnâk Yusuf nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûre sakinlerinden Çelikanlı ‘aşîretinden total Yusuf nâm kimesne kendü hâlinde olmayüb bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf bunun üçyüz ğuruşluk mikdârı eşyâsını sirkâ idüb ziyâde ğadr eyledigin bildirüb şer‘le görilüb mezbûrın hilâf-ı şer‘-i şerîf sirkâ olunan eşyâsı her ne ise ma‘rifet-i şer‘le alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak üzere hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî Ra. evâhir-i sene 1157

Sayfa 73 - Hüküm 1

Haleb mollâsına Ruha ve Behisni ve kâdılarına Maraş nâibine ve Haleb ve Rakka ve Maraş mütesellimlerine hüküm ki

Sen ki Maraş nâibi mevlânâ Hasan zîde ilmuhûsun mektûb gönderub Maraş’ta Komarlı mahallesinde sâkin El-Hâc İsmail meclis-i şer‘e varub mahalle-i mezbûrede sâkin Medreseli-oğlu Halil bin el-Hâc Hasan zimmetinde bin yüz elli senesinden beru bâ-hüccet-i şer‘le iki yüz elli ğuruş alacak hakkını bundan akdem talep ve da‘vâ ve ba‘de’s-sübût taraf-ı şer‘den tenbîh olunmuşiken edâdan ta‘allül -birle ğâh Rakka ve ğâh Behisni

ve gâh Haleb taraflarına firâr eylediği tutulduğu mahalde ahz ve bâ-hüccet-i şer'iyeye zimmetinde zuhûr iden hakkı tahsîl olunmak ricâsına vâkı' hâli 'arz itmegin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır

Fî-evâhiri Ra. sene [1]157

Sayfa 74 - Hüküm 5

Rişvanzâde Mehmed Paşa'ya Behisni ve kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlen Dîvân-ı Hümâyûn'umda Tezkire-i evvel El-Hâc Abdi zîde mecdühû gelüb Birecik sancağında vâkı' ber-vech-i mâlikâne mûmâ ileyhın uhdesinde olan Rum Kala'a ve livâdaki mukâta'ası mefruzü'l-kalem ve maktû'ül-kadem min-küllü'l-vücûh serbest olub serbestiyet üzere zabt ve ahâlîsinin şer'-i şerîfe ihzârı ahz u habsî lâzım geldikde mukâta'a-i mezkûre voyvodası ma'arifetiyle olunagelmışiken ehl-i 'örf tâ'ifesi tarafından dahl u ta'arruz ve ahâlî ve ra'âyâ fukarâsı hilâf-ı şer' ve kânûn ahz u habs teklîfi ile rencîde u remîde ile mukâta'a-i mezbûrenin rûsûmı serbestiyyesine kesr u noksân tertîb ve mal-i mîrîye ğadr ve fukarâ-yı ra'iiyetin ahvâllerin dîger-gûn ve tertîb olunan mukâta'a-i mezbûre kemâ-fî'l-evvel bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mefsûn iki kıt'a evâmîr-i şerîfem sâdır olub hilâfına bir dürlü vaz' u hareket olunmak iktizâ itmez iken hâlen Behisni'de sâkin sen-ki mîr-i mîrân mûmâ ileyhın oğlun Süleymân Paşa o sene-i mübârekde tama'ı hâm-bi-nefsihî ile hilâf-ı hatt-ı hümâyûnum ve muğâyir-i emr-i âlî harekete cesâret ve Hevidi ekrâdından Arab oğlu ve Rişvan Mûsâ nâm şakîlere ... anlar dahi kırk elli mikdâr süvâri u piyâde haşerâtı başlarına cem' ve mukâta'a-i merkûme tevâbi'inden Arabân nâhiyesine idüb ve Arberî karyesi menziline nüzûl ve üç nefer re'âyâ fukarâsını ahz u habs ve emvâl ve eşyâların ğasb u ğâret ile kusûrunu mahsûben götürüb oğlun mîrmîrân-ı mezkûra teslîm eylediklerinden mukâta'a-i mezbûre voyvodası zîde kadruhûye varub mahbûs olan re'âyâyı tahlîs ü âzâd eylediklerin üç neferden dört-yüz ğuruş cerîme alurum deyu cevâba tasaddî ve voyvoda-i mezbûrun yedinden iki-yüz ğuruş ahz ü kabz eyledikten sonra kendüye teslîm ve ol-vechle ğadr ve nizâm-ı mukâta'aya hâlel târî ve icmâllerinden olduğın bildirüb mîr-i mîrân-ı mezkûrun hilâf-ı hatt-ı hümâyûn ve muğâyir-i emr-i âlî zulmen aldığı kendüden tahsîl ve voyvoda-i merkûma teslîm itdirilüb bundan böyle 'arz mukâta'a voyvoda toprağında vâkı' re'âyâ ve berâyâyâ vechen-mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz eylememek üzere kendüye tenbîh ü te'kîd ve vâkı'-i hâl 'arz u i'lâm olunmak bâbında siz-ki mîr-i mîrân ve sâir mûmâ ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmegin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R. sene 1157

Sayfa 76 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

ve zîde mecdühûmâ gelüb Rişvan ve tevâbi'i mukâta'ası bin yüz elli sekiz senesi Mart'ı ibtidâ'sından Şubat'ı gâyetine gelince bir sene tamâmına degin zabt itmek üzere iştirâken mutasarrıfları düstûr-ı ekrem müşîr-i efham vezîr-i a'zam Hasan Paşa ile

düstûr-ı mükerrerrem vezîrim Mısır vâlisî Ragıp Mehmed Paşa ile hâlen Divân-ı Hümâyûn'umda Çavuş olan Yeğen Alî ve Başbakıkulu olan Alî dâme mecdühümâ ve Kıbrıs Muhâssılı Tekin Hüseyin zîde mecdühû taraflarından kendülere der-uhde ve ve iltizâm ve anlar dahi iltizâm ve mukâta'a-i merkûmeyi sene-i mezkûrede zabt u rabt ve vâkı' olan a'sâr ve rüsûmâtı cüz'î ve küllî kânûn ve defter mücebince ahz ü kabz itdirilüb âharden müdâhale olunmamak üzere cumhûr ve ma'mûlün-bih temessük ve virildügin bildirüb yedlerinde olan temessükleri mücebince mukâta'a-i merkûme kendülere zabt ve sene-i mezkûrede vâkı' mahsûlât ve rüsûmâtı kânûn ve defter mücebince ahz ü kabz itdirilüb âherden bir ferdi dahl ü ta'arruz itdirilmemek bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden temessükler mücebince zabt itdirilmek için yazılmışdır.

Fî evâil-i Ca. sene 1157

Sayfa 78 - Hüküm 1

Gerger ve Ruha kâdılarına ve Maraş kâdısı nâibine ve Rakka ve Maraş mütesellimlerine hüküm ki

Soğan nâm karye ahâlîleri gelüb bunlar kendü hâllerinde 'arzlarıyla mukayyed olub hilâf-ı şer' kimesneye vaz' u ta'addîsi olmayüb ve üzerlerine bir nesne sâbit u zâhir olmayüb bir vechle cevri u cefâ' ve eziyet olunmak [icâb] eder hâlleri yoğiken Gerger kazâsına tâbî' Yülüb(?) nâm karye ahâlîlerinden olup bi-ecma'în eşkıyâ tâ'ifesinden Halil ve Gazi Hüseyin-oğlu Mustafa nâm şakîler kendü hâllerinde olmayüb hevâlarına tâbî' yine karye-i mezbûreden otuz-kırk nefer kimesneleri başlarına cem' ve bin yüz elli dört senesinde hilâf-ı şer' her birlerin âlet-i darb ile nehâren bunların karyelerin basub şütüm-ı galîza ile şetm ederek olanlarını darb u cerh eylediklerinden ğayrı yine bunların karyelerin ahâlîlerinden Ramazân ve Yusuf nâm kimesneleri bi-ğayrı hakkın kılınc ile ma'a-darb ve katl ve yüzden mütecâviz bunların mâlik oldukları keçi ve elli re's kısrak ve bin vukiyye mikdârı şa'îr 'avânlarıyla sâir eşyâların nehb u ğâret ve ziyâde zulm u şekâvet idüb hâlâ taht-ı kazâ ve hükûmetinizde murûr ve ubûr üzere olmalarıyla henüz icrâ-yı hakk ve bunlara fetvâ-yı şerîfesi virildügin bildirüb fetvâ-yı şerîfeleri mücebince buldukları mahalde şer'le görilüb hilâf-ı şer' ğasb u ğâret eyledikleri hayvânât ve eşyâlarının aynı mevcûd olanlarının aynı mevcûd olmayüb istihlâk eylediklerinin şer'le lâzım gelen kıymetleri ma'rifet-i şer'le tazmîn ve tahsîl ve alıvirilüb icrâ-yı şer' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden buldukları mahalde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı Ca. sene [1]157

Sayfa 80 - Hüküm 4

Kâhta ve kâdılarına ve Malatya voyvodasına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Hasan "arz-ı hâl idüb Malatya sancağında Kâhta nâhiyesinde mezra'a-i Ömer Musa ve ğayrıdan üç bin iki yüz akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub Kâhta nâhiyesine tâbî' mezra'a-i Ömer Musa defter-i icmâlde iki bin akçe yazı ile tahrîr ma'a ğayrîhî birikdirilüb dört bin iki yüz on akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin iki yüz on akçesi mezkûr Hasan'ın tîmârı ve bin akçesi Şure ili nâhiyesinde Haydarlu nâm karye ve ğayrıdan üç bin akçe tîmâra mutasarrıf İbrahim'in tîmârı

mülhakâtından olmağla mezkûr İbrahim zikr olunan mezra‘a-i Ömer Musa ve icmâline dahl olan olan kırâ‘atın vâkı‘ olan mahsûlat ve rüsûmatından ber-mûceb-i Defter-i Hâkanî bin akçe hissesine isâbet ideni almağa kanâ‘at itmeyüb ziyâde tecavüz ve benim hissem iki bin akçedir deyu bir kaç seneden berû iki bin akçeye isâbet iden mahsûl ve rüsûmu teğallüben ahz ü kabz ve buna ğadr eyledigin bildirüb Defter-i Hâkanî ve berât-ı mûcebince ‘amel olunub müştereki merkûm İbrahim’in berâtı yazusuna göre bin akçe hissesine isabet idenden ziyâdeye tecâvüz itdirilmeyüb men’ u def’ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defter-i Hâkanî-i Âmire’nde mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle murâca‘at olundukda dahi meşrûh üzere olduğu mestur u mukayyed olunmagın ve Defter-i Hâkanî mûcebince ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1157

Sayfa 81 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına ve voyvodasına hüküm ki

Hasan nâm kimesne ile Hadîce nâm hâtûn gelüb Malatya sancağında ve nâhiyesinde nâm karye ve ğayrıdan nâm bin akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olan Suad nâm sipâhînin ‘öşr-i mahsûlünden kazâ-i Hısn-ı Mansur’da sâkin ma‘lûmü'l-esâmî kimesneler zimmetlerinde bin yüz elli senesinden ma‘lûmü'l-keyl mahsûl alacak hakkı olmağla kable'l-ahz mûrisleri mezbûr Bağdat’ta fevt olmağla ırs-i şer‘le bunlara intikâl idüb taleb eyledikde bî-vech-i şer‘ virmekte ta‘allül ve ğadr -ı murâd eylediklerin bildirüb şer‘le görilüb vâris-i müteveffâ’-i mezbûrdan müte‘addid mezkûrların zimmetlerinde müteveccih u sâbit olan mahsûl hakkı tamâmen ‘arzla alıvirilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı C. sene 1157

Sayfa 81 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Abdülkadir nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Kelti nâm karye ve ğayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu bin akçe tîmârı karyelerinin bin yüz elli ve ve senelerinin vâkı‘ olan mahsûlât ve rüsûmâtı berâtı mûcebince bunun tahvîli târîhine düşmüşiken Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Mehmed Ağa dimekle ma‘rûf kimesne sen benim hizmet-kârımsız deyu fuzûlî zabt idüb ğadr u ta‘addî eyledigin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb tahvîli târîhine düşen mahsûlât ve rüsûmâtı kendüye alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı C. sene [1]157

Sayfa 83 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden Yusuf nâm kimesne südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunun kasaba-i mezbûre toprağında vâkı‘ mutasarrıf olduğu mülk-i mişmiş bağçesinin meyve mahsûlüne âhardan bir vechle dahl olunmak icâb itmez iken yine

kasaba-i mezbûre sâkinlerinden müteğallibe ve cebabire Ebubekir nâm kimesne bin yüz elli senesinden berû hilâf-ı şer‘ şerîf ve bi-ğayrı hakk fuzûlî cebren malum’l-hudûd ol mikdâr mahsûllerin ahz u kabz ve istihlâk idüb ziyade ğadr u tâ‘addi eyledigin ve bu bâbda da‘âvasına muvâfık fetvâ-yı virüldüğün bildirüb fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer‘le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın ahz u kabz ve istihlâk eylediği mülk-i meyve mahsûlünün şer‘an îcâb iden kıymeti tamâmen tahsîl ve alıvırılüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden şer‘le görölmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1157

Sayfa 84 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden ve nâm kimesneler südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunların mûrisleri nâm hâtûn mütevefîyye olmağla emvâl ve eşyâsı irs-i şer‘le bunlar ile yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden nâm hâtûna intikâl itmekle beyne’l-vâris kısmet-i ‘âdîl ile taksîm ve herkes hisselerine isâbet ideni ahz u kabz idüb birbirlerinin zimmetlerini ‘âmme-i da‘âvadan ibrâ‘ idüb dahl olunmak îcâb itmez iken mazbure hâtûn zuhûra gelüb şirrete sâlik ve mücerred celb-i mal sevdâsıyla benim hissemden sizin zimmetinizde dahi hakkım kalanı alurum deyu üzerlerine fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüb fetvâ-yı şerîfesi mücebince ‘amel olunub mezbûrenin ol vechle zâhir olan te‘adîsi men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1157

Sayfa 85 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Sen-ki Hısn-ı Mansur kâdısı İsmail zîde fazlühûsün südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Hısn-ı Mansur kasabasında sâkin Kör Osmân dimekle ma‘rûf kimesne bundan akdem arâzî-i mîriyyede mutasarrıf olduğu bir buçuk dönüm bâğçesini yine kasaba-i mezbûrede vâkı‘ Hacı Abdülğanî binâ eylediği câmi‘-i şerîfin evkâfından bir mikdâr ‘arsa ile istibdâl ve üzerine binâ asıldan ayırub lâkin istibdâl eylediği bağçesinin senevî icâresi on beş ğuruş ve ‘arsa-i mevkûfenin senevî icaresi hîn-i istibdâlde yetmiş ğuruş olub arâzî-i mîride alâ-küllî-kavlin istibdâl ğayrı sahîh olduğundan mâ‘adâ vakfa küllî zarar ve câmi‘-i mezbûrun harâbına bâ‘is olmağla bin yüz kırk beş senesinde câmi‘i mezbûrun bi’l-fi‘l berât-ı şerîf ile mütevellîsi olan Mustafa bin Abdülkâdir Efendi dimekle ma‘rûf kimesne ile murâfi‘-i şer‘ ve müte‘adid fetâvâ-yı şerîfeleri müceblerince istibdâl-i mezkûrun ‘adem-i sıhhatine ve butlânına hüküm ve hüccet-i şer‘iyye ve ‘arsa-i mezbûrede ihdâs olunan binânın masrafı ehl-i -tâ‘ife ma‘rifetiyle takvîm ve ‘arsa-i mezkûre intifâ‘ı cesâmet ve kıymeti fevk u ... kalan kıymet-i câmi‘-i mezbûrun evkâfî mâlından mütevellîsi yedinden ahz idilmek üzere ‘arsa-i merkûme binâsıyla cânib-i vakfa hüküm ve taraf-ı şer‘den zabtına hüccet-i şer‘iyye virilüb on sene bilâ-nizâ‘ cânib-i vakfdan zabt oluna gelmişken mezkûr Kör Osman ma‘zûl vakıfdan hüccet alub tezvîrâta sülûk ve girü memleketeyn üzere zabt ve bir takrîb ile Diyârbekir vâlîsine

hitâben emr-i şerîf ısdâr ve ahz-ı buyuruldu ile mübâşir ta'yîn ve kasaba-i mezbûreye duhûl ve envâ' fitne vü fesâda ictirâ ve ıdrâra meyl ve ... ve akâra müte'allık da'vâ şer'an ve kânûnen mahallinde görilmek akdem iken mütevellî-i mezbûr ihzâr sevdâsına on seneden mütecâviz muvâcehesinde bilâ-nizâ' cânib-i vakfdan zabt ü tasarruf olunub ve bu mikdâr ... kat'an da'vâ ... olmayüb mücerred tahrîr ve vakfen da'âvasıyla mahallinde taraf-ı şer'le murâca'at itmeyüb ehl-i olunub ve sen ve iki def'a Âsitâne'ye gelüb tezvîrât ile icrâ-yı 'arz için ehl-i 'örf kimesnelerin 'ırzını hetk itmekle velhâsıl mezkûr Kôr Osman ihzâr-ı ibâd olmağla vâkı' hâli hükm-i hümâyûn virilmek ricâsına 'arz eyledigin ecilden husûs-ı mezbûr mukaddemâ şer'le görilüb fi'il ve hüccet-i şer'iyye virilüb ol sene mikdâr-ı zamân murûr itmişken tekrâr iddi'âsına hilâf ve icrâ-yı 'arz zımnında olarak 'arz olunmağla mezbûrun hilâf-ı şer' bu makûle müdâhalesi men' ve bundan ... memnû' olmaz-ise hakkından gelinmek üzere 'arz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1157

Sayfa 86 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası ahâlisi gelüb bunlar vâkı' olan tekâlîf ve sâir umûr ve husûsların görmeğe taraflarından cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Şırnak Bogos nâm zımmîyi vekîl itmeleriyle mesfûr dahi vâkı' olan tekâlîf ve sâir umûr ve husûslarını sadâkat u istikâmet üzere görüb herkes kendisinden hoşnûd ve râzîlar olub vekâleti umûruna dahl olunmak icâb itmeyüb ve üzerine dahi şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken ashâb-ı ağrâzdan bazı kimesneler mücerred hasedlerinden nâşî hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-emr-i münîf vekâleti umûruna müdâhale vü ta'addîden hâli olmadıkların bildirüb mezkûrlar hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-emr-i münîf vekâleti umûruna dahl ü ta'arruz ittirilmeyüb men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegün şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâil-i Ş. sene [1]157

Sayfa 88 – Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Hısn-ı Mansur voyvodası Mehmed'in mezâlîm ve te'addiyâtından üç-dört nefer kimesneler eğerçi Âsitâne-i Âliyye'ye gelüb iştikâ lâkin yedlerinde iddi'alarını mübeyyin 'arz ve mahzara dâir bir sened-i mu'teber olmadığına binâen sıdk u kizbe şâmil olduğu hüveydâ olmağla mübâşir ta'yîn olunan ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le voyvoda-i merkûmun keyfiyet-i ahvâli alâ-vechi't-taharrî mahallinde tefîş u tefahhus ve hilâf-ı şer' ve kânûn ve dâyi'u hâliki'l-berâyâ olan re'âyâ fukarâsına zulm ü ta'addî olunduğı sâbit olur ise voyvodalığından 'azl ve te'dîbi için 'arz ve ahâlisi mahzar-birle der-i devlet-medârıma i'lâm olunmak için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı Ş. sene [1]157

Sayfa 88 – Hüküm 2**Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Malatya voyvodasına hüküm ki**

Hısn-ı Mansur mahallâtından Halveti ve Çelebi mahalleleri ahâlîlerinin ehl-i zimmet re'âyâsı gelüb bunlar rızâları ve cümlesi ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tekâlîf ve sâir vâkı' olan umûr ve husûslarını görmeğe taraflarından mezkûr Halveti mahallesinden Mıgris Parsum veled-i Avadis nâm zimmîyi bâ-hüccet-i şer'iyye vekîl itmeleriyle mesfûr dahi bunların vâkı' olan tekâlîf ve sâir umûr ve husûsların sadâkat u istikâmet üzere görüb her birleri kendisinin etvâr u evzâ'ından râzî ve şükrân üzere olub vekâleti umûruna bir vechle dahl olunmak îcâb etmez iken ashâb-ı ağrâzdan Bogos veled-i Mardıros nâm zimmî kendi hâlinde olmayüb bunların herbirlerini hilâf-ı vâkı' mevâdd isnâdıyla 'ehl-i örfe gamz u tecrîm eyledüğinden ğayrı vekâlete sizin umûrunuzı ben görür-ederim senin vekîl olduğunı istemem deyu mücerred fukarâdan celb-i mâl kasdıyla hevâsına tâbî' bazı eşirrâ ile yek-dil ve hilâf-ı şer' ve bilâ-emr-i münîf vekîlleri mezbûrun umûruna karışub ta'addîden hâlî olmadığın bildirüb hüccet-i şer'iyye mücebince 'amel olunub zâhir olan muhâlefet u ta'addîsi men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin şer'le görilmek içün yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı Ş sene [1]157

Sayfa 93 – Hüküm 3**Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki**

Düstûr-ı ekrem ve müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımı'l-ümem vezîr-i a'zam Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve hâlâ Dîvân-ı Hümâyûnum'da Çavuşbaşı olan Yeğen Ali ve hâlâ Tersâne-i Âmirem Emîni ve Mısır Vâlisi Kapıkethudâsı olan Ali dâme mecdühûmâ Kıbrıs Muhâssılı Hüseyin zîde mecdühûnun ber-vech-i mâlikâne iştirâken mutasarrıf oldukları Rişvan ve tevâbî'i mukâta'ası bin yüz elli sekiz senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine degin zabt u rabt eylemek üzere kıdvetü'l-emâsili ve'l-akrân zîde kadruhûya der-uhde ve ikdâm itmeleriyle mûmâ ileyh varub mukâta'a-i merkûmeyi sene-i mezkûre Martı ibtidâsından bir sene tamâmına degin zabt u rabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmâtın ahz u kabz ittirüb zabt u rabtına âhardan dahl ü ta'arruz olunmamak üzere vezîr-i a'zam müşârün-ileyh ile müşterekleri mûmâ ileyhim taraflarından memhûr zabt temessükü virilmekle vech-i meşrûh üzere zabt itdirilmek bâbında fermân yazılmışdır

Fî-evâhir-i L. sene 115

Sayfa 93 - Hüküm 4**Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki**

Ömer nâm yetim gelüb Hısn-ı Mansur kazâsında sâkin olub bu sene-i mübârekede Rişvan mukâta'ası voyvodası olan Köse Mehmed Ağa dimekle ma'rûf kimesne ziyâde zulmden olmağla mukâta'a-i mezbûr re'âyâsını perîşân eylediginden ğayrı Akça Kal'a nâm mahalden 'avdetinde aşâ'ir-i Rişvan'dan bir mikdâr mâl-ı mîrî bâkî kaldı deyu Rişvanzâde Süleyman Paşa tarafına varub ol dahi mukâta'a-i mezbûre ahâlîsine kemâl-i garâzdan nâşî etrâfında ekrâd levendât eşkıyâsından üç-dört bin eşkıyâyı cem' ve Malatya Mütesellimi Durmuş oğlu Hüsnü ta'yîn ve kendüsi dahi ma'an gitmek üzere

kazâ-i mezbûr kurâlarından zahîre cem' ve Gümüşhâne vakfi karyeleri ahâlîsinden dahi küllî zahîre götürüb ve eşkiyâ-yı mezbûre her karyede onar on beşer gün konub emvâl ve eşyâlarını ğasb u ğâret ile harâb itmekle bunun babası Halil alaybegi vakf-ı mezbûrun karyelerinin mültezimi olmağla paşa-yı mezbûr voyvoda-i mezkûr Sakdar nâm mahalde iken babası mezbûr yanına varub kurâ-i mezbûreden mahsûlü zâyi' u telef ve harâb oldu sizden taraf-ı devlete teşekkî ederiz dedikte voyvoda-i mezkûr babası mezbûru bi-ğayrı hakkın katl ve üzerinde olan nukûd ve eşyâsın ğasb u ğâret idüb ziyâde ğadr olundugın bildirüb voyvoda-i mezbûr Mehmed Âsitâne'ye mübâşir ma'rifetiyle ihzâr ve huzûr-ı âsafide murâfa'a-i şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve husûs-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere olduğın sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyh İsmail zîde fazlühûsun sen 'arz ve sadr-ı a'zam çukadârlarından olub ol tarafta bazı umûra me'mûr olan Mustafa zîde kadruhû dahi 'arz-ı hâl ile i'lâm itmegin vech-i meşrûh üzere Âsitâne'ye ihzâr olunmak için yazılmışdır.

Fî evâil-i Za. sene 1157

Sayfa 93 - Hüküm 5

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan voyvodasına küküm ki

Erbab-ı tîmârdan Ahmed nâm sipâhî südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Malatya sancağında Şure nâhiyesinde mezra'a-i Konak ve ğayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğı tîmâr-ı karyelerinin bin yüz elli senesinden berû vâkı' olan iki senenin mahsûlün ve rûsûmatın bunun berâtı mücebince tahvîl târîhine düşüb dahl olunmak îcâb itmez iken ve sefer-i hümayûnumda bulunmagla Rişvan Ekradı'ndan Kartal oğlu Osman Keltib Yusuf nâm kimesneler hilâf-ı kânûn mahsûlünü ve rûsûmatını fuzûlî ahz u kabz idüb ve mezbûrlar taht-ı kazâlarında murûr üzere oldukların bildirüb berâtı mücebince tahvîl târîhine düşüb mezbûrların hilâf-ı kânûn ve fuzûlî ahz u kabz eyledikleri mahsûl kendüye alıvırılub hilâf-ı kânûn ta'allül ü muhâlefet itdirülmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Za. sene 1157

Sayfa 94 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Erbab-ı timardan Selim nam sipâhi gelüb Maraş sancağında Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Ahire Viran ve Bilan nâm karye ve ğayrıdan üç bin akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub âhardan bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken müteğallibeden nâm kimesne zuhûr ve hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyir-i berât bunun zabtına mûmâna'at ve ğadr-I murad eylediklerin bildirüb tîmâr-ı mezbûr ber-müceb-i Defter-i Hâkânî kendüye zabt ve vâkı' olan mahsûl ve rûsûmu ahz ü kabz itdirilüb merkumun hilâf-ı Defter-i Hâkânî zâhir olan müdâhale ve ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümayûnuma murâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr ... olduğından bin yüz elli yedi senesi Cemâziye'l-âhire'sinin yirminci gününde Mirahor Çelebi 'arziyla merkûm Selim'e tevcîh olunub hâlen berât-ı şerîfimle üzerinde olduğı mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Za. sene 1157

Sayfa 95 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına Malatya voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı mansur kazâsına tâbi‘ Darıca ve Hazengir nâm karye sâkinlerinden Hâcı Mehmed Emin Ağa dimekle ma‘rûf kimesne ile Ekrad taifesinden Yaygı aşiretinden Yusuf ve ve ve dahi sâirleri südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye vaz‘ u ta‘addîleri ve üzerlerine dahi şer‘an bir nesne sâbit olmayüb dahl olunmaları îcâb itmez iken Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi‘ Çorak karyesinde Çelikanlı ‘aşiretinden Kürd oğlu Abuzer ve Hâcı Mehmed oğlu Halil ve Hüseyin ve Kör Ali ve Altuntob karyesinde Ali Bölükbaşı karındaşı Murtaza ve Kabahak karyesinde Pervane oğlu Hasan ve Kasım oğlu ve Çelikanlı ‘aşireti kethüdâsı Süren Mustafa ve oğlu Baba Ali ve karındaşı Topal Yusuf oğulları dimekle ma‘rûf kimesneler birbirleriyle yek-dil ve hevâlarına tâbi‘ yüz elli mikdâr süvâri ve piyâde eşkiyâ ile bin yüz elli senesinde mezkûr Darıca karyesine varub bundan akdem karye-i mezbûreden Süheyl oğlu Süleyman nâm kimesne Çelikanlı ‘aşiretinden Fatma nâm ‘avrete fi‘l-i şeni‘ kasdıyla ta‘âruz eylemiş deyu mezkûr Süleyman’ın üç yüz ğuruşunu ahz ve mezbûr Fatma’yı dahi hilâf-ı şer‘ mezbûr bunun kapusu önünde bi-ğayrı hakkın katl eylediklerinden mâ‘adâ tarîk-i şer‘den bunların yedine virilen mevzi‘ u mahtûm defter mücebince bunların iki bin dört yüz yetmiş sekiz ğuruşluk emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşi ve hububât ve nukûd akçelerin nehb u ğâret idüb ziyade ta‘addî u fesad ve şekâvet eyledikleri ve husûs-ı mezbûr minval-i meşrûh üzere olduğu sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ İsmail zîde fazlühûsun ‘arz eyledigin üzere şer‘le görülüb merkûmların nehb u ğâret eyledikleri emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşi ve hububât ve akçeleri gerü alıvirilüb icrâ-yı şer‘le ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Za. sene 1157

Sayfa 97 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına Malatya hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden Yusuf nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûre sâkinlerinden Bayrakdar nâm kimesne kazâ-i mezbûrede mutasarrıf olduğu bir bâb mülk menziline buna bey'-i bat-ı katî' ile yüz kırk dört ğuruşa bey' ve teslîm ve bu dahi tesellüm ve kabul ve semeni olan meblağ-ı merkûmdan bir mikdârını mezbûra def' ve teslîm ve mülk-i müşterekesi olan menzil-i mezbûr zabt idüb ve semeninden kusûr kalanı dahi merkûma teslîm itmek üzere iken mezkûr Bayrakdar fevt olmağla kazâ-i mezbûre sâkinlerinden müteğallibeden Bekir kâdı oğlu Ali nâm kimesne zuhûr ve şirrete sülûk ve bu menzil-i Bayrakdar'dan ben satun aldım deyu mülk-i müşterekesi olan menziline dahl olunmak îcâb itmez iken hevâsına tâbi‘ müteğallibeye istinâden bin yüz elli senesinde menzil-i mezkûru teğallüben bi-ğayrı hakkın cebren u kahren zabt idüb hilâf-ı şer' ziyâde ğadr u ta‘addî eyledigin bildirüb şer‘le görülüb fuzûlî ve teğallüben zabt olunan menzili kendüye alıvirilüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Z. sene 1157

Sayfa 97 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına Maraş mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden nâm kimesne gelüb bu üzerine edâsı lâzım gelen 'avârız ve imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' olan tekâliften tahammülüne göre hissesine düşeni kasaba-i mezbûre ahâlîsiyle ma'an edâ idüb ve kasaba-i mezbûrede eban 'an cedd sâkin olub Havass-ı Hümâyûnum'dan Ekrâd-ı Kâvi ve ... Hâssı ve Nihar?)karyelerinden ve ve nâm karyelerin defterde mukayyed ra'iyyet ve ra'iyyeti oğullarından olmayüb rüsûm-ı ra'iyyet mutâlebesiyle ta'addî u rencîde olunmak îcâb etmez iken sâlifü'z-zıkr kurâ zâbitleri ve ve nâm kimesneler zuhûr ve mücerred celb-i mâl kasdıyla senin baban zâbiti olduğumuz kurâ-i mezbûrenin re'âyâsından imiş ol karyelerle sen dahi re'âyâmız olmanla senden rüsûm-ı ra'iyyet nâmıyla akçe mutâlebesiyle hilâf-ı kânûn ve defter te'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb mezbûrların hilâf-ı kânûn ve defter te'addîden men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i Z. sene 1157

Sayfa 97 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve Sivas ve ve kâdısına Maraş mütesellimine ve Sivas mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kazâsı ahâlîsinden malûmü'l-esâmî kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîleri olmayüb ve üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmuş degil iken 'an-asl Sivas sâkinlerinden olub hâlâ Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden cebabire ve zulmden Mütevellî oğlu Mehmed ve Bölükbaşı demekle ma'ruf kimesneler kendü hâlinde olmayüb zulm ve cababireden olmalarıyla birbirleri ile yek-dil ve hevâsına tâbi' ehl-i 'örf tâ'ifesine istinâden bin yüz elli senesinde bunlar cebâbiren on bin ğuruşlarını alub ziyâde ğadr u ta'addî eylediklerin mezbûr hâlâ taht-ı hükûmet ve kazâlarınızda murûr üzere oldukların bildirüb oldukları mahalde şer'le görölüb edâ-yı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görölmek içün yazılmışdır.

Fî-evâil-i Z. sene 1157

Sayfa 98 - Hüküm 1

Riştanzâde Paşa dâmet me'âlfihû- Hısn-ı Mansur kâdısına ve Riştan voyvodasına hüküm ki

Düstûr-ı mükerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-'âlem, hâlen Trablusşam Vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa edâ mellâhü te'âlâ iclâlehu südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderub bundan akdem bin yüz elli senesinde Musul muhafazasında olmak hasebiyle Mardin ve ol-havâîlilerden harcire mübâya'ası-çün kapucular kethüdâlığı vekâletiyle hıdmetinde olan Alî nâm kimesne yedine an-nakd yalnız beş bin ğuruş teslim ve irsâl itmiş-iken mezbûr mahall-i âhara firâr ve meblağ-ı mezkûr zimmetinde kalduğun bildirüb merkûm Alî vilâyeti olan Hısn-ı Mansur'da hânesinde bulunduğı sûrette meblağ-ı mezbûr

kendüsünden alâ-eyyi-hâlin tahsîl ve hânesinde bulunmadığı hâlde zikrolunan beş bin ğuruş merkûmun emvâl ve eşyâsından siz ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhimâsız ma‘rifetiniz ve ma‘rifet-i şer‘le tahsîl ve kabzına me‘mûra teslîm olunmak bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â itmegin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Z. 1157

Sayfa 98 – Hüküm 2

Hısn-ı Mansur ve kâdısına hüküm ki

Ali nâm kimesne gelüb Hısn-ı Mansur kazâsından İzoli nâm karye toprağında bi'l-fi‘l zabt ve tasarruflarında hâne-i ‘avârız a bağlı tekâlif alınmak îcâb ider emlak ve yerleri olmayüb tekâlif talebiyle dahl olunmak îcâb itmez iken kazâ-i mezbûre ahâlîsinden ‘avârız ve imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sâir emri şerîfimle vâkı‘ olan tekâliflerin siz de bizimle bizimle ma‘an edâ eyleyin deyu hilâf-ı kânûn da‘ima fuzûlî ta‘addî u rencîdeden hâlî olmadığın bildirüb karye-i mezbûre ahâlîsinden hilâf-ı kânûn tekâlif talebiyle zâhir olan ta‘addîsi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Z. sene 1157

Sayfa 98 – Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Abdurrahman zîde şerefühû gelüb Hısn-ı Mansur sâkinlerinden bunun karındaşı Müftîzâde Seyyid Şeyh Ahmed Efendi dimekle ma‘rûf kimesne kendü hâlinde olub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye ta‘addîsi olmayüb yine Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Berkân oğlu Hasan ve karındaşı Îsâ ve Hâcâr oğlu Ahmed ve Yusuf Abdülgaffâr ve Şirazlı oğlu Ahmed-i diger Kâdı oğlu Emin-i diger ve Sefer oğlu Murtaza ve Deli Bayram oğlu Mustafa ve Köle Süleyman nâm kimesneler kendü hallerinde olmayüb eşkıyâdan olmalarıyla birbirleriyle yek-dil ve hevâsına tâbi‘ eşkıyâyâ istinâden mücerred ‘ırz ve dünyevîlerin icrâ için bin yüz elli senesinde nehâren karındaşının menzilin basub kılıç ve hançer ile pâre pâre idüb hilâf-ı şer‘ ve bi-ğayrı-hakkın katl ve ziyâde ğadr u ta‘addî u tecâvüz eylemeleriyle voyvodaları ma‘rifetiyle şer‘le görilüb ihkâk-ı hakk murâd eyledikde mezkûrlar eşkıyâdan olmağla bir vechle icrâ-yı hakk mümkün olmadığını bildirüb ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le mahallinde şer‘le görilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eylemegin mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Z. sene 1157

Sayfa 99 - Hüküm 1

Riştanzâde Seyyid Süleyman ve sâbıka İç-İl sancağı mutasarrıfı Gazi ve Maraş beglerbegisi dâme ikbâlehû ve Malatya ve kâdılarına ve Samsad nâibine hüküm ki

Sen ki Malatya kâdısı El-Hâc Mustafa ve Samsad nâibi zîde fazlühûsun mektûb gönderub Malatya sancağında ve civârında vâkı‘ Biziki aşîretinin re‘âyâ ve berâyâ fukarâ zu‘amâ bi'l-cümle meclis-i şer‘e varub zikr olunan Malatya sancağında vâkı‘

Samsad nâhiyesi mutasarrıfı olan İzzettin oğlu Mehmed nâm şâki kendü hâlinde olmayüb ve dâ'imâ fukarâ-yi ehl ve re'âyâya bin yüz elli senesinden beru isâl ve zarar ve hasârât ve nice gûnâ şenâyi eylediği bundan akdem 'arz ve i'lam olunmuşken mezbûr Mehmed yine memnû' olmayüb ... eylediginden başka bu esnâda hevâsına tâbi' Mirza Ali oğlu Ahmed ve Caryar oğlu Mehmed ve Seydi ve Hâlid oğlu Mustafa ve Hasan oğlu Halil ve Zülfikar oğlu İbrahim nâm eşkıyâyı başına cem' ve sâbık Çavuşbaşı Murtaza Efendi dimekle ma'rûf kimesne mübâşeretiyle Siverek ve Samsad kazâlarından mubâya'ası fermân olan mîr-i ... Samsad nâhiyesinin icâb iden hissesinin cem'ine me'mûr olan mübâşirler nâhiye-i mezbûr kurâsında zehâir cem'ine müşküller iken ale'l-gafle üzerlerine varub bi-ğayı hakkın sekiz nefer adamlarını nakl ve on beş neferi dahi darb ve mecrûh ve emvâl ve eşyâları nehb u ğasb idüb bu makûle ta'addiyâtlarının nihâyatı olmadıgından şerr u muzırrâtlarında ve re'âyânın ... emin ve rahatları ... mubâya'anın dahi ... olmağla mezbûr Mehmed ve refikası olan merkûmun sen ki mîr-i mîrân mûmâ ileyhsin ma'rifetiniz ile buldukları mahalde alâ eyyi hâl ahz ve zimmetlerinde zuhûr iden hukûk-ı fukarâ ba'de'l tahsîl... iden ... ziyâde meşrû'aları icrâ olunmak üzere emr-i şerîfim virilmek ricâsıyla sen ki Malatya kâdısı ve Samsad nâibi mûmâ ileyhsin başka başka 'arz ve ehilleri muhzır itmeleriyle mücebince Divan-ı Hümâyûn'umda emr-i şerîfim tahrîr bâbında bi'l-fi'l Başdefterdarım olan Yusuf dâme ulüvvûhû i'lâm itmegin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Z. sene 1157

Sayfa 99 - Hüküm 2

Malatya sancağı mutasarrıfına ve Haleb vâlisine ve Dergâh-ı mu'allâm kapûcibaşlarından olub Haleb muhâssılı ve mütesellimine ve Ruha ve Malatya ve ve kâdılarına ve Rakka mütesellimi zîde mecdühûya hüküm ki

Hısn-ı mansur sâkinlerinden Seyit Abdurrahman zîde şerefihû gelüb bunun karındaşı Hasan mezbûr sükkânından müderrisinden müftîzâde Seyyid Ahmed nâm kimesne kendü hâlinde ve kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf bir dürlü vaz' u ta'addîsi yoğiken zümre-i eşkıyâdan Bereket oğlu Hasan ve karındaşı İsa ve Şerazen oğlu ve Tüccar oğlu Ahmed ve Yusuf ve adamı Abdülgaffar ve Şirin Murtaza ve Deli Bayram oğlu Mustafa ve Köle Süleyman ve Bekir Kâdioğlu Mustafa ve Emin dimekle ma'rûf şakîler birbirleriyle yekdil ve yek-cihet ve bin yüz elli senesinde karındaşı mezkûrun nehâren menzilin basub hilâf-ı şer'-i şerîf kılıç ve hançer ile darb ve katl idüb ziyade ğadr u fesad eylediklerin ve mezbûrlar hâlâ taht-ı hükûmet ve kazâlarında firâr üzere oldukların bildirüb buldukları mahalde şer'le görilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evasıt-ı Z. sene 1157

Sayfa 106 – Hüküm 5

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Nâm kimesne gelüb bunun babası Abuzer nâm kimesne Hısn-ı Mansur'da sâkin Ebubekir Fazıl oğlu Emin Ağa dimekle ma'rûf kimesne odasına bin yüz elli senesinde vardukda mezbûr karındaşı nâm kimesne ile yekdil ve babası mezbûri degnek ile darb

ve ol darbdan müteâsiren babası mezbûr fevt olub ziyâde fesad u şekâvet virildügin bildirüb da'vâsına muvâfik fetvâ-yı şerîfesi virildügin bildirüb ol tarafa ahz-ı husûsu için emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı'azam-ı silâhşor zîde kadruhû ma'rifetiyle ve ma'rifeti şer'le görilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S. sene 1158

Sayfa 107 - Hüküm 1

Kâhta ve kâdularına Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Hâcî Hüseyin ve Mehmed nâm kimesneler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Kâhta kazâsına tâbi' nâm karyede sâkin Han Beg kadı-yı tevâb'î Ersan oğlu Kureş dimekle ma'rûf şâki hevâsına tâbi' birkaç eşkıyâ ile bin yüz yüz elli senesinde bunların 'emmileri Yusuf nâm kimesneyi hilâf-ı şer'î şerîf ve bi-ğayrı hakkın katl ve mal ve eşyâsını kesb terekesini gâret ziyâde fesad eylediğın ve tarafından nâm kimesneyi vekîl eylediğın bildirüb ol tarafa ahz-ı husûsiçün emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan silâhşor sadr-ı'azam Mustafa zîde kadruhû ma'rifetiyle şer'le görilüb gâret eyledikleri alıvırilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S. sene 1158

Sayfa 108 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Sâdât-ı kirâmdan kîdvetü's-sâdât ve'l kirâm Es-Seyyid Mehmed zîde şereffehû gelüb Hısn-ı Mansur'da vâkı' Kadıhan nâm vakf-ı mezra'anın nısf-ı hissesinden Sülûsan mezra'adarlığı diger Seyyid Muhammed mahlûlünden buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olub bir dürlü dahl olunmak icâb itmez iken âhardan bunların yedinde olan berât-ı şerîfime muğâyir müdâhale eylediğın bildirüb yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince zabt itdirilüb muğâyir-i berât âhardan olanları dahl ve ta'âruz itdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve Hazîne-i Âmire'mde mahfûz olan Anadolu Muhâsebesi defterlerine nâzır olundukda zikr olunan vakf-ı mezra'anın nısf-ı hissesinden Sülûsan mezra'adrlığı diger Seyyid Muhammed mahlûlünden mezkûr Es-Seyyid Muhammed'e tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîf'ime üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1158

Sayfa 109 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve kâdularına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Abdurrahman zîde şereffehû gelüb bunun karındaşı Müftizâde Seyyid Şeyh Ahmed Efendi dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde iken yine Hısn-ı Mansur sükkânından aşâ'ir-i Rişvan'dan Berekât oğlu Hasan ve karındaşı İsa ve Muhtar oğlu Ahmed ve Yusuf ve Ermeni Abdülgaffar ve Şirazlı oğlu Ahmed ve diger Kâdı oğlu Emin ve diger Sefer oğlu Murtaza ve Deli Bayram oğlu Mustafa ve Köle Süleyman dimekle ma'rûf kimesneler

birbirleriyle yek-dil ve hevâlarına tâbi‘ eşkıyâya istinâden bin yüz elli senesinde nehâren karındaşı mezbûrun menzilini basub kılıç ve hançer ile hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı-hakkın darb ve katl ve ziyâde ta‘addî ve fesâd ve şakâvet itmeleriyle voyvodaları ma‘rifeti ve ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle eşkıyâ-yı merkûme buldukları mahalde ahz ve ihzâr-ı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında iki kıt‘a evâmir-i şerîfem sâdır olmuş-iken ‘adem-i itâ‘atlarından nâşî icrâ-yı hakk olduğun bildirüb mezbûrlar ihzâr-ı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Divan-ı Hümâyûn’umda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma murâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere evâmir-i şerîfem virildiği mestûr u mukayyed bulunmagın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince sen-ki Rişvan voyvodası mûmâ ileysin ma‘rifetinle ve ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle buldukları mahalde ahz ve şer‘le ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1158

Sayfa 110 - Hüküm 6

Hısn-ı Mansur ve ve kâdılarına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Ekrâd kabâ’ilinden Zağfıranlı ‘aşîretinden Rişvan re‘âyâsından Ayşe nâm hâtûn gelüb bunun oğlu Allahvirdi nâm kimesne kendü hâlinde iken aşîret-i merkûmeden Benâmlı cemâ‘atından Hâcî İbrahim ve karındaşı Hakvirdi ve Çelebi ve merkûm Ali’nin oğlu Hasan nâm kimesneler kendü hallerinde olmayüb oğlu mezbûrı bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın katl idüb ziyâde ğadr u ta‘addî ve fesâd eylediklerini müş‘ir Osmancık kâdısı bunun yedine hüccet-i şer‘iyye ve mücebince bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr itmiş-iken mezbûrlar taht-ı kazânızda murûr üzere olduklarından bu âna dek icrâ-yı hakk olunmayub mağdur olduğun bildirüb sen-ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin mezbûrlar oldukları mahalde ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘le görilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin sen-ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma‘irfetinle şer‘le görile deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1158

Sayfa 111 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Konar ve göçer Kürd ve Rişvan tâ’ifesinden Bazikli cemâ‘ati’nden Şâh Hüseyin oğlu Muhammed Beg dimekle ma‘rûf kimesne gelüb bu kendü hâlinde olub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye vaz’ u ta‘addîsi ve deyn-i kefâleti olmayüb ve üzerine dahi şuhûd-ı ‘udûl ile şer‘an bir nesne sâbit ve zâhir olmuş degil iken konar-göçer Kürd tâ’ifesinden ve Rişvan aşîreti’nden Benâmlı Ekrâdî’ndan zümre-i eşkıyâdan Fucur Beg ve karındaşları Deli Osman ve Ömer ve Yeni nâm kimesne kendü hâllerinde olmayüb bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf bunun menzilin basub bi-ğayrı hakkın beş yüz ğuruştan mütecâviz emvâl ve eşyâları nehb u ğâret eylediklerinden mâ‘adâ katl kâsdıyla üzerine hücum ve bi-ğayrı hakkın âlet-i harb ile başına darb ve ol darbdan kulakları ‘amel-mânde olmağla bu dahi mezkûrların bi-ğayrı hakkın nehb u ğâret eyledikleri emvâl ve eşyâlarıyla kulaklarının şer‘le müteveccih olan diyetini talep ve almak istedikde hilâf-ı şer‘-i şerîf virmeyüb ve mezbûrlar hâlâ taht-ı kazânızda firâr üzere oldukları ve bu bâbda şeyhü’l-

İslâm'dan fetvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb mücebince şer'le görülüb alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1158

Sayfa 111 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur ve ve kâdılarına Malatya mütesellimine hüküm ki

Konar göçer Kürd tâ'ifesinden Rişvan 'aşîretinden Bazikli cemâ'atinden Hamide oğlu Halil nâm kimesne gelüb bunun konar göçer Kürd tâ'ifesinden Çakallı cemâ'atinden Halil oğlu Ali nâm kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer'iyeden bin yüz elli senesinden berû yirmi yedi ğuruş alacak hakkı olmağla taleb ve almak istedikde üzerine şuhûd-ı 'udûl ile şer'an bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken virmediginden mâ'adâ hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın degnek ile bunun sol kolu dirseğine darb ve ol darbdan kolu bi'l-küllüye 'amel-mânde olub ziyâde ğadr itmekle mezbûr hâlâ taht-ı kazânızda firâr üzere olduğın ve bu bâbda şeyhü'l-İslâmdan fetâvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb mücebince mahallinde şer'le görülüb mezkûrun zimmetinde şer'an sâbit ve zâhir olduğından hak ile şer'le müteveccih üzere deyni alıvirilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1158

Sayfa 113 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ İsmail zîde fazluhûsun mektûb gönderub kasaba-i Hısn-ı Mansur sükkânından el-Hâc Abdurrahman nâm kimesne meclis-i şer'e varub kasaba-i merkûme civârında kimesnenin mülkü olmayan nehr-i ... etrâfında olan arâzî ve bağçe ashâbı bağçelerin saky idegelmeleriyle bu dahi kasaba-i merkûme toprağında vâkı' mutasarrıf olduğu arâzî nehr-i mezbûrdan saky itmek istedikte arâzî-i merkûmenin civâr-ı erba'asında bağçelere mutasarrıf olanlarında kesâd verirsin deyu bunun saky eylemesine bî-vech-i şer' mümâna'at ve ğadr-ı murâd itmeleriyle saky eylemesine mümâna'at ittirilmeyüb bî-vech-i şer' zâhir olan müdâhale vü ta'addîleri men' u def olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına vâkı' hâlî bi'l-iltimâs arz eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı R. sene [1]158

Sayfa 113 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kazâsı nâibi mevlânâ Mehmed zîde ilmihûsun mektûb gönderub kazâ-i Hısn-ı Mansur'da sâkin ehl-i zimmet re'âyâ tâ'ifesi meclis-i şer'e varub yine kazâ-i merkûme sükkânından umûr u husûsların rü'yet u vekîl u kethüdâları olan Yarhum ve Eravas nâm zımmî umûr ve husûslarını görüb hilâf-ı şer' kimesneye vaz' u ta'addîsi olmayüb cümlesi mezkûrdan hoşnûd ve râzı olub bir vechle rencîde olunmak icâb itmez iken ashâb-ı aĝrâzdan bazıları bî-vech-i şer' müdâhale ve vekîl olduğın istemesuz deyu ta'cîz ve rencîde itmeleriyle vech-i şer' zâhir olan müdâhale vü

ta‘addîleri men‘ounmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına vâkı‘ hâlî bi'l-iltimas ‘arz eyledigin ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene 1159

Sayfa 114 – Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve ve kâdılarına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Yeni İl kazâsına tâbi‘ Gürün kasabası sâkinlerinden El-Hâc Mustafî zîde kadruhû gelüb bu kendü hâlinde olub hilâf-ı şer‘i şerîf kimesneye vaz‘ u ta‘addîsi olmayüb üzerine dahi şuhûd-ı ‘udûl ile şer‘an bir nesne sâbit u zâhir olmuş değil iken Rişvan cemâ‘atından Bali Kethüda oğlu Ali ve karındaşı nâm kimesneler birbirleriyle yek-dil bin yüz elli senesinde kazâ-i mezbûre kurbünde mutasarrıf olduğu çiftlik ve menzilin nısfü'l-leylde basub derûnunda mevcûd olan malumü'l-mikdâr emvâl ve eşyâsın nehb u ğâret eyledikten mâ‘adâ sene-i mezbûreden beru ve beher sene çiftlike varub ma‘lûmü'l-keyl buğday ve arpa mahsûllerin itlâf ve bunun emsâli zulm ve ta‘addîlerinin nihâyeti olmaduğın ve mezbûrlar taht-ı kazâlarınızda murûr u ‘ubûr üzere olduğın bildirüb olundukları mahalde şer‘le görüleb mezbûrların hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın nehb u ğâret eyledikleri emvâl ve eşyâ ve mahsûllerini mezbûrlardan tahsîl ve alvirilüb ta‘allül u muhâlefet ittirülmeyüb icrâ-yı şer‘ ve ihkak-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledigi ecilden şer‘le görülmek için yazılmışdır

Fî evasıt-ı R. sene 1159

Sayfa 114 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Hâcî Sultan ve Hasan ve Halil ve topal Hasan ve Yusuf ve Mustafa ve Hasan ve Ali ve Osman ve diger Ali ve diger Hüseyin ve Mehmed ve Mustafa ve nâm kimesneler gelüb bunlar eben an cedd Hısn-ı Mansur mahallâtından Halveti mahallesi ahâlîsiyle ‘avâriz ve imdâd-ı hazeriyye ve seferiyye ve sâir emr-i şerîfim ile vâkı‘ tekâlifelerin tahamüllerine göre edâda kusûrları olmayüb Kâhta kazâsına tâbi‘ Artan nâm karye toprağında bi'l-fi‘l zabt ve tasarruflarında tekâlif alınmak icâb ider hane-yi ‘avâriz a bağılu emlâk ve yerleri olmayüb dahl olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre ahâlîsinden ve nâm kimesler zuhûr ve hevâlarına tâbi‘ olan müteğalibelere istinâden sizin ceddiniz makeddemân nâm karyemizde sâkin iken kalkub varub Hısn-ı Mansur’da sâkin olmuş olduğundan bizim üzerimize ‘avâriz ve sâir emr-i şerîfimle tekâlif vâkı‘ olundukda siz dahi bizimle ma‘an virin deyu bunların ta‘addî ve ta‘cîzden hâlî olmadıkların bildirüb ol bâbda kânûn üzere hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene 1159

Sayfa 115 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Hısn-ı Mansur hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur mahallâtından Halveti mahallesi sâkinlerinden Hâcî Sultan ve Hüseyin ve Halil ve Topal Hüseyin ve Yusuf ve Mustafa ve Hasan ve Ali ve Osman ve diger Ali ve diger Hüseyin ve Mehmed ve Murtaza ve ve nâm kimesneler gelüb bunların ceddleri Kâhta kazâsına tâbi‘ Artan nâm karyenin defterlü re‘âyâsından iken ceddleri kalkub

gelüb Hısn-ı Mansur'da sâkin ve bunlar dahi üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avâriz ve sâir tekâliflerin sâkin oldukları yerlerde ve rüsûm-ı ra'ylerin dahi kânûn ve defter mücebince defterlü re'âyâsı oldukları zâbitlerine edâda kusûrları olmayüb dahl olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre sipâhîsi Genç Süleyman dimekle ma'rûf sipâhî kânûn ve defter mücebince almağa kanâ'at olunmayub her birinden ahz ve der-zincîr ve cevri ü ta'addî eyledüğinden mâ'adâ rüsûm-ı ra'iyet nâmıyla her birinden başka başka onar ve on beşer paraların alub perâkende u perîşân oldukların bildirüb kânûn ve defter mücebince virdiklerinden sonra kânûn ve defterlerinden ziyâde celbiyle ta'addî u rencide itdirilmeüb hilâf-ı kânûn ve defter ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn ve defter mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene 1158

Sayfa 123 - Hüküm 3

Gerger ve kâdısı zîde fazlühûya hüküm ki

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Seyyid Ebubekir zîde şerefühû südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb avâss-ı hümayûnumdan Malatya sancağında Gerger kazâsı muzâfâtından Taş-İl nâhiyesinde ber-vech-i mâlikâne berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu mezra'a-i Merdi der-nezdi âbı Fırat deyu Defter-i Hâkânî'de mukayyed mezra'aya haricden bir vechle dahl olunmak icâb itmez iken Siverek sancağında Usumi nâhiyesinde Halis nâm karye ve ğayrıdan beş bin akçe timara mutasarrıf olan Bekir nâm sipâhî zuhûr ve timarının başkalemi olub müştereğiyle kayd ve berâtına dahil Halis karyesini müştereğiyle zabta kana'at itmeyüb ve mûmâ ileyhın ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olduğu mezra'a -i Merdi der-nezdi âbı Fırat deyu olduğundan resm-i geçid ve bâc-ı ubûr nâmıyla ticârete Defter-i Hâkânî'de bir nesne hâsıl yazılmış degil iken hevâsına tâbi' müteğallibeden ba'zı kimesneler ile yek-dil ü tekcihet ve Havâss-ı Hümayûn'umdan sâlifü'l-beyân mezra'a-i mezbûru der-nezdi âbı Fırat ol-mezburdan sefîneleriyle ebnâ'-i sebîli murûr u ubûr itdiridenlerden resm-i sefîne ve bâc-ı ubûr nâmıyla akçe mutâlebe ve mezra'a-i mezbûreyi ... eyledikde zabtına mahsûs ve mâl-ı mîrînin kesr u noksânına bâdi ve mütevakkıfı iken ğadr murâd eyledigin bildirüb sipâhî-i mezbûrun mezra'a-i mezbûreye Defter-i Hâkânî'ye muğâyir zâhir olan müdâhale ve bâc-ı ubûr ve resm-i sefîne mutâlebesiyle ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında emri şerîfim ricâ Defterhâne-i Âmire'mde mahfuz olan rûz-nâmçe-i hümayûn defter-i icmâl ve mufassala murâca'at olundukda Taş-İl nâhiyesine tâbi' kırk bin akçe yazı ile mezra'a-i mezbûru der-nezdi âbı Fırat defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yine yazı-yı mezkûresiyle tahrir ve yine Taş-İl nâhiyesine tâbi' Erviha nâm karye ve cem'-i gayrühû birikdirilüb mahsûl-ı ihtisâb-ı nefsi şehir-i hâss mülhakatından olub ve Siverek sancağında Usumi nâhiyesine tâbi' dokuz nefer re'âyâ ve hâssun-mine'l-havâss zâbit ve müşîr yekûn ma'a-gayrühû dört bin beş yüz kırk sekiz akçe yazı ile karye-i Hâlis'de defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmalde yazı-yı mezkûresinden iki bin iki yüz elli akçesi ihrâz ve bir icmal ve iki bin iki yüz doksan sekiz akçesi dahi ikrâr ve Selub nâhiyesine tâbi' Karapınar nâm karye ve me'a-gayrühû birikdirilüb beş bin sekiz yüz altmış iki akçe olduğu başmağa bir icmal ve iki bin iki yüz

elli akçe yazar icmâl-i evvel ile icmâl-i sâninin üç bin akçesi mezkûr beylerin tîmarı bâkisi müştereki kaydında olduğu mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mucebince ‘amel olunmak emrim olmuştur.

Fî evâil-i Şevvâl sene 1158

Sayfa 124 - Hüküm 2

kâdılarına ve Hısn-ı Mansur kazâsının nâibi zîde fazlühûmâyâ Rişvan voyvodasına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kazâsı nâibi mevlânâ Mehmed zîde ilmühûsun südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub göçer aşâ’ir-i Rişvan’dan Mülûkanlı cemâ‘ati’nin ihtiyâr ve sâir ahâlîsi meclis-i şer‘e varub aşâ’ir-i merkûmdan ve Mülûkanlı cemâ‘ati’nden Hamza ve Musa ve Ali nâm şakîler bin yüz elli sekiz senesinde Karadağ’dan kırk elli mikdârı hevâlarına tâbi‘ eşkiyâ ile varub Kitâbhâne-i Âmire’m evkâfından Turuş mukâta‘ası karyelerini basub bi-ğayrı hakkın nâm hâtûnı katl ve bir sagîr veledin boğazlayub bi’l-küllîye emvâl ve eşyâları nehb u ğâret ve ta‘addî ve firâr itmeleriyle tekrâr zuhûr ve icrâ-yı mel‘aneyeye cesâret ve cemâ‘at-i mezbûr eşkiyâsından iki yüz neferden mütecâviz süvârî ve sâire ile murûr ve ubûr ve vakf-ı şerîf karyelerine tasallut ve dört beş adet kurâ ahâlîsiyle muhârebe ve iki âdemlerini mecrûh ve bulunan emvâl ve eşyâların yâğmâ ve bi’l-küllîye mevrû‘atları itlâf ve izâ‘at ve bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmamağla eşkiyâ-yı mezbûreden sen ki aşîret-i mezbûre voyvodası Ebubekir zîde mecdühûsun sana iştikâ ve ... murâfa‘a-i şer‘ için cânib-i şer‘den murâsele ve tarafından buyruldu ile da‘vet-i şer‘ olundukta bir türlü itâ‘at-i şer‘-i şerîf ve inkıyâd-ı zabt itmeyüb murâfa‘adan imtinâ‘ ve kemâ fî’l-evvel ta‘addî ü şekâvet üzere olduklarından ğayrı kabâhatleri sedd için taraf-ı Devlet-i Âlîyye’me iştikâyâ râhî ve hâl-i fukarâ şer‘lerinden diger-gûn olmağla eşkiyâ-yı mezbûreden ahz u ğasb u ğâret eyledikleri emvâl ve eşyâ her ne ise ma‘rifet-i şer‘le ashâbına alıvirilüb icrâ-yı hakk ve fesâd ve şekâvet ve şerr ve mazarratları üzerlerinden men‘ u def‘ olunmak bâbında emri-i şerîfim virilmek ricâsına vâkı‘ hâlde bi’l-ilticâ ‘arz eyledigin ecilden sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘le görilüb ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî-evâil-i Ş. sene 1158

Sayfa 125 - Hüküm 2

kâdısına ve Hısn-ı Mansur kazâsı nâibine ve Malatya hâssı voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki

İbrahim zîde kadruhû gelüb Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden Seyyid Hâcî Süleyman ve Seyyid Şeyh Ali nâm kimesneler ifrâz-ı Zülkadriye mukata‘ası mülhakâtından ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olduğumuz cemâ‘at-i Kavi mukâta‘asını sana kasr-ı yed idelim deyu bunu iğfâl ve bin yüz elli yedi senesinde mukâta‘a bedeli için bâ-hüccet-i şer‘iyye bunun üç yüz ğuruşunu aldıklarından sonra şirrete sülûk ve mukâta‘a-i mezbûri virmeyüb hâlen hıdmetlerinde kalub taleb eyledikde bî-vech-i şer‘ edâda ta‘allül ve buna ğadr-ı murâd eylediklerin bildirüb hüccet-i şer‘iyye mücebince şer‘le görilüb vech-i meşrûh üzere merkûmların zimmetlerinde olan meblağ-ı mezbûru tahsîl ve buna

alıvırilüb hilâf-ı şer‘ üzere alıvırilüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmıştır

Fî evâhir-i Ş. sene 1158

Sayfa 125 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur mütesellimine hüküm ki

Bağçıvanat tâ’ifesinden ve nâm kimesneler gelüb bunların Hısn-ı Mansur toprağında tasarruflarına vâkı‘ tekâlif alınmak îcâb ider emlâk ve yerleri yoğiken kazâ-i mezbûre ahâlîsinden olan a‘yândan malumül-esâmi kimesneler bunların yüz elli senesinde bi-ğayrı hakkın ellibeş ve altmış ğuruşlarını ahz u ziyâde ğadr u ta‘addî eylediklerin bildirüb hilâf-ı şer‘ ve kânûn aldıkları akçeleri geru alıvırilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le ve kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmıştır

Fî evâhir-i Ş. sene 1158

Sayfa 125 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısı ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

El-Hâc Veli zîde kadruhû gelüb bunun Hısn-ı Mansur kazâsı sükkânından Topal Mehmed Efendi dimekle ma‘rûf zimmetinde bin yüz elli senesinde cihet-i karzdan sekiz yüz ğuruş alacak hakkı olub def‘âtle taleb eyledikte bugün yarın deyu avk u tehîr ve bu ana dek edâ itmeyüb ğadr u ta‘addî ve ibtâl-i hak olduğın ve tarafından nâm kimesneyi ahz u kabzına vekîl eyledigin bildirüb şer‘le görilüb mezbûrun zimmetinde müteveccih olan meblâğ-ı merkûm bi’t-tamam tahsîl ve vekîli merkûma alıvırilib icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğün ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmıştır

Fî evâil-i N. sene 1158

Sayfa 126 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısı ve kâdılarına hüküm ki

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem hâlâ vezîr-i a‘zam Hasan Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû ile hâlâ Çavuşbaşı olan Ali dâme mecdühû ve Kıbrıs Muhâssılı Hüseyin ve Mollâcıkzâde İshak ve Ragıb Paşa ve Kapıkethüdâsı Ali zîde mecdühû ber-vech-i mâlikâne iştirâken berât-ı şerîfimle mutasarrıf oldukları hisse-i Rişvan ve tevâbi‘ karyesinin yüz elli dokuz senesi Mart’ı ibtidâ’sından sene-i mezbûre Şubat’ı ğâyetine gelince zabt u rabtı sâbıkân Seyfullah zîde mecdühûya virdüğün memhûr temessük mücebince bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezbûrı tamamen edâ eylemek şartıyla der-uhde vü tefvîz olunub ol dahi tefvîz ve kabul itmekle sene-i mezbûrede zabt ve vâkı‘ olan mahsûlat ve rüsûmatın cem‘ u tahsîl ve ahz u kabz eylemek üzere vezir-i ‘azam müşârün ileyh ile şerîkleri ile mûmâ ileyh tarafından memhûr temessük ve virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmıştır

Fî evâhir-i N. sene 1158

Sayfa 129 - Hüküm 2**Hısn-ı Mansur kâdısı ve Rişvan hâss voyvodasına hüküm ki**

Hâcî Osman zîde kadruhû gelüb Hısn-ı Mansur'da şehir kethüdâlığı hizmetinde olan umûriyle meşgûl ve kendü 'arzıyla mukayyed lâkin yine kazâ-i Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Hâcî Hâlim ve Hâcî Osman ve İbrahim Beşe ve Katır Ömer Cuhan oğlu Musa ... oğlu Mustafa ve Cafer ... oğlu ... dimekle ma'ruf şâkiler hevâlarına tâbi' olan kimesneler ile bin yüz elli senesinde gice ile bunun hânesini basub kapusını kırıp derûnunda mevcûd olan ber-mûceb-i defter emvâl ve eşyâsını yâğmâ ve ğâret ve ğadr-ı küllî eylediklerin bildirüb senki Rişvan voyvodası mûmâ ileyhsin eşkıyâ-yı merkûmı ma'rifetinle ihzâr ve şer' ve yâğmâ u ğâret eyledikleri emvâl ve eşyâları alıvırilüb ihkâk-ı hakk olunub ve kâdıya da müdâhale olmayanları da'vâsına karıştırılmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Za. sene 1558

Sayfa 131 - Hüküm 1**Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki**

Sen ki voyvoda-yı mûma ileyhsin uhde ve iltizâmında olan Rişvan hâssı tevâbi' mukâta'asının ahâlîleri içelerinde bazı fisk u fesâdata sâlik ve hevâlarına tâbi' kimesneler ile yek-dil ve yek-cihet ve fukarâ ve züafâ üzerlerine zulm ü ta'addî ve celb-i mâl sevdâsıyla re'âyâ ve berâyâ perâkende vü perîşân ve mâl-ı mîrinin kesr u noksân tertîbine bâ'is olundukları 'ayân olmağla ol-makûle kimesnelerin ahâlî-i fukarâ üzerinden şerr u mazarratları men u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum sūdûr sen ki voyvoda-yı mûmâ ileyhsin 'arz-ı hâlin ile bi'l-iltimâs itmekle hâss-ı mezbûr re'âyâlarından olub hilâf-ı şer'i şerîf ta'addî u rencîdeleri şer'an muvâcehelerinde sâbit olanları sen ki voyvoda-yı mûmâ ileyhsin mübâşeretinle men u def' ve te'dîb olunmaları için yazılmışdır

Fî evâhir-i Z. Sene 1158

Sayfa 132 - Hüküm 3**Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağına mutasarrıf olan Paşa dâmet me'âlhûya ve kâdısına ve Hısn-ı Mansur kazâsı nâibi'ne hüküm ki**

Hısn-ı Mansur kazâsında sâkin erbâb-ı tîmâr neferâtı sūdde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunlar kendü hâllerinde ve me'mûr oldukları sefer-i hümayûnumda bezl-i maddûr idüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîleri olmayüb ta'addî u rencîde olunmak icâb etmez iken yine kazâ-i mezbûrede sâkin erbâb-ı tîmârdan sâbık alaybegi olan Arpa Emîni-oğlu Ali nâm kimesne kendü hâlinde olmayüb dâimâ ibâdullâha îsâl-i mazarrat 'adet-i müstemirresi olmaktan nâşî me'mûr olduğu sefer-i hümayûnuma varmayub hânesinde meks ve ba'dehû sefer avdetinde alaybegi degil iken mücerred celb kasdıyla bilâ-mûceb üzerlerine tasallut ile ihtilâle bâ'is ve hevâsına tâbi' eşhâs ile müttefik ve bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf kimini darb-ı şedîd ile darb ve kimini şütûm-ı ğalîza ile şetm ve hetk-i 'ırz ve zulm vü ta'addîsini müş'ir sen ki Hısn-ı Mansur kazâsı nâibi mevlânâ Mehmed zîde ilmühûsun sen dahi 'arz eylediğin bildirüb zâbiti ma'rifetiyle

şer‘le görilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk ve zulm vü ta‘addîsi men‘ u def‘ ve memnû‘ olmaz ise vâkı‘-i hâl Dersa‘âdetim’e ‘arz u i‘lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görilüb ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî-evâil-i Z. sene [1]158

Sayfa 133 - Hüküm 3

Rakka vâlisine ve Samsad ve kâdılarına hüküm ki

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri‘în Hısn-ı Mansur kazâsı nâibi mevlânâ Mehmed zîde ilmühûsun südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Hısn-ı Mansur kazâsında sâkin bi'l-cümle ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve şürefâ ve a‘yân-ı vilâyet ve yerlu Rîşvan aşâ‘ir-i boybegi ve ihtiyârları ve sâir fukarâ bi-esrihim meclis-i şer‘e varub civârlarında vâkı‘ Samsad kazâsı sükkânından Biziki ‘aşîretinden Mîr İzzeddin oğlu Mehmed nâm kimesne ile ‘aşîret-i merkûmeden ve kazâ-i mezbûre sâkinlerinden Bizikizâde Seyyid Gazi Paşa beylerinde bir müddetten beri münâza‘alarından nâşî mezkûr Mehmed sâbık Rakka vâlisi müteveffâ vezîr Ahmed Paşa'nın mukaddeman Erzurum'dan ol tarafa vürûdunda tarafına ilticâ-birle müşârün-ileyh dahi mezbûr Mehmed'in ehl vü iyâliyle Rîşvan derûnunda sâkin olması için yedine buyruldu virüb ol dahi hânesinde Rîşvan aşîreti'nden Rudikanlı cemâ‘ati derûnuna nakl ve ba‘dehû mûmâ ileyh Seyyid Gazi Paşa'nın oğlu yine kazâ-i mezbûreden Ebubekir bundan esbak Kars cânibinden firâr eden ... eşkıyâsından dört bayrak ... eşkıyâsını başına cem‘ ve bundan ğayrı hevâsına tâbi‘ Biziki ‘aşîretinden ma‘lûmü'l-esâmî Ekrâd eşkıyâsını dahi yanına alub işbu sene-i mübâreke şehr-i Şevvâl’inde mezbûr Mehmed’i bi-ğayrı hakkın katl kasdıyla Rudikanlı karyelerinin üzerine varub ve esnâ-yı tarîkte vâkı‘ ... ve Susak nâm karyeleri basub re‘âyâsından on sekiz nefer âdemlerin hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın katl eylediklerinden mâ‘adâ tekrâr eşkıyâ-yı vâfire ile yine Rîşvan karyelerinden gelen Yevmakçiz? ve Terdüri ve Miroğlu nâm karyeleri dahi ihrâk-ı bi'n-nâr ve mâlların nehb u ğâret ve ba‘dehû Hısn-ı Mansur kasabasına Ruha ve Siverek câniblerinden buğday ve arpa getirenlerin yolların kat‘ ve hayvânât ve yüklerin bi'l-cümle ğasb ve kasaba-i mezbûre ahâlîlerinin dahi esnâ-yı murûr ve ubûrlarında merkûmûn türlü türlü cevır u ta‘addî-birle tazıyk ve ta‘cîz itmeleriyle mezkûr Seyyid Gazi Paşa'nın ve oğlu mezkûr Ebubekir'in ve sâir hevâdârlarının zulm ü ta‘addîleri men‘ u def‘ ve katl eyledikleri âdemlerin demm diyetleri dahi şer‘le görilüb ihkâk-ı hakk olunmak için ahvâllerin der-i devlet-medârıma ‘arz u i‘lâm ittiririz deyu ilhâh eyledikleri ecilden vâkı‘ hâlî hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına bi'l-iltimâs ‘arz eylemeğin sen ki vezîr-i mûmâ ileyh sin ma‘rifetinle paşa-yı mûmâ ileyh ve oğlu mezbûr ve rüfekâları huzûr-ı şer‘a ihzâr olunub şer‘le terâfû‘ ve mâdde-i katl ile nehb u ğâret olunan eşyâ ve hayvânât ba‘de's-sübût ashâb-ı hukûka istirdâd ve ihkâk-ı hakk ve vâkı‘ hâlî sûret-i sicillâtların ‘arz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır

Fî-evâil-i Z. sene [1]158

Sayfa 134 - Hüküm 3
kâdısına ve Hısn-ı Mansur nâibinde hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur nâibi mevlânâ-yı Mehmed zîde ilmihûsun südde-i sa'âdetime mekûb gönderub Rişvan 'aşîretinden Mülukanlı cemâ'ati kethüdâsı Murad Ağa dimekle ma'rûf kimesne meclis-i şer'e varub cemâ'at-i mezbûreden nâm kimesne bir husûs için katl olunmağla Hısn-ı Mansur sükkûnından Dalyanlı cemâ'ati kethüdâları ve ihtiyârları maktûl-ı mezbûrın akrabaları Abuzer ve İsmail oğlu Ali ve ve nâm kimesneler ile müttefik şer'an üzerlerine bir nesne sâbit u zâhir olmuş değil iken bin yüz elli senesinde hilaf-ı şer' ve bi-ğayrı-hakkın cebren ve zulmen diyet nâmıyla malûm ol-mikdâr akçesini alub küllî ğadr u ta'addî itmeleriyle voyvodaları ma'rifetiyle şer'le görölüb alıvırılub ihkâk-ı hakk olunmak babında hüküm-i hümâyûnum virilmek ricâsına vâkı' bi'l-iltimâs 'arz eylediklerin ecilden mahallinde şer'le görölme ihkâk-ı hak olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Z. sene 1157

Sayfa 134 - Hüküm 4
Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Hısn-ı Mansur sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan kıldvetü's-sâdâti'l-kirâm Seyyid Mehmed zîde şerefühû gelüb bunun babası Monlâ Hüseyin dimekle ma'rûf kimesne Hısn-ı Mansur'da vâkı' nehrü'l-Kâhta cedîd bâğçesinin ve sâir bâğçelerin bâğçevâtları şeyhi iken fevt olub bu yerine hüccet-i muvakkati ve ma'rifet-i şer'le şeyh olub uhdesine takaddüm gelüb hizmetin edâ idüb herkes kendüsünün evzâ' u etvârından râzu ve şükrân üzere olub hilâf-ı şer' ve kânûn hareketi olmayüb ve üzerine dahi şer'an bir olmuş değil iken ashâb-ı aġrâzdan Gûdük oğlu Ahmed nâm kimesne zuhûr ve hevâsına tâbi' ba'zı kimesneler ile yek-dil ve hilâf-ı şer'-i şerîf şeyhliği umûruna müdâhale ve ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb men' u def' olunmak üzere emr-i şerîfim ricâ itdiği ecilden ma'rifet-i şer'le görölme için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı sene Z. 1157

Sayfa 135 - Hüküm 4
Rakka vâlisine ve Samsad ve ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Malatya sancağında vâkı' Samsad nâhiyesi mâlikâne mutasarrıfı Abdülfettahzâde Mehmed nâm kimesneden bundan akdem yüz elli dört ve elli beş ve elli altı senelerine mahsûben iltizâm iden sâbıkan Rakka Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'nın damadı Ali Efendi dimekle ma'rûf kimesne nâhiye-i mezbûru zabta tarafından vekîl eylediği Bezeki 'aşîretinden zaleme ve cebâbireden İzzeddin oğlu Mehmed nâm şakî sinîn-i merkûmede fukarâ-yı ra'iyetinde ber-mûceb-i defter-i müfredât zulmen ve cebren aldığı mebâliġ-i vâfireden başka nâhiye-i merkûmeden bâ-emr-i âlî matlûb olan mübâya'a-i zehâ'irinin bin yüz elli bir keyl-i Samsadî hintâ ve şa'îr ziyâde ahz idüb ve elli yedi senesinde tevkîl olmamışiken sene-i merkûme mübâya'a-i zehâ'irinin cem' u tahsîli esnâsında başına cem' eylediği eşrâr ile mübâya'a tahsîldârlarını basub tahsîldârlardan ve re'âyâdan sekiz nefer âdemi bi-ğayrı hakkın âmden katl ve nâhiye-i merkûme kurâsından on bir 'âded

kurâyı ihrâk-ı bi'n-nâr ve olanlarının emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşîlerin nehb u ğâret ve ğün-â ğün hasâret ile fukarâ-yı ibâdı ızrâr eylediklerinden ekser terk-i evtân idüb ve bâzıları dahi ... tazallum Der-sa'âdetim'e gelüb def' u ref' istirhâm eylediklerinde gerek merkûm Mehmed ve gerek rüfekâsı olan Mirza Ali oğlu Ahmed ve Çapar oğlu Mehmed ve Seydi ve Halid oğlu Mustafa ve Hasan oğlu Halil ve Zülfikar oğlu İbrahim nâm şakîler buldukları mahalde alâ-eyyi hâl ahz ve zimmetlerinde zuhûr eden hukûk-ı fukarâ ba'de't-tahsîl ashâbına redd ve terettüb iden te'dîbât-ı meşrû'aları icrâ olunmak bâbında Rişvanzâde Seyyid Süleyman Paşa'ya ve sâbıkan İç-İl Sancağı mutasarrıfı Gazi Mehmed Paşa ve Maraş beglerbegisine hitâben mukaddeman sâdır olan emr-i âlî ile sükkân-ı merkûme mahalline vürûd ve emr-i mezkûru mûmâ ileyh Seyyid Süleyman Paşa'ya îsâl eylediklerinde bir takrîb ile emr-i şerîfî yedlerinden ahz ve şakî-i mezbûrdan ve rüfekâsından dört bin İstanbulî kile hintâ ve iki bin kile şa'îr ile bin ğuruş nakd cerîme aldığına binâen icrâ-yı emr-i âlîden ağmâz ve tesâmüh eylediklerinden ğayrı merkûm Mehmed müteveffâ-yı müşârün-ileyh Ahmed Paşa'ya ... ve dâiresinde bulunmak takrîbi ile emr-i mezkûr infâz ve icrâ olunmayub müteveffâ-yı müşârün ileyhin vefâtından sonra dahi evvelkinden ziyâde fesâd u şekâvete tasaddî ve 'âdet-i kabâili üzere Rişvan aş'irinden Zeravkanlı ve Hıdırsonlı? cemâ'atlerinden istinsâr ve istizhâr ve cemâ'ateyn-i mezbûreteyn eşkıyâlarından kendüye hevâdâr olanlardan cem'-i eşrâr-ı şümâr idüb gerek nâhiye-i merkûmenin ... kurâsını ve Bezeki aşîreti re'âyâsının hânelerin ihrâk-ı bi'n-nâr ve emvâl ve eşyâ ve mevaşîlerin nehb u ğâret ve sükkân ve ahâlîlerin bî-mesken ve ... i yevmiyyeye muhtâc idüb hasârât-ı mütenevvi' ile ızrâr etmekle hâssaten mübâşir ta'yîn ve sen ki vezîr-i müşârün ileyh sin ma'rifetinle şakî-i mezbûr ve rüfekâsı olan mestûrül-esâmî eşkıyâ ve Rişvan re'âyâsından Bereket oğlu Hasan ve Türka oğlu İbrahim ve zıkr olunan Ziravganlı ve Hıdırsonlı? cemâ'atlerinden Ali Beg ve Mîr oğlu ve Mollâ Ali ve sâir hevâdârları her ne mahalde bulunur lar ise alâ-eyyi hâl ahz ve zimmetlerinde tahakkuk iden hukûk-ı ibâd ba'de't-tahsîl ashâbına redd olunduktan sonra haklarında şer'an lâzım gelen ukûbât-ı meşrû'aları icrâ ve mazarratları bilâd vü ibâd üzerlerinden def' ve imhâ olunmak için nâhiye-i merkûme ve Bezeki aşîreti ahâlîlerinin emr-i âlî sudûru ricâlarında olduklarını sen ki vezîr-i müşârün ileyh sin sizinle Gazi Mehmed Paşa ve Ruha kâdısı ve Samsad ve Kâhta kazâları nâibleri başka başka mufassalan 'arz u inhâ ve şakî-i merkûmun gerek müddet-i vekâletinde cebren ve zulmen ve gerek ba'dehû nehben u ğasben fukarâ-yı ahâlîden aldığı nukûd ve emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşî ve zehâ'irin ve katl ve ihrâk eylediği nüfûs ve ihrâk eylediği yirmiden mütecâviz kurânın ve mezra'anın sâir terettüb itirdiği zarar ve hasaratının ve mikdârlarını natk ve bir kıt'a mahzar defteri ve bir kıt'a mahzar irsâl der-sa'âdetimden mahsûs mübâşir tayîn ve irsâl olundukda sen ki vezîr-i müşârün ileyh sin ma'arifetinle mezbûr Gazilerin oğlu Mehmed ve rüfekâsı zimmetlerinde şer'le sâbit u zâhir hukûk-ı 'ibâd defter ve ... tamâmen kendülerinden tahsîl ve ashâbına redd ve teslîm olduktan sonra haklarında lâzım gelen te'dîbât ve meşrû'aları icrâ ve bilâd ve 'ibâd üzerlerinden şerr ve mazaratları def' ve imhâ ve keyfiyet ve müdâhâle ve bir tarafa ğadr ve himâyeden infâ olunmak üzere Divân-ı Hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîr bâbında ... Defterdâr olan Yusuf dâme ulüvvühû i'lâm itmegin Gazi Mehmed Paşa ve oğlu Ebubekir ve rüfekâlarının 'arız ve

ahâlînin mahzarları ile emr-i şerîf isdâr olunmuşken bu dahi mezburların ve rüfekalarının hüsn-i hallerini ve ... ve ... mezbûr Gazi Mehmed Paşa ve Samsad ve Kâhta nâibleri 'arz ahâlileri 'arz-ı mahzar eyledikleri cihetten ... Şimuli oğlu Paşa defterdârım mûmâ ileyhın i'lâmı mûcebince siz ki vezîrân-ı müşâr ve Rişvan voyvodası mûmâ ileyhın ma'arifetiniz ve ma'arifet-i şer'le tarafıma ğadr ve himâye olunmamak şartıyla hak u 'adl üzere da'vâsına faysal ve muktezâ-yı şer-i şerîf ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Z. sene 1157

Sayfa 138 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Mehmed bin El-Hâc Hasan nâm kapûcının zevce-i metrûkesi kasaba-i merkûme sâkinelerinden nâm hâtûn gelüb zevci mezkûrun babası mezbûr El-Hâc Hasan yirmi sene mukaddem fevt oldukda muhallelâtı ırs-i şer'le zevci mezkûr Mehmed ile mezkûr Mehmed'in kız karındaşı nâm hâtûna intikâl ve muhallelât-ı mezbûr ol-esnâda kısmet-i 'âdet ile taksîm ve alâ-mâ-farzû'l te'âlâ herkesin hissesi tefrîk u taksîm ve ol-mikdâr bir seneden beru bilâ-nizâ' herkes hissesin zabt u tasarruf ve mezbûr ol-mikdâr siz ve ba'dehû zevci mezkûr Mehmed fevt olmağla muhallelâtı ırs-i şer'-i 'âlî tevkîl ebnâ'-ı sığârlarına intikâl itmegin mezbûr zevci mezkûrun Mehmed fevt olmağla muhallelâtı ırs-ı şer'le ebnâ'-ı sığârlarına intikâl itmegin mezbûr zevci Mehmed'in de gerek ba'de'l-vefât ve zimmetinizde babam muhallelâtında mâl-i mûrisim vardır deyu bir dürlü da'vâ itmeyüb ol-mikdâr sene-i mezbûr semeninin zuhûr ve şirrete sülûk ve benim babam muhallelâtından zevcin müteveffâ-yı mezkûr hizmetinde oğlum var idi deyu zevci müteveffâ-yı mezkûrun karındaşı nâm müteveffânın zevce-i metrûkesi nâm hâtûn dahi on beş sene mukaddem fevt olan zevcim müteveffâ-yı mezkûrun zimmetinde mihr-i mu'ecel ve muhallelâtından bana isâbet iden hissesinin zevcin müteveffâ-yı mezkûr Mehmed zimmetinde kalmış idi deyu iddi'â ve bu makûle bilâ-özüri şer'î on beş sene murûr iden hukûk iddi'âsının istimâ'ı memnû'u'l-hâl hilâf-ı şer'-i şerîf bunu ta'cîz ve rencîdeden hâlî olmadıkları üzere ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfe virildügin bildirüb hilâf-ı şer'-i tâhirden buyuruldu men' u def' olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ eylediği mahalde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı M. sene 1159

Sayfa 148 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdılarına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Erbab-ı tîmârdan Ahmed nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Kâhta nahiyesinde mezra'a-i Alabur? ve ğayrıdan iki bin akçe tîmâra bundan akdem mutasarrıf Süleyman ve Kara Ali Beg on beş seneden beru bayrağı altında na mevcudundan yüz elli sekiz senesi Cemaziyelahir'inin yedinci gününde Serasker sabık Yeğen Mehmed Paşa tarafından buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olmağla tîmâr-ı mezbûr bermuceb-i Defter-i Hâkanî yedinde olan berât-ı şerîfim ve tarîk-i şer'den virilüb murâsele ve Rişvan voyvodası tarafından virilen buyuruldu mûcebince zabt u vâkı' olan mahsûl u

rüsûmun kânûn ve defter mücebince ahz u kabz murâd eyledikde Rişvan hâssı ahâlîsinden olub zaleme ve müteğallibeden iltizâmcı Süleyman ve Mollâ Ali ve Mehmed oğlu Kasım dimekle ma'arûf kimesneler birbirleriyle yek-dil ve yedinde olan senedâtlarıyla kat'â dinlemeyüz deyu bu tîmârı mezbûrî fuzûlî zabt u mahsûl ve rüsûmun teğallüben ahz u kabz ve bunı karye-yi mezbûreden ihrâc idüb ziyâde ğadr u ta'addî zulm-i sarîh eyledikde bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüb tîmâr-ı mezbûr yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince buna zabt u vâkı' olan mahsûl u rüsûmatı ahz u kabza ve mezbûrların mezbûr ol-vechle zulm ü ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümayûnuma muraca'ât olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i merkumda buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğı mestûr u mukayyed olunmağın berât-ı mücebince kânûn üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1159

Sayfa 148 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi gelüb sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileysin kazâ-i mezbûrede bundan akdem nâibin olan kazâ-i mezbûreden Hasan Efendi dimekle ma'rûf nâm nâib ziyâde ğadr ve murteşî ve tama'-kar olmağla bin yüz elli senesinde zaman-ı niyâbetinde virdiğı hüccet ve murâsele ve sâir mevâdd-ı kânûndan ziyâde hilâf-ı şer' ve muğâyir-i kânûn akçelerin aldığından mâ'adâ vâkı' olan tekâlîf ve sâir husûslarından dahi muğâyir-i kânûn ve defter ve bi-ğayrı hak zülmen küllî akçesni alub ğadr u ta'addi eyledigin bildürüb nâib-i sabıkı mezbûrın hilâf-ı şer'i şerîf ve muğâyir-i kânûn ve hilâf-ı emr ve defter ve bi-ğayrı hakkın kendü içün zulmen aldığı akçeleri alıvirilib icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek içün yazılmışdır

Fî evâhir-i Ra. sene 1159

Sayfa 160 – Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabasına tâbi' Dirliğen? nâm karye sâkinlerinden Hasan ve Süleymân ve Mollâ Hüseyin ve Halîl ve Mahmûd ve Yûsuf nâm kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde ve kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf bir zarar vaz' u ta'addîleri yoğiken Hısn-ı Mansur kasabası sâkinlerinden ziyâde eşkiyâ ve cebâbireden Zerukanlı 'aşîretinden Hâcî Yûsuf oğlu Hüseyin ve Ali Begoğlu Boran ve Mahmûd oğlu Arslan ve Boran oğlu Bâyezîd dimekle ma'rûf şakîler kendü hâllerinde olmayüb hevâlarına tâbi' elli altı nefer eşkiyâyı başlarına cem' ve bin yüz elli senesinde bunların menzillerin basub yirmi beş çüret kara sığır öküzlerin sürüb ve bunları darb-ı şedîd elli darb ve birinin kılıç ile bir parmağın kat' ve ziyâde ğadr u ta'addî eylediklerinden mâ'adâ karye-i mezbûre toprağında vâkı' mutasarrıf ve beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve rüsûmun sâhib-i 'arza edâ idegeldikleri ma'lûmü'l-hudûd tarlaların dahi hilâf-ı kânûn ve fetvâ ve teğallüben zabt ve ziyâde ğadr u ta'addî eylediklerin bildirüb mübâşir ma'rifetiyle şer'le görilüb hilâf-ı şer'-i şerîf sürüb götördükleri öküzleriyle hilâf-ı kânûn fuzûlî ve

teğallüben zabt eyledikleri tarlaların dahi alıvirilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfîm ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1159

Sayfa 163 – Hüküm 1
Kâhta ve kâdılarına hüküm ki

Sâdât-ı kirâmdan Seyyid Hâcî Süleymân ve Seyyid Zeynel ve Seyyid Osmân ve Seyyid Alî zîde şerefühüm gelüb selâtn-i mâziyeden beri Kâhta kazâsına tâbi‘ nâm karye toprağında vâki‘ ma‘lûmü’l-hudûd yerler cediti baba şeyhe hibe ve temlik ve yedine mülknâme-i hümayûn virildikten sonra ol-dahi ol berât-ı tasarruf ve ğallesin evlâd-ı evlâdına vakf u şart eylediği Defter-i Hâkânî ve vakfiye-i ma‘mûlün-bihâsında mestûr u mukayyed ve bunlar dahi vâkfin evlâdından ve nevbet-i tasarruf kendülere intikâl itmekle ber-mûceb-i şart vâkıf mütevakıflar iken ecânibden Mehmed Han ve Ömer nâm kimesnelerin kat‘â evlâd üzere alâkaları yoğiken zuhûra gelüb ol yerler bizim tasarrufumuzda ve kâh evlâd-ı vakıf olmağla ğalle-i vakfdan hisse aluruz deyu iddi‘â ve bundan akdem vâkı‘-i şer‘-i şerîf olduklarında ... ve ol câm ve baş aşâğı göme doğrusuna kazıb çeşme ve baş yukarı bâdemli katile doğrusuna varınca nâm-ı mahdûd ile mahdûd arâzide mezbûrun alâkaları olmadığı nümâyân ve mu‘ârazadan men‘-birle hüccet-i şer‘iyye virilmişiken mezkûrlar kâh biz zabt ideruz ve kâh hisse aluruz deyu muğâyir-i şart-ı vakıf müdâhaleden hâli olmadıkların bildirüb men‘ u def‘ olunmak üzere emr-i şerîfîm ricâ itmegin mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 1159

Sayfa 164 – Hüküm 2

Malatya ve kâdılarına Malatya hâssı voyvodasına zîde kadruhûya hüküm ki

Kasım oğlu dimekle ma‘rûf kimesne gelüb bunun üzerine şer‘an bir nesne sâbit olmuş değil iken Taş-İl kazâsına tâbi‘ Tanış nâm karyenin Mülûkanlı ‘aşîretinden Dufan oğlu Mustafa nâm kimesne hevâsına âbi‘ eşkîya ile yek-dil ve sen benim kızıma fi‘l-i şeni kâsd eylemişsin deyu ifk u iftirâ ve hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın bin yüz elli senesinde zulmen bin beş yüz ğuruş alub ğadr ve ta‘addî eyledigin ve taht-ı kazânızda murûr u ubûr üzere olduğın bildirüb ol tarafa ahz-ı husûşcün emr-i şerîfîmle mübâşir ta‘yîn olunan sadr-ı a‘zam ağalarından mübâşeretiyle buldukları mahalde şer‘le görilüb hilâf-ı şer‘ zulmen alınan ol-mikdâr ğuruşu alıvirilüb ta‘allül u muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfîm ricâ eylediği ecilden buldukları mahalde şer‘le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1159

Sayfa 164 - Hüküm 3

Şure ve kâdılarına ve Malatya hâssı voyvodasına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan İsmail nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Şure İli nâhiyesinde Almuh? nâm karye ve ğayrıdan dokuz bin beş yüz iki akçe tîmâr [bin yüz] elli dokuz Cemâziye'l-âhiri'nin yirmi üçüncü gününde mutasarrıfı Hasan'ın bilâ-vakd fevtinden

mezkûr İsmail'e tevcîh ve berât ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde ve vezir-i 'azam Hüseyin Paşa hizmetinde olmağla hizmetinde oldukça bayrağı altında mevcûd bulunmadı deyu tîmârına zarar gelmemek üzere sene-i mezbûre Receb'inin dördüncü gününde bâ- fermân-ı âlî kaydına şerh virilüb tîmâr-ı mezbûru yedinde olan berât-ı şerîfi mücebince tarafından subaşı olan nâm kimesne zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmatından tahvîli târîhine düşen mahsûlü kânûn ve defter mücebince ahz u kabz eyledikde âhardan ve nâm kimesneler birbirleriyle yek-dil ve tîmâr-ı mezbûru tarafından subaşı olan mezkûrun zabtına muhâlefet ve tîmâr-ı mezbûr senin üzerinde değildir deyu fuzûlî mahsûlat ve rûsûmatını ahz u kabz idüb ğadr eylediklerin bildirüb tîmâr-ı mezbûr Defter-i Hâkanî berât-ı şerîfim mücebince subaşı mezkûrde zabt ve vâki' olan mahsûlat ve rûsûmatı tamâmen ahz u kabz itdirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkanî ve muġâyir-i kânûn âharın müdâhalesi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmir'e'mde mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümâyûnuma murâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr târîh-i mezkûrda vech-i meşrûh üzere mezkûra tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub ve vezir-i 'azam müşârün ileyhın hizmetinde oldukça tîmârına zarar gelmemek üzere kadîmine şerh virildüğü mestûr u mukayyed olmağın berâtı mücebince zabt itdirilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1159

Sayfa 164 – Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Maraş mütesellimine hüküm ki

Hısn-ı Mansur kasabası mahallâtından Halveti mahallesi sâkinlerinden Magrisi Parsum Dersin veled-i Avakos nâm zimmî gelüb bu kendü hâlinde olub kimesneye hilâf-ı şer' dahl vü ta'addîsi olmayüb ve üzerine şer'an bir sâbit olmuş değil iken yine kasaba-i mezbûre mahallâtından Çelebi mahallesi sükkânından El-Hâc Osmân bin Hançerli Ali dimekle ma'rûf kimesne zuhûr ve bunun için sen bundan akdem bâzı eşkiyâ ile beyne'l-mağrib ve'l-ışâ hânemde olub derûnunda olan emvâl ve eşyâmı ğâret itdirdün deyu iddi'â ve murâfî'-i şer' olduklarında isbât idemeyüb iddi'âsı lağv ve mu'ârazasına cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye ve buyuruldu virilmişiken muġâyir-i hüccet-i şer'iyye ma'zeret hâlî olmaduğın bildirüb hilâf-ı şer' ve muġâyir-i hüccet-i şer'iyye müdâhalesi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1159

Sayfa 165 – Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Kornisi Baraknaç nâm zimmî gelüb Hısn-ı Mansur mahallâtından ve nâm zimmîyân mahalleleri re'âyâları bin yüz elli senesinde umûr ve husûsların görmek cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bâ-hüccet-i şer'iyye taraflarından beni vekîl ve cânib-i dehriye bir sarf olur ise masrâfını ve iktizâ iden ücretini sana edâ ideriz deyu buna emr itmeleriyle bu dahi mesfûrların emirlerine binâen iki sene mikdârı vâki' olan tekâlîf ve sâir umûr ve husûsların sadâkat ve istikâmet üzere görüb cümlesi kendünden râzı ve şükrân üzereler olub bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı aġrâz ve eşirrâ-yı nâsdan şakâvet ile ma'rûf kazâ-i mezbûrede sâkin Boğnas veled-i Mardoris ve Alma oğlu Zeyrek ve

Avron Felici oğlu Kirkor ve Samek oğlu Restes ve Muhdan oğlu Salfin nâm zimmîler birbirleriyle yek-dil ve mesfûr Boğnas cümlesini tahrîk ve ıdlâl ve bunun kendü masrafını ve ücretini virdirmemek için bilâ-emr-i şerîf vekâleti umûrına karışub ta'cîz ve kâh bi-ğayrı-hakkın akçesini ahz ve itlâf ve ve telebbüsât ile ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmayüb küllî ğadr eylediklerin ve bundan da'vâsına muvâfık şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîfesi olduğın bu taraftan vekîl eyledigin mahallinde şer'le görilüb mesfûrların zimmetlerinde mütebeyyin olan hakk tahsîl itdirilüb icrâ-yı hakk ve hilâf-ı şer'-i şerîf tapu ahzın küllî ve umûrlarından men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin mahallinde şer'le görüşmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i B .sene 1159

Sayfa 167 – Hüküm 1

Şure İli ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Ahmed Ecrami? sadr-ı âlî zîde kadruhû gelüb Malatya sancağında Şure nâhiyesinde Köse Hasan nâm karye ve ğayrıdan altı bin sekiz yüz altmış dokuz akçe tîmâr iş bu sene-i mübarekede buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub tîmârı karyelerinin bin yüz elli dokuz senesinde mahsûlat ve rüsûmatı bunun berâtı mücebince tahvîli târîhine düşüb âhardan bir vechle dahl olunmak icâb itmez iken nâhiye-i mezbûr sükkânından ve nâm kimesneler zuhûr ve tîmâr-ı mezbûr karyelerinin sene-i mezbûrede hasâd-ı mukaddema tîmâr-ı mezbûr mutasarrıfı olan mûrisimizi nâm kimesneye düşmekle bize intikâl ider deyu bu makûle ze'âmet ve tîmârdan hasâda i'tibâr olmayüb tahvîli târîhine mukayyed iken mezkûrlar hilâf-ı kânûn bunun berâtı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûlat ve rüsûmatın ahz ü kabza muhâlefet ve ğadr-ı murâd eyledüğün bildirüb berâtı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûlat ve rüsûmatı tarafından vekîli olan nâm kimesne ahz u kabz itdirilüb mezkûrları hilâf-ı kânûn ol vechle dahl ü ta'arruz itdirilmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmegin kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1159

Sayfa 168 - Hüküm 1

kâdısına ve Hısn-ı Mansur kazası nâibine ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur nâibi mevlânâ Hasan zîde ilmihûsun mektûb gönderub kazâ-i mezbûre mahallâtından Halveti ve ... ve San mahallelerinde sâkin ehl-i zimmet tâ'ifeleri meclis-i şer'e varub zikr olunan mahalle re'âyâlarının üzerlerine vâkî' olan tekâlîf ve sâir umûr ve husûsların görmek üzere cümle ma'rifeti ve ma'rifeti şer'le rızâlarıyla taraflarından bâ-hüccet-i şer'iyye Barsum veledi Os? nam zimmîyi vekil nasb itmeleriyle mesfûr Barsum zimmî mahallât-ı mezkûr re'âyâlarının gerek tekâlîf ve gerek sâir umûr ve husûsların sadâkat vü istikâmet üzere görüb kendü malından malumü'l-mikdâr akçe harc u sarf idüb cümlesi kendünden râzı vü şükrân üzereler olub âhardan bir vechle dahl olunmak icâb itmez iken mahalle-i mezbûre sâkinlerinden şekâvet ile meşhûr Yoğus veledi-i Mardurus ve anın oğlu Teyrek oğlu Kirkur ve Şahin oğlu ... ve Yoğus oğlu Şahin nâm zimmîler birbirleriyle yekdil ve mesfûr Yoğus zimmîye musallat ve hevâlarına tâbi' ehl-i 'örf tâ'ifesinde istinâden bin yüz elli senesinde malumü'l-

mikdâr akçesin ahz ve biz senin vekâletini istemesuz deyu tâ'cîz ve bundan akdem mesfûrların hilâf-ı şer'-i şerîf zâhir olan müdâhale ve te'addîlerini men'uçün emr-i şerîfim sâdır olmuşken kemâl-i şekâvet ... ve nâşi memnû' olmayüb yine dürlü fesâd ile ta'cîz ve ... ve olmalarına bâ'is olmalarıyla yedinde olan hüccet-i şer'iyeye ve fetvâ-yı şerîfeleri mucebince 'amel olunub hilâf-ı şer'-i şerîf ol-vechle zâhir olan şekâvetleri men' u def' müceb-i fetva-yı şerîfe icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak babında emr-i şerîfim virilmek ricâsına vâkî' hâlî 'arz eyledigin ecilden şer'le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Ş. sene 1159.

Sayfa 168 – Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kazâsında nâibü's-şer' olan Seyyid Ebubekir zîde ilmühûya ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kazâsı nâibi mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Hısn-ı Mansur'da vâkî' ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve a'yân ve sâdât ve sipâh ve fukarâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'a varub işbu sene-i mübârekece vilâyetlerinde mütesellim olan Hâcî Süleyman mütesellim olduğu günden beri hilâf-ı şer' ve hilâf-ı kânûn müsveddât ile gerek kasaba ve gerek kurâ ahâlîleri fukarâların hadden efzûn tecrîm ile kasaba ve fukarâ ahâlîleri perâkende vü perîşân ve otuz-kırk neferden mütecâviz zımmîyân hânelerin terk ve diyâr-ı âhara nakl vü iclâ ve ehl-i 'arz Müslümân tâifesinden kıyâstan efzûn kimesneler diyâr-ı âhara nakl ile kasaba ve kurâları harâb ve ahvâlleri diger-gûn ve tarafından kasaba-i mezbûre derûnuna gece ile sârikler ta'yîn ve nice kimesnelerin emvâl ve eşyâları sirkat itdirüb ve ... şürb-i hamrı i'lân ve işâ'ât ve nice fuhşiyâta ruhsat ile ifsâd-ı dîn ve vilâyetleri muhtell ve müşevveş olub ahâlî-i vilâyet muzdaribü'l-hâl iken buna dahi kanâ'at itmeyüb âdemlerini silâh ile arasta ve sükta ... seyf katl kasdıyla nicelerin darb ve mecrûh edip türlü türlü fesâda mübâderet etmekle mezkûr öteden beri muzırru'n-nâs ve sâ'î bi'l-fesâd ve nice def'a haklarında kal'a-bend olmaları bâbında evâmir-i aliyye sâdır olmağla keyfiyet-i hâlî alâ... mahzar ve mücebince emr-i şerîfim virilmek ricâsına iltimâslarıyla 'arz eyledüğün ecilden mahallinde şer'le görilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî-evâil-i N. sene 1159

Sayfa 173 - Hüküm 1

Maraş vâlisine Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Nişân-ı hümayûnum virilen Dergâh-ı Mu'allâ'm çavuşlarından Ali Çavuş zîde kadruhû gelüb Maraş ve Bozok sancaklarında Aynü'l Arus ve ğayrı nâhiyelerde Tarsus nâm karye ve ğayrıdan altmış beş bin yüz yetmiş sekiz akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub ze'âmeti mülhakâtından Maraş sancağında Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Berivan karyesi icmâlîne dâhil Halil ... karyesi diye Defter-i Hâkânî'de mukayyed olan karye ol-diyârda elsine-i nâsta Berivan-ı Kara Öyük ismiyle müsemmâ ve müstakillen mûmâ ileyhin kayd ve berâtına dâhil olub âharın 'alâkası olmayüb bir vechle dahl olunmak îcâb etmez iken yine Hısn-ı Mansur nâhiyesi'nde Kara Öyük nâm karye ve ğayrıdan bei bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tîmâra mutasarrıf olan Ahmed tîmârı karyelerini zabta

kanâ'at itmeyüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve berâtına muğâyir mûmâ ileyhî kayd ü berâtına dâhil sâlifü'z-zikr Halil ... karyesine fuzûlî müdâhale ve mahsûlün ve rûsûmâtın ahz u kabzına mûmâna'at ve ta'addîden hâlî olmamağla karye-i mezbûre ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî müstakillen subaşısına zabt ve vâkı' olan mahsûlü ve rûsûmu kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz ittirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyir-i berat âharı dahl ü ta'arruz itdirilmemek bâbında bundan akdemistirhâm ve Defter-hâne-i Âmirem'de mahfûz olan rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala murâca'at olundukta Hısn-ı Mansur nâhiyesine tâbi' yüz yirmi altı nefer re'âyâ ve hâsılı tahtında hintâ ve şa'îr yekûn ma'a-ğayrîhî sekiz bin dokuz yüz seksen beş akçe yazar karye-i Berivan ve yine nâhiye-i mezbûreye tâbi' hâsıl hintâ ve şa'îr yekûn ma'a-ğayrîhî bin iki yüz seksen yedi akçe yazar karye-i Halilhamı der-nezd-i Karye-i Berman diye defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde an-karye diye tahrîr ve birikdirilüb on bin iki yüz yetmiş iki akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından mûmâ ileyhî Ali Çavuş'un kaydında olub ve yine nâhiye-i mezbûreye tâbi' kırk yedi nefer re'âyâ ile hâsıl cizye ağnâm hintâ ve şa'îr yekûn ma'a-ğayrîhî yedi bin beş yüz otuz beş akçe yazar karye-i Karâyük defter-i mufassalda muharrer kalemiyle ol dahi tahrîr ve Defter-i icmâl'de yazısında üç bin akçesi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mezkûr Ahmed'in kaydında olmağın ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî tarafeynin icmâl ve mufassalları başka başka olub birbirlerinde alâkaları olmadığına sâbık defter emîni 'arz ve 'arzı mûcebince 'amel olunmak için emr-i şerîfim virilmişken zâyi' olduğun bildirüb mukaddeman sâdır olan emr-i şerîfim ve Defter-i Hâkânî mûcebince 'amel olunmak bâbında müceddeden emr-i şerîfim ricâ ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma murâca'at olundukta bin yüz elli beş Rebî'ül-evveli evâsıtında ber-vech-i meşrûh emr-i şerîfim virildiği mestûr u mukayyed bulunmağın mukaddeman sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâil-i Z. sene 1159

Sayfa 174 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdılarına

zîde mecdühû gelüb Hâciyecibaşı Ali dâme mecdühû ile İbrahim Mektûbî-i Defterdâr ve sâbıkan Kudüs Muhâssılı Hüseyin ve es-Seyyid İbrahim Beg Hasan Paşazâde ve Halil Beg Hasan Paşazâde kethudâ-yı hazîne ve sâbıkan Sergi nâzırı Mürteza zîde mecdühû ve Mollâcıkzâde Ali zîde mecdühûnun mâlikâne vekîli müderrisinden İshak zîde ilmühûmâ ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları Rişvan ve tevâbi'i mukâta'ası'nın bin yüz altmış senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabtı bunda der-uhde ve iltizâm ve bu dahi iltizâm kabûl itmekle mukâta'a-i merkûmeyi sene-i mezbûre Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değin kadîmden ola geldiği üzere zabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmâtı ahz u kabz itdirüb zabt u rabtına taraflarından ve taraf-ı âhardan dahl ü ta'arruz itdirilmemek üzere yedine memhûr ve ma'mûlün-bih temessük verildiğün bildirüb temessükleri mûcebince zabt itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden temessüki mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhiri Z. sene 1159

Sayfa 174 – Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur mütesellimi olan Süleymân zîde kadruhû gelüb Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Ömer oğlu Mustafâ ve Cezerî Osmân ve Na'lbend İbrâhîm ve Yazar Paşa oğlu Kâdı ve Ahmed Beg oğlu Alî ve Erkud ve Ken'ân Beg oğlu Ömer ve Köylü oğlu Mahmûd birbirleriyle ve sâir hevâdârları olan ma'lûmü'l-esâmî eşhâs ile yek-dil ve bin yüz elli senesinde cumhûr ve cem'iyet ile yetmiş seksen enfer tûfeng-endâz eşkıyâ sarâyını muhâsara ve âlet-i hücûma ve dokuz re's atını kurşun ile helâk ve bir âdemini katl ve birkaç neferini dahi mecrûh eylediklerinden ğayrı sarâyında mevcûd olan emvâl ve eşyâsını ğasb ü ğâret ve hilâf-ı şer'-i şerîf ziyâde ğadr ü ta'addî eylediklerin bildirüb sen-ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin, ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le görilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden sen-ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin, ma'rifet-i şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i Z. sene 1159

Sayfa 175 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodası zîde kadruhûya hüküm ki

Hasan ve Mahmud nâm karındaşlar südde-i sa'âdetüme 'arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûre tâbi' nâm karye toprağında tapu temessük mücebince bunların zabt ve zirâ'at ve 'öşr u rüsûmunu sâhib-i 'arza edâ idegeldikleri ma'lûmü'l-hudûd tarlalarına 'alâkası olmayüb bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken Ahmed ve Yusuf ve nâm kimesneler zuhûr ve ol-yerlere hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve zâbitlerine muhâlefet ü ta'addîden hâlî olmayüb ğadr-ı murâd eylediklerin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfe ve atîk sizleri dahi olduğın bildirüb müceblerince 'amel olunub yerleri kemâ-kân üzere zabt ve zirâ'at itdirilüb mezbûrların hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale vü ta'addîlerin men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i M. sene 1160

Sayfa 176 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Kavi 'aşîretinden olup Hısn-ı Mansur karyelerinde Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Akalak(?) nâm karye sâkinlerinden Seyyid Ali ve Murad ve Mustafa ve Cafer ve ve nâm kimesneler gelüb bunların karye-i mezbûre toprağında eban 'an cedd yüz seneden mütecâviz ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olup beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ ide geldikleri ma'lûmetü'l-hudûd yerlerine âhardan bir vechle dahl îcâb etmez iken yine Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' İsmailü nâm karye sâkinlerinden Ebubekir ve Hind ve Davud ve ve nâm kimesneler zuhûr ve birbirleriyle yek-dil olmalarıyla ol yerler sinîn-i merkûmeden mukaddem bizim olmağla ihfâden bize verin taksîm eyleyelim diye hilâf-ı kânûn müdâhale ve bunların zabtına mûmâna'at itmeleriyle bundan akdem mezbûrlar ile murâfa'a-i şer' olunduklarında zikr olunan yerler ol-mikdâr seneden beru eban 'an cedd bunların tapulu ve temessüklü yerleri

olduğu şer'an sâbit ve mezbûrlar mu'ârazadan men'-birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilüb bu makûle on sene murûr eden toprak da'vâsının istimâ'ı memnû'iken mezbûrlar ziyâde müteğallibeden olmalarıyla memnû' ve mündefî' olmayüb ol-hüccet-i şer'iyyeye muğayir tekrâr nizâ' u ta'addîden hâlî olmadıkların ve bu bâbda da'vâları olduğın bildirüb fetvâ-yı şerîfe mücebince 'amel olunub mezbûrların hilâf-ı kânûn ve muğâyir-i hüccet-i şer'iyye vâkı' müdâhale vü ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı M. sene 1160

Sayfa 182 - Hüküm 4
Gerger kâdısına hüküm ki

Gerger Kal'ası diz-dârı zîde hıfzühü südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Gerger Kal'asının müstahfizatı neferâtının vâkı' olan umûr ve husûsları kadîmü'l-eyyâmdan berû ma'rifetle görilüb âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı ağrazdan bâzı kimesnelerin ağasıyla ehl-i 'örf tâ'ifesi taraflarından hilâf-ı kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn neferât-ı mezkûr ehl-i 'örf tâ'ifesi taraflarından gun-â-gun cevri u ezâ ve ahz u habs ile rencîde u remide olunmaları ile neferât-ı merkûmdan ahz u kabz ve şer'-i şerîf ihzârı lâzım geldikde kadîmisi üzere zâbitler, ma'rifetiyle görilüb hilâf-ı kânûn âhardan cevri u ta'addî u rencîde itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına 'arz eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1160

Sayfa 184 - Hüküm 1
Ber-vech-i arpalık Malatya sancağı mutasarrıfı vezire ve Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

İstanbul sâkinlerinden erbâb-ı tîmârdan Mehmed Yazıcı nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Taş Ağbat nâhiyesinde nâm karye ve ğayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Hısn-ı mansur kazâsı sâkinlerinden Çolak Yusuf dimekle ma'rûf kimesne bundan akdem bin yüz elli altı senesinde ve bu üç sene bunun tarafından emâneten ve vekâleten tahşîr ve mahsûlat ve rüsûmatını cem' u tahsîl ve kazâ-i mezbûre tâbi' Şehri nâm karyede der-anbâr eyleyüb bazı mevak' sebebiyle buna irsâl itmeyüb ve bunun üvey karındaşı Hâcî İbrahim nâm kimesnenin dahi setem zin aldı Katır nâm vakf karyeler topraklarında hâsıl olan mahsûlden Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Selamet nâm karye sükkânından Hâcî Halil nâm kimesne zimmetinde yüz elli altı senesinden beru emâneten der-anbâr olunmuş malûm iken mahsûlü olub almadan karındaşı mezbûr Hâcî İbrahim fevt olmağla zikr olunan mahsûl irs-i şer'le buna intikâl eyleyüb merkûmdan taleb eylediği edâda ta'allül ve buna ğadr-ı murâd eylediği ve tarafından ahz u kabz ve kendüye intikâl ve teslîme Süleyman bin Abdullah nâm kimesneyi bâ-hüccet-i şer'iyye vekîl eylediğın bildirüb hüccet-i şer'ie mücebince şer'le görilüb merkûmların zimmetlerinde vech-i meşrûh üzere der- anbâr olmuş mahsûl hakkı tahsîl vekîli mezkûra tamâmen alvirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1160

Sayfa 184 - Hüküm 2

Hısn-Rakka vâfisi ve Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Sâbıkâ İç-İl sancağı mutasarrıfı emîrül ümerâi'l-kirâm Seyyid Gazi Ahmed Paşa dâme ikbâlehû südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden Devranzâde Ebubekir ve Ahmed nâm kimesneler zimmetlerinde bin yüz elli dokuz senesinde cihet-i şer'iyeden temessükle bin beş yüz doksan altı buçuk ğuruş altmış kile hintâ alacak hakkı olub taleb olundukda ta'allül ü muhâlefet üzere oludukların bildirüb senki Rakka vâfisi vezir-i müşarû'l-ileyhsin ma'rifetinle ve ma'rifet-i şer'le ve çavuş mübâşeretiyle merkûmdan zimmetlerinde olan ol-mikdâr ğuruş ve hintâ hakkı tamâmen tahsil ve bu mikdâr alıvirilüb ta'allül ü muhâlefet itdirilmemek sana hitâben emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere mübâşir ta'yîn olunan çavuş ma'rifetiyle şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1160

Sayfa 186 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına Rişvan hâssı voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki

Sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı mûmâ ileyh es-Seyyid Abdullah zîde fazlühûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Hısn-ı Mansur'da sâkin bi'l-cümle ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve şürefâ ve a'yân-ı vilâyet ve sâirlerin bi-ecma'ihim meclis-i şer'a varub öteden beru şekâvet ile ma'rûf ve ser-eşkiyâ ve muzırru'n-nâs ve bundan akdem haklarında emr-i şerîfim sâdır ola medîne-i Hısn-ı Mansur sâkinlerinden ma'lûmül-esâmî kimesnelerin rüfekâlarından Belgradî Mollâ Mustafa ve müftî-i sâbık İsmail edeni ve birâderi Deli Ömer ve Çerçi oğlu Hâcı Ömer ve Kenanoğulları Ali ve Abdullah ve Mustafa ve Sucu(?) Bekir oğlu Veli ve Günlü oğlu Kör Mahmud dimekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde olmadıklarından nice ehl-i 'ırsın haklarında ğün-â ğün ifk ü iftirâ ve derûnlarında ... olan fesâd ve şekâvet ve ğaraz-ı fâsidlerin icrâ ve mâl-i mîrînin ta'tiline bâdî olduklarından mâ'adâ umûr-ı memleket ve re'âyâya karışub Âsîtâne-i Sa'âdet'ime şikâyet sadedinde olmalarıyla mezkûrların ber-minvâl-i muharrer şekâvetlerinin nihâyeti olmadığından emn u râhatları bi'l-küllîye meslûb ve ahvâllerin diger-ğün olmağla fîmâ-ba'd mezkûrûnun vech-i meşrûh üzere olan ğadr u ta'addîlerin men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına 'arz u i'lâm ederiz deyu ilhâh ve ibrâm itmeleriyle ol bâbda vâkı' hâlî bi'l-iltimâs sen arz ve medîne-i mezbûrenin ulemâ ve sulhe ve eimme ve hutebâ ve şürefâ ve a'yân ve sâir fukarâsu mahzar eyledikleri ecilden mezbûrûn fîmâ-ba'd kendü hâllerinde olub umûr-ı memleket ve re'âyâya müdâhale eylememek üzere cümlesine alâ-vechi't-tehdîd yine tekîd olunub bundan sonra dahi mütenebbih olmazlar ise haklarından gelinmek için 'arz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır

Fî-evâhir-i Ra. sene 1160

Sayfa 186 - Hüküm 3**Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki**

Kazâ-i mezbûre ahâlîsi gelüb bundan akdem kazâlarından müftî olan Kara Yakub oğlu Hasan Efendi dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmadığından nâşî mukaddeman ıslâh-ı nefis için bâ-emr-i âlî Samsun Kal'ası'nda kal'bend olmuşiken itâ'at-i emr-i âlî eylemediğinden ğayrı evvelinden ziyâde te'addî ve tecâvüzden hâlî olmadığı bildirüb ol bâbda istid'â-yı merhamet ve işâret-i şeyhül-İslâmî mücebince sâdır olan fermân-ı âlîye imtisâlen Hısn-ı Mansur kasabasında me'lûn ve bi'l-iktizâ olub bundan akdem iki def'a nakl vü iclâ olunan mezbûr Kara Yakub oğlu Hasan'ın keyfiyet-i ahvâli kasaba-i mezbûre ahâlîsinden İstanbul'da misâfîren sâkinler müderrisinden Es-Seyyid Mehmed Efendi ve El-Hâc Halil Câmi'-i Şerîfi İmâmı Es-Seyyid Ömer Efendi ve Kenan Begzâde oğlu ve Es Seyyid Mustafa Çelebi ve Ali Begzâde Abdullâh ve İbrâhîm Efendi ve Sofuzâde es-Seyyid Veliyüddin be Câmi'-i Kebîr Kayyımı Mollâ Mustafa ve Gergerler ... Es-Seyyid Yusuf Ağa ve Şîr oğlu? Bayrakdâr Hasan Beşe ve Es-Seyyid El-Hâc Ömer sipâhî ve za'îm? Es-Seyyid Mehmed Ağa ve Es-Seyyid Mehmed sipâhî ve Ahmed Efendi demekle ma'rûf on dört nefer mevkûf-ı cerîm kimesnelerden tashîh ve istikzâ olundukta mezbûr Kaya Yakub oğlu Hasan kendü hâlinde olmayıb dâ'imâ kasaba-i mezbûre ahâlîsini hilâf-ı şer'-i şerîf gün-â gün ta'cîz ve rencîde u remîdeden hâlî olmadığı zulm vü ta'addîsinin nihâyeti yoktur deyu her biri meclis-i şer'e münâdiyen ihbâr ve inhâ eylediklerinde Dîvân-ı Hümâyûnum'a i'lâm olunmak esnâsında te'mîn-i fukarâ için mezbûr Hasan fetvâdan acz bu tarafta müstakillen diger Hasan zîde ilmihû kasaba-i mezbûrede fetvâya me'zûn olub lâkin ... olunan min-ba'd Hasan ve kasaba-i mezbûrede mukaddeman müftî bi'l-iktizâ olub mezbûr Hasan'on hasmı olan Es-Seyyid İsmâ'îl ehlden olub kendü hâllerinde olmaları min-ba'd kasaba-i mezbûrede müftî olmayüb ve fetvâya me'zûniyet 'arzusuna ... olunan mûmâ ileyh diger Hasan zîde ilmihûyu ta'cîz ve rencîdeye tasaddî iderler umûmen ahâlî kazâdan istikza ve fi-nefsi'l-emr hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addîleri inde's-şer' zâhir oldukda te'dîb olunmaları için umûmen ahâlî ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin 'arz u i'lâm eylemen bâbında hükmi hümayûnum ricâsında oldukları ... Rumeli Kâdı-askeri olan mevlânâ Mehmed Ahmed edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm etmeğin müşârûn ileyh'in i'lâmı mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmıştır

Fî-evâsıt-ı R. sene 1160

Sayfa 187 - Hüküm 2**Kâhta ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki**

Erbab-ı tîmârdan Ali nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Kâhta nâhiyesinde mezra'a-i Kalus ve ğayrıdan altı bin iki yüz akçe tîmâr mutasarrıfı Yusuf'un fevtinden elli sekiz senesinde mîr-i mîrândan merkûm Ali'ye tevcih ve tezkere ve tezkeresin ... berât itmedi zâyî' itmekle zâyî' olduğu vaki' Gerger Alaybegisi Yusuf 'arzı ve bi'il-fi'l Reisül-küttâb'ım olan El-Hâc Mustafa dâme mecdühû i'lâmıyla bin yüz elli dokuz Safer'inin yirmi yedinci gününde berât ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla merkûm Ali tîmâr-ı mezbûru Defter-i Hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince zabt ve vâki'

olan mahsûl ve rüsûmu ahz u kabz murâd eyledikde ashâb-ı ağrâz ve müteğallibe ve cebâbireden İsmail Beg ve Hasan Beg dimekle ma'rûf kimesneler tîmâr-ı mezbûru fuzûlî ve teğallüben zabt ve vâkı' olan mahsûl ve rüsûmatı teğallüben ahz u kabz idüb ol vechle ğadr sevdâsında oldukların bildirüb tîmâr-ı mezbûr Defter-i Hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince kendüye zabt ve vâkı' olan mahsûl ve rüsûmu kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itdirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfime muğâyir mezkûrları ve âharı bir dürlü dahl vü ta'arruz itdirilmeyüb ve aldıkları alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz rûznâmçe-i hümâyûnuma murâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûrda buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince zabt itdirilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1160

Sayfa 187 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısı ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Sâbık Rişvan Hâss Voyvodası olan Ebubekir zîde kadruhû südde-i Sa'âdetüme 'arz-ı hâl idüb senki voyvoda-yı mûmâ ileyhsin voyvodası olduğın Rişvan hâssı boybegi olub Hısn-ı Mansır sâkinlerinden Bereket oğlu Hasan nâm kimesne zimmetinde cihet-i karz ve şer'den ber-mûcebi temessük bin yüz elli sekiz senesinde bin ğuruş alacak hakkı olmağla def'âtle taleb eyledikde mezbûr virmekte ta'allül ü muhâlefet ve ğadr sevdâsında olduğın bildirüb şer'le görilüb temessük mücebince mezbûrdan zimmetine tevcîh iden meblağ-ı mezbûrî bi't-tamâm tahsîl ve alıvirilüb hilâf-ı şer'le ta'allül ü muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden senki voyvoda-yı mûmâ ileyhsin ma'rifetinle ve ma'rifet-i şer'le temessüki mücebince tahsîl olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1161

Sayfa 189 - Hüküm 4

Maraş vâlîsi vezîre ve Gerger ve kâdılarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Abdullah nâm sipâhî Malatya sancağından Gerger kazâsı muzâfatından İç-İl nâhiyesinde 'an mahsûlin harâc-ı bağat 'öşr-i ğallât dezmin şehir ve ğayrıdan üç bin sekiz yüz on sekiz akçe tîmâra mutasarrıf Hasan'ın bilâ-veled fevtinden sonra yüz elli senesi Şevvâl'inin on üçüncü dönünde buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinede bin yüzeli sekiz elli dokuz senelerinin vâkı' olan mahsûl ve rüsûmı bunun berât-ı mücebince tahvîl târîhine düşen Gerger kazâsı sâkinlerinden âhardan bazı kimesneler fuzûlî ve tagallübe ahz u kabz ğadr u ta'addî eylediklerin ve taraflarından nâm kimesneyi vekîl eyledigin bildirüb berât-ı mücebince tahvîl târîhine düşen mahsûl ve rüsûmı her kimden tahsîl ve kendülerine alıvirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ile Defterhâne-i Âmire'mde mahsûl olan ruz-nâmçe-i hümâyûnuma murâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezbûra buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğın mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî ve berât-ı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1160

Sayfa 190 - Hüküm 4**Gerger ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki**

Sulehâdan Mustafa ve Hüseyin halîfeler ‘arz-ı hâl idüb Malatya sancağında Nefs-i Gerger’de Mehmed Beg mescidi vakfı yazıldığı mahalde Gerger kazası muzâfâtından Tasesir nâhiyesinde hâsıl-ı sülûsân-ı mâlikâne dokuz yüz doksan altı akçe bazariyyet ankarye-i Sudaha ve yine Tasesir nâhiyesine tâbi‘ hâsıl-ı sülûsân-ı mâlikâne iki yüz altmış altı akçe bazariyyet mezra‘a Yakub köyü ve zikrolunan hisseleri mezkûr Mehmed Beg sâhib-i mülkden kabul alub nefsi mezbûrda binâ eylediği mescidine vakf idüb ve tevliyeti dahi erşed evlâdına ve mahsûlât olur ise câmi‘-i şerîfin ‘imâretine ve ‘imâretten kalur ise altı bölük olup iki bölüğü imâmına virildüğü ... hazîne virildüğü kardeşine ve iki bölük iki nefer cüzhânına şart ü ta‘yîn eyleyüb hâliyen bu minvâl üzere zabt olunmağın vukû‘u üzere defter-i cedîde kayd olundu deyü Defter-i Hâkânî’de mukayyed olmağla hâlen merhûm Mustafa mescid-i mezbûrda üç mü’ezzin ve merkûm Hüseyin dahi cüzhân olup başka başka bir karâr-ı şerîfi ile üzerlerine ve edâ-yı hîdmet idüb hîdmetleri mukâbelesinde müstehakk oldukları zikrolunan karye ve mezra‘adan sülûsân-ı mâlikâneleri fazla mahsûlâtından ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî imâma şart u ta‘yîn olunan iki bölük iki mü’ezzine mahsûs olan bir bölük mezbûr mukâtı‘ı ve cüzhân-ı mahsûs olan bir bölüğü merkûm Hüseyin ahz u kabz murâd eylediklerinde vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan nâm kimesne hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyir-i şart-ı vakıf hîdmetleri mütekâbilesine müstehakk olup zikr olunan bölüklere isâbet iden mahsûlâtı virmeyüb kendüsi ekl vü bel‘ idüb ol-vechle ğadr sevdâsında oldukların bildirüb sâlifü’z-zikr karye ve mezra‘alardan sülûsân-ı mâlikâne mahsûlât-ı fazla imâm ve mü’ezzin ve cüzhâna mahsûs olan bölüklere isâbet iden mahsûlât ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî vakf-ı mezbûr mütevellîsinden alıvirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî vakf-ı mezbûr mütevellîsi ve âheri dahl ü ta‘arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire’nde mahfûz olan defter evrâkına murâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1160

Sayfa 191 - Hüküm 4**Maraş vâlîsi ve vezîre ve Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki**

Erbâb-ı tîmârdan Mustafa nâm sipâhî gelüb Maraş sancağında Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Kamışlu nâm karye ve ğayrıdan iki bin akçe tîmâr mutasarrıfı Mehmed’in tahvîlinden mîr-i mîrân tezkiresiyle mutasarrıf Hasan’ın tezkiresin virüb ricâsıyla kasr-ı yedinden miralay ‘arzıyla El-Hac Mehmed’e bin yüz altmış Rebî‘ü’l-evvel’inin yirmi ikinci gününden Âsitane’den tevcîh ve berât ve ‘arz olundukda mutasarrıfı Haydar beş kıt‘a fermân-ı âlî ile me’mûr olduğunu sefer-i hümâyûnuma gelmemek ile ve Ser-asker Ali Paşa tarafından sâdır olan buyuruldu mücebince vech-i meşrûh üzere olduğu Hısn-ı Mansur Alaybegisi Ali i‘lâm ve vezir-i müşârûn ileyh tarafından elli dokuz senesi Şa’bân’ının on ikinci gününden merkûm Mustafa’ya tevcîh ve tezkire olunmuşiken nâhiye-i mezbûrenin alaygeyi nasb olunan Seyyid Ali’nin ‘adâvet olmağla Süleyman’a ... tîmârî olmak üzere Haydar ismiyle ‘arz ve tevcîh ve tezkiresi mücebince ... Maraş’ın

Çavuşlu ... Seyyid Hasan ve sâlifen Maraş ve Kâsime-i Maraş ve Ayıntab alaybegleri Halil ve diğeri Halil ... zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr mahzar itmeleriyle mu'ahhar târîh ile Âsitane'den berât iden El-Hâc Mehmed'in bir ... tezkire ve mahzar ve re'îsü'l-küttâbım olan El-Hâc Mustafa dâme mecdühû i'lâmıyla altmış Cemâziye'levvel'inin yedinci gününden Âsitane-i Sa'âdet'im tarafından ... ve tevcîh ve hatt-ı berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla tîmâr-ı mezbûru Defter-i Hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîf mücebince zabt ve elli dokuz senesi mahsûlü ve rûsûmu berât mucibince tevcîhi târîhine düşmüş-iken miralay-ı merkûm Seyyid Ali ve kölesi Süleyman nâm kimesneler birbirleriyle yek-dil ve ... mezbûrun vâki' olan mahsûlü ve rûsûmun teğallüben ahz ü kabz idüb ol-vechle ğadr eylediklerin bildirüb tîmâr-ı mezbûr Defter-i Hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîf mücebince kendüye zabt ve berâtı mucibince târîhe düşüb merkûmların rûsûmı ahz ü kabz eyledikleri sene-i mezbûre mahsûl ve rûsûmu mezkûrlardan bi't-tamam tahsîl ve bî-kusûr alıvırılüb bir ferde ta'allül u tereddüd itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz ruz-nâmçe-i hümâyûnuma murâca'at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûrda merkûm Mustafa'ya îfâ ve tevhim berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî ve berâtı mucibince 'amel olunmak [içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca. sene 1160

Sayfa 192 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur kâdısı'na ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Seyyid Mehmed zîde şerefühû Hısn-ı Mansur kazâsında vakf-ı mezra'a-i Kadıhan dernezdî Hısn-ı Mansur diye mukayyed vakf-ı mezra'anın sülüsân hisse mezra'adârlığı elli yedi senesi Rebî'ül-âhiri'nin onuncu gününden buna tevcîh ve hâlâ mâliye tarafından virilen berât-ı şerîfimle üzerinde olub yedinde olan mâliye berâtına muğâyir âhardan bir vechle dahl olunmak îcâb etmez iken Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden Mehmed ve İsmail nâm kimesneler üç seneden beri fuzûlî zabt ve mahsûl-i vakftan sülüsân hisse mezra'adârlığa isâbet eyleyeni teğallüben ahz u kabz ve celb eyledüğün gâh bizler zabt etmezik diye gâh türlü illet ve bahâne ile ta'allül ve ğadr-ı murâd eylediklerin ve tarafından zîde kadruhû vekîl eyledigin bildirüb mezra'adârlık-ı mezkûrun sülüsân hissesi yedinde olan berâtı mücebince vekîli mezbûra zabt ve mezkûrların muğâyir-i berât ahz u kabz eyledikleri tamâmen tahsîl ve bî-kusûr vekîli mezbûra alıvırılmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve Hazine-i Âmire'mde mahfûz olan Anadolu Muhâsbesi Defterleri'ne nazar olundukda mezra'adârlık-ı mezkûrun sülüsân hissesi vech-i meşrûh üzere târîh-i merkûmdan mezkûr Es-Seyyid Mehmed'e tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestûr u mukayyed bulunmağın berâtı mücebince zabt itdirilmek emrim olmuştur

Fî-evâhir-i Ca. sene [1]160

Sayfa 192 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Sâbıkan Rişvan Voyvodası Seyfî zîde mecdühû gelüb bin yüz elli dokuz senesine

mahsûben Rişvan mukâta'ası ber-vech-i iltizâm bunun uhdesinde ve iltizâmında iken mukâta'a-i mezbûre aşâ'irinden göçer Rişvan tâ'ifesinden taht-ı kazânızda sâkin ma'lûmü'l-esâmî kimesneler zimmetlerinde ber-mûceb-i temessük dokuz bin dört yüz yirmi beş ğuruş ve Hısn-ı Mansur sâkinlerinden ve ve ve dahi bazıları zimmetlerinde dahi yine sene-i mezkûrede üç bin beş yüz yetmiş beş ğuruş mâl-ı maktû' ve karz akçeden alacak hakkı olmağla bundan akdem def'âtle merkûmlardan talep ve almak istedikte türlü illet ve bahâne ile edâda ta'allül ve muhâlefet ve ibtâl-i hakk ve ğadr-ı küllî eylediklerin bildirüb ber-mûceb-i temessük zimmetlerinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr tahsîl ve alıvirilüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır

Sayfa 193 - Hüküm 1

Gerger ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Mehmed ve Osman zîde kadruhümâ gelüb Havâss-ı Hümâyûn'umdan mûmâ ileyhümâ ber-vech-i mâlikane iştirâken berât-ı şerîfimle mutasarrıf oldukları şehzâde-i civân baht hâssı mülhâkatından Malatya sancağında Gerger kazâsı muzâfatından İç-İl nâhiyesinde mahsûl-i sefine der karye-i ... deyu sened üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde şehzâde-i civân baht hâssı mülhâkatı ve yine defter-i icmâlde Siverek sancağında Bucak nâhiyesinde mahsûl-i geşti der karye-i Hıdır? deyu dört bin ve yine nâhiye-i mezbûrede mahsûl-i nısf sefine der-karyeyi Deveboynu deyu iki bin akçe yazı ile tahrîr ve Havass-ı Hümâyûn'um mülhâkatından olmağla sabık-ı zikr mahsûl-i sefine der-karye-i ... ba'dehû yine âhardan müdâhale olunmak icâb itmez iken mârû'z-zikr Siverek sancağında olan hâss-ı mezkûr zâbiti hevâsına tâbi' ve ve nâm kimesneler birbirleriyle yek-dil ve yek-cihet ve ve mücerred ta'cîz ve celb-i mal için bunların mesbûkü'z-zikr karyesi ... toprağında murûr u ubûr iden sefâyinin imrârına hilâf-ı Defter-i Hâkânî muhâlefet ve ol vechle mahsûl maktû'nun kesr u noksânına ba'is oldukların bildirüb Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunub hilâf-ı Defter-i Hâkânî muhâlefet ve ta'addî itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala murâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhir-i Ca. sene 1160

Sayfa 194 - Hüküm 3

Kâhta ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Kâhta kazâsına tâbi' ... nâm karye sâkinlerinden Zerukanlı cemâ'atinden ve eben an ceddin sâdât-ı kirâmdan Seyyid Hasan ve Seyyid Ömer ve Seyyid Ali ve Seyyid Osman zîde şerefühû gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avârız ve imdâd-ı hazariye ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' olan tekâliflerden kânûn üzere tahammüllerine göre hisselerine düşeni karye-i mezbûr ahâlîsiyle ma'an edâ idüb bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şakka mutâlebesiyle bir dürlü rencîde olunmaları icâb itmez iken karye-i mezbûre ahâlîleri ve Mehmed Han evlâdından bazı kimesneler ehl-i 'örf tâ'ifesiyle yek-dil ve yek-cihet ve hilâf-ı kânûn tahammüllerinden ziyâde talep ve ehl-i 'örf tâ'ifesi taraflarından dahi bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şakka ve ... akçesi mutâlebesiyle ve sâir ... ve mezâlîm ile bunları

gûn-â-gûn tâ'cîz ve rencîdeden hâlî olmayüb ahvâlleri ziyâde mükerrer ... bu cihetle perâkende ve perîşân olunmalarına ba'is ve bâdi oldukların bildirüb kânûn üzere 'amel olunub hilâf-ı kânûn karye-i mezbûre ahâlîleri tahammüllerinden ziyâde talebi ve ehl-i 'örf taifesi taraflarından dahi bilâ- emr-i şerîf tekâlîf-i şakka ... akçesi mutâlebesiyle ve sâir ... ve mezâlîm ile bunları bir dürlü ta'addî u rencîde itdirilmeyüb mezbûrların ol vechle zâhir olan müdâhale vü ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca. 1160

Sayfa 195 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Kazâ-i mezbûre tâbî' Zerukanlı cemâ'atinden Alaburun nâm karye sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid Mehmed ibn-i Seyyid Yusuf ve Seyyid Hüseyin ibn-i Seyyid İsa ve Seyyid Osman ve Seyyid İsa ve Seyyid Ömer ve Seyyid Kalender zîde şerefühümâ gelüb bunlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediklerine yedlerinde İstanbul nukabâsından ma'mûlün-bih temessükleri olub resm-i...ve kendi tasarruflarında olub evleri ma'îşetleri için besledikleri yüz elli 'adet koyunlarından 'aded-i ağnâm alınmak talebiyle te'addî eyledikleri ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfeleri olduğın bildirüb men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâil-i C. sene 1160

Sayfa 198 - Hüküm 2

Maraş vâlisine ve mütesellimine ve Hısn-ı Mansur kâdılarına hüküm ki

Ömer nâm kimesne bunun babası nâm kimesne hâl-i hayâtında ve kemâl-i âfiyet ve sıhhatinde Hısn-ı Mansur kazâsına tâbî' Torunca nâhiyesinde toprağında mutasarrıf olduğı mülk degirmeni buna ve hâl-i hayâtında hibe ve i'lâm ve işgâl itdikden sonra fevt olmağla bâzıları olduğından kebîr karındaşları hibe-i merkûmede duymayub ol degirmeni fuzûlî Behisni kazâsı sâkinlerinden Rişvan tâ'ifesinden nâm kimesneye bey' idüb vechen irişüb bi'l-fi'l ve da'vâda kâdir olmağla mülk-i mevhûbesiyle gallesin taleb eyledikte bî-vech-i şer' ta'alül ü muhâlefet eyledigin ve bu bâbda ve da'vâsına muvâfık şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfesi ma'rifetiyle zabtı ma'rifet-i şer'le görülüb ber-vech-i muharrer mülk-i mevhûbesi olan degirmen alıvırilüb zabt itdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1160

Sayfa 198 - Hüküm 3

Kâhta ve ve kâdılarına ve Malatya mütesellimine hüküm ki

Mustafa ve Ebubekir zîde kadruhümâ gelüb Malatya sancağında Kâhta nâhiyesinde ber-vech-i mâlikane iştirâken uhdelinde olan maktû'ları aklâmından Kâhta nâhiyesinde mezra'a Kolu deyu mukayyed mezra'alarına âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken nâhiye-i mezbûrede ... nâm mezra'aya ber-vech-i mâlikane mutasarrıf olan Rişvan tâ'ifesinden Ömer ve Hasan nâm kimesneler kendü mezra'alarına zabta kanâ'at itmeyüb

bunların uhdelerinde olan salifü'z-zikr Kozkenar mezra'asına dahi fuzûlî müdâhale ve teğallüben zabt ve mâlikaneleri ğadr eylediklerin bildirüb Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunub hilâf-ı Defter-i Hâkânî ol-vechle dahl ü ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala murâca'at olundukda Kâhta nâhiyesine tâbi' mezra'a-i Kozkenar Rişvan tâ'ifesi zirâ'at ... sekiz yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Havâss-ı Hümâyûn'umdan olduğı mestûr u mukayyed olunduğı Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 1160

Sayfa 199 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına Rişvan voyvodasına hüküm ki

Erbab-ı tîmârdan Ahmed nâm sipâhî gelüb Malatya sancağından Kâhta nâhiyesinde Kilisecik nâm karye ve ğayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğı iki bin beşyüz akçe tîmâr-ı karyelerinin bin yüz elli senesinde vâkı' olan mahsûlat ve rüsûmatı bunun berât-ı mücebince tahvîl târîhine düşüb dahl olunmak îcâb itmez iken taht-ı Hısn-ı Mansurda sâkin Alaybegisi sabık Yusuf nâm kimesne tama'-ı hâmindan nâşi zuhûr ve tîmâr-ı mezbûrî makeddemâ Mustafa ismine berât üzere sene-i mezbûreden mahsûl ve rüsûmı mezbûr Mustafa'nin tahvîl târîhine düşmüşlerini ahz u kabz iderüm deyu hilâf-ı kânûn müdâhale ve ahz u kabz idüb ta'addîden hâlî olmadığın bildirüb sene-i mezbûrede berât-ı mücebince tahvîl târîhine düşen mahsûl ve rüsûm-ı buna ahz u kabz itdirilüb mezkûrî hilâf-ı kânûn ol-vechle müdâhale vü ta'addî ittirilmeyüb men' u def' olunmak bâbında emr-i şer'îfimle ricâ eylediği ecilden kânûn üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i B. 1160

Sayfa 204 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Rişvan 'aşîreti mülhakâtından olan Hısn-ı Mansur kasabası elli seneden mütecâviz Vâlîde Sultân Hâssı olub ba'dehû mâlikâne olduğundan etrâfında olan eyâlât ve elviyelere ve ordu nâzil olan tekâlîflerden hâssa tarh ve tevzî' olunmayub min-küllî'l vücûh serbest ve müsellemler oldukların nâtık yedlerinde hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven müte'addid evâmîr-i âlîyye olub vakf-ı mezbûr Maraş eyâletinde olmağla Malatya sancağı dâhilinde olmadığına yedlerinde emr-i şerîf var iken bu sene-i mübârekede bâ-fermân-ı âlî mübâşir ta'yîn olunan Mehmed ve hâlâ Maraş Vâlîsi İbrahim Paşa tarafından imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye mutâlebesiyle ahâlî-i vilâyet ta'cîz u rencîde olunub ve bi-emrillâhi te'âlâ kazâlarına dahi kaht ve ... olmağla ahvâlleri perîşân ve eper sâlifü'z-zikr hazeriyye ve seferiyye ahâlî-i kazâdan tahsîl olunmak iktizâ eder ise bi'l-cümle perâkende vü perîşân olacakları nümâyân olmağın yedlerinde olan hatt-ı hümâyûn ve evâmîr-i âlîyye mücebince yine ke'l-evvel min-küllî'l-vücûh serbestiyet üzere muaf ve müsellemler olub voyvodalarından ğayrı vüzerâ ve mîr-i mîrân ve elviye mutasarrıfları tarafından dahl ü ta'arruz olunmamak üzere yedlerinde olan hatt-ı hümâyûn ve evâmîr-i âlîyye tecdîd ve havâlîlerinde vâkı'

tekâlîflerden hâssa tarh ve tevzî'i ile rencîde olunmayub men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu sen ki Hısn-ı Mansur kâdısı mevlânâ-yı mûmâ ileyh Seyyid Abdullah zîde fazlühûsun 'arz ve ahâlî mahzar-birleistirhâm itmeleriyle ahkâm-ı kuyûdu görüldükte Rişvan 'aşîreti merhûme ve mağfuretün-lehâ Vâlide Sultân ... hâsslarından olmağla bin yüz kırk dört târîhinde seferiyye ve hazeriyye kaydları mahallerinden terkîn olunub fimâ-ba'd hazeriyye ve seferiyye ve eyâlât ve elviyye vâride olan sâir tekâlîften dahi hâssa tevzî'i ile rencîde olunmayub serbestiyet üzere zabt olunmaları için bâ-hatt-ı hümâyûn kırk Şevvâli'nde emr-i şerîfim virilüb ba'dehû mâlikâne tevcih olundukta kudât ve hükkâm tarafından muğâyir-i hatt-ı hümâyûn seferiyye ve hazeriyye ve sâir tekâlîf-i şâkka mutâlebe olunduğu inhâ olundukta bâ-hatt-ı hümâyûn mukaddemân sâdir olan emr-i şerîfim mücebince fimâ-ba'd hazeriyye ve seferiyye mutâlebesiyle eyâlet ve elviyye vâride ve nâzile olan sâir tekâlîften dahi hâssa tarh ve tevzî'i ile rencîde olunmayub bu makûle tekâlîften mu'âf ve müsellem ve min-küllî'l-vücûh serbestiyet üzere voyvodaları tarafından zabt u rabt olunub her vechle himâyet ve sıyânetlerine ihtimâm u dikkat ve hilâfından hazer olunmak bâbında târîh-i mezbûrda bâ-hatt-ı hümâyûn sâdir olan emr-i şerîf bin yüz elli dört târîhinde tecdîd olunduğu mukayyed bulunmağın mukaddemân sâdir olan emr-i şerîfim mücebince müceddeden emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'l Re'îsü'l-küttâbım olan El-Hâc Mustafa dâme mecdühû dahi i'lâm itmegin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhir-i Ş. sene [1]160

Sayfa 205 - Hüküm 2

Rakka ve Maraş vâliflerine Behisni ve ve kâdularına ve Rumkal'a kazâsı nâibine hüküm ki

Sen-ki Rumkal'a kazâsı nâibi mevlânâ Muhammed zîde ilmühûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Rumkal'a kazâsı musakkafâtından Arabân nâhiyesi ahâlîlerinden cem'-i gâfir ve cem'-i kesîr kimesneler meclis-i şer'e varub Behisni kazâsına tâbi' Kilisecik nâm karyede sâkin Hevidi aşîretinden Arabzâde dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayüb eşkıyâdan olmağla hevâsına tâbi' kimesneler ile müttefik ve bin yüz elli senesinden beru nâhiye-i mezbûreden Erzurum ve Malatya câniblerine murûr ve ubûr iden ebnâ'-i sebîlin leylen ve nehâren devâbb ve emvâl ve eşyâların ahz ve etrâf vü eknâfa kolcılar gönderub ebnâ'-i sebîle saldırub ve mâlların ahz eylediginden mâ'adâ birkaç günden beru def' kırk-elli nefer şakînin ikrâr ile karyelerine nüzûl ve ... ile hatt ve sa'id mübâya'a idüb ... birer bahâne ile küllî akçelerin ahz ve akçeleri bulunmaz ise hakkından sığırların alub bunları ve zirâ'at ve cirâyetinden men' idüb velhâsıl bunun emsâli zulm ve ta'addîsinin nihâyeti olmayüb ahvâlleri diger-gûn ve perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is u bâdî ve merkûm taht-ı hükûmet ve kazânızda murûr u ubûr üzere olmağla oldığı mahalde ihzâr-ı şer' ve icrâ-yı hakk ve zulm vü ta'addîsi men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına vâki' hâlî bi'l-iltimâs 'arz eyledigin ecilden şer'le görilüb hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî aldığı her ne ise ashâbına istirdâd ve ihkâk-ı hakk ve ta'addîsi men' olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene 1160

Sayfa 208 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden Ali ve Osman ve Mustafa ve Ömer nâm kimesneler gelüb kazâ-i mezbûrederede sâkin şekâvet ile meşhûr Bereket oğulları Hasan ve İsa ve Sefer ve Köle Süleyman ve oğlu Ebuzer ve Mehmed ve Deli İbrahim oğlu Mustafa nâm şakîler kendü hâllerinde olmayüb bundan akdem Şeyh Abdurrahman aleyhi'r-rahmetü'l-Bârî evlâdlarından ulemâdan Eş-Şeyh Ahmed Efendi dimekle ma'rûf kimesnenin nehâren hânesin basub iyâli içinde mezbûru bi-ğayrı hakkın katl ve nice güne zulm vü ta'addîlerinin hadd ü pâyânı olmamağla mezbûrlar bin yüz elli senesinde dahi yine hevâsına tâbi' nice eşkiyâyı başlarına cem' ve hilâf-ı şer'-i şerîf bunların beş bâb menzillerin basub mâlik oldukları emvâl ve eşyâların bi'l-külliye nehb u ğâret ve nisâlarının envâ' halıların ğasb ve ger 'arz eylediklerinden mâ'adâ Şeyh Abdurrahman ve El-Hâc Halil nâm ile nefer ve âdemi bi-ğayrı hakkın katl ve vâlidelerinin iki 'âded dişlerini şikest idüb vücûh ile zulm u ğadr ve zik eylediklerin ve bu bâbda senedâtları aldığın bildirüb mücebince sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle eşkiyâ-yı mezbûrdan ahz ve terâfu'-i şer' ve ba'de's-sübût ğasb u ğâret eyledikleri emvâl ve eşyâları tahsîl ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle eşkiyâ-yı mezkûr ahz ve şer'le görilüb ğasb u ğâret olunan emvâl ve eşyâların ba'de's-sübût tahsîl ve ihkâk-ı hak olunmak emrim ve fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur

Fî-evâsıt-ı L. sene 1160

Sayfa 208 - Hüküm 4

Ber-vech-i mâlikane Malatya sancağı mutasarrıfı vezîr İbrahim Paşa'ya ve kâdısına ve Gerger kazâsı na'ibine hüküm ki

Gerger kazâsı muzâfatından İç-İl nâhiyesi ahâlîsi gelüb Malatya sancağında Kâhta kazâsında Han Beg ve Halil Beg ve Bekir Beg oğlu İsmail ve İsmail Beg oğlu Ali dimekle ma'rûf şakîler Ser cemiyet olub bin iki yüz mikdâr süvâri ve piyâde haşerâtı başlarına cem' ve bin yüz altmış senesinde nâhiye-i mezbûreye tâbi' Yeşvan nâm karyeyi hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın basub ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşileri nehb u ğâret ve üç yüz mikdâr damlar câmi'-i şerîf ve boyahâne ve sekiz bab asiyab ve on iki bâb davar kömlerin ihrâk-ı bi'n-nar eylediklerinden ma'ada üç nefer tuana adamların dahi ihrak ve ... karye ... damlarında olan emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşiyi ğasb ü yâğmâ ve damları ihrâk bi'n-nar idüb vücûh ile ğadr ve zulm vü ta'addî eylediklerin sen ki Gerger kazâsı nâibi mevlânâ küçük Mehmed zîde ilmihûsun ve sen Behisni kâdısı mevlânâ Ali zîde fazlühû hâlâ hevâna muharrer üzere olduğın başka başka 'arz ve Gerger alaybegisi ve züemâ ve erbâbı varub tîmârlarıyla Gerger kazâsında eimme ve sâir ahâlîsi ve dahi başka başka mûzır eylediklerin bildirüb ol bâbda istid'â-ı merhâmet eyledikleri ecilden ve sen ki vezir müşârün ileyhsin ma'rifetinle şâkiden mezbûrdan ahz u kabz şer'e ihzâr ve şer'le görilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak keyfiyetleri 'arz olunmak için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı L. sene 1160

Sayfa 212 - Hüküm 3

Maraş vâfisi vezîre Kâhta kâdılarına hüküm ki

Taş-İl nâhiyesinde tâbi‘ Hasan Döven nâm karye sâkinlerinden Hasan ve Hüseyin ve Süleyman nâm kimesneler ‘arz-ı hâl idüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer‘ şerîf bir ferde vaz‘ u ta‘addîleri olmayüb bir vechle dahl olunmaları îcâb itmez iken Kâhta kazâsına tâbi‘ Şule Gerek nâm karye sâkinlerinden ziyâde müteğallibe ve cebâbireden Ali Beg oğlu Bervane ve ... ve Mahmud oğlu Ersan dimekle ma‘rûf kimesneler dâ‘imâ kendü hallerinde olmadıklarından nâşi hevâlarına tâbi‘ kaç nefer eşkiyâyı başlarına cem‘ ve bin yüz elli senesinde bunların hânelerini basub emvâl ve eşyâlarını bi-ğayrı hakkın nehb u ğâret eylediklerinden mâ‘adâ karye-i mezbûre sâkinlerinden İbrahim nâm kimesnenin dahi bir parmağını kat‘ otuz baş öküzleri ile otuz sekiz kıt‘a tasarruflarında olan tarlaların vürûdunda mevcûd malümü'l-mikdâr mahsûllerin fuzûlî cebren ahz u kabz ve zabt ve ziyâde ğadr u ta‘addî eylediklerin bildirüb ol tarafa ahz-ı husûslarıçün emr-i şerîfimle mübâşir ta‘yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekrân zîde kadruhû mübâşeretiyle tarlaların alıvirilüb icrâ-yı şer‘le ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görülüb ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i M. sene 1161

Sayfa 218 - Hüküm 2

Gerger kâdısına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Hâcı Halil nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında ve Gerger kazâsı muzâfatından Subadra nâhiyesinde Ahâlî nâm karye ve ğayrıdan iki bin altmış üç akçe tîmâr mutasarrıf Ahmed Bağdad ve Kars seferlerine varmayub âdem-i rağbetinden bin yüz elli sekiz senesi Zi'l-hicce’sinin on dokuzuncu gününde Âsitâne-i Sa‘âdet’im tarafından buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olmağla tîmâr-ı mezbûr karyelerini zabt u vâkı‘ olan mahsûl ve rüsûmı kânûn ve defter mücebince ahz u kabz murâd eyledüğün bâzıları ta‘alül u muhâlefet üzere oldukların bildirüb tîmâr-ı mezbûr karyelerinden olan berât-ı mücebince kendüye zabt u vâkı‘ olan mahsûl u rüsûmı kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itdirilüb âharı hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyir-i berât müdâhele vü ta‘allül ü tereddüd itdirilmemek babında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire’nde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûnuma murâca‘at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezbûrda buna tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mestûr u mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1161

Sayfa 220 - Hüküm 2

Ber-vech-i arpalık Malatya sancağı mutasarrıfı vezîr İbrahim Paşa’ya kâdısına ve Gerger kazâsı nâibine hüküm ki

Gerger muzâfatından İç-İl nâhiyesi ahâlîsi gelüb Malatya sancağında Kâhta kazâsında Han Beg ve Halil Beg ve Bekir Beg oğlu İsmail ve İsmail Beg oğlu Ali dimekle ma‘rûf

şâkiler Ser cemâ'atinden olub bin iki yüz mikdârı süvâri ve piyâde ve haşerât başlarına cem' ve bin yüz altmış senesinde nâhiye-i mezbûreye tâbi' Yeşvan nâm karyeyi hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın basûb bi'l cümle emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşilerin nehb u ğâret ve üç yüz mikdârı damlar ve câmi'-i şerîf ve boyahâne ve sekiz bâb âsiyab ve on iki bâb davar gemleri ihrâk-bi'n-nâr eylediklerinden mâ'adâ üç nefer ... adamlarını dahi ihrâk ... karyesinden dahi seksen 'âded damlarında emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşiyi ğasb ve yâğmâ ve damları ihrâk ve ... ile ğadr ve zulm hariç eyledikleri sen ki Gerger kazâsı nâibi mevlânâ küçük Mehmed zîde ilmihûsun Behisni kâdısı Mollâ Ali zîde fazlühû hâl-i minvâl muharrer üzere olduğın başka başka 'arz ve Gerger ... varub tîmârları ile Gerger kazâsında eimme ve sâir ahâlîsi ve dahi bundan mukaddemce başka başka muhzır itmeleriyle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetinle şâkiden mezbûrden ahz u kabz şer' ihzâr ve şer'le görilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak ve keyfiyetleri suret-i 'arz olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Ra. sene 1161

Sayfa 221 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Hısn-ı Mansur kazâsı sâkinlerinden Ömer ve Mustafa ve Osman ve Ali nâm kimesneler gelüb yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden olub öteden beru kendü hâllerinde olmayüb ibâdullâhı tekdîr ve rencîde u remîde itmek 'âdet-i müstemirreleri olub ve haklarında def'âtle evâmir-i âlîyye sâdır olan Bereket oğulları Hasan ve İsa ve Sefer ve Köle Süleyman ve oğlu Ebuzer ve Mehmed ve Deli İbrahim oğlu Mustafa nâm şâkilerin bundan akdem kemâl-i şekâvet ve mazarratlarından nâşî Şeyh Abdurrahman Erzincanî evlâdlarından sulehâ-yı ızâmdan Seyyid Şeyh Ahmed Efendi demekle ma'rûf kimesnenin nehâren alâ-mele'i'n-nâs hânesin basub bi-ğayrı hakkın kendisin katl eylediklerinden mâ'adâ hevâlarına tâbi' Ekrâd eşkıyâsından nice eşkıyâyı başlarına cem' ve bunların dahi bin yüz elli senesinde hânelerin basub bi'l-cümle emvâl ve eşyâların nehb u ğâret ve ehl vü iyâllerinin halıların ğasb ve 'ırzların hetk eylediklerinden ğayrı Seyyid Abdurrahman ve el-Hâc Halil nâm iki nefer kendü hâllerinde olan âdemlerin dahi katl ve vâlideleri nâm hâtûnun iki dişini ihrâc ve ziyâde ğadr u ta'addî ve fesâd itmeleriyle husûs-ı mezbûru Gerger Nâibi Küçük Mehmed ve Samsad Nâibi Zeynel zîde ilmihûmâ başka başka 'arz eylediklerin bildirüb sen ki Rişvan voyvodası mûmâ ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle eşkıyâ-yı mezbûrları ahz ve meclis-i şer'a ihzâr ve terâfu'-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle ahz ve şer'le ihkâk-ı hak olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır

Fî-evâhir-i Ra. sene 1161

Sayfa 222 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Ahmed nâm kimesne 'arz-ı hâl idüb bu kendü hâlinde olub kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' u ta'addîsi olmayüb ve üzerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken Hısn-ı

Mansur'da sâkin Süleyman oğlu Ebuzer ve Suknaklı(?) Mollâ Ali ve nâm kimesneler birbirleriyle yek-dil ve bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf bi-ğayrı hakkın an bârından küllî mahsûlünü cebren ve kahren alub ğadr u ta'addî eylediklerin bildirüb ol tarafa âhar husûsîçün mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâ'm kapûcibaşlarından dâme mecdühû ma'rifet i ve ma'rifet-i şer'le görilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve fuzûlî cebren aldıkları mahsûlünü her ne ise alıvırilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâsıtı R. sene 1161

Sayfa 222 - Hüküm 2

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına ve Hısn-ı Mansur hâssı voyvodasına hüküm ki

Fatma nâm hâtûn gelüb bunun zevci El-hâc Ebubekir nâm kimesne bin yüz elli senesinde fevt oldukda muhallefâtı buna ve onun oğlu Mehmed nâm kimesneye intikâl iken mezbûr cümle muhallefâtı fuzûlî ve teğallüben zabt ve bu dahi hisse-i şâyi'asını talep ve da'vâ üzere iken mezbûr Mehmed dahi fevt olmağla muhallefâtı Hısn-ı Mansur'da sâkin oğulları Mahmud ve Ali ve nâm kimesneler zabt itmeleriyle bu dahi zevci müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil fuzûlî mezkûr Mehmed'den zabt eylediği hisse-i şâyi'asını muhallefâtı kabz iden oğulları mezbûrlardan müteveffâ malından talep eylediğin hevâlarına tâbî' bulunan müteğallibelere istinâden vech-i şer'le ta'allül u mûmâna'at üzere oldukların bildirüb şer'le görilüb zevc-i mezbûrdan müntakil oğlu mezbûrdan fuzûlî zabt eylediği hisse-i şâyi'asını oğulları mezbûrlardan müteveffâ malından alıvırilüb ta'allül ü mûmâna'at itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı R. sene 1161

Sayfa 222 - Hüküm 3

Maraş vâlisine ve Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Turanzâde dimekle meşhûr Mehmed ve Ahmed ve Ebubekr nâm kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde olub kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' u ta'addîleri olmayüb üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken Hısn-ı Mansur sâkinlerinden Bereket oğulları dimekle ma'rûf Hasan ve İsa ve Köle Süleyman nâm kimesneler hevâlarına tâbî' Ekrâd eşkıyâsıyla yek-dil ve nice gûne fesâd 'âdet-i müstemirreleri olduğundan mâ'adâ bin yüz elli senesinde hânelerin basub bi'l-cümle mâl ve eşyâların yâğmâ u ğâret ve karındaşlarını hilâf-ı şer'-i şerîf ahz ve der-zincir ve bunu dahi katl etmek murâd ve yedlerinden bir tarikle halâs ve mağrûr oldukların bildirüb ol tarafa âhar husûs için emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm kapıcıbaşlarından dâme mecdühû ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le görilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın nehb u ğâret olunan eşyânın ve emvâllerin alıvırilüb ta'allül ü muhâlefet ittirilmeyüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı R. sene 1161

Sayfa 222 - Hüküm 4**Behisni ve kâdılarına Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki**

Ebubekir nâm kimesne gelüb bu kendü hâlinde olub kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' u ta'addîsi olmayüb ve üzerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken Behisni sükkânından Kavi 'aşîretinden Şeyh Emirli cemâ'ati'nden nâm kimesne zuhûra gelüb senin menziline benim mûrisimi darb ve ol darbdan vefât eyledi sen sebep oldun deyu bu me'mûr olduğu mahalde bulunub konağında yoğiken bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın konağın basub zulmen yedi yüz gurus ile ve katır ve deve ve otuz koyununu alub ğadr u ta'addî eyledigin bildirüb ol tarafa âhar husûsîçün emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn Dergâh-ı Mu'allâ'm kapıcıbaşlarından dâme mecdühû ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le görilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın aldığı geru alıvirilüb ta'allül ü muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâsıt-ı R. sene 1161

Sayfa 237 – Hüküm 2**Maraş vâlisine Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki**

Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Karaköse nâm karyeden Seyyid Hüseyin zîde şerefühû gelüb bunun babası Halef dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olub hilâf-ı şer'i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîleri yoğiken Hısn-ı Mansur kazâsına tâbi' Karhaganlı nâm karyeden Kara İsmail nâm kimesne kendü hâlinde olduğundan nâşi bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'i şerîf babası mezbûrı ... ile darb- şedid ile darb ve ol darbdan nâşi müteessiren fevt olmağla mezbûrı da'avet-i şer' ve icrâ-yı hakk murâd eylediği a'yân müteğallibeden Kasım Beg oğlu Celil Beg nâm kimesne istinâden hilâf-ı şer'i şerîf ta'allül ve henüz icrâ-yı hakk olunmadığın bildirüb şer'le görilüb babası mezbûrdan deyni alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğün mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i N. sene 1161

Sayfa 239 – Hüküm 3**Malatya ve Ergani ve ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimi ve Ergani ma'deni eminine hüküm ki**

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Behisni kâdısı mevlânâ Es-Seyyid El-Hâc Mehmed zîde fazlühû südde-i sa'âdetüme mektûb gönderub Behisni kazâsına tâbi' Davud Han karyesi sâkinlerinden Davud Han oğlu dimekle ma'rûf El-Hâc Halil nâm kimesne meclis-i şer'e varub Kenan oğulları dimekle meşhûr Hakverdi ve oğlu Yusuf ve Hasekli Kara Mustafa nâm şâkiler kendü hâllerinde olmamakla hevâlarına tâbi' yüz nefer süvâri eşkîya ile bin yüz elli senesinde mezkûr Hâcî Halil'in hânesini basub dört nefer adamı katl ve bir oğlunu ayağı altında helâk ve yedi sekiz nefer âdemi alet-i cârih ile cerh ve mecrûh ve ehl vü eyâlâtı perâkende vü perişân ve hânesi derûnunda olan devâbb ve mevâşi ve bir mikdâr akçe ve sâir emvâl ve eşyâsın nahb u ğâret idüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın ol vechle ziyâde ğadr u ta'addî ve mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf nehb u ğâret

eyledikleri emvâl ve eşyâsı on dokuz kise akçeye baliğ olduğu karye-i mezbûre ahâlîlerinden cem'-i ğâfir ve cem'-i kesîr meclis-i şer'de şehâdet ve mezbûrlar kâh Malatya ve kâh Ergani ma'deninde murûr u ubûr üzere olmalarıyla buldukları mahalde şer'le görölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum virilmek ricâsına vâkı' hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden mahallinde şer'le görölüb içün yazılmışdır

Fî evâil-i Z. sene 1161

Sayfa 244 – Hüküm 4

Kâhta ve kâdılarına hüküm ki

Kâhta kazâsına tâbi' Kömür nâm karyede vâkı' Şeyh Halil Baba zâviyesinin ber-vech-i iştirâk meşrûtiyet üzere berevât-ı şerîfemle zâviyedârları olan Es-Seyyid Süleymân ve Es-Seyyid Zeynel ve Seyyid Alî zîde şerefühüm gelüb karye-i mezbûrede vâkı' ma'lûmü'l-hudûd bir mikdâr yerleri selâtîn-i mâziyeden-beri mezbûr Şeyh Halil'e nâmiye ve temlîk ve yedine mülknâme-i hümayûn virildikten sonra ol-dahi ol yerlerin tasarruf ve ğallesin zâviyesine zâviyedâr oldukda şart ü ta'yîn ve vakfiyyeti ve mülkiyyeti Defter-i Hâkânî'de ve vakfiyye-i ma'mûlün-bihâsına mukayyed ve bunlar zâviye-i mezbûrenin berevât-ı şerîfemle zâviyedârları olub uhdelerine lâzım gelen hizmetlerin edâ idüb ol yerleri tasarruf ve ğallesin ahz ü kabz ve edâ eylediklerinde dahl icâb itmez iken civârında vâkı' Kâhta kasabasına tâbi' Mâzil nâm karye ahâlîleri zuhûr ve şirrete sülûk ve ol yerler bizim hayvânâtlarımız ra'y olunacak mer'â yerimizdir hayvânâtlarımızı ra'y iderüz deyu hilâf-ı kânûn müdâhale ve mukaddemâ şer'le göröldükde ol yerlerin hudûdu gün batısından Hasanhırka nâm mahalde tarîk-i câddeye ve andan Kâsım değirmenine ve andan Hüseyin çeşmesinden Ezmiyak suyuna varınca işbu hudûd ile mahdûd olan yerler ber-vech-i muharrer zâviye-i mezbûrenin zâviyedârlarının meşrûta vakf yerleri olduğu şer'an sâbit u zâhir ve mezbûrların müdâhaleleri men' birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmiş-iken muğâyir-i hüccet-i şer'iyye ol-vechile müdâheleden hâli olmadıkların bildirüb müdâhalelerin men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şart ve kânûn üzere 'amel olunmak emrim olmuştur.

Fî evâil-i R. sene 1162

Sayfa 245 - Hüküm 1

Hısn-ı Mansur kâdısı Rişvan voyvodası'na hüküm ki

Konar ve göçer Rişvan aşâ'irinden Halikanlı cemâ'ati'nden sâdât-ı kirâmdan kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm Seyyid Mehmed bin Abdüddin zîde şerefühü gelüb bu Rumkal'a kazâsında medfûn eimme-i kirâmdan Sadru'l-arş kuddise sırruhu'l-azîzin evlâdından eban an-cedd sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub rüsûm-ı ra'iiyet talebiyle ta'addî olunmak icâb etmez iken cemâ'at-i mezbûr boybegleri tarafından hilâf-ı şer'-i şerîf ve muğâyir-i kânûn rüsûm-ı ra'iiyet mutâlebesiyle te'addî ve ğadr-ı küllî itmekle bundan akdem murâfa'a-i şer' olunduklarında vech-i meşrûh üzere sâdât-ı kirâmdan olduğu şer'le bâbında mâtâhir ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye ve sâbikan Rişvan voyvodası tarafından dahi men'-birle mühürlü tezkire verilmişiken merkûmlar mündefi' olmayüb

hilâf-ı şer'î şerîf ve ol hüccet-i şer'iyye ve Rişvan voyvodası tarafından virilen tezkireye muğâyir rüsûm-ı ra'yyet talebiyle rencîdeden hâli olmadığım bildirüb hüccet-i şer'iyye mücebince 'amel olunub merkûmun ol-vechle hilâf-ı şer'î şerîf ve muğâyir-i kânûn zâhir olan ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmegin mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî-evâhir-i R sene 1162

Sayfa 245 – Hüküm 4

Maraş vâlisine ve Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Nişân-ı-ı hümâyûnum virilen Dergâh-ı Mu'allâ'm müteferrikalarından Mustafa Kuşçı teberdâr-ı hâssa zîde mecdühû gelüb Maraş sancağında Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Çekcek nâm karye ve ğayrıdan yirmi dört bin üç yüz yetmiş üç akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmetin başkalemi olan sâlifü'z-zikr Çekçek karyesi defter-i mezbûra seksen altı nefer re'âyâ ve hâss ... aĝnâm ve hintâ ve bâd-ı hevâ yekûn ma'a-ğayrühî ashâbın dokuz yüz doksan sekiz akçe yazı ile muharrer kalemiyle tahrîr ve müstakillen mûmâ ileyhimin kayd vü berâtına vâsıl olduğu Defterhâne-i Hakanî'de mukayyed defter-i mezbûr re'âyâsı üzerlerine icrâsı lâzım gelen 'avârız ve imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye ve sâir evâmîr-i şerîfe vâkı' tekâlîfden tahammüllerine göre hisselerine düşeni cem'ine me'mûr olanlara edâ idüb karye-i mezbûrede Rişvan voyvodalarının bir dürlü 'alâkası yoĝ iken karye-i mezbûre Hısn-ı Mansur kasabası civârında olmak takrîbiyle birkaç seneden beru Rişvan voyvodaları karye-i mezbûrede anbâra peydâ ve temessükleri virilecek ta'yînât ve zehâ'ireyi götürüb karye-i mezbûrede der-anbâr ve bu takrîble bizim karye-i mezbûrede ta'yîn virilecek zehâ'ir anbârımız vardır deyu kendü levendâtı ve aşâ'ir-i Rişvan eşkıyâsı ve boybegileri kırkar ellîşer atlu ile karye-i mezbûreye varub ğâh müsâferet tarîki ve ğâh işbu karye Rişvan voyvodasının deyu cebren konub müft ü meccânen yem ve yemek ve saman ve kuzu ve sâir zad vü zehâ'ir aldıklarından ğayrı konakçı ve yedekçi ve kulâĝuz ve bayrak akçesi ve sâir ilel beyhûde ile bi-ğayrı-hakkın akçelerin alub zulm vü ta'addîlerine ze'âmet karyesi re'âyâsı tâk'at getüremeyüb perâkende vü perîşân olmalarına bâ'is olduğın bildirüb fimâ-ba'd Rişvan voyvodaları zehâ'iresi ze'âmeti karyelerinde zarar îsâr itmeyüb ve etbâ' ve boybegileri ve sâirleri tarafından ol vechile mezâlîme ile rencîde vü remîde olunmayub men' u def'-içün emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mahsûsa murâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve Dîvân-ı Hümâyûn'umda mahfûz terettüb defterleri görüldükde karye-i re'âyâsı cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ta'dîl ve tesviye vechi üzere hisselerine düşen hisseyi meşrûtiyet üzere mahalline gönderub edâ ve teslîm eylediklerinden sonra müft ü meccânen ve müft ü meccânen mezkûrun ve arpa ve saman mutâlebesi ve konak ve konakçı akçesi ve kılavuz ve bayrak akçesi nâmı ve sâir beyhûde nâmla fukarâya bir vechile rencîde vü remîde olunmayub himâyet u sıyânet olunmaları şürût-ı hâzırardan olduğu mukayyed ve karye-i mezbûrenin defterlü re'âyâsı ber-minvâl-i meşrûh hisselerine isâbet ideni şürûtu üzere mahalline gönderub edâ eylediklerinden sonra muğâyir-i şürût ol-vechle mezâlîm ile

ta'addiyât ile rencîde ve remîde olunmayub bida' ve mezâlîmîden himâyet ve sıyânet olunmaları-çün şürût mücebince emr-i şerîf tahrîri bâbında bi'l-fi'l re'îsü'l-küttâbım olan Abdullah nâmlı dâme mecdühû i'lâm itmegin i'lâmı mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur.

Fî evâil-i Ca. sene 1162

Sayfa 247 – Hüküm 4

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı Paşa'ya Malatya ve kâdılarına hüküm ki

Hısn-ı mansur sâkinlerinden ... tâ'ifesinden nâm kimesne gelüb bundan akdem bu Malatya kazâsına vardıkda Malatya'dan müteğallibe ve cebâbîreden Taycı oğlu Yusuf ve Süleyman ve Ali oğlu Ahmed ve Topal Hasan ve nâm kimesneler mücerred celb-i mâl için bunun üzerine şer'an bir nesne sâbit olmadın bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın cebren ve zulmen bunun on katır ile bir bargiri fuzûlî zabt ve ziyâde ğadr u ta'addî eylediklerin ve bu bâbda fetava-yı şerîfe virildüğün bildirüb fetâvâ-yı şerîfesi mücebince şer'le görilüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın cebren ve zulmen zabt itdikleri hayvanları alıvirilüb bir dürlü ta'allül ve muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1162

Sayfa 248 – Hüküm 4

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı olan Paşa ve emin-i me'âlehû ve Malatya ve kâdılarına hüküm ki

Ali Beşe dimekle ma'rûf kimesne 'arz-ı hâl idüb Malatya sancağında Gerger nâhiyesinde Şamak nâm karye sâkinlerinden Gerger Ordu Begi Mollâ Yusuf dimekle meşhûr kimesne zimmetinde yedine virilen memhûr deyn temessükü mücebince bin yüz altmış senesinde iki bin beş yüz ğuruş hakkı olub taleb olundukda virmekte ta'allül ve ibtâl-i hak murâd eylediği ve mezbûr taht-ı kazânızda murûr üzere olduğun bildirüb bulunduğu mahalde şer'le murafâ'dan temessükü mücebince sâbit olan deyni tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1162

Sayfa 249 – Hüküm 1

Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Diyarbakir ve Ekin ve Arabgir kazâlarından Yahya ve Süleyman ve nâm kimesne gelüb bunlar kendü hâllerinde olub kimesneye hilâf-ı şer' vaz' u ta'addîleri olmayüb ve üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken Rişvan Ekrâdı'ndan ve eşkiyâ tâ'ifesinden Ahmed ve Mehmed ve nâm şakîler hevâlarına tâbi' eşkiyâ ile yek-dil ve yek-cihet ve yaylakları olan Sarı Çiçek yaylağında avdet eylediklerinde bunların kazâlarına uğrayub hilâf-ı şer'-i şerîfe ve bi-ğayrı-hakkın zulmen bin yüz altmış senesinde bin beş yüz ğuruşluk ve emvâl ve eşyâ ve koyun ve keçilerin ğâret ve nice ğüne cevr u eziyet ve fesâd ü şakâvetlerinin nihâyeti olmaduğun ve taht-ı kazânızda

murûr ü ubûr üzere oldukların bildirüb ol-tarafa dahi âhar husûsîçün emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam ağalarından zîde kadruhû mübâşereti ve voyvodaları ma'rifetiyle buldukları mahalde şer'le görilüb gâret olunan emvâl ve eşyâ ve koyun ve keçileri alvirilüb hilâf-ı şer' ta'allül ü muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîf ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1162

Sayfa 251 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına hüküm ki

Nişân-ı hümâyûnum virilen Dergâh-ı Mu'allâ'm müteferrikalarından Kuşçı Mustafa zîde mecdühû gelüb Maraş Sancağı'nda Hısn-ı Mansur nâhiyesinde Haccib nâm karye ve ğayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerini bin yüz elli dokuz senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına vâkı' olan mahsûlât ve rüsûmâtların bi'l-vekâle emâneten ahz u kabz ve tarafından îsâl ve teslîm etmek üzere idâre eylediği Abdullah nâm kimesne varub sene-i mezbûrede mûmâ ileyhın ze'âmeti karyelerin zabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rüsûmâtların tamâmen ahz u kabz ve sene-i mezbûre tamâmında gelüb müslimîn muvâcehesinde hesâbları görüldükte vekîl-i mezbûr sene-i mezbûrede mûmâ ileyhın ze'âmeti karyelerinin mahsûl ve rüsûmundan iki bin iki yüz ğuruş makbûzu olub iki yüz elli ğuruşa ücret kadem ve kendi umûruma sarf eyledüm ve bin dört yüz ğuruş sana kendi dem? ve da'vâsı ... masraf eyledim deyu ikrâr ve istişhad olunduktan sonra meblağ tâmm bin dört yüz yetmiş ğuruşa tarafına teslîm edip alâ-hâlihî mütesellimi üç sene murûrundan sonra mezbûr Abdullah zuhûr ve şirrete sülûk ve sen mukaddeman beni ze'âmetine idâre ve sana bin dört yüz ğuruş gönderdim ücret-i müsbetemi sana vermedim deyu ze'âmeti karyelerinin mahsûl ve rüsûmundan makbûzunu ve mahzar-ı müsliminde olan olan ikrârını inkâr ve bu tarafta birvechile faysal verilmek mümkün olmadığını bildirüb mezkûrun makbûzâtı bu def'a tarafından gönderdiği vekîli zîde kadruhû muvâcehesinde ... ve mezkûrun makbûzunu her ne ise müfredât üzere defter olunub mûmzâ ve mahtûm defter ile sıhhat ve hakkâniyet üzere 'arz u i'lâm olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilüb vukû'u üzere i'lâm olunmak için yazılmışdır

Fî-evâhir-i Ş. sene [1]162

Sayfa 252 – Hüküm 1

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzâde Süleyman dâme mecdühûya ve Hısn-ı Mansur ve kâdılarına hüküm ki

Konar-göçer Rişvan aşâ'irinden Mesdikanlı cemâ'atından İbrahim Kethüda ve İsmail Kethüda ve Hacı İsmail nâm kimesneler gelüb bunların mûrisleri Elhas ve karındaşları oğlu Hüseyin ve emmizâdeleri Ferhat nâm kimesneler kendü hâllerinde iken Hısn-ı Mansur sâkinlerinden yine cemâ'at-i mezkûreden Barkın oğlu Hasan ve karındaşı Hüseyin ve Deli İbrahim oğlu Mustafa ve Deli Veli oğlu İbrahim ve karındaşı oğlu Mustafa nâm kimeneler kendü hâllerinde olmayüb bin yüz altmış senesinde mûrisleri mezbûrların üzerlerine alat-ı harb ile hücum ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın katl ve on nefer adamlarını mecrûh ve sekiz kîselik mikdârı emvâl ve eşyâların ğasb u gâret

ve ziyade ta'addî ve fesad eylediklerin bildirüb şer'le görilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı N. sene 1162

Sayfa 252 – Hüküm 3
Kâhta ve kâdılarına hüküm ki

Kâhta kazâsına tâbi' Kömür nâm karyede vâkı' Şeyh Halil Baba Zâviyesi'nin ber-vech-i iştirâk meşrûtiyet üzere berevât-ı şerîfemle zâviyedârları olan Es-Seyyid Süleymân ve Es-Seyyid Zeynel ve Seyyid Alî zîde şerefühüm gelüb karye-i mezbûre toprağında vâkı' ma'lûmü'l-hudûd bir mikdâr yerleri selâtîn-i mâziyeden-beri mezbûr Şeyh Halil'e nâmiye ve temlîk ve yedine mülknâme-i hümâyûn virildikten sonra ol-dahi yerlerin tasarruf ve ğallesin zâviyesine zâviyedâr oldukda şart u ta'yîn ve vakfiyyeti ve mülkiyyeti Defter-i Hâkânî'de ve vakfiyye-i ma'mûlün-bihâsına mukayyed ve bunlar zâviye-i mezbûrenin berevât-ı şerîfemle zâviyedârları olub uhdelere lâzım gelen hizmetlerin edâ idüb ol yerleri tasarruf ve ğallesin ahz ü kabz ve edâ eylediklerinde dahl icâb itmez iken civârında vâkı' yine Kâhta kazâsına tâbi' Menzil nâm karye ahâlîleri zuhûr ve şirrete sülûk ve ol yerler bizim hayvânâtlar ımız ra'y olunacak mer'â yerimizdir hayvânâtlarımızı ra'y itdiririz deyu hilâf-ı kânûn müdâhale ve mukaddemâ şer'le görüldükde ol yerlerin hudûdu Hasandağı suyundan câdde Harpucı suyuna ve andan Kâsım degirmenine ve andan taş müseki yerteke gelince ve andan Mağden çeşmesinden mezra'a suyundan sâlifü'z-zikr Kâsım degirmenine varınca işbu hudûd ile mahdûd yerler ber-vech-i muharrer zâviye-i mezkûrenin zâviyedârlarının meşrût ve vakf yeri olduğu şer'an sâbit u zâhir ve mezbûrların müdâhaleleri men'birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmiş-iken memnû' u mündefi' olmayüb muğâyir-i hüccet-i şer'iyye yine ol-vechile nizâ' u ta'addîden hâlî olmadıkların bildirüb hüccet-i şer'iyyeleri mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve muğâyir-i hüccet-i şer'iyye mezbûrların ol-vechile ta'addîleri men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i L. sene 1162

Sayfa 253 – Hüküm 3
Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfına Malatya ve Behisni ve kâdılarına hüküm ki

Seyyid Ömer zîde şerefühü gelüb Ali nâm za'îm bin yüz elli yedi senesinde bundan istikrâz eylediği beş yüz ğuruş beher sene mezbûrun üzerine devr-i şer' ve inzimâm-ı ribh olunub mezkûr bu ana gelince asl-ı mal devr-i şer'i olan murâbahasını virmeyüb taleb eyledikde edâda ta'allül ü muhâlefet ve mezbûr hâlâ taht-ı hükûmet ve kazâlarınızda geşt ü güzâr üzere olduğın bildirüb bulunduğu mahalde şer'le görilüb zimmetinde müteveccih olan meblağ-ı mezbûrı merkûma bi't-tamâm tahsîl ve alıvirmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i L. sene 1162

Sayfa 254 – Hüküm 3**Malatya sancağı mutasarrıfı olan Rişvan Süleyman dâme ikbâlühûya Malatya ve Hısn-ı Mansur kâdılarına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki**

Ebubekir zîde kadruhû gelüb bunun Rişvan aşâ'irinden ...zâde Hasan nâm kimesne zimmetinde bin yüz elli senesinde ber müceb temessük bin ğuruş ve Malatya sâkinlerinden Hüseyin Begzâde Bektaş nâm kimesne zimmetinde dahi ber müceb temessük elli ğuruş cihet-i karz-ı şer'den alacak hakkı olmağla bu ana gelince edâda fesâd ü muhâlefet ve ğadr-ı murâd eylediklerin bildirüb şer'le görilüb ber müceb temessük mezbûranın zimmetlerinde olan hakkı tamâmen tahsil ve alıvırilüb muğâyir temessük ta'allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin mahallinde şer'le ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Za. sene 1162

Sayfa 255 – Hüküm 4**Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzâde Süleyman dâme ikbâlühûya Kâhta ve kâdılarına hüküm ki**

Ahmed bin Seydi ve Hasan nâm kimesneler gelüb bunların Kâhta kazâsında Cihanbeyli aşâ'irinden olub kendü hallerinde ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîleri olmayüb dahl olunmak îcâb itmez iken yine cemâ'at-i mezbûreden olub kazâ-i mezbûrede sâkin Mehanlı Eydi ... oğlu Ömer ve karındaşı Ebubekir ve Abdüs oğlu Hasan nâm kimesneler kendü hallerinde olmayüb bin yüz altmış senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf bunların üzerlerine hançer ve kılıç ile kollarına darb ve cerh merkûm Seydi'nin dört barmağını bi'l-küllî 'amel-mande idüb ziyade ğadr eylediklerinden ğayı otuz re's davalarını sürüb götürüb ol vechle mağdur oldukları ve husûs-ı mezbûr minvâl-i meşrûh üzere olduğına hüccet-i şer'iyyeleri ve bu bâbda fetava-yı şerîfeleri olduğın bildirüb mücebince şer'le görilüb ber müceb fetâvâ-yı şerîfe parmaklarının şer'le îcâb iden diyeti alıvırilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i Za. sene 1162

Sayfa 261 – Hüküm 1**Maraş ve Rakka vâflilerine ve Hısn-ı Mansur ve Rakka eyâletinde vâkı' kâdılarına hüküm ki**

Rişvan mukâta'ası Enderûn-ı Hümâyûn'um Hazîne Kethudâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Halil zîde mecdühû ile sâir müştereklerinin berât-ı âlî-şânımla ber-vech-i mâlikâne uhdelinde olmağla Rişvan aşâ'irinden taht-ı hükûmet ve kazâların[da] geşt ü güzâr üzere olan Dalyanlı Kethudâsı Ali'nin oğlu Mehmed ve Mülükanlı cemâ'ati'nden Zeyneb oğlu Bekir dimekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde olmayüb hevâlarına tâbî' bir mikdâr eşkiyâ ile bin yüz altmış senesinden beru cebren re'âyânın zahîre ve davalarının alub ve ebnâ-i sebîlin tarîklerin kat' ve eşyâların yâğmâ ve Kızılin karyesi ihtiyârı Ebubekir nâm kimesneyi katl ve eşyâsın ğâret ve Ayıntab kurâsından Kösetir? karyesi'nde üç nefer kimesneleri ahz ıtlâf için âdem gönderir iken ber-takrîr katl ve vâfir karyeleri harâb ve muzırru'n-nâs olduklarını ol mahallerin ahâlîsi ihbâr ve

aşâ'ir-i mezbûre dahi perişân hâllerdir haklarından gelinsin diye Rişvan Voyvodası Ömer zîde kadruhû 'arz iken yalnız voyvoda 'arzıyla bu husûsun sıhhati ma'lûm olmamağla ma'rifet-i şer' ve siz ki vezîr-i müşârün-ileyhsiz ma'rifetiniz ile ihkâk olunub şekâvetleri vâkı' ise iktizâsınca göre haklarından gelinmek üzere 'arz u i'lâm olunmak için Dîvân-ı Hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'l Başdefterdâr'ım olan Mehmed dâme ulüvvühû i'lâm itmegin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1163

Sayfa 261 -Hüküm 2

Maraş vâlîsine Behisni kâdısına hüküm ki

Behisni kasabasında vâkı' 'Arsul zâviyesinin ber vech-i-meşrûta berât-ı şerîfimle zâviyedârı olan kıdvetü'l sâhâ-i sâlikin Es-Seyyid Mustafa zîde salahû gelüb zâviye-i mezbûrenin nâzırı olmamağla müceddeden kayd u yirmi bir akçe ile kırk üç Receb'inde nâibi 'arzla Mehmed'e bâde't-tevcîh ref'inden elli iki senesi Muharrem'inde kâdısı 'arzla Seyyid Ömer'e ve anın dahi ref'inden altmış senesi Şaban'ından Malatya ve kâdısı 'arzıyla sâhib-i evvel mezbûr Mehmed'e ibkâ olunub lakin şart-ı vâkı' Defter-i Hâkânî'ye muğâyir olduğundan mâ'adâ umûr-ı vakfa müdâhale birle muhtell u müşevveş harâbında bâ'is ve usûl-ı vakıftan ve meşihat cihetinden başka sarâhaten cihet-i nezâret tahrîr olmadığından Defter-i Emîn'e 'arzi ve zâviye meşihatine mutasarraf mezkûr Seyyid Mustafan'ın "arz-ı hâli mücebince muhdes olan nezâret ciheti kadiya bâ-fermân- âlî ref' u terkîn olunduğı rûz-nâmçe-yi askeride mukayyed iken kayd u terkîn olunan mezbûr Muhammed ve Seyyid Ömer vazîfe talebiyle ta'cîz ve ta'addî itmekle kaydı ref' u terkin olduğına binâen vazîfe talebiyle ta'addî olunmamak bâbında emr-i şerîfim sūdûrını istid'a ve Hazîne-i Âmire'mde mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda zâviye-i mezbûrenin yirmi bir akçe meşihati mâliye berâtiyle Seyyid Ali üzerlerinde olduğu mukayyed müşahati mezbûre babası mezbûr Es-Seyyid Ali mahlûlünden nâib 'arzla elli üç senesi Muharrem'inden merkûm Seyyid Mustafa Hâlîfe'ye tevcîh ve askeri berâtiyle üzerlerinde olduğu rûznâmçe-i askeriden ihrâc olunub ve zâviye-i mezbûrenin nezâret kaydı bâ-fermân-ı âlî askeri rûz-nâmçesinden ber-vech-i muharrer ref' u terkîn olunmagla vazîfe talebiyle ta'cîz u rencîde itdirülmemek üzere kaydı mücebince emr-i şerîfim sūdûrî bâbında iftihârü'l emâcid ve'l ekârim bi'l-fi'l Re'îsü'l-küttâb'ım olan Abdurraman nâ'ili dâme mecdühû i'lâm itmegin i'lâm mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i Ra. sene 1163

Sayfa 265 – Hüküm 3

Şure ve kâdularına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Mustafa nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Şure İli nâhiyesinde Güran nâm karye ve ğayrıdan iki bin elli akçe tîmâr bin yüz elli altı senesi Muharrem'inin yirmi dördüncü gününde mezbûr Mustafa'ya tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla sene-i mezbûreden berû tîmâr-ı mezbûr karyelerinin vâkı' olan mahsûl ve rüsûmu bâzı mevânî'siyle alınmayub re'âyâsı zimmetlerinde kalub

kanâ‘at olunub tîmâr-ı mezbûr karyelerinin sene-i merkûm mahsûl ve rûsûmu kânûn ve defter mûcebince tarafından vekîli nâm kimeneye alıvirilüb hilâf-ı kânûn ve muğâyir Defter-i Hâkânî ta‘allül u muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve Defterhâne-i Âmire’nde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûnuma murâca‘at olundukda tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere târîh-i mezbûrde mezbûr Mustafa ya tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunduğu Defter-i Hâkânî mûcebince kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1163

Sayfa 266 – Hüküm 4

Sivas vâlîsine ve Rakka vâlîsine kâdısı ve Hısn-ı Mansur nâibine hüküm ki

Rişvan mukâta‘ası Enderûn-ı Hümâyûn Hazîne Kethüdâsı Halil ve müştereklerinin ber-vech-i mâlikâne uhdelerinde olduğu Başmuhâsebe’de mukayyed ve göçer Rişvan aşâ’irlerinin mu‘tâd-ı kadîm üzere agnâmları Taşköpri ve Altunköpri nâm ma‘berlerde ta‘dâd ve defter mûcebince mâl-i mîrîleri ahz olunagelmîş-iken birkaç seneden beru aşâ’ir-i mezbûr derûnunda bâzı eşkiyâ zuhûr ve fukarâ-yı ra‘iyyet üzerlerine musallat ve mâlların ... ile idrâr ve fukarâ-yı ra‘iyyet için on beş seneden mütecâviz hevâlarına tâbî‘ eşkiyâ ile ubûrî bozub fukarâ-yı ra‘iyyete ğadr idegeldiklerinden bu sene dahi mezbûrların şerr ü mazarratları havfından aşâ’ir-i mezbûr cemâ‘atleri ihtiyârları ile Rişvan Voyvodası Ömer zîde mecdühû tarafına varub ber-vech-i mu‘tâd zikrolunan mahallarde agnâmlarının mikdâr ve defterlerin iltimâs itmeleriyle merkûm dahi iktizâ iden ecnâs-ı zehâ’iri mu‘tâda irsâl ve kendüsi dahi hareket eyledigin Ali Beg oğlu Mehmed ve Kaftanlı Kethüdâsı Hüseyin ve Şeyh Balanlı Kethüdâsı Hüseyin ve Balanlı Kethüdâsı Seferî Mehmed itâ‘at-ı emr-i âlî eylemediklerinden başka bir mikdâr erâzil ve eşkiyâ ile köprüyü basub ve ma‘beri bozub üzerinde olan âdemeleri mecrûh ve emvâl ve eşyâların nehb u ğâret ve zehâ’iri yâğmâ ve kurbünde vâkı‘ Kitâbhâne-i Hümâyûn evkâfî kurâların tahrîb ve kat‘-ı tarîk ve nehb-i emvâl ve ... iderek murûd idüb mezbûrların bir vechle ıslâhı mümkün ve itâ‘atleri mutasavver olmayüb ve re‘âyâ derûnlarında bulduklarınca bi'l-küllîye perîşân ve mukâta‘a harâb ve mâl-ı mîrî tahsîli emr-i muhâl olub hâzır iltimâs ve sâ‘i i‘tiyâd olmalarıyla mezbûrların cezâ-yı şer‘ileri icrâ olunmak bâbında siz ki vezîrân-ı müşârun ileyhimâsız size hitâben emr-i şerîfim virilmek ricâsına ahâlîsi iki kıt‘a mahzar ve Rişvan voyvodası mûmâ ileyh Ömer zîde mecdühû ve sen-ki Hısn-ı Mansur nâibi mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ‘arz eylediginiz iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi‘l Başdefterdâr‘ım olan Mehmed dâme ulüvvühû i‘lâm itmegin i‘lâmı mûcebince kat‘-ı tarîk ve ... eyledikleri şer‘le sâbit olur ise cezâ-yı şer‘ileri icrâ olunmak için fermân-ı âlî-şân sâdir olmuştur.

Fî evâil-i C. sene 1163

Sayfa 273 – Hüküm 1

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı dâme ikbâlühûya ve Taş-İl kâdısına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan El-Hâc Bekir nâm sipâhî gelüb Malatya sancağında Malatya kazâsı muzâfatından İç-İl nâhiyesinde Kerus nâm karye ve ğayrıdan yedi bin akçe tîmâra berât-

ı şerîfimle mutasarrıf olub tîmârı mülhakâtından Taş-İl nâhiyesine tâbi' karye-i Akcalu deyu yetmiş dokuz nefer re'âyâ ve hasıl kısm-ı mine'l-hums hintâ ve şa'ir yekûn ma'a ğayrıdan beş bin altı yüz akçe yazu ve fi sene iki bin akçesi hisse-i âhar ber-vech-i nakd-i şahî deyu defter-i mufassalda muharrer kalemîyle tahrîr ve defter-i icmâlde zikr olunan beş bin altı yüz akçe yazunun fi sene iki bin akçesi hisse-i âhar ber-vech-i nakd-ı hâssı şahî deyu ve üç bin altı yüz akçe hissesi İç-İl nâhiyesinde Kerus nâm karye ve ma'a ğayrıdan birikdirilüb yedi bin altı yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yedi bin akçesi merkûm El-Hâc Bekir'in tîmârı bâkîsi müştereki kaydından olduğı Defter-i Hâkânî'de mukayyed ve zikr olunan hisse-i âhar ber-vech-i nakd fi sene deyu iki bin akçe hâssı mülhakâtından olmağla merkûm Bekir müşterekle kaydından dahil karye akçelu ol mezbûrenin hasılından ber-vech-i nakd senede iki bin akçeyi Hısn-ı Mansur tarafına edâya râzı iken Hısn-ı mansur mutasarrıfı tarafından zikr olunan iki bin akçeyi nakden almayuz mahsûl ve rûsûmdan hisse alıruz deyu hilâf-ı Defter-i Hâkânî müdâhale eylediklerin bildirüb kânûn ve defter mücebince 'amel olunub hilâf-ı kânûn ve defter mezbûrları ve âharı dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala murâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğı mestûr ve Hazine-i Âmire'mde mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda karye-i Akcalu ol mezbûreden ber-vech-i nakd iki bin akçe mezra'a-i Hemrenin ve ma' ğayrıdan ... beher sene Malatya voyvodalarına virmek üzere ber-vech-i mâlikâne Ebubekir ve Hasan'ın üzerlerinde olduğı mukayyed bulunmağın Defter-i Hâkânî mücebince 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene 1163

Sayfa 273 – Hüküm 2

Malatya sancağı mutasarrıfına Taş-İl ve kâdılarına hüküm ki

Siverek kazâsına tâbi' Heliş nâm karyeden mîr-i 'aşîret-i ... Mehmed ve Süleyman dimekle ma'rûf kimesneler südde-i sa'âdetüme 'arz-ı hâl idüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve te'addileri olmayüb dahl olunmak îcâb itmez iken Taş-İl kazâsı sâkinlerinden Bekir den Rıza ve Veli nâm kimesneler ziyâde eşkiyâ ve müteğallibeden olduklarından bunların bin yüz altmış senesinde beş yüz re's agnâm ve üç yüz re's keçi ve altı bin ğuruşluk emvâl ve eşyâsını hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt eylediklerinden mâ'adâ mülk-i dahi ... idüb buna ziyâde ğadr ve ta'addî eylediklerin bildirüb şer'le görilüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın fuzulî aldıkları emvâl ve eşyâ ve hayvânâtları geru kendülere alıvirilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek emrim olmuştur.

Fî evâhir-i Ş. 1163

Sayfa 276 – Hüküm 2

Ber-vech-i Malatya sancağı mutasarrıfına Behisni kâdısına hüküm ki

Behisni kazâsı sâkinlerinden Kara Mustafa bin Hasan nâm kimesne gelüb Behisni kazâsı muzâfatından Erence nâhiyesinde vâkı Zahene? dimekle ma'rûf üç kıt'a mülk

‘arsaya bu ayağı huzûr yetmiş sene eben ‘an cedd bilâ-nizâ’ mülkünde üzere mutasarrıf olduğu bir vechle dahl olunmak îcâb itmeyüb ve bu makule bilâ öZR-i şer’ on beş sene murûr iden mülk-i ‘arsa davasının istima‘ı memnû’ iken Hâcı Abdurrahman ve nâm kimesneler ve ol mülk-i ‘arsalara seni merkûmdan ... mutasarrıf itmiş iden ol mikdâr seneden berû eben ‘an cedd mutasarrıf oldunuz şimdi olur zabt iderüz deyu nizâ’ ve mukaddemâ murâfa‘a-i şer’ olduklarında ol-mikdâr sene murûr iden emlâk da‘vâsının bu vech mu‘ârazası men’ birle kıbel-i şer’den hüccet-i şer’iye virilmişken ol hüccet-i şer’iyye ve sâir senedlerine muğâyir dahl ve nizâ’dan hâlî olmadıkların bildirüb hüccet-i şer’iyye mücebince ‘amel olunub bî-vech-i şer’ mu‘âraza ve müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer’le görilmek için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı L. sene 1163

Sayfa 278 – Hüküm 3

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzâde Süleyman dâme ikbâlühûya Behisni ve kâdılarına hüküm ki

Malatya sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Es-Seyyid Abdurrahman ve Es-Seyyid Abdülkadir zîde şerefühûma ile kız karındaşları Hadice ve nâm hâtûnlar gelüb mezbûrdan Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Abdülkadir ve Hadice’nin karındaşları mezbûre hâtûnun zevci ve kızları ve nâm sagîrelerin babaları Seyyid Ömer Efendi dimekle ma’rûf kimesne mukaddemâ Malatya’da nakîbü'l-eşrâf kâ'im-makâmı iken kendü hâlinde olub hilâf-ı şer’-i şerîf kimesneye vaz’ u ta‘ddîsi olmayüb ve üzerine şer’an bir nesne sâbit olmuş degil iken mukaddema Malatya’da olub hâlâ Behisni kazâsında sâkin Sarmeyik oğlu ve Necaven oğlu İbrahim dimekle ma’rûf kimesneler hevâlarına tâbî‘ ashâb-ı ağrâzdan Malatya sâkinlerinden Esed oğlu Ömer nâm kimesnenin agvâ ve tahrîkiyle mütesellim sâbık Ali Ağa dimekle meşhûr kimesneye istinâden birkaç nefer kimesneler ile bin yüz altmış senesinde gelüb evlerin basub mezkûr Seyyid Ömer’i mezkûrdan Sarmeyik oğlu ve İbrahim kurşun ve kılıç ile darb ve sağ memesi üzerinden cerh ve ol cerhden nâşi müte’essir fevt olub ve malûmül-mikdâr emvâl ve eşyâların ğasb ve taraf-ı şer’den keşf ve hüccet-i şer’iyye olunmuşken icrâ-yı hakk oludugın bildirüb hüccet-i şer’iye mücebince şer’le görilüb icrâ-yı şer’ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer’le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Za. sene 1163

Sayfa 280 - Hüküm 4

Samsad ve Samsad hâssı voyvodasına hüküm ki

Abdurrahman nâm kimesne gelüb üzerlerine şer’an bir nesne sâbit olmuş degil iken Samsad kazâsında Has karyesinden nâm karyede vâkı‘ der-anbâr olmuş üç senesinin mahsûlatından keyl-i mahsûlatı karye-i mezbûrede sâkin İbrahim Beg dimekle ma’rûf kimesne bin yüz altmış senesinde tegalüben zabt eylemekle bundan akdem murâfa‘a-i şer’i şerîf olduklarında cânib-i şer’den hüccet-i şer’iyye dahi virilmişken yine virmekte ta‘alül eylediklerin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfi oldukların bildürüb ol tarafa umûr -ı

husûsiçün emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn sadr-ı a'zamı ağalarından zîde kadruhû mübâşeretiyle şer'le görülüb hilâf-ı şer' ve bi-ğayrı hakkın zabt eyledigin ol-mikdâr keyl mahsûli alıvirilüb bî-vech şer' ve hilâf-ı şer'-i şerîf ta'allül ü muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledigi ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâil-i Z. sene 1163

Sayfa 281 - Hüküm 2

Malatya sancağı mutasarrıfına Behisni ve kâdılarına hüküm ki

Arabgir kazâsı sâkinlerinden İbrahim ve Osman ve Eyüb nâm sipâhîler gelüb bunlar kendü hallerinde olub ve üzerlerine dahi şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken Behisni kazâsında Abdullah ve Yusuf ve Ömer ve Ali nâm kimesneler kendü hallerinde olmadıklarından nâşi birbirleriyle yek-dil ve bin yüz altmış senesinde üzerlerine gelüb bunlara şütüm-ı ğalîza ile şetm eylediklerinden ğayrı hevâlarına tâbî' ehl-i 'örfe istinâden bunlar ahz ve habs ve der-zincir ve sekiz yüz ğuruşdan mütecâviz akçelerin ğasb u ğâret ve ğadr-ı küllî eyledikleri ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhül-İslâm'dan fetava-yı şerîfe virildügin ve mezkûrlar hâlâ taht-ı hükûmet ve kazânızda murûr u ubûr üzere oldukların bildirüb buldukları mahalde fetâvâ-yı şerîfe mücebince şer'le görülüb ol-mikdâr ğuruşları alıvirilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır

Fî evâhir-i Z. sene 1163

Sayfa 284 - Hüküm 3

Behisni ve kâdılarına ve Rişvan hâssı voyvodasına hüküm ki

Behisnî kazâsına tâbî' Bayın nâm karye sükkânından sâdât-ı kirâmdan Seyyid Mehmed zîde şerefühû ile Bay oğlu İbrahim nâm kimesne 'arz-ı hâl idüb kendü hâllerinde 'arzlarıyla mukayyed ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîleri olmayüb bir vechle dahl olumaları îcâb itmez iken bundan akdem karyelerinden kalkub yine kazâ-i mezbûra tâbî' Davudhan nâm karyeye gider olduklarında esnâ-yı râhda zikr olunan karyelerinden konar ve göçer Rişvan aşâ'irinden Şeyh Yusuf oğlu Hamo ve Can oğlu İbrahim'in oğlu Hüseyin ve Türkman Alicik oğlu Hüseyin nâm şakîler kendü hallerinde olmayüb bin altmış senesinde gice ile ... kasd ve ... darb ile üzerlerine hücum ve birinin beş yerinden ve birinin dahi iki yerinden darb ve cerh eylediklerinden ğayrı mevcûde bin ğuruş nakd ve beş-yüz ğuruş kıymetlü ... mâl itlâk olunur eşyâlarını ... ve ğâret eylediklerinden mâ'adâ kanâ'at itmeyüb eşkiyâ-yı mezbûrun ... ve birbirleriyle müttefik ve cerh ... ve celb-i mâl kasdıyla esnâ-yı muhârebede merkûm Cân oğlu İbrahim'in oğlu mezbûr Hüseyin madrûb ve mecrûh ve ol darbdan fevt olmağla siz sebep olmanız ile dem-i diyyeti sizden ve sâir ... kurâ ahâlîlerinden aluruz deyu hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-sübût-ı şer'î dem-i diyyet mutâlebesiyle üzerlerine musallat ve ol-vechle ahvâllerin dîger-gûn olduğın ve mezbûrlar hâlâ taht-ı hükûmet ve kazâlarda geşt ü güzâr üzere oldukların bildirüb eşkiyâ-yı mezbûr buldukları mahalde sen-ki voyvoda-i mezkûr[sun], ma'rifetinle şer'e görülüb yerlerinde olan i'lâm-ı şer'iyeye mücebince mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ğasb u ğâret eyledikleri fütûh ve eşkiyâları bulduysa

şer'an tahsîl ve girü bunlara alıvirilüb evâmir-i şer' ve ihkâk-ı hakk ve ol-vechile zâhir olan zulm ü ta'addîlerin üzerlerinden men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden sen-ki voyvoda-i merkûmsun, ma'rifetinle ahz ve şer'le ihkâk-ı hakk olunmak için yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra. sene 1164

Sayfa 286 - Hüküm 3

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzâdeye Kâhta ve kâdılarına hüküm ki

Kâhta kazâsına tâbi' Kömür nâm karyede vâkı' Şeyh Halil Baba Zâviyesi'nin ber-vech-i iştirâk meşrutiyet üzere berât-ı şerîfimle zâviyedârları olan Es-Seyyid Süleyman ve Es-Seyyid Zeynel ve Seyyid Ali zîde şerefühû gelüb karye-i mezbûre toprağında vâkı' ma'lûmül-hudûd bir mikdâr yerler selâtîn-i mâzîyeden beru mezbûr Şeyh Halil'e tevcîh ve temlîk ve yedine mülknâm-i hümâyûn virildikten sonra ol yerlerin tasarruf ve ğallesin zâviyesinde zâviyedâr olandan şart ve ta'yîn eylediği Defter-i Hâkânî ve vakfiyesinde mukayyed ve bunlar zâviye-i mezbûrenin berât-ı şerîfimle zâviyedârları olub uhdelere lâzım gelen hizmetlerin edâ idüb ol yerleri tasarruf ve ğallesin ahz u kabz murâd eylediklerinden dahl icâb itmez iken civârında vâkı' Kâhta kazâsına tâbi' Menzil nâm karye ahâlisi zuhûr ve şirrete sülûk ve ol yerler bizim hayvânımız ra'y olunacak mer'a yerlerimizdir hayvânâtlarımızı ra'y iderüz deyu müdâhale ve şer'le görüldükde ol yerlerin hudûdu gün doğrusundan Kasım degirmeninden Mazret suyuna varınca andan başı yukarı ince yol ile keydur mazıl çeşmesine varınca andan başı yukarı ... çeşmesinden ... kenar suyuna varınca andan gün batısından Kasım degirmeninden halucu ... başı yukarı kuru develi kermek suyuna andan kenar suyuna varınca iş bu hudûd ile mahdûd yerler ber-vech-i muharrer zâviye-i mezbûrenin meşrûta yerleri vakf olduğu şer'an sâbit ve müdâhalesi men' birle hüccet-i şer'iyye virilmişken mündefi' olmayüb muğâyir-i hüccet-i şer'iyye hâl-i keyfiyeti bildirilüb men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere 'amel olunmak emrim olmuştur.

Fî evâsıt-ı R. sene 1164

Sayfa 288 - Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan voyvodasına hüküm ki

Konar ve göçer Rişvan 'aşîretinden Mesdikanlı cemâ'atından Hâcı Hüseyin nâm kisme gelüb bunun oğlu Al-Hâs Ali dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde iken yine kazâ'-i mezbûr sâkinlerinden aşîret-i mezbûrdan Rumıyanlı cemâ'atından Bereket oğlu Hasan ve Deli İbrem oğlu Hâlâdık Mustafa ve Dereli oğlu İbrahim ve karındaşı oğlu Mustafa dimekle ma'rûf kimesneler kendü hallerinde olmayüb bin yüz altmış senesinde oğlu mezkûr ile karındaşı Hüseyin hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı-hakkın katl eylediklerinden mâ'adâ başında ... ve Mehmed dahi hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı-hakkın darb-ı şedîd ile darb ve mecrûh ve ... sermâye deve ... bir re's esb ve sekiz 'adet ... ve kırkar re's erkek koyunla üç yüz on ğuruş akçesin hilâf-ı şer'-i şerîf ve ğayrı hakkın ğasb ve buna ğadr u ta'addî ve ahvâli dîger gün olduğın bildirüb şer'le görilüb ve mezbûrların hilaf-ı şer'-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın ğasb u ğâret eyledikleri ol-mikdâr hayvânat ve eşyâ ve akçesi buna alıvirilib icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i şerîfim ricâ eylediği

ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1164

Sayfa 289 - Hüküm 2

Ber-vech-i mâlikâne Malatya sancağı mutasarrıfı Rişvanzâde Süleyman dâme ikbâlühûya Gerger ve kâdılarına hüküm ki

Erbâb-ı tîmârdan Hâcî Halil nâm sipâhî gelüb Malatya sancağı Gerger kazâsı muzâfatından Subadra nâhiyesinde Ahâlî nâm karye ve ğayrıdan iki bin altmış üç akçe tîmâr mutasarrıfı Ahmed'in Bağdat ve Kars seferlerine varmayub adem-i rağbetinden bin yüz elli sekiz senesi Zi'l-hicce'sinin yirmi beşinci gününde mezkûr Hâcî Halil'e tevcîh ve ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla tîmâr-ı mezbûr Defter-i Hâkânî ve yedinde olan berât-ı şerîfim mücebince zabt ve vâkı' olan mahsûlat ve rüsûmatın ahz u kabz murâd eyledikd müteğallibeden Murâd Beg dimekle ma'rûf kimesne hevâsına tâbi' ehl-i 'örf tâ'ifesine istinâden zabtına mümanâ'at ve ğadr itmekle tîmâr-ı merkûm mezkûr Hacı Halil'e zabt ve muğâyir-i berât âharın müdâhalesi men' u def' ve mahsûlat ve rüsûmatı ahz ü kabz itdirilmek bâbında ısdâr eylediği emr-i şerîfimle tarafından irsâl eylediği vekîli nâm kimesne mahlûlünden zabt itmek istediğinde mezbûr emr-i şerîfime adem-i itâ'atden nâşi vekîl-i mezbûre zabt itdirmediğinden ğayrı katl kasdıyla nice güne ta'addî ve tîmâr-ı mezbûr kema fi'l evvel bunun zabt ve bi'l cümle mahsûlat ve rüsûmatın kabz ve külliyyet ile ğadr itmekle muğâyir-i berât âharı mümanâ'at itdirilmeyüb men' ü def' olunmak babında ... istida'a ve Defterhane-i Âmire'mde mahfûz olan rûz-nâmçe-i Hümâyûn'uma murâca'at olundukda tîmâr târîh-i mezbûrda ber-vech-i meşrûh mezkûr Hacı Halil'e tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestûr ve kânûnu su'âl olundukda tevcîhi târîhinden beru tahvîli târîhinde düşen mahsul ve rüsûm ... ise re'âyâdan bir senede iki def'a mahsûl ve rüsûm alınmak ihtimâlden tehâşî olunmak bade'l ... Divân-ı Hümâyûn kaleminden der-kenar olunmağla Defter-i Hâkânî mucebiyle 'amel olunmak için bin yüz altmış üç senesi mâh-ı Şevval evâsıt-ı târîhiyle emr-i şerîfimle sâdır olmuş iken senki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin mezbûr ... olduğundan nâşi âdem-i itâ'at ol vech ile sâdır olan berât-ı şerîfimle ... ve edâsı ve mahsûlün tahsîli ve tîmâr-ı mezbûrun zabtı mümkün olmayüb ziyâde ğadr ve ta'addî eyledüğün bildirüb tîmâr-ı mezbûr vekîli mezbûre zabt ve tevcîhi târîhinden beru tahvîli târîhine düşen mahsûlat ve rüsûmatı tamâmen tahsîl ve vekîli mezbûre aldırılıb bade'l- yevm tîmâr-ı mezbûr muğâyir-i berât âharın müdâhaleleri men' u def' olunmak babında ... sâdır olan emr-i şerîfim ricâ ve Dîvân-ı Hümâyûn'umda mahfûz olan defter-i ahkâma murâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim ... mestûr u mukayyed olunmağla mukaddeman sâdır olan emr-i şerîfim mucebiyle 'amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i Ca. sene 1164

Sayfa 290- Hüküm 3

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Hısn-ı Mansur voyvodasına hüküm ki

Ekrâd tâ'ifesinden Zerukanlı cemâ'atinden Hüseyin nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûre tâbi' nâm karye toprağından vâkı' tapulu ve temessüklü Susud ve Kortuk yaylağı dimekle ma'rûf yaylağa eben ân cedd mutassarıf ve zamanında koyun ve sâir davarları

ile çıkup yaylayub otundan ve suyundan intifa‘ ve tahammülerine göre resmin edâ idüb bir türlü âharın ‘alâkası olmayüb müdâhale îcâb itmez iken ecânibden Mülûkanlı cemâ‘atinden ve nâm kimesneler hilâf-ı kânûn ve fuzûlî müdâhale u zabt u rabt bundan akdem murâfa‘a-i şer‘-i şerîf olduklarında karu kuş yuvası ve taşlı dağı ve bir tarafı kara tepe sarı çiçek ve kara tepeve ulu mağara ve karlığa varınca nâm hudûd ile mahdûd yaylak eben ceddin tapu ve temessüklü yaylağı olduğı şer‘an sâbit ve zâhir cânib-i şer‘den hükm birle hüceet-i şer‘iyye virilmek yine fuzûlî hilâf-ı kânûn müdâhalelerin men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1164

Sayfa 293 - Hüküm 4

Kâhta ve kâdılarına hüküm ki

Kâhta kazâsına tâbi‘ Gergörek nâm karye sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesne südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunun karye-i mezbûre toprağında hâlâ tasarrufunda olub kadîmden koruyageldigi mahsûs ve müstakil tapulu ve temessüklü ve hüccetlü rüsûmlu korusunda âhardan ‘ulufesi olmayüb beher sene rüsûmat-ı sâhib-i ‘arza edâ idüb bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken civârında vâki‘ Menzil ahâlîlerinden bâzı kimesneler fuzûlî eşcârı kat‘ idüb hilâf-ı kânûn müdâhale ve ta‘addîden hâlî olmadıkların bildirüb yedinde olan tapu temessük mücebince ‘amel olunub mezbûrlara karye-i mezbûre ve voyvodası ma‘rifetiyle zikr olunan eşcârın kat‘ itdirilmeyüb hilâf-ı kânûn müdâhaleleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1164

Sayfa 295 - Hüküm 4

Hısn-ı Mansur kâdısına ve Rişvan hâssı voyvodası zîde mecdühûya küküm ki

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Derbend kâdısı mevlânâ Hüseyin zîde kadruhû südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Derbend kazâsına tâbi‘ Aşudi nâm karyede vâkı‘ Dergâh-ı Mu‘allâ’m kapucibaşlarından Derbendî Mehmed dâme mecdühûnun çiftliğine Hısn-ı Mansur kazâsında Rişvan aşireti’nden Mahyanlı cemâ‘atinden ve Berk El-Hâc Hüseyin ve Na‘meci ve Mollâ Yakub oğlu İbrahim ve Zeliha’nın Ebubekir ve Musikanlı ve Cerbükanlı Tâcir oğlu İbrahim ve Halil ve Aşır oğlu ve oğlu Yusuf ve Halilkanlı cemâ‘ati’nden Hamza-oğlu Div? Ahmed ve oğulları ve Koyunlu Hasan demekle ma‘rûf kimesneler aşiretlerinin sâir ahâlîleriyle yek-dil ve bin yüz altmış senesinde çiftlik-i mezbûra gelüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-ğayrı hakkın yüz seksen altı keyl hintâ ve elli beş keyl şa‘îr ve yüz seksen yük saman ve on iki ‘âded ... demiri ve beş aded kılınç ve üç yorgan ve altı sahan ve dört kazan ve sâir kırk ğuruşa bâliğa olmak eşyâsını eşkıyâ-yı mezbûrûn çiftlik-i merkûmdan yâğmâ ve gâret ve taraf-ı şer‘den üzerine varulub keşf ü terkîm olundukta ... üzere hintâ-i mezbûrenin beher kîlesi ikişer buçuk ğuruştan dört yüz altmış beş ğuruş ve şa‘îrin beher kîlesi bir buçuk ğuruştan seksen iki buçuk ğuruş ve samanın beher yükü yirmişer babdan doksan altı ğuruş idüb ve sâir eşyâlar dahi ber-vech-i tahmîn kırk ğuruşa bâliğa olub min haysü'l-mecmû beş yüz seksen ğuruş olub ve

mezbûzların bu makûle ğasb-ı emvâl ve kat'-ı tarîk ve katl-i ... 'âdet-i müstemireleri ve zulm ve ta'addîlerinin nihayeti olmamagla icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına vâkı' hâlâ mevlânâ-yı mûmâ ileyh bi'l-iltimâs 'arz eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâil-i Ş. sene 1164

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Geçmişin insan bilincinin sürekli bir boyutu, insan toplumunun kurumları, değerleri ve diğer kalıplarının kaçınılmaz bir bileşeni olduğu felsefi bakış açısından hareketle; genel olarak tarihsel bir çalışmanın özel olarak ise bu tez çalışmasının kaynaklar vasıtasıyla ele alınan olgular ile kurulan karşılıklı ve kesintisiz etkileşim neticesinde vücut bulduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada, söz konusu olgular ile kurulan etkileşim ile bir bakıma ilgili dönemin birçok yönden belleği sergilenmeye çalışılmıştır.

I numaralı Maraş Ahkâm defterinde tespit edilen ilgili hükümler içerisinde 147 hükümle en çok hükmün gönderildikleri idari birim Hısn-ı Mnasur olup, Hısn-ı Mansur'u sırasıyla 18 hükümle Gerger, 14 hükümle Kâhta, 10 hükümle Behisni, 8 hükümle Şure İli, 4 hükümle Samsad ve 3 hükümle Taş-İl idari birimleri takip etmiştir. Söz konusu hükümlerin şikâyet konularına göre sayısal dağılımında ise 76 hükümle asayiş problemleri şeklinde izah edebileceğimiz eşkıyalık ve gasp gibi meselelere ilişkin hüküm sayısı çoğunluktadır. Bunun yanı sıra mali ve tarım politikaları(tımar, mukataa, iltizam, malikâne) ile ilgili olarak 63 hükmün olduğu görülürken, muhtelif meselelere dair 41, vakıf kurumuna dair 17 ve son olarak miras meseleleri ile ilgili olarak 6 hüküm tespit edilmiştir.

I numaralı Maraş Ahkâm defterinde yer alan ilgili hükümler üzerinde yapılan tetkikler, öncelikli olarak Osmanlı Devleti'nde arşivcilik edimlerinin niteliği, yapısı ve işlevine dair veriler sunmuştur. Tetkik edilen arşiv malzemesinde, devletin fonksiyonları sonucu üretilen bilgi ve belgelerin, belli bir tertip ve düzen içerisinde muhafaza edilerek gerektiğinde müracaat edildiği anlaşılmaktadır. Sistematik bir yapı içerisinde gerçekleşen bu anlayış ise Osmanlı Devleti'nin kayıt sistemlerinin işleyişi ve sağlamlılığını ortaya koymaktadır. Bu tür bir düzen içerisinde muhafaza edilen arşiv malzemesinin muhtevasının dönemin siyasi ve iktisadi yapısındaki değişim ve gelişmeler paralelinde hasıl olmuş olması, tabii olarak ilgili dönemin siyasi, iktisadi ve toplumsal değişiminin, farklı boyutlarını anlamaya yarayacak kavramsal ve teorik argümanlar ortaya koymuştur. Bu noktadan hareketle, Osmanlı Devleti'nin 18. yüzyılın ortalarındaki siyasi ve iktisadi koşulları göz önünde bulundurulduğunda, I numaralı Maraş Ahkâm defterinde yer alan ilgili hükümlerin, nicelik olarak önemli bir kısmının eşkıyalık ve gasp gibi asayiş problemlerinden teşekkül etmesi daha anlaşılır hale gelmektedir. Zira; bu tür asayiş olaylarının yaygın hale gelmesinin tarihsel koşullarını, siyasi iktidar/güç tarihinin bir parçası şeklinde ele aldığımızda, siyasi iktidar ile ekonomik ve sosyal sıkıntılar arasındaki determinist ilişki, realitesi ortaya çıkmaktadır. Böylece, siyasi iktidarın zayıflamasına bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sıkıntıların, eşkıyalık ve gibi eğilimlerde belirleyici ve yönlendirici unsur olduğu sonucuna varılmıştır. Birbirine eklemlenmiş toplumsal karışıklıklara reyanın yanı sıra hükümdarın icrai, idari ve askeri yetkilerini temsil eden ehl-i örf taifesinin de çoğu kez müdahil olması bu temel çıkarımı destekler niteliktedir. Bahsi geçen asayiş problemleri, Osmanlı Devleti'nin ceza hukukunda, şer'î esaslar temelindeki yaptırımlar dışında dönemin koşulları paralelinde muhtelif cezai yaptırımlar da söz konusu olmuştur.

I numaralı Maraş Ahkâm defterinde, Osmanlı Devleti'nin ekonomik temel ilke ve uygulamaları tımar (dirlik), iltizam ve malikâne sistemleri ile ilgili hükümlerin muhtevaları ise ekseriyetleri bahsi geçen sistemlerin uygulamasında yaşanan sıkıntılar ile ilişkilidir. Söz konusu sistemlerin aynı zamanda, devletin askeri, mali, toplumsal ve tarım politikalarına biçim verir maiyette olması, devletin bu bağlamdaki sıkıntılarının çözümüne yönelik olarak büyük bir çaba göstermesine sebep olmuştur. Bu bağlamda, merkeze intikal eden meselelerin çözümü için, Defterhane-i Amire (Defteri Hakani)'de bulunan mufassal, icmal ve ruznamçe gibi has, zeamet ve tımar tevcihlerini kaydedildiği tahrir defterleri dikkatle kontrol edilerek mevcut kayıtlar ekseninde kararlar verilmeye çalışılmıştır. Aynı durum vergi tahsilinde yaşanan sıkıntılar için de söz konusudur. Çünkü sanayi öncesi toplumlarda, devlet hazinesinin temel gelir kaynağının reyanın üretimi dolayısıyla vergisine bağlı olması, devletin bu konuda hem reyanın hukukunu gözeterek haksız müdahalelerin önlenmesi, hem de vergilerin düzenli bir şekilde tahsil edilebilmesi için büyük çaba göstermesini zaruri kılmıştır. Son olarak, bu temel politikaların uygulamasında, XVIII. yüzyılın siyasi, idari, ekonomik ve sosyal yapısı içerisinde, aynı şekilde taşrada devlet otoritesinin zayıflamasının etkisinden söz etmek mümkündür.

I numaralı Maraş Ahkâm defterinde, tetkik edilen hükümler içerisinde vakıflar ile ilgili hükümlerin şikâyet konuları genel olarak vâkıf evlatlarına ve vakıf gelirlerine yapılan müdahale şeklinde iki kategoride toplanmıştır. Söz konusu müdahalelerin kaynağı farklı olmakla beraber, devletin tanzim edici bir rol oynadığı bu müessesenin zarar görmemesini esas alarak bu konuda büyük bir çaba sarf etmiştir. Bir diğer şikâyet konusu olan miras meselelerine ilişkin olarak merkeze intikal eden şikâyetlerin muhtevaları ise söz konusu esasların tatbikinde ve toplumsal kabulünde yaşanan sıkıntılardan oluşmuştur. Miras taksiminde yaşanan sıkıntılara ve anlaşmazlıklara yerel mahkemede hukuki ölçütlere göre çözümler getirilmesine rağmen tarafların bu çözümlere itibar etmeyip tekrardan müdahalede bulunması, söz konusu şikâyetlerin Divan-ı Hümayun'a ulaşmasına sebebiyet vermiştir.

Tetkik edilen İlgili hükümler, bu nitelikleri ile devletin adalet sistemi hakkında da tespitler yapma imkânı sunmaktadır. Buna göre; taşrada kurulan şer'î mahkemeler ve adli amir statüsüyle hukuku icra eden kadının, taşrada hukukun tezahürü olduğunu söylemek mümkündür. Kendilerine gönderilen hükümlerde, yaptırım olarak ekseriyetle şer'-î esaslara dayalı bir çözüm geliştirmeleri emr olunurken, yukarıda açıklandığı üzere özellikle eşkıyalık ve gasp gibi asayiş problemleri olmak üzere şer'î hukuk kapsamına girmeyen durumlarda temel yaptırımları formüle eden hükümdar emirlerine bağlı olarak muhtelif cezai yaptırımlarda bulunulmuştur. Buradan hareketle, dönemin koşullarına bağlı olarak hükümdarın iradesinden doğan sivil hukukun, İslam dininin esasları temelinde uygulanan şer'î hukuk yanında tamamlayıcı bir nitelik taşıdığını söylemek mümkündür.

Son olarak belirtilmesi gereken husus, Ahkâm defterlerinin ihtiva ettikleri bilgilerin çeşitliliği ve potansiyelleri dolayısıyla birçok araştırma sahası için kaynak olarak değerlerine rağmen, bu kaynaklar üzerinde yapılan çalışmaların gerek nitelik gerek ise nicelik olarak henüz belirleyici ve yönlendirici seviyede olmadığıdır. Müstakil

çalışmalarda Ahkâm defterlerinin kaynak olarak kullanıldığı görülmekle beraber, birçok bölgenin Ahkâm defteri üzerinde henüz münferit çalışmaların yapılmadığı bilinmektedir. Bu realite ise kaynak olarak kıymetleri dolayısıyla, bölgesel tarih çalışmalarının yanı sıra Osmanlı Devleti'nin sisyasi, sosyal, iktisadi ve idari teşkilatna dair çalışmalarda yararlanılması amacıyla Ahkâm defterleri özelinde yapılacak bu tür çalışmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- AFYONCU, Erhan, “Rûznâmçe”, *DİA*, C. 35, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2008.
- AKDAĞ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2009.
- _____, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010.
- ALPARSLAN, Ali, “Divani”, *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1994.
- AYDIN, Mehmet Akif, “Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi”, *Türkler*, C.10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.
- AYDINER, Mesut, “Ragıp Paşa”, *DİA*, C. 34, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2007.
- BARDAKOĞLU, Ali, “Ceza”, *DİA*, C. 7, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1993.
- BARKAN, Ömer Lütfi, “Edirne Askerî Kassamı'na Ait Tereke Defterleri (1545-1659)”, *Belgeler*, C. III, Sayı: 5-6, Ankara 1966.
- _____, “Tımar”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 12, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1979.
- _____, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın No: 108, İstanbul 2010.
- BAŞOĞLU, Tuncay, “Ta'zîr”, *DİA*, C.40, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2011.
- BRAUDEL, Fernand, *Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*, C. II, (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay), İmge Kitabevi, Ankara 1994.
- DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2008.
- EMECEN, Feridun M., Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, Sayı: 5, İstanbul 2005.
- GENÇ, Mehmet, “İltizam”, *DİA*, C. 22, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2000.
- _____, “Mâlikâne”, *DİA*, C. 27, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2003.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyip, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, Enderun Yayınları, İstanbul 1992.
- HOBBSAWN, Eric J., *Eşkîyalar*, (Çev. Osman Akınhay), Agora Kitaplığı, İstanbul 2011.
- İNALCIK, Halil, “Şikâyet Hakkı: ‘arz-ı hâl ve ‘Arz-ı Mazhar’lar”, *Osmanlı Araştırmaları VII-VIII*, Ankara 1988.
- _____, “15. Asır Türkiye İktisadî ve İçtimai Tarihi Kaynakları”, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2009.
- _____, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, C.1, Eren Yayıncılık, İstanbul 2009.
- _____, *Devlet-i Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2010.
- _____, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010.
- Koçi Bey Risalesi*, haz. Zuhuri Danışman, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1972.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad, “Vakıflar Müessesesinin Hukukî Mahiyeti ve Tarihî Tekâmülü”, *Vakıflar Dergisi*, C. II, Ankara 1942.

- KÜTÜKOĞLU, S. Mübahat, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul 1988.
- _____, “Mühimme Defteri”, *DİA*, C.3, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2006.
- MUMCU, Ahmet, *Osmanlı Devletinde Siyaseten Katl*, Ajans-Türk Mabaası, Ankara 1963.
- ÖZ, Mehmet, “Klasik Dönem Osmanlı Siyasi Düşüncesi: Tarihi Temeller ve Ana İlkeler”, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, C. 12, Sayı: 1, Ankara 1999.
- ÖZCAN, Tahsin, “Muhallefat”, *DİA*, C. 30, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2005, s. 406-407.
- ÖZEL, Ahmet, “Ahkâm”, *DİA*, C. 1, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1988.
- ÖZTÜRK, Naif, *Menşe’i ve Tarihi Gelişimi Açısından Vakıflar*, V.G.M.Y., Ankara 1983.
- PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993.
- PEKDOĞAN, Sibel, “19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-60)”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Tokat 2014.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, “Ahkâm Defterleri”, *DİA*, C.1, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1988.
- _____, “Avârız”, *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1991.
- SÖYLEMEZ, Faruk, *Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi: Rişvan Aşireti Örneği*, Kitabevi, İstanbul 2011.
- _____, “Malatya Mutasarrıfı Rişvanzade Ömer Paşa’nın Muhallefâtı”, *OTAM*, Sayı: 27, Ankara 2010.
- ŞİMŞİR, Nahide, “Ahkâm Defterleri’nin Tarihî Kıymeti ve 107 No’lu Anadolu Ahkâm Defteri’ndeki İzmir İle İlgili Hükümler”, *Ege Üniversitesi Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XVIII, İzmir 2003.
- TAŞDEMİR, M., *XVI. Yüzyılda Adıyaman(Behisni, Hısı-ı Mansur, Gerger, Kâhta) Sosyal ve İktisadî Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999.
- ÜNAL, M. Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2013.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü*, [erhttp://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=28](http://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=28), erişim 15. 06. 2016.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Ömür YANAR

Doğum Yeri ve Tarihi : Merkez/AĞRI-1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen-
Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce & İspanyolca

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen-
Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Araştırma
Görevlisi (2014-...)

İletişim

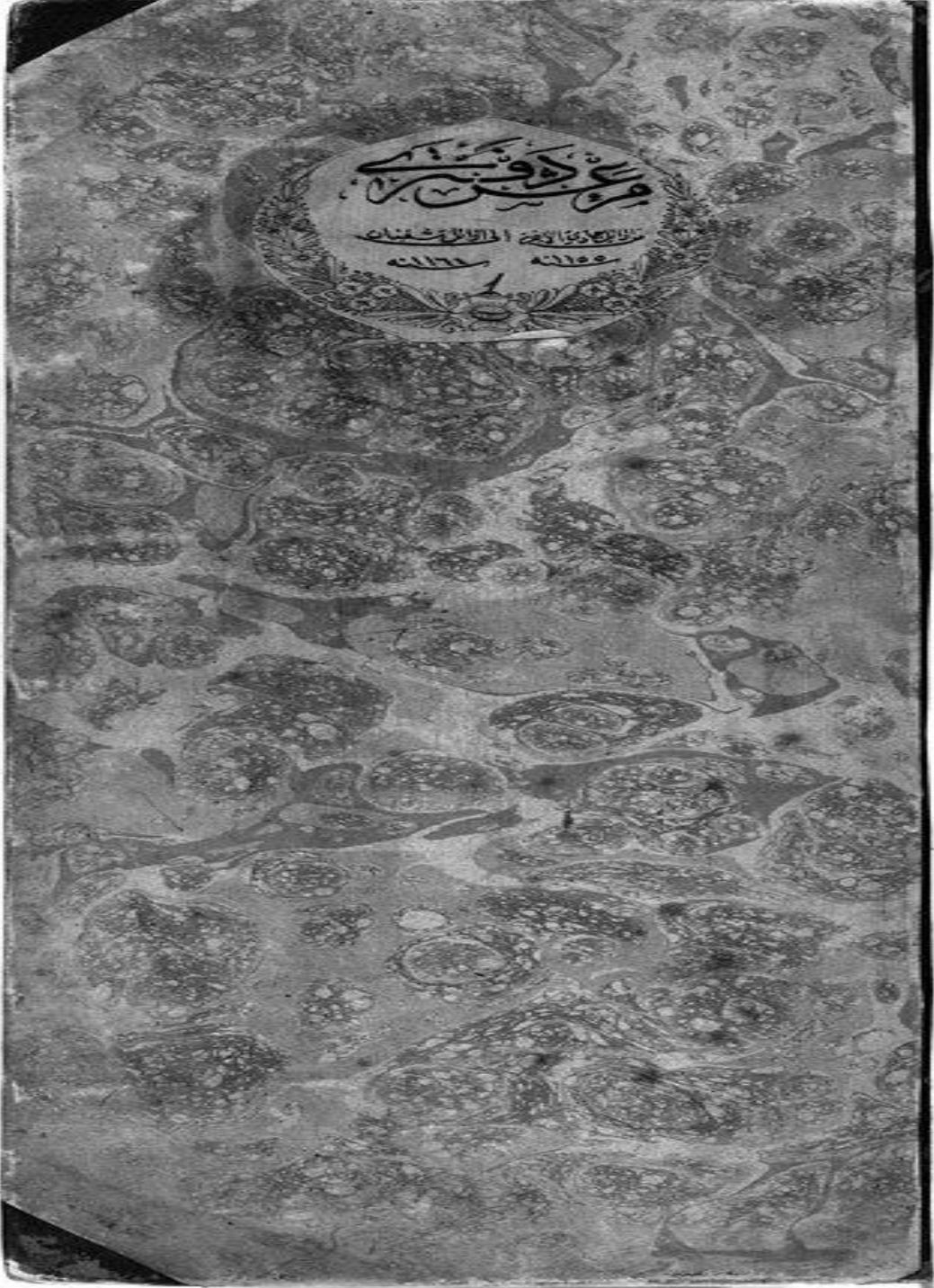
E-Posta Adresi : oyanar@ksu.edu.tr

Tel. : 05436622782

Tarih : Ağustos-2016

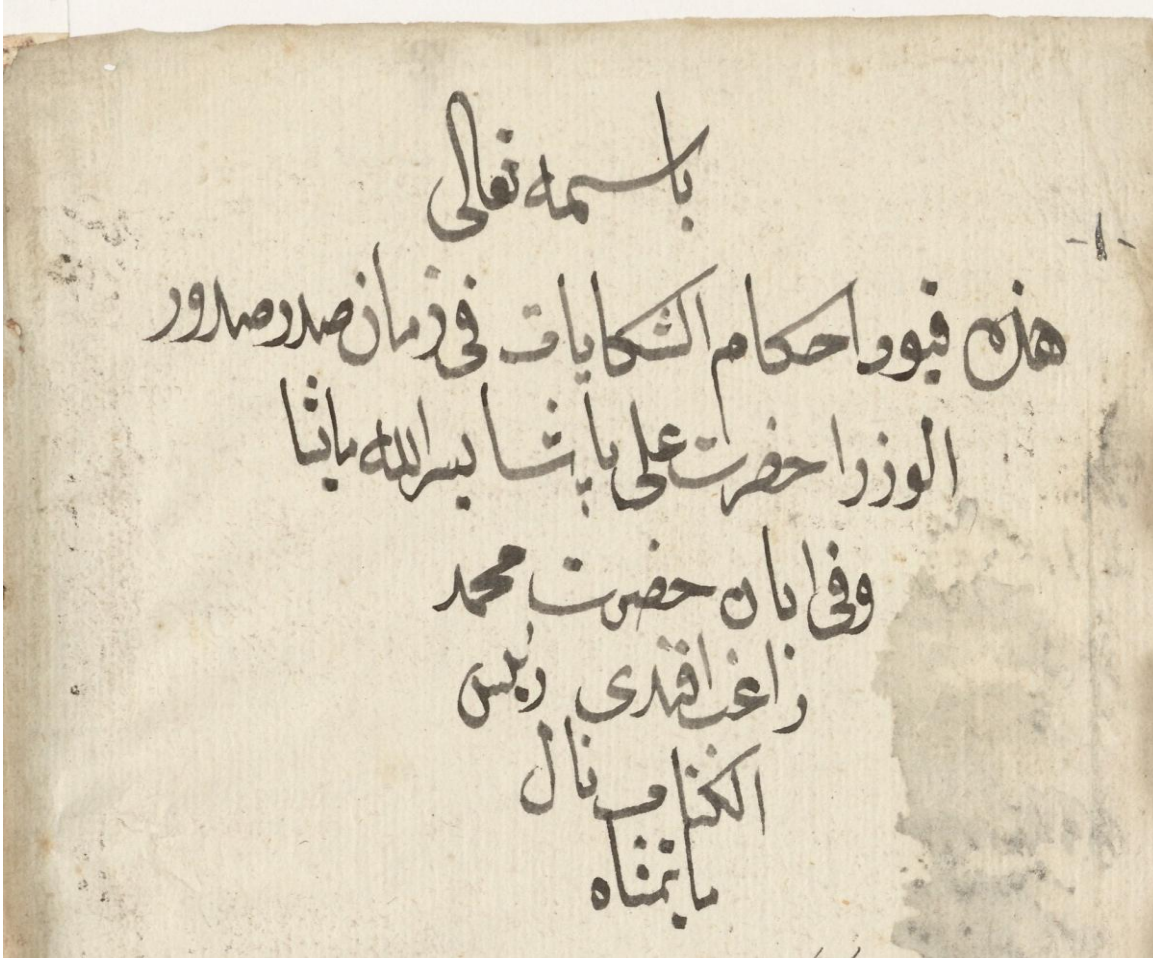
EKLER

Ek 1: I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinin Kapak Sayfası

A.İDVNS.AHK.ME.d.00001

Ek 2: I Numaralı Maraş Ahkâm Defterinin Künyesi

عاشق کله کینه و کز که در صحنی منصف دور و ها فانی بینه در دمنه چنگ که
قوز و کوز جوشه زینو مشقیند سوله که آمد کسید عبد لدر زینو کله جوی منصف قضائیه کله جوی و باولا
و مودلی عتیزه اهل بید که کوه قضا طبرک غنچه کوه لده که زینو کله و باولا و سفینه اریه سور که قضائیه قزندی کشنده
نصفه کله زینو محمد طو زینو اوشکا و کله مودلی کوز لحد و کز که قضائیه کله زینو و و قضا و قزندی کله جوی
و زهد و قیام کله جوی اوز زینو کله جوی قزندی اریه سور که قضائیه کله زینو کله جوی اوز زینو کله جوی
بونا اوی اوز جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی
سنتای ملک غصبا و غار اریه سور که قضائیه کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی
اگر کوه کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی
مرد جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی
اوسور جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی اوز زینو کله جوی

دوازدهم
۵۶

